

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

EX.A
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1947:23
FINANSDEPARTEMENTET

1945 ÅRS LÖNEKOMMITTÉ

II

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL

STATENS ALLMÄNNA
AVLÖNINGSGREGLER

M. M.

S T O C K H O L M

1 9 4 7

Statens offentliga utredningar 1947

Kronologisk förteckning

1. Kollektiv tvätt. Betänkande med förslag att underlätta hushållens tvättarbete. Hæggeström. xv, 284 s. S.
2. Betänkande angående fiskeriröringens efterkrigsproblem samt den prisreglerande verksamheten på fiskets område. Antonsons, Göteborg. 325 s. Jo.
3. Elkraftutredningens redogörelse nr 1. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Inledande översikt. Sv. Tryckeri AB. 84 s. K.
4. Betänkande med förslag till standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. Hæggeström. 126 s. K.
5. 1944 års militärsjukvårdskommittés betänkande. Del 2. Beckman. 170 s. Fö.
6. Betänkande med förslag till geofysiskt observatorium i Kiruna m. m. Idun. 64 s. K.
7. Betänkande med förslag angående lantmåteripersonalens organisation samt avlöningsförhållanden m. m. Marcus. 132 s. Jo.
8. Betänkande med förslag angående fiskets administration m. m. Kihlström. 155 s. Jo.
9. Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 3. Tandläkarinstitutens organisation m. m. Beckman. 166 s. E.
10. Betänkande med förslag rörande civilförsvarets organisation m. m. Beckman. 262 s. S.
11. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar 8. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet. Idun. 148 s. E.
12. Ungdomens fritidsverksamhet. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 4. V. Petterson. 392 s. Ju.
13. Betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation. Marcus. 114 s. Fi.
14. Handeln med olja. Betänkande med förslag avgivet av oljeutredningen 1945. Hæggeström. 343 s. 4 pl. Fo.
15. 1941 års lärarlönesakskunniga. Betänkande med förslag till löne reglering för övningslärare. Sv. Tryckeri AB. 370 s. Fi.
16. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark och Norge om erkännande och verkställighet av domar i brottmål m. m. Norstedt. 24 s. Ju.
17. Stöd åt utvecklingshämrad ungdom. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 5. V. Petterson. 144 s. Ju.
18. Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 2. Förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. Katalog- o. Tidskriftstryck. 324 s. S.
19. Kompetensfordringar för statliga, vissa halvstatliga och kommunala tjänster samt sådana yrken och befattningar, för vilkas utövande kräves av statlig myndighet utfärdad behörighetsförklaring eller legitimation. V. Petterson. 288 s. S.
20. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 15. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Älvsborgs län. Beckman. 48 s. K.
21. Socialvårdskommitténs betänkande. 15. Utredning och förslag angående särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. V. Petterson. 114 s. S.
22. Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning angående handel med skrot, lump och begagnat gods. Sv. Tryckeri AB. 125 s. H.
23. 1945 års lönekommitté. 2. Betänkande med förslag till statens allmänna avlöningsreglemente m. m. Marcus. 289 s. Fi.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet Jo. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1947:23
FINANSDEPARTEMENTET

1945 ÅRS LÖNEKOMMITTÉ

II

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL

STATENS ALLMÄNNA
AVLÖNINGSGLEMMENTE

M. M.

STOCKHOLM 1947
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
477345

THE NATIONAL ARCHIVES
COLLECTIONS
SERIALS
BY DATE
1950-1959
STATISTICAL
ANNUALS
UNITED STATES
M.M.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Skrivelse till Konungen	5
Inledning	9
Anställningsformerna	14
Löneförfattningarna	22
Lönereglering för provinsialläkare och distriktsveterinärer	30
Inplacering i löneklass eller lönerum	45
Uppflyttning till högre löneklass eller lönerum	64
Semester och semesterersättning	79
Avlöning vid tjänstledighet och tjänstgöringshinder m. m.	91
Vikariatsersättning och vikariatslön	107
Övertidsersättning	122
Arvoden, lönetillägg och särskilda ersättningar	125
Tjänstebostad	141
Tjänstedräkt	150
Utbetalningsbestämmelser	155
Författningsförslag:	
1. Förslag till statens löneplansförordning	161
2. Förslag till statens allmänna avlöningsreglemente	174
3. Förslag till de högre kommunala skolornas avlöningsreglemente av år 1947	252
4. Förslag till folkskolans avlöningsreglemente av år 1947	258
5. Förslag till avlöningsreglementet för nomadlärare av år 1947	284
Övergångsanordningar	286

Innehållsförteckning.

246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300

TILL KONUNGEN.

1945 års lönekommitté får härmed i underdånighet överlämna betänkande med förslag till statens allmänna avlöningsreglemente m. m.

Till ledamöter i kommittén förordnade Eders Kungl. Maj:t genom beslut

den 29 juni 1945 advokaten *P. W. N. Westling*, tillika ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare grosshandlaren *G. E. Birke*, lantbrukaren *C. A. D. Jonsson*, f. d. tändsticksarbetaren *J. W. Mårtensson* och stadsbibliotekarien *G. V. Nilsson*, numera borgarrådet *S. E. Persson* och numera generaldirektören *A. E. V. Swartling* samt genom beslut den 15 februari 1946 ledamoten av riksdagens första kammare direktören *E. A. Lindblom*.

Till kommitténs huvudsekreterare har chefen för finansdepartementet förordnat numera kanslirådet i finansdepartementet *F. C. W. Ericson*. Såsom experter ha efter departementschefens förordnande fungerat från och med den 1 oktober 1946 kanslirådet i finansdepartementet *N. M. af Malmberg* samt från och med den 3 september 1946 förvaltaren i kassörsbefattning vid intendenturkåren *A. Almroos*. Att biträda med inom sekretariatet förekommande arbetsuppgifter har departementschefen förordnat amanuensen i statens arbetsmarknadskommission *C. H. H. Edgardh* och förste amanuensen i riksräkenskapsverket *N. V. Simonsson*.

Lönekommittén överlämnade den 29 juni 1946 betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. (SOU 1946: 48).

Lönekommittén har under det nu avslutade skedet av sitt utredningsarbete enligt beslut av chefen för finansdepartementet eller enligt av kommittén under hand meddelade uppdrag åtnjutit biträde,

med utredning av frågor om anställningsformerna för icke-ordinarie personal i statens tjänst av statskommisarien *R. E. Norberg* och förste amanuensen hos statskontoret *C. E. Grönlund*;

med vissa utredningar rörande, bland annat, frågan om avlöningsreglementenas bundenhet med riksdagen av förste byråsekreteraren i statskontoret *B. Kull*;

med utredning i frågor rörande provinsialläkare och distriktsveterinärer av kamreraren i statens forskningsanstalt *N. A. Hultman* samt med vissa statistiska undersökningar avseende provinsialläkares inkomstförhållanden av inspektören hos statens arbetsmarknadskommission *I. Lundgren*;

med viss utredning beträffande stationeringsort av amanuensen i finansdepartementet *E. R. Skiöld*;

med viss utredning i frågor rörande löneklassplacering och löneklassuppflyttning av e. o. byrådirektören i allmänna lönenämnden *A. V. L. Rydback* och förste byråsekreteraren i försvarets civilförvaltning *G. E. Hallin*;

med viss utredning i frågor rörande semester och semesterersättning av assessorn i Svea hovrätt *G. Y. Samuelsson*;

med utredning angående frågan om avlöning vid tjänstledighet av t. f. byråchefen i kontrollstyrelsen *E. E:son Thulin*;

med vissa beräkningar avseende, bland annat, grunderna för vikariatersättning av förste aktuarien i pensionsstyrelsen *A. H. B. Wingborg*;

med olika undersökningar rörande arvoden, lönetillägg och särskilda ersättningar av krigsrådet *J. F. Nilson*, e. o. byrådirektören i skogsstyrelsen *S. H. T. Beskow*, förste byråsekreteraren i försvarets civilförvaltning *G. Söderberg* och förste amanuensen hos skolöverstyrelsen fru *Brita Bergman*;

med utredning av frågor rörande tjänstebostad av förste kanslisekreteraren i finansdepartementet *G. B. Öhman*;

med utredning av frågor rörande tjänstedräkt av förste byråsekreteraren i generalpoststyrelsen *S. J. Öman* och kaptenen vid generalstabskåren *Å. Wahlgren*;

med viss utredning angående med anmärkningsprocessen och redogöraransvaret sammanhängande lönespörsmål av kammarrättsrådet *O. J. Ekenberg*;

vid behandlingen av vissa frågor rörande utbetalning av avlöning av revisorn i riksräkenskapsverket *B. B. L. Oredsson* och förste amanuensen i samma verk *J. R. H. Charpentier*;

med utredning i vissa frågor avseende lots- och fyrpersonalen av byråchefen i lotsstyrelsen *S. J. G. Ericsson*;

med viss utredning av frågor rörande arbete på obekvämt arbetstid av e. o. förste byråsekreteraren i försvarets fabriksstyrelse *K. G. Samuelson*; samt

med, bland annat, viss undersökning beträffande frågan om tjänstemans ställning vid arbetskonflikt av andre kanslisekreteraren i finansdepartementet *W. Dickson*.

Med stöd av Eders Kungl. Maj:ts i samband med kommitténs tillsättande givna bemyndigande har kommittén anlitat olika myndigheters biträde för erhållande av för utredningsarbetet erforderliga uppgifter. För att kunna bedöma behovet av andra anställningsformer än de i kommitténs första betänkande föreslagna huvudanställningsformerna, har kommittén från ett stort antal myndigheter införskaffat uppgifter rörande, bland annat, förekomsten av personal, som icke kan eller bör inrymmas i sistnämnda anställningsformer. Kommittén har vidare för möjliggörande av utredning beträffande principerna för fördelningen av kostnaderna för tjänstedräkt mellan statsverket och den enskilde tjänstemannen infordrat vissa uppgifter från ett antal civila myndigheter med uniformspliktig personal samt från försvarsgrenscheferna. Då kommittén funnit önskvärt att för sina överväganden beträffande reglerna för utbetalning av avlöning få del av erfarenheter från det praktiska avlöningsarbetet inom skilda grenar av statsförvaltningen, har från ett tjugotal myndigheter inhämtats utlåtanden över en upprättad protokoll i ämnet.

Förhandlingar ha av lönekommittén förts med tjänstemännens huvudorganisationer: statstjänarkartellen, statstjänstemännens riksförbund och tjänstemännens centralorganisation. Förhandlingarna inleddes den 22 november 1946.

Statstjänarkartellens förhandlingsdelegation leddes till en början av förbundsordföranden, numera ordföranden i statens avtalsnämnd *J. Lingman*, och därefter av förbundsordföranden *G. Jönsson*. Delegationen från statstjänstemännens riksförbund leddes av förste byråsekreteraren *H. Dahlberg* och delegationen från tjänstemännens centralorganisation av direktören *V. Åman*.

Överenskommelse träffades beträffande flertalet berörda frågor den 14 januari 1947, under förbehåll dock att överenskommelse skulle kunna uppnås jämväl beträffande återstående frågor. Nämnda villkor uppfylldes i och med att den 21 februari 1947 en tilläggsöverenskommelse ingicks i dessa frågor. De träffade överenskommelserna ha undertecknats för statstjänarkartellen av *Jönsson* samt förbundsordföranden *J. Andersson*, förbundsordföranden *G. Gabrielsson*, ombudsmannen *S. Henriksson* och förste förbundsordföranden *J. Sjöberg*, för statstjänstemännens riksförbund av *Dahlberg* samt förste byråsekreteraren *J. E. Lundell*, översten *K. J. A. Silfverberg*, rektorn *B. Wahlström* och förste postassistenten *I. Wahrolén* samt för tjänstemännens centralorganisation av *Åman* och sekreteraren *O. Nordenskiöld* samt ombudsmannen *C. Bergdahl*, förste byråsekreteraren *G. Britth*, ingenjören *H. Dahl*, redaktören *M. Gustafson*, ombudsmannen fru *Märta Liljegren*, tullkontoristen *C. Mårtensson*, småskollärarinnan fru *Carin Persson*, förste byråingenjören *B. G. Rathsmann* och advokaten *B. Winnberg*.

Överläggningar ha förekommit mellan kommittén och svenska distriktsveterinärföreningen, varvid organisationen företrätts av länsveterinären *A. W. Borg* samt distriktsveterinärerna *J. Hj. Jeppson* och *G. O. Sandström*.

Vissa handlingar, som överlämnats till kommittén för att tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag, återställas härmed.

Stockholm den 11 mars 1947.

Underdånigst

PER WESTLING

E. BIRKE

ARVID JONSSON

E. A. LINDBLUM

J. W. MÅRTENSSON

GUSTAF NILSSON

SET PERSSON

ERIK SWARTLING

/ Folke Ericson

INLEDNING

De för 1945 års lönekommitté meddelade direktiven återgavos i kommitténs betänkande den 29 juni 1946 med förslag till statliga löneplaner m. m. Kommittén får hänvisa härtill.

I nämnda betänkande framlade kommittén förslag till nya lönebelopp för de tjänstemannagrupper, som kommittéuppdraget omfattar. Undantagna voro dock lönebeloppen för provinsialläkare och distriktsveterinärer, vilket berodde på att vissa av kommittén igångsatta utredningar, som avsågo att utgöra underlag för bedömandet av dessa befattningshavares löneställning, då icke hunnit slutföras. Ej heller omfattade förslaget lönebeloppen för det militära manskapet med hänsyn till att utredning av särskilda sakkunniga (1946 års manskapslöneutredning) pågick beträffande manskapets löneställning.

Utöver förslag till nya lönebelopp innefattade kommitténs första betänkande också förslag i vissa frågor, som ingå som väsentliga led i själva löneavvägningen, samt i vissa andra hänseenden som nära sammanhånga därmed. Kommittén förklarade, att den avsåg att senare framlägga förslag i de frågor, som ej medtagits i första betänkandet och vari också ingick de nya författningsbestämmelsernas utformning.

Efter det lönekommittén avgav sitt första betänkande ha genom andra utredningsorgan framlagts vissa förslag av betydelse för lönekommitténs arbete.

Manskapslöneutredningen avgav sålunda den 20 december 1946 ett betänkande angående lönereglering för fast anställt manskap vid försvaret m. m. Remissbehandlingen av betänkandet är avslutad.

Vidare avgav 1944 års deltidstjänstutredning ett betänkande den 23 oktober 1946 om deltidarbete i allmän tjänst m. m. Även i fråga om detta betänkande är remissbehandlingen avslutad.

1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, har också avgivit ett betänkande, som, efter vederbörlig remissbehandling, anmälts i årets statsverksproposition och föranlett riksdagsbeslut.

Samma förhållande gäller i fråga om det betänkande, som 1944 års personalutredning den 17 september 1946 avgivit angående reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen.

Slutligen ha 1941 års lärlönesakkunniga den 23 januari 1947 avgivit betänkande med förslag till lönereglering för övningslärare.

Med hänsyn till det läge, vari frågan om det militära manskapets löneställning befunnit sig under den nu avslutade delen av 1945 års lönekommittés

arbete, omfattar kommitténs förevarande betänkande icke frågan om lönebestämmelserna för manskapet, i den mån icke i några fall anledning ansetts föreligga att ingå härpå i vissa större sammanhang. Lönebestämmelserna för övriga militära beställningshavare ha däremot i allmänhet, om än icke i alla delar, upptagits till behandling i betänkandet. På grund av det nära sambandet i vissa hänseenden mellan dessa bestämmelser och bestämmelserna för manskapet har emellertid något författningsförslag icke framlagts för militära beställningshavare över huvud. Det torde dock ankomma på lönekommittén att upprätta ett sådant förslag, och kommittén har för avsikt att inom den närmaste framtiden avlåta ett dylikt, vilket också torde böra avse manskapet.

Lönekommittén har icke ansett det ingå i dess uppdrag att taga ställning till deltidstjänstutredningens förslag. I vissa sammanhang har dock kommittén beaktat vad utredningen föreslagit och vad som uttalats i de över förslaget avgivna utlåtandena.

Det av 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, framlagda förslaget har utformats under hänsynstagande till 1945 års lönekommittés förslag i dess första betänkande. Det har med hänsyn härtill icke påverkat lönekommitténs arbete i den del, som nu avslutats.

Lönekommittén har icke ansett sig ha att taga ställning till de olika frågor, som sammanhånga med det förslag vilket framlagts av 1944 års personalutredning. Kommittén vill dock i anledning av detta förslag understryka önskvärdheten av, att arbetet på att införa reglerade befordringsgångar fullföljes.

Av naturliga skäl har det icke varit möjligt för lönekommittén att beakta det helt nyligen framlagda förslaget om lönereglering för övningslärare. De förslag, som här framläggas, avse därför icke dessa lärare.

Lönekommittén har vidare haft vissa överläggningar med representanter för kommittén för partiellt arbetsföra och sökt att taga hänsyn till de problem, som sammanhånga med anställandet av tjänstemän, vilka äro att betrakta som partiellt arbetsföra.

I fråga om de förslag, som framläggas i det nu förevarande betänkandet, vill lönekommittén inledningsvis framhålla följande.

Det egentliga löneregleringsarbetet har fullföljts genom att förslag utarbetats till nya löneplaner för provinsialläkare och distriktsveterinärer.

Vidare framläggas förslag i de särskilda frågor, som icke medtogos i kommitténs första betänkande.

Slutligen ha, med den begränsning som i det föregående angivits, utarbetats förslag till nya avlöningsförfattningar.

Vid redogörelsen i särskilt avsnitt av betänkandet för sina förslag beträffande arvoden, lönetillägg och särskilda ersättningar förordar lönekommittén, att en allmän översyn av de nu till tjänstemännen utgående tilläggsförmånerna snarast kommer till stånd under medverkan av vederbörande myndigheter och personalorganisationer. Såsom i nämnda sammanhang påpekas bör utredningen i vad avser sjötilläggen igångsättas så skyndsamt och bedrivs på så-

dant sätt, att förslag i ämnet kan framläggas för riksdagen i början av år 1948.

Under sitt nu avslutade arbete har lönekommittén funnit, att utredningar böra verkställas även i vissa andra hänseenden.

Vad angår lotspersonalen innebär det förslag, som här framlägges, att någon omläggning av det nuvarande systemet för nämnda personals avlönande icke skulle vidtagas i samband med löneregleringen. Lönekommittén har emellertid vid de utredningar, som det varit för kommittén möjligt att utföra, funnit, att en allmän översyn bör verkställas rörande lotspersonalens avlöningsförhållanden. Kommittén vill därför förorda, att en särskild förutsättningslös utredning i detta hänseende kommer till stånd, vid vilken representanter för personalen och sjöfartsnäringen få tillfälle att medverka genom förhandlingar eller på annat lämpligt sätt. Denna utredning bör avse även kanallotsarnas avlöningsförhållanden och vid densamma böra jämväl till prövning upptagas gällande bestämmelser om lotslottersättning åt vissa icke-ordinarie befattningshavare. Lotspersonalen skall enligt kommitténs förslag vara skyldig att underkasta sig ändrade avlöningsbestämmelser i samma utsträckning, som för närvarande gäller.

Under de förhandlingar, som förts med tjänstemännens huvudorganisationer, ha överläggningar förekommit rörande särskild ersättning i en eller annan form för ordinarie arbete på vad man kan kalla obekvämt arbetstid. Härmed avses då arbete på nätter, på sön- och helgdagar samt på de stora helgdagsaftnarna (påsk-, pingst-, midsommar-, jul- och nyårsaftnarna). För att i någon mån klarlägga själva problemställningen har lönekommittén inhämtat vissa uppgifter från ett tiotal verk, där arbete förekommer på sådan obekvämt arbetstid. Det synes icke vara nödvändigt att här redovisa resultatet av denna, givetvis högst ofullständiga undersökning. Nämnas må dock, att undersökningen utvisar, att arbete på obekvämt arbetstid förekommer i betydande omfattning samt att i vissa men ingalunda alla fall sådant arbete redan nu särskilt kompenseras på olika sätt. Vid undersökningen har också framkommit, att gränsdragningen mellan tjänstgöringstid och tid, under vilken tjänsteman är skyldig att hålla sig i beredskap, är högst obestämd. Det har syntes lönekommittén tydligt, att de svåra och ekonomiskt betydelsefulla problemen, som den här berörda frågan upprullar, icke kunna lösas utan att omfattande undersökningar först verkställts. Det måste sålunda först undersökas, i vilken omfattning arbete på obekvämt arbetstid förekommer för statstjänstemännen och om genom lämpliga organisatoriska åtgärder eller personaldispositioner en begränsning eller i varje fall en mera rättvis fördelning å tjänstemännen av sådant arbete skulle kunna åstadkommas. Undersökning av arbetets omfattning erfordras givetvis även för att kunna bedöma de ekonomiska konsekvenserna. En närmare undersökning måste också ske av de anordningar, som redan vidtagits i syfte att kompensera arbete på obekvämt tid, och vilka ändringar härutinnan, som en allmän reform på detta område skulle föranleda; det synes nödvändigt, att denna undersökning omfattar de nuvarande arbetstidsbestämmelserna. Det förefaller också nödvändigt att

undersöka om, i vad mån och hur kompensation för arbete på obekvämtid beredes på den enskilda arbetsmarknaden. Givetvis måste reformförslag, som kunna framkomma, noggrant bedömas ur administrativa synpunkter och ur principiella lönesättningssynpunkter.

Att verkställa sådana omfattande och tidskrävande undersökningar och överväganden, som nyss berörts, inom den tid, som stått till lönekommitténs förfogande, har givetvis icke varit möjligt. Lönekommittén anser sig dock böra framhålla, att frågan om arbete på obekvämtid samt om kompensation för sådant arbete är värd att uppmärksammas och snarast bör göras till föremål för fortsatt utredning. I samband härmed synes det lönekommittén lämpligt, att utredning verkställas rörande de bestämmelser över huvud, som nu äro meddelade i fråga om arbetstidens längd, därvid gällande lagbestämmelser om arbetstidens begränsning och dessas tillämpning böra beaktas.

I fråga om ersättning åt tjänstemän efter ackord eller beting har lönekommittén icke ansett sig böra ifrågasätta ändring av gällande bestämmelser i samband med löneregleringen. Lönekommittén anser dock, i anledning av vad vid förhandlingarna framkommit, att frågan om bestämmelserna för sådan ersättning bör göras till föremål för utredning.

Lönekommittén får i detta sammanhang vidare framhålla, att lönekommittén tagit närmare del av vad som hittills förekommit i frågan om stats-tjänstemännens ställning vid arbetskonflikter, varvid särskilt beaktats det förslag, som särskilda sakkunniga avgåvo den 10 juni 1939 angående stats-tjänstemäns tjänstgöringsskyldighet vid arbetsinställelse, och de yttranden, som häröver avgivits. Lönekommittén anser det önskvärt, att bestämmelser meddelas i detta ämne, och har intagit en hänvisande föreskrift i avlöningsförfattningarna.

Såsom påpekades i första betänkandet har lönekommittén ställning både såsom utredningsorgan och såsom förhandlingsdelegation. Dess uppgift i sist-nämnda hänseende är att söka vid förhandlingar med tjänstemännens huvudorganisationer komma fram till ett förslag, som kan anses godtagbart ur statens synpunkt och till vilket organisationerna kunna ansluta sig. Liksom det förslag, som framlades i det första betänkandet, utgör det förslag, som härmed framlägges, resultatet av förda förhandlingar. Det har såsom förhandlingsprodukt godtagits såväl av lönekommitténs ledamöter som av organisationerna. Förslaget angående lönereglering för distriktsveterinärerna har godtagits av svenska distriktsveterinärföreningen, som icke är ansluten till någon av huvudorganisationerna.

Innan lönekommittén härefter närmare redogör för sitt förslag i dess olika delar, får lönekommittén erinra om den med löneregleringen sammanhängande pensionsregleringens nuvarande läge. Lönekommittén erhöi enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1945 i uppdrag att jämväl verkställa utredning och avgiva förslag rörande de ändringar i tjänste- och familjepensionsförfattningarnas bestämmelser om storleken av pensionsförmåner och om pensions-

avdrag, som kunde påkallas i samband med avlöningsrevisionen. I sitt första betänkande tog lönekommittén ställning till vissa frågor, som avse pensionsregleringen. I anslutning till vad lönekommittén förordat, har emellertid arbetet med pensionsregleringen fullföljts av särskilt tillkallade utredningsmän, vilka den 31 december 1946 avgivit betänkande med förslag till dylik pensionsreglering. Över betänkandet ha inhämtats utlåtanden från vederbörande myndigheter, och ärendet är nu beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

ANSTÄLLNINGSFORMERNA

I sitt första betänkande förordade lönekommittén, att för tillgodoseende av förvaltningens normala personalbehov skulle finnas tre huvudanställningsformer: aspirantanställning, extra ordinarie anställning och ordinarie anställning. Samtidigt påpekades emellertid, att det härutöver i viss utsträckning erfordrades också andra anställningsformer men att frågan härom icke kunde behandlas i då förevarande sammanhang.

När nu lönekommittén återkommer till frågan om anställningsformerna, vill kommittén till en början uttala, att de nyss angivna huvudanställningsformerna böra tillämpas i fråga om tjänstemannapersonal i alla de fall, där icke särskilda skäl till annat föranleda.

Vad särskilt angår den extra ordinarie anställningsformen vill lönekommittén framhålla, att det förefaller sannolikt av de uppgifter, som stått till kommitténs förfogande, att vissa befattningshavargrupper eller befattningshavare, som nu avlönas såsom extra tjänstemän eller medelst arvode, rätteligen borde beredas extra ordinarie anställning. Lönekommittén anser, att de olika verken böra närmare undersöka förhållandena i detta hänseende. Kommittén anser sig vidare beträffande ifrågavarande anställningsform böra förorda, att extra ordinarie tjänsteman, om ej annat särskilt avtalats eller följer av anställningens tidsbegränsning, alltid skall åtnjuta tre månaders uppsägningstid. Emellertid anser kommittén, att även tjänstemannen skall vara skyldig iakttaga viss uppsägningstid. Denna tid vill kommittén föreslå begränsad till en månad, om annat ej särskilt avtalats eller bestämts för särskilda grupper eller fall. Det må påpekas, att vad sålunda förordats i fråga om uppsägningstid endast är avsett att gälla vid avgång ur statens eller vederbörande kommuns tjänst samt att förlängning av den uppsägningstid, som tjänsteman är skyldig att iakttaga, icke utan hans medgivande kan ske under tiden för löpande anställning. I sitt första betänkande framhöll lönekommittén, att det liksom hittills borde, när en extra ordinarie tjänst blir överflödig, övervägas, om tjänstemannen ej lämpligen kunde, med bibehållande av extra ordinarie anställning, överföras till annat verksamhetsområde. Enligt lönekommitténs mening bör detta gälla också för det fall, att extra ordinarie tjänsteman befinnes på grund av sjuklighet icke kunna sköta sin tjänst och förutsättningar för sjukpensionering icke föreligga.

Med anledning av yttranden under remissbehandlingen av lönekommitténs första betänkande vill lönekommittén understryka vad som uttalades i nämnda betänkande om att aspirantanställning givetvis icke alltid måste föregå den mera fasta anställningen. Det bör inom varje särskilt område eller

för särskilda personalgrupper prövas, om och i vad mån aspirantanställningsformen lämpligen bör användas. Då så är fallet, bör formen tillämpas men däremot icke i andra fall. Såsom lönekommittén också framhöll i sitt första betänkande faller den närmare regleringen härav icke inom kommitténs uppdrag. Vid utformningen av författningsbestämmelserna har kommittén emellertid utgått från, att anställning såsom aspirant ej bör förekomma för lärarpersonalen inom det statliga och statsunderstödda undervisningsväsendet. Kommittén får ytterligare erinra om uttalandet i första betänkandet, att aspirantanställningen borde avse en relativt kort tjänstgöringstid, som i allmänhet icke syntes behöva uppgå till mer än 18 månader. När det samtidigt uttalades, att nämnda tid i intet fall borde överstiga tre år, avsågs därmed närmast att klargöra, att endast en löneklass erfordrades för aspirantlönegraderna. På grund av att aspirant icke uppnått den lägsta levnadsålder, som fordras för extra ordinarie anställning, kan det dock förekomma, att i särskilda fall anställningstiden som aspirant kan komma att närma sig eller uppgå till tre år.

För att kunna bedöma behovet av andra anställningsformer än huvudanställningsformerna har lönekommittén införskaffat uppgifter från olika verk och myndigheter rörande bland annat förekomsten av personal, som icke kan eller bör inrymmas i sistnämnda anställningsformer. Det sålunda införskaffade materialet kan på grund av ofullständighet i olika hänseenden icke göras till föremål för statistisk bearbetning. De i uppgifterna redovisade personalkategorierna förete de mest skiftande tjänstgörings- och anställningsförhållanden men kunna i grova drag indelas i, å ena sidan, befattningshavare, vilkas tjänstgöringsförhållanden i allt väsentligt överensstämmer med tjänstgöringsförhållandena för personal med anställning enligt huvudanställningsformerna, och, å andra sidan, innehavare av bisysslor.

Lönekommittén har vid sin genomgång av det föreliggande materialet funnit att ytterligare en allmän anställningsform, utöver huvudanställningsformerna, bör närmare regleras i löneförfattningarna. Denna anställningsform, som bör kallas extra anställning, bör konstrueras så, att den kan utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt, när icke någon av de tre huvudanställningsformerna är lämplig att begagna. Den bör således kunna användas för överåriga, underåriga, personer med bristande formell kompetens med avseende å teoretisk eller praktisk utbildning, partiellt arbetsföra, kortvarigt anställda — vare sig orsaken härtill är att tjänstemannen kortvarigt anställes för en stadigvarande arbetsuppgift eller att arbetsuppgiften är tillfällig — och för anställningar av säsongbetonad eller intermittent karaktär. I anledning av vad kommittén sålunda uttalat beträffande personer med bristande formell kompetens, vill kommittén framhålla, att kompetensföreskrifter enligt dess mening böra meddelas eller särskilda kompetenskrav uppställas endast i den mån verkligt behov härav föreligger och att de icke böra givas mera bindande karaktär än som är nödvändigt.

De grupper, som intaga en i ena eller andra avseendet så särpräglad ställning, att de icke ens kunna inrymmas i den extra anställningsformen, böra

enligt lönekommitténs mening antingen regleras genom särskilda, av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller enligt bestämmelser av vederbörande verk. Avlöningsreglementena böra icke innehålla några närmare bestämmelser om dessa grupper, och lönekommittén har icke ansett det tillhöra dess uppdrag att framlägga förslag till de särskilda föreskrifter, som böra meddelas utanför reglementena. Lönekommittén vill i samband härmed framhålla, att den nu i betydande utsträckning anlidade formen med anställning mot arvode bör i största möjliga utsträckning undvikas och avvecklas för heltidsanställd personal. Sådan personal, som ej erhåller anställning såsom tjänstemän enligt huvudanställningsformerna och som tages i anspråk inom kollektivavtalsreglerat område, bör enligt lönekommitténs mening avlönas enligt avtalsbestämmelserna.

I fråga om ordinarie och extra ordinarie tjänstemän samt aspiranter framlade lönekommittén i sitt första betänkande förslag om de särskilda lönegradsbeteckningar, som borde tillämpas för tjänster av olika slag, samt om lönegradernas konstruktion. Utöver vad därvid förordades vill lönekommittén nu föreslå, att aspirant skall tillhöra lönegrad med samma nummer som den löneklass, efter vilken lön skall utgå, och således icke, som nu är fallet, tillhöra en på särskilt sätt konstruerad lönegrad med lägre löneklass än som svarar mot lönegradsnumret.

Den som innehar sådan extra anställning, som i det föregående berörts, bör åtnjuta lön enligt allmän löneplan. Lönegraderna för de extra tjänstemännen böra uppbyggas på samma sätt som lönegraderna för ordinarie och extra ordinarie tjänstemän. Åtminstone för närvarande torde man icke behöva räkna med extra tjänstemän med lön enligt annan löneplan än löneplan nr 1. Deras tjänster böra i enlighet med det eljest tillämpade systemet erhålla lönegradsbeteckningen Cg.

Lönekommittén har icke ansett sig böra föreslå någon ändring i sak i det sätt för bestämmande av tjänsternas lönegrader, som nu tillämpas. Detta innebär, att lönegraden för ordinarie tjänst bestäms av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, att lönegraden för extra ordinarie tjänst vid de stora affärsverken bestäms av Kungl. Maj:t, då fråga är om högre tjänst, och eljest av vederbörande myndighet, att lönegraden för annan extra ordinarie tjänst bestäms av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, då fråga är om högre tjänst — i vissa fall kan härvid ifrågakomma att riksdagsbeslutet erhåller en mera generell räckvidd — och eljest av vederbörande myndighet i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser samt att lönegraden för aspiranttjänst eller extra tjänst, där ej Kungl. Maj:t anorlunda beslutit, bestäms av vederbörande myndighet. I fråga om aspiranttjänst bör det åläggas myndigheten att åsätta tjänsten det lönegradsnummer, som med två enheter understiger lönegradsnumret för den ordinarie eller extra ordinarie tjänst, som normalt utgör första befordringstjänst från aspiranttjänsten. Och i fråga om extra tjänst bör det föreskrivas, att tjänsten icke må åsättas högre lönegradsnummer än som gäller för ordinarie eller extra ordinarie tjänst av motsvarande slag eller å vilken arbetsuppgif-

terna äro jämförliga med den extra tjänstens arbetsuppgifter. Saknas dylik motsvarighet bör lönegradsnumret bestämmas i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Det må i samband härmed påpekas, att anledning kan föreligga att placera extra tjänst i lägre lönegrad än vad som följer av den nyss angivna jämförelsen. Anställning som extra tjänsteman skall exempelvis, såvida ersättningen ej anses böra bestämmas till lägre belopp än det lägsta som på löneplanen kan ifrågakomma, kunna ske också då vederbörande ännu icke uppnått den lägsta ålder, som fordras för aspirantanställning. Uppenbarligen bör i dylika fall icke kunna tillämpas högre lönegrad än aspirantlönegraden. Det kan också förekomma, att anledningen till den extra anställningen är sådan allenast partiell arbetsförhet, som inverkar på arbetsprestationen. Även i dylika fall är en lägre lönegrads placering motiverad. Och naturligtvis kan så också vara fallet vid bristande kompetens hos tjänstemannen med avseende å teoretisk eller praktisk utbildning. Även andra skäl kunna finnas för en lägre placering, men saknas dylika särskilda skäl bör enligt lönekommitténs mening tillämpas den lönegrad, som följer av jämförelsen.

Vid de nuvarande för ordinarie statstjänstemän gällande avlöningsreglementena äro fogade tjänsteförteckningar, som upptaga de tjänster, för vilka reglementena skola gälla. Även vid militära icke-ordinariereglementet finnes fogad en tjänsteförteckning. Lönekommittén har funnit dylika tjänsteförteckningar, vilka ofta undergå ändringar, icke böra bifogas reglementet men anser ändamålsenligt att sådana, uppställda på lämpligt sätt, intagas i statsliggaren.

I fråga om sättet för bestämmandet av tjänsternas antal ifrågasätter lönekommittén icke heller några ändringar i nu tillämpad ordning. Härmed har lönekommittén icke tagit ställning till lämpligheten av att Kungl. Maj:t i den utsträckning, som nu sker, fastställer antalet extra ordinarie tjänster vid särskilda verk.

I den lägsta ålder, som nu gäller för innehav av ordinarie eller extra ordinarie tjänst, föreslår lönekommittén icke någon ändring. För ordinarie tjänst skulle alltså alltjämt gälla en minimiålder av 21 år och för extra ordinarie tjänst av 20 år. För aspirantanställning förordar lönekommittén en minimiålder av 17 år. För extra anställning bör icke gälla någon minimiålder.

Vad angår de med tjänstinnehavet förenade sociala förmånerna förordar lönekommittén, att dessa för extra ordinarie tjänstemän göras lika med de sociala förmåner, som tillkomma motsvarande ordinarie tjänstemän. Såsom motivering härtill får lönekommittén åberopa sina uttalanden i första betänkandet (särskilt å s. 69) angående den extra ordinarie anställningsformens användningsområde m. m.

För aspiranter och extra tjänstemän vill lönekommittén förordar en betydande omläggning av de regler, som nu gälla för motsvarande personalgruppers sociala förmåner. Lönekommittén föreslår, att sådan tjänsteman, som icke innehaft sex månaders anställning i statens tjänst (härmed avses även arbetaranställning, anställning mot arvode o. d.) icke skall äga rätt till

andra sociala förmåner utöver olycksfallsersättning och dylikt än semester. Från den tid, då han kan räkna sex månaders anställningstid i statens tjänst, bör han med vissa jämkningar, som i det följande angivas i detta betänkande, erhålla rätt till de förmåner, vilka nu tillkomma extra tjänstemän, intill dess han kan räkna tre års statsanställning. Därefter bör han erhålla samma förmåner, dock ej pensionsrätt, som om han vore extra ordinarie tjänsteman. Statsanställningen bör beräknas på sätt i semesterlagen angives för fastställande av rätten till semester; med tid under vilken arbete utförts, bör härvid likställas tid för semesterledighet samt tjänstledighetstid, under vilken avlöning till någon del utgått. Hänsyn bör emellertid icke få tagas till tjänstgöring, efter vilken avbrott å mer än tre år i följd förelegat i anställning hos staten eller i sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, såvitt icke särskilda skäl föranleda därtill. Med statsanställning bör likställas annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Det må påpekas att, när lönekommittén uttalar att extra tjänsteman icke skall erhålla pensionsrätt, detta uteslutande är föranlett av att så gäller enligt nuvarande pensionsbestämmelser. Härigenom har ställning icke tagits vare sig för eller mot sådan pensionsrätt, om fråga skulle uppkomma att ändra pensioneringsprinciperna i detta hänseende.

Vad särskilt angår sjukvårdsförmåner vill lönekommittén erinra, att enligt vad som förordades i kommitténs första betänkande (s. 101) skola de förmåner av ifrågavarande slag, till vilka tjänstemännen nu äro berättigade, utgå tills vidare. Detta innebär, att någon ändring av nuvarande sjukvårdsbestämmelser icke skall vidtagas i samband med den nu förevarande löne-regleringen samt att rätten till sjukvårdsförmåner icke skall utsträckas till andra personalgrupper än dem, som nu äro berättigade till sådana förmåner. Det i det föregående framlagda förslaget om rätt till vissa sociala förmåner efter tre års statsanställning är icke avsett att föranleda ändring på denna punkt i den ställning, som sålunda tidigare intagits.

Lönekommittén får slutligen framlägga förslag om förande över stat av lärartjänst, vars innehavare förordnats till rektor.

Rektorerna vid de allmänna läroverken m. fl. statliga läroanstalter tillsättas medelst förordnande för viss tid, i regel sex år i sänder. I de flesta fall inneha rektorerna vid rektorsförordnandes tillträdande ordinarie lärartjänst.

Enligt gällande bestämmelser i civila avlöningsreglementet må ordinarie fullmakts- eller konstitutorialtjänst icke förenas med ordinarie förordnandetjänst, tillsatt på viss tid. En fullmaktshavande tjänsteman i allmänhet, som erhåller förordnandetjänst tillsatt på viss tid, avgår följaktligen från sin fullmaktstjänst.

Nämnda huvudregel i civila avlöningsreglementet skulle alltså medföra, att en ordinarie lärare, som blir rektor, samtidigt skulle avgå från sin lärartjänst. Detta är emellertid icke fallet. Läraren frånträder visserligen utöv-

ningen av sin lärartjänst, när han blir rektor, men det har ur olika synpunkter ansetts lämpligt, att han samtidigt bibehålles vid sin lärartjänst, till vilken han kan återgå, därest rektorsförordnandet upphör. I enlighet med denna uppfattning har i det avsnitt av civila avlöningsreglementet, som reglerar rektorernas avlöningsförhållanden, intagits en särbestämmelse, enligt vilken rektor, vilkens förordnande upphört utan att efterföljas av förnyat förordnande, »övergår till sin innehavande ordinarie lärarbefattning». Stadgandet — som förutom å rektorer numera är tillämpligt jämväl å föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet — infördes vid 1937 års löneroglering för de statsanställda lärarna och bibehölls vid dessas inordnande i civila avlöningsreglementet från och med den 1 juli 1939.

När en ordinarie lärare förordnas till rektor, tillsättes hans lärartjänst med ny ordinarie innehavare. Eftersom emellertid den ifrågavarande rektorn, därest rektorsförordnandet upphör i förtid, enligt förutnämnda föreskrift har skyldighet — och rättighet — att övergå till sin innehavande lärartjänst, föreligger den situationen, att lärartjänsten i fråga samtidigt har två ordinarie innehavare, nämligen dels den lärare som förordnats till rektor, dels hans successor. Den sistnämnde är vid behov skyldig att låta förflytta sig. Detta följer redan av avlöningsreglementets grundläggande bestämmelser men understrykes ytterligare genom i fullmakten intaget förbehåll.

Vid den revision av gällande avlöningsbestämmelser, som i förevarande sammanhang vidtagits, har någon saklig ändring ansetts icke böra föreslås beträffande rätten till förening av rektorstjänst med ordinarie lärartjänst. I formellt hänseende framstår det emellertid såsom ett önskemål, att hithörande bestämmelser bringas i bättre överensstämmelse med inom den civila statsförvaltningen eljest gällande regler, än för närvarande är fallet. Ett dylikt önskemål synes kunna tillgodoses genom analogivis tillämpning av en år 1946 inom statsförvaltningen införd anordning, enligt vilken förordnandetjänstemans fullmaktstjänst i vissa fall föres över stat och en motsvarande på stat befintlig tjänst återbesättes. Nämnda förfaringssätt — som av lönekommittén i dess första betänkande förordats till tillämpning i fall då militära beställningshavare förordnas att inneha beställning med arvode i stället för lön — skulle, tillämpat på undervisningsväsendets förhållanden, innebära, att då innehavare av på personalförteckning uppförd ordinarie eller extra ordinarie lärartjänst förordnas att inneha rektorsbefattning, tillsatt medelst förordnande för viss tid, hans lärartjänst enligt beslut av Kungl. Maj:t skulle föras över stat. Detsamma skulle gälla, då den ifrågavarande rektorn under tiden för förordnandet erhöle annan lärartjänst än den han vid förordnandets tillträddande innehade, utan att inträda i utövningen av förstnämnda tjänst. Avginge befattningshavaren från den över stat förda befattningen, skulle denna bortfalla. Överginge befattningshavaren till utövning av sin innehavande lärartjänst, skulle vid närmast inträffande ledighet å tjänst av motsvarande slag vid den läroanstalt tjänsten tillhör den över stat förda befattningen återföras på stat. Den lärartjänst, som vederbörande rektor vid förordnandets tillträddande innehade eller under förordnandet förvärvat, skulle i vanlig ordning återbesättas.

En dylik anordning synes lönekommittén lämpligen böra genomföras vid de allmänna läroverken m. fl. statliga läroanstalter, som angivas i 63 § 1 mom. civila avlöningsreglementet, i den mån rektorstjänst och lärartjänst samtidigt innehavas. Den omständigheten att rektorstjänsterna tillsätts medelst förordnande för viss tid, medan anordningen med tjänsters förande över stat närmast tillkommit för fall, då förordnandetjänst tillsättes medelst förordnande tillis vidare, synes icke utgöra något avgörande hinder för anordningens tillämpning vid undervisningsväsendet med hänsyn till konstruktionen av rektorernas pensionsrätt, vilken förutsättes bibehållen. Vid återbesättande av ordinarie lärartjänst, som blivit ledig i anledning av rektorsförordnande, synes det nuvarande förfaringssättet, att i fullmakten för den nye innehavaren inryckes särskilt förbehåll om förflyttningsskyldighet, icke behöva bibehållas. Skulle nämligen vederbörande rektor inträda i utövningen av sin överstatsbefattning och svårigheter med hänsyn till befattningshavarnas ämneskombination uppkomma att vid vederbörande läroanstalt bereda full sysselsättning åt både den till lärartjänst återgångne rektorn och den lärare som efterträtt honom, kan och bör frågan om erforderlig förflyttning regleras direkt på grund av avlöningsreglementets bestämmelser. Då vederbörande rektor givetvis har företrädesrätt till inträde i tjänstgöring vid den läroanstalt, där hans överstatsbefattning är placerad, kommer i de fall, då förflyttning blir nödvändig, denna i regel att drabba successorn.

Den förordade anordningen innebär, såsom av det tidigare anförda framgår, en jämkning av väsentligen formell natur. Författningsmässigt synes densamma, såvitt angår avlöningsreglementet, böra taga sig uttryck i en föreskrift, att med här avsedd rektorstjänst må kunna förenas ordinarie eller extra ordinarie lärarbefattning, dock under förutsättning att vederbörande frånträder utövningen av lärartjänsten.

Vid själva övergången till det ifrågasatta nya förfaringssättet bör beslut av Kungl. Maj:t meddelas angående förande över stat av samtliga de lärartjänster, vilkas innehavare äro förordnade att inneha här avsedda rektorstjänster.

Vad i det föregående anförts angående rektorstjänst förutsättes skola äga motsvarande tillämpning beträffande föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet, i den mån denne samtidigt innehar lärartjänst.

I det föregående har behandlats frågan om förande över stat av lärartjänst, vars innehavare förordnats till rektor eller föreståndare för teckningslärarinstitutet. Fråga uppkommer därjämte, om anledning finnes att förorda en dylik anordning i fråga om annan tjänst än lärartjänst, då innehavaren förordnas att vara rektor eller föreståndare för nämnda institut. Såsom exempel härpå kan nämnas det fall, då en dövstumkonsulent (A 21) förordnas till rektor vid dövstumskola. Enligt för närvarande gällande bestämmelser är i sådant fall tjänsteförening icke medgiven, på grund varav den lägre tjänsten måste frånträdas, när rektorsförordnandet tillträdes. En anordning med förande över stat av den lägre tjänsten, därest innehavaren skulle förordnas till rektor, skulle alltså i dylikt fall innebära öppnande av möjlighet till för-

ening av tjänster i större utsträckning än för närvarande. Tillräckliga skäl härför synas icke föreligga.

Slutligen må framhållas, att något förande över stat givetvis icke ifrågakommer, då till rektor eller föreståndare för teckningslärarinstitutet förordnas en person, som vid förordnandets tillträdande icke innehar någon lärartjänst. Skulle emellertid under loppet av förordnandet dylik tjänst förvärfvas, utan att rektorn eller föreståndaren inträder i utövningen av densamma, bör tjänsten i fråga i enlighet med huvudregeln föras över stat.

LÖNEFÖRFATTNINGARNA

Avlöningsbestämmelserna för statsförvaltningens tjänstemän återfinnas nu i ett flertal författningar och av Kungl. Maj:t meddelade särskilda beslut ävensom i vissa fall i föreskrifter, som utfärdats av statliga myndigheter. De grundläggande bestämmelserna inrymmas i fem avlöningsreglementen — civila och militära avlöningsreglementena, civila och militära icke-ordinarie-reglementena samt manskapsavlöningsreglementet. Vid sidan av dessa reglementen gäller ett särskilt krigsavlöningsreglemente för personal vid krigsmakten under krigstjänstgöring.

De fem grundläggande reglementena äro konstruerade på ett sinsemellan i huvudsak likartat sätt. I väsentliga delar äro också bestämmelserna helt överensstämmande i de olika reglementena.

Efter mönster av de för statsförvaltningen sålunda gällande avlöningsreglementena ha statsmakterna fastställt avlöningsreglementen jämväl för kommunala skolor, nämligen för folkskolan och för de högre kommunala skolorna. Till avlöningsreglementet för folkskolan anknyter ett särskilt avlöningsreglemente för nomadlärare. Ett särskilt avlöningsreglemente har också utfärdats för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa m. fl.

Lönekommittén framhöll i sitt första betänkande (s. 77), att det i samband med de nya lönebestämmelsernas författningsmässiga utformning borde övervägas, i vilken utsträckning de nuvarande författningarna skulle sammanlösas. Oavsett detta uttalade sig lönekommittén för, att tabellerna över de nya löneplanerna jämte vissa särskilda bestämmelser borde ingå i en särskild författning. Vid denna kunde, yttrade lönekommittén, lämpligen såsom bilaga fogas en tabell över de bruttolönebelopp, som skulle publiceras enligt vad lönekommittén förordat vid behandlingen av frågan om netto- eller bruttolönesystem.

Lönekommittén vill nu, i anslutning till vad sålunda uttalades i kommitténs första betänkande, föreslå, att i en förordning, benämnd statens löneplansförordning, intagas löneplanerna samt grundlönetabeller över månadslöner, daglöner, löneavdrag (A-avdrag) och övertidsersättning. I förordningen böra jämväl intagas föreskrifter angående lönebeloppens rörlighet. I avseende å nämnda rörlighet vill kommittén i syfte att underlätta avlöningsuträkningen föreslå, att det system för lönernas rörlighet, som förordades i det första betänkandet, utformas så, att grundlönebeloppen göras rörliga vart för sig. I särskilda vid förordningen fogade, av Kungl. Maj:t fastställda tabeller böra angivas de belopp, som skola tillämpas, då de i grundlönetablerna intagna beloppen skola höjas eller sänkas. Lönekommittén anser, att

även i de undantagsfall, då rörlig avlöning åtnjutes för mer än en befattning, lönerörligheten bör åvägbringas särskilt för varje befattning. Meddelandet av särskilda bestämmelser för sådana fall synes nämligen innebära en betydande komplikation av lönesystemet, vilken på grundval av utförda beräkningar kan sägas icke stå i rimlig proportion till frågans ekonomiska betydelse. Vid förordningen bör vidare fogas en bruttolönetafell. Därjämte bör vid förordningen kunna fogas de tabeller och anvisningar, som Kungl. Maj:t finner lämpligt utfärda till hjälp vid tillämpningen av bestämmelserna i vederbörande avlöningsreglementen.

Lönekommittén framlägger i detta betänkande förslag till statens allmänna löneplansförordning, utformat i enlighet med vad sålunda anförts. Beträffande vissa detaljbestämmelser får lönekommittén hänvisa till författningstexten.

I fråga om övriga avlöningsförfattningar förordrar lönekommittén, att en huvudförfattning utfärdas, benämnd statens allmänna avlöningsreglemente. Vid sidan av detta böra gälla särskilda avlöningsreglementen *dels* för militära beställningshavare (officerare, underofficerare och manskap), *dels* för lärare i övningsämnen, *dels* för lärarpersonalen vid de högre kommunala skolorna och vid folkskolan, *dels* för nomadlärarna och *dels* för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa m. fl. Med undantag för folkskolans avlöningsreglemente och det därtill anknutna avlöningsreglementet för nomadlärarna böra i de särskilda avlöningsreglementena, så långt sig låter göra, hänvisas till allmänna avlöningsreglementets bestämmelser.

Bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente böra avse såväl ordinarie som icke-ordinarie personal. Även de tjänstemän, som nu lyda under militära icke-ordinariereglementet, samt ordinarie tjänstemän med lön enligt någon av de nuvarande löneplanerna Ca eller Cb böra tillhöra det allmänna avlöningsreglementet.

Lönekommittén framlägger i detta betänkande förslag till nämnda avlöningsreglemente. I detta förslag har reglementets tillämpningsområde bestämts på följande sätt. Såsom en huvudregel har angivits — i tabellarisk form — att reglementet äger tillämpning å alla statliga tjänster, vilka i vederbörlig ordning åsatts sådan lönegradsbeteckning, som lönekommittén i sitt första betänkande förordade för civila (och civilmilitära) tjänster. Härtill anknuter ett särskilt stadgande rörande vissa tjänster vid bank- och fondinspektionen och sparbanksinspektionen. Men härutöver angives att reglementet äger tillämpning i princip på varje annan icke-ordinarie statlig tjänst. Från dessa regler göres dock det generella undantaget, att reglementet icke skall tillämpas, i den mån beträffande vissa grupper av tjänstemän andra avlöningsbestämmelser skola tillämpas enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Om reglementets tillämpningsområde bestämes på det sålunda förordade sättet, så följer därav att endast statliga tjänstemän bliva underkastade det samma. Vidare blir reglementet icke tillämpligt på de ordinarie militära beställningshavarna. De icke-ordinarie militära beställningshavarna komma, på grund av det generella undantaget, att falla utanför tillämpningsområdet,

om såsom lönekommittén förordat ett särskilt avlöningsreglemente utfärdas för militära beställningshavare. Detsamma gäller i fråga om statliga övningslärare och nomadlärare. Vad de förra beträffar måste emellertid beaktas, att en löneroglering, grundad på 1941 års lärarlönesakkunnigas förslag, icke hinner genomföras samtidigt med den allmänna lönerogleringen. Med hänsyn härtill ha övningslärarna undantagits från det allmänna avlöningsreglementets tillämpningsområde genom en särskild övergångsbestämmelse. Då det vidare förutsatts, att de ordinarie tjänstemän, å vilka reglementet skulle tillämpas men som anmäla, att de icke vilja underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser, skola bibehållas vid nuvarande förmåner, ha också dessa undantagits genom en övergångsbestämmelse till reglementet. I en övergångsbestämmelse har dessutom angivits, att reglementet icke äger tillämpning å tjänsteman, som är uppförd på indragnings- eller övergångsstat utan tjänstgöringsskyldighet eller å avgångsstat. Det har icke ansetts påkallat, att från tillämpningen av de nya bestämmelserna utesluta dem, som nu kvarstå på äldre stat.

I fråga om de särskilda avlöningsreglementena framläggas i detta betänkande förslag till *dels* avlöningsreglemente för de högre kommunala skolorna, *dels* folkskolans avlöningsreglemente, *dels ock* avlöningsreglemente för nomadlärare.

Lönekommittén vill härefter angiva de principer, som följts vid utformningen av det allmänna avlöningsreglementet.

I motsats till vad hittills tillämpats ha gemensamma bestämmelser utformats för ordinarie och extra ordinarie tjänstemän, aspiranter samt extra tjänstemän. Då i stor utsträckning samma föreskrifter skola tillämpas, har det förefallit onödigt tyngande att upprepa dessa föreskrifter för varje särskild anställningsform.

I de nuvarande reglementena för civila statstjänstemän äro, till ett mycket betydande antal, intagna särskilda bestämmelser för vissa tjänstemän eller vissa grupper av tjänstemän. Ofta återkomma härvid samma föreskrifter flera gånger, ehuru de givetvis varje gång avse olika befattningshavare. Avlöningsreglementena ha härigenom erhållit mycket stor omfattning och även överskådligheten har blivit lidande härav. Lönekommittén har ansett sig kunna intaga en avsevärd del av dessa särbestämmelser bland de allmänna bestämmelserna. Specialbestämmelserna ha därigenom begränsats till mera måttliga proportioner.

Lönekommittén anser, att en anmärkning kan riktas mot de nuvarande avlöningsbestämmelserna så till vida, att bland dem äro inrymda en hel del allmänt administrativa föreskrifter, som egentligen icke ha sin plats i avlöningsförfattningarna. Merendels utgöra dessa föreskrifter kompletteringar eller undantag från bestämmelser, som finnas meddelade i instruktioner och andra dylika författningar. De öka givetvis icke obetydligt svårigheten att överblicka gällande administrativa bestämmelser liksom också avlöningsbestämmelsernas svåröverskådlighet. Och de tynga i hög grad ett lönerogleringsarbete av den art, som lönekommittén fått sig anförtrott. Anledningen

till förekomsten inom avlöningsförfattningarna av dylika allmänt administrativa bestämmelser är nog främst, att vårt författningssystem saknar en allmän verksstadga, där flertalet av dessa bestämmelser liksom också en del bestämmelser i pensionsförfattningarna rätteligen höra hemma. I avsaknad härav har också lönekommittén måst bibehålla bestämmelserna i avlöningsreglementet; de ha dock där sammanförts till en särskild avdelning. Den blandning av allmänna bestämmelser och detaljföreskrifter, som denna avdelning kommit att innehålla, ger enligt lönekommitténs mening belägg för riktigheten av att en upprensning på och systematisering av detta område är angelägen. I allmänhet har lönekommittén icke i nämnda avdelning intagit några andra bestämmelser än dem, som avlöningsreglementena nu innehålla. Det har dock syntts lämpligt, att i avdelningen intaga de föreskrifter angående bestämmandet av tjänstemans stationeringsort, som nu finnas meddelade i en särskild kungörelse (1941:962). Lönekommittén har härvid icke ansett sig behöva för de militära beställningshavare, som komma att lyda under det allmänna avlöningsreglementet, använda det nuvarande uttrycket förläggningssort. I fråga om de bestämmelser angående tjänstemans stationeringsort, som tillhöra de egentliga avlöningsbestämmelserna, må i samband härmed nämnas följande.

Enligt gällande bestämmelser skall lönebeloppet bestämmas efter den ortsgrupp, till vilken tjänstemans stationerings (förläggning) ort blivit hänförd. Beträffande den närmare innebörden av begreppen stationeringsort och förläggningssort ha vissa föreskrifter meddelats i särskilda författningar.

Kungl. Maj:t har på särskild framställning i ett antal fall lämnat medgivande av innebörd, att viss tjänsteman eller viss grupp av tjänstemän må i avlöningshänseende hänföras till högre dyrortsgrupp än den stationerings (förläggning) orten tillhör. Ifrågavarande medgivanden kunna sammanfattningsvis sägas hänföra sig till någon av följande huvudtyper, nämligen

- 1) sådana fall, då tjänsteman på grund av brist på bostäder å stationeringsorten nödgas bosätta sig å dyrare ort,
- 2) sådana fall, då tjänsteman för sin försörjning av förnödenheter regelmässigt är hänvisad till inköp å dyrare ort än stationeringsorten, samt
- 3) sådana fall, då tjänsteman under utövning av sin tjänst är nödsakad att tidvis tjänstgöra å tjänsteställe, som hänförts till dyrare ort än den, som den egentliga stationeringsorten tillhör.

De av Kungl. Maj:t sålunda lämnade medgivandena ha givetvis i första hand ansetts motiverade av skälighetshänsyn. I vad dylika medgivanden avsett lärare vid folkskoleväsendet, åt vilken icke anvisats tjänstebostad och som icke kunnat erhålla annan lämplig bostad å stationeringsorten, har frågan om undantag från den ovannämnda huvudregeln för lörens bestämmande i visst sammanhang anmälts för riksdagen (jämför 1944 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln s. 417—418, samt riksd. skriv. 1944: 8, s. 52).

Det synes lämpligt att i det nya avlöningsreglementet införes en föreskrift, enligt vilken befogenhet tillägges Kungl. Maj:t att i nyssnämnda och liknande fall medgiva undantag från föreskriften om lörens bestämmande efter stationerings (förläggning) ortens ortsgrupp. Lönekommitténs författningsförslag har på förevarande punkt avfattats med utgångspunkt från denna uppfattning.

Till de allmänt administrativa bestämmelserna höra givetvis föreskrifter om arbetstiden och dess fördelning. En sådan föreskrift utgör 19 § i civila

avlöningsreglementet angående helgdagsledighet. I nämnda författningsrum angives, att tjänsteman, där arbetets behöriga gång kräver tjänstgöring jämväl under sön- och helgdag, skall, i den mån så utan avsevärda svårigheter kan ske, beredas frihet från tjänstgöring minst varannan sådan dag. Lönekommittén har på grund av vad som yrkats under förhandlingarna ansett sig böra förorda, att bestämmelsen jämkas så, att därav framgår att särskilt beslut fordras för de fall, då bestämmelsen icke skall tillämpas. Det har därvid förutsatts, att dylikt beslut bör föregås av förhandlingar med vederbörande personalorganisation. Att i vissa fall särskilda bestämmelser böra utfärdas för rätt att åtnjuta helgdagsledighet framgår av vad lönekommittén anför vid redogörelsen för den för provinsialläkare och distriktsveterinärer förordade löneregleringen.

Till allmänt administrativa föreskrifter höra också, bland annat, bestämmelserna om allmänna lönenämndens uppgifter och organisation. I reglementsförslaget ha lönenämndens uppgifter angivits vara att bereda ärenden, vilka angå löneförhållandena för statstjänstemän och för andra tjänstemän, vilkas avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Lönekommittén har härvid förutsatt, att försvarsväsendets lönenämnd skulle ingå som en del av allmänna lönenämnden. Då det icke syntes lönekommittén påkallat, att i avlöningsreglementet meddela föreskrift om antalet ledamöter i allmänna lönenämnden, har den nuvarande föreskriften härom uteslutits.

De ändrade principer i förhållande till vad nu gäller, som lönekommittén sålunda tillämpat, ha jämte de betydande sakliga ändringar, som föreslagits i kommitténs första och föreslås i detta betänkande, föranlett, att de nuvarande avlöningsbestämmelserna måst i mycket betydande omfattning omformuleras. Även jämkningar ha därvid företagits. I den mån dessa ej särskilt motiveras i betänkandet, får lönekommittén hänvisa till författningstexten. Här må endast framhållas, att kommittén förutsätter att en del tillämpningsbestämmelser komma att behövas. Kommittén vill därvid särskilt peka på behovet av ett klagande i vissa fall av vad som avses med uttrycket »vederbörande myndighet».

Lönekommittén vill i detta sammanhang också beröra frågan om riksdagens medverkan vid avlöningsförfattnings utfärdande och vid ändringar i dem.

Vid en historisk återblick kan man i fråga om avlöningsbestämmelser för ordinarie statstjänstemän utan svårighet skönja en klar och fortgående tendens till utvidgning av riksdagens medverkan vid avlöningsföreskrifternas fastställande. De tidigare avlöningsreglementena innehöllo således mestadels endast mera allmänna och summariska bestämmelser, medan tillägg till och kompletteringar av bestämmelserna meddelades i särskilda, av Kungl. Maj:t utfärdade författningar. Vid 1897 års lönereglering för personalen vid statens järnvägar blevo också föreskrifter om åtskilliga förmåner, exempelvis läkarvård, reseersättningar, avlöning vid avhållande och avstängning från tjänstgöring, meddelade av Kungl. Maj:t. Och 1907 års avlöningsreglemente

för statskontoret omfattade i stort sett, utom vissa allmänt administrativa föreskrifter, endast bestämmelser om lönens bestämmande, om semesterrätt samt om avlöning vid sjukdom och vid tjänstgöringshinder. Redan i samband med avlöningsrevisionerna åren 1919 och 1920, vilka påverkades av strävandena efter ett förenhetligt avlöningsreglemente, kommo emellertid en del tidigare av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter att införas i de reglementen, som till sin ordalydelse underställdes riksdagens prövning. Alltjämt blevo dock viktiga avlöningsbestämmelser av allmän räckvidd meddelade av Kungl. Maj:t och några klara gränser för uppdelningen av bestämmelserna funnos icke. Det kan som ett exempel nämnas, att reglementena innehöllo regler om avlöning under sjukdom, medan i de av Kungl. Maj:t ensam utfärdade tilläggsbestämmelserna stadgades om avlöning under ledighet för hälsans vårdande. Detta förhållande föranledde också invändningar av 1928 års lönekommitté, som för sin del ansåg riktigast att sammanföra alla bestämmelser av mera allmängiltig natur i själva avlöningsreglementet. I sitt förslag inarbetade därför kommittén i avlöningsreglementet de av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifterna om tjänstledighetsavdrag, tjänstedräkt, läkarvård, tjänstgöringstraktamente, flyttningssättning, övertidsarbete m. m. Kommittén uttalade härvid att eftersom avlöningsreglementet skulle fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, skulle riksdagens inflytande å avlöningsbestämmelserna komma att i viss mån utsträckas genom förslaget. Såvitt kommittén kunde finna, behövde emellertid förslaget i denna del knappast vålla några betänkligheter. De av Kungl. Maj:t utfärdade tilläggsbestämmelserna hade icke varit underkastade flera eller större förändringar än själva avlöningsreglementet, och med hänsyn till den erfarenhet man vunnit av det nya lönesystemet borde det snarare vara till fördel för alla parter, om å ifrågavarande avlöningsföreskrifter förlänades den ökade stadga, som ett intagande i reglementet kunde sägas innebära. Förslaget blev aldrig genomfört, men 1936 års lönekommitté byggde i allt väsentligt sitt förslag på detsamma. De närmare bestämmelserna om tjänstgöringstraktamente och flyttningssättning blevo dock uteslutna.

I fråga om icke-ordinarie statstjänstemän funnos i de äldre avlöningsreglementena för kommunikationsverken generella stadganden om rätt för Kungl. Maj:t att bestämma grunderna för avlöningen. Därjämte funnos i regel i avlöningsreglementena vissa föreskrifter om särskilda förmåner för extra personal, såsom om ersättning åt extra tjänsteman, som förvaltade ledig tjänst, om avlönings utgående då tjänsteman avlidit, om begravningshjälp, felräkningspenningar m. m. I analogi härmed underställde också Kungl. Maj:t riksdagens prövning vissa frågor om avlöningsförmåner åt icke-ordinarie personal, då 1907 års avlöningsreglemente för statskontoret förelades riksdagen, nämligen beträffande lön under sjukdom, semester och särskilda vikariatsförmåner. Några bestämda årsarvoden fastställdes däremot icke.

Sedan kommunikationsverkens löneruleringskommitté funnit sig böra utesluta nyssnämnda, riksdagen underställde bestämmelser om avlöningsförmåner åt icke-ordinarie personal, ha avlöningsbestämmelser för sådan personal fastställts av Kungl. Maj:t ensam, intill dess fråga om nytt avlöningsregle-

mente uppstod i anslutning till 1939 års lönereglering för ordinarie personal. Kungl. Maj:t ansåg sig då böra underställa riksdagens prövning — icke såsom tidigare frågan om vissa särskilda avlöningsförmåner — utan själva löneplanerna. Såsom motiv härför anfördes, att lönesättningen bleve avgörande för beräkningen av verkens medelsbehov, att lönerna komme att bilda underlag för rätten till pension samt att det nya civila avlöningsreglementet icke innehölle något allmänt stadgande med bemyndigande för Kungl. Maj:t att reglera avlöningsförhållandena för denna personal. Riksdagen, som icke fann anledning till erinran mot löneplanerna, uttalade även, att riksdagen, utan att intaga någon bestämd ståndpunkt, i huvudsak icke hade anledning framställa erinran mot vad som anförts och föreslagits i frågan om semester och avdragsfria sjukledighetsdagar för extra ordinarie tjänstemän, rörande sjukvård och begravningshjälp, rörligt tillägg ävensom — övergångsvis — barn-tillägg.

Vad slutligen beträffar de icke statsanställda må erinras, att de förslag till avlöningsreglementen för folkskolans lärare och för lärarna vid de högre kommunala skolorna, som underställdes 1942 och 1943 års riksdagar, innefattade bestämmelser jämväl om icke-ordinarie personal. Riksdagen, som uppmärksammade att dess godkännande ifrågasatts beträffande de närmare detaljerna i de icke-ordinarie lärarnas avlöningsbestämmelser, något som icke varit fallet vid fastställandet av motsvarande bestämmelser för den civila statsförvaltningens vidkommande, fann sig med hänsyn bland annat till gällande förhållanden beträffande statsbidrag kunna bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

Ett genomgående drag är således, att en markant skillnad kan konstateras sedan gammalt mellan den omfattning, i vilken riksdagen medverkat vid tillkomsten av avlöningsbestämmelser för statlig ordinarie och icke-ordinarie personal. Några särskilda skäl för denna åtskillnad ha icke återopats vid de tillfällen, då frågan om riksdagens medverkan varit på tal.

Under den tid, som gått sedan 1939 års lönereglering genomfördes, har riksdagens medverkan i avlöningsfrågor påkallats på ett sätt, som varken 1936 års lönekommitté eller statsmakterna torde ha kunnat förutse. Visserligen ha ett antal av de särbestämmelser, som blivit erforderliga, föranletts av de onormala förhållanden som rått under den största delen av den tid, då de nuvarande avlöningsreglementena varit gällande. Men även bortsett härifrån ha avlöningsfrågor — ofta av rent formell art eller av obetydlig saklig vikt — förekommit i mycket stor utsträckning. 1945 års lönekommitté har ansett sig böra beakta detta och rekommendera vissa åtgärder, varigenom dylika formella frågor eller frågor av mindre saklig betydelse icke skulle behöva underställas riksdagens medverkan; detta desto mer som enligt lönekommitténs förslag samma avlöningsreglemente skulle innehålla bestämmelser för både ordinarie och icke-ordinarie personal. Härvid syftas icke på själva löneplansförordningen, som är av sådan grundläggande betydelse, att den bör underställas riksdagen för godkännande.

Däremot synes det kunna ifrågasättas att icke för godkännande underställa riksdagen ordalydelsen av det allmänna och de särskilda avlöningsreglementena. I stället skulle riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda dessa reglementen i huvudsaklig överensstämmelse med vid vederbörande riksdagskrivelser eller vid i skrivelserna åberopade utskottsutlåtanden fogade författningsförslag. Detta innebär, å ena sidan, en ökad medverkan av riksdagen, eftersom reglementena även skola innehålla avlöningsbestämmelser för den icke-ordinarie personalen. Men det innebär också en begränsning av riksdagens medverkan, eftersom Kungl. Maj:t skulle bli oförhindrad att vidtaga förtydliganden eller eljest redaktionella jämkningar i författningarna, såväl vid utfärdandet av dem som därefter.

Det synes lönekommittén också kunna ifrågasättas, om ej Kungl. Maj:t borde bemyndigas att i vissa fall utan riksdagens medverkan ändra avlöningsbestämmelserna. De fall, som lönekommittén härvid åsyftar, äro följande:

a) då skäl föreligga att utsträcka tillämpningen av enligt reglementena för vissa grupper av tjänstemän gällande bestämmelser till andra, i stort sett likartade grupper;

b) då riksdagens beslut i organisations- eller anslagsfrågor föranleda tillägg till eller ändringar i reglementenas bestämmelser, så framt dessa tillägg eller ändringar icke avvika från de principer, på vilka avlöningsreglementenas bestämmelser äro byggda; samt

c) då skäl föreligga att i samband med ändringar och tillägg, som ovan sagts, vidtaga vissa modifikationer av gällande bestämmelser.

Därjämte synes Kungl. Maj:t kunna bemyndigas att utfärda övergångsbestämmelser, såväl i samband med den nya lönereglerngens ikraftträdande som därefter.

Lönekommittén vill slutligen i detta sammanhang uttala, att kommittén förutsätter att, då nya eller ändrade bestämmelser ifrågakomma, vilka äro av större betydelse, tillfälle till förhandlingar beredes tjänstemännens huvudorganisationer.

LÖNEREGLERING FÖR PROVINSIALLÄKARE OCH DISTRIKTSVETERINÄRER

Provinsialläkare.

Enligt hittills tillämpad princip utgöras provinsialläkarnas inkomster av tjänsten dels av en bestämd av statsmedel utgående avlöning, dels av arvoden enligt taxa, s. k. prestationsersättning, samt arvoden av kommunala uppdrag.

Avlöningen till provinsialläkare utgår enligt en i 59 § civila avlöningsreglementet intagen löneplan D av följande utseende.

Löneklass	Lönegrupp			
	I	II	III	IV
1	7 725	8 775	9 825	10 875
2	8 220	9 270	10 320	11 370
3	8 715	9 765	10 815	11 865
4	9 210	10 260	11 310	12 360

Löneplanen är till skillnad från den för civila tjänstemän i allmänhet gällande löneplanen icke dyrortsgraderad utan uppbyggd efter ett system med särskilda lönegrupper, avsett att medgiva en differentiering av avlöningen i huvudsak efter graden av distriktens svårskötthet samt storleken av påräkneliga praktikinkomster men utan nämnvärt hänsynstagande till levnadskostnadernas höjd å olika orter.

Det nuvarande avlöningssystemet för provinsialläkare blev till sina huvuddrag utformat vid 1926 års riksdag. Till grund för riksdagens beslut låg ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 74 till sagda riksdag framlagt, av 1902 års löneregléringskommitté utarbetat förslag till löneregléring för förste provinsialläkare och provinsialläkare. Löneregléringskommittén hade kommit till den uppfattningen, att provinsialläkarbefattningarna icke borde uppdelas på skilda lönegrader utan i stället fördelas på ett antal lönegrupper, vilka liksom antalet ortsgrupper för andra befattningshavare ansågos kunna bestämmas till sju. Fördelningen av befattningarna å de olika lönegrupperna borde i likhet med ortsgrupperingen ankomma på Kungl. Maj:t, varvid hänsyn i främsta rummet borde tagas till ovan angivna omständigheter, nämligen i vad mån distriktet kunde anses svårskött eller ej samt storleken av de inkomster av enskild praktik, som kunde påräknas. Vid grupperingen borde emellertid även

beaktas, om ock i mindre grad, levnadskostnader och i förekommande fall kallortsförhållanden.

Beträffande frågan om de lönebelopp, som borde tillkomma provinsialläkarna yttrade löneregeringskommittén, att det syntes kommittén skäligt, att då av dessa befattningshavare måste krävas en långvarig och dyrbar utbildning avlöningen icke tillmättes för knappt. Med hänsyn härtill och för att övervinna förefintliga rekryteringssvårigheter ansåg sig kommittén böra för lägsta lönegruppen utgå från samma lönebelopp, som fastställts för befattningshavare i 16 lönegraden (nuvarande A 26) inom ortsgrupp A. Det syntes kommittén vidare erforderligt att löneskillnaden mellan de särskilda lönegrupperna icke bestämdes till lägre belopp än 420 kronor. Föredragande departementschefen anslöt sig till de av kommittén framförda synpunkterna, vilka även vunno riksdagens gillande.

1928 års lönekommitté uttalade i avgivet betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente att provinsialläkarna borde inordnas under nämnda reglemente med bibehållande för dem av en särskild i lönegrupper indelad löneplan. Kommittén hade nämligen funnit det uteslutet att för provinsialläkarna tillämpa den allmänna löneplanen, enär en sådan omläggning måste kräva en uppdelning av befattningshavarna å minst fem skilda lönegrader. En så vittomfattande omreglering hade kommittén ansett sig sakna befogenhet att inlåta sig på. Kommittén hade emellertid kommit till den slutsatsen, att antalet grupper utan olägenhet kunde minskas, och framlade ett förslag till en i fem lönegrupper indelad löneplan för provinsialläkare. I detta förslag upptogs lönebeloppen för lönegrupp I till samma belopp som lönerna i de olika löneklasserna för lägsta ortsgruppen i 26 lönegraden i förslaget till allmän löneplan. Avståndet mellan högsta och lägsta lönegrupperna fördelades i kommitténs förslag jämnt på de mellanliggande grupperna. Intervallerna mellan de olika lönegrupperna utgjorde enligt samma förslag 750 kronor i löneklass 1, 762 kronor i löneklass 2, 774 kronor i löneklass 3 samt 786 kronor i löneklass 4.

Även 1936 års lönekommitté underkastade frågan om provinsialläkarnas överförande till den för statliga befattningshavare i allmänhet gällande dyrortsgrupperade löneplanen vissa undersökningar. Det visade sig emellertid härvid, att en sådan lönedifferentiering skulle i många fall medföra irrationella verkningar, för så vitt man icke samtidigt uppdelade befattningarna på olika lönegrader eller införde en serie av olika lönetillägg avvägda med hänsyn till distriktens beskaffenhet. En sådan omreglering fann sig kommittén av lämplighetsskäl icke kunna tillstyrka. Lönekommittén ifrågasatte ej heller ett övergivande av ditintills tillämpade grundsatser för avvägningen av den fasta statsavlöningen för provinsialläkare inom olika distrikt, utan förordade i likhet med 1928 års lönekommitté, att systemet med provinsialläkartjänsternas fördelning å skilda lönegrupper skulle vinna tillämpning även för framtiden.

I fråga om avvägningen av den statliga lönen för provinsialläkare kom 1936 års lönekommitté på grundvalen av verkställd utredning rörande pro-

provinsialläkarnas inkomstförhållanden till den uppfattningen, att vid bestämmandet av utgångsläget för lönenivån någon löneförbättring i anslutning till vad som vid 1938 års riksdag beviljats civila tjänstemän icke vore av omständigheterna motiverad. I betraktande av den föreliggande utredningens resultat med avseende å provinsialläkarnas genomsnittliga inkomstnivå kunde det, efter kommitténs förmenande, snarare ifrågasättas, huruvida icke en jämkning nedåt av den relativt höga inkomstnivå, som bereddes provinsialläkarna vid 1926 års löne reglering, vore befogad och kunde ske utan fara för sänkning av den höga standard i fråga om insikter och skicklighet, som enligt allmän åsikt vore utmärkande för den svenske tjänsteläkaren.

En jämkning nedåt av provinsialläkarnas inkomstnivå kunde enligt 1936 års lönekommittés förmenande ske antingen genom en sänkning av den fasta lönen eller genom en minskning av den genomsnittliga inkomsten av de särskilda ersättningar, som för det dåvarande utginge till provinsialläkare för befattningar eller uppdrag av allmän karaktär, vilka innehades vid sidan av det egentliga sjukvårdsarbetet. Kommittén syftade härvid i första hand på kommunala anställningar såsom läkare vid sjukstugor av olika slag, såsom dispensärläkare, läkare vid anordningar för förlossningsvård eller förebyggande mödra- och barnavård samt såsom skolläkare. Med den utveckling som det lokala anstaltsväsendet och de sociala vårdanordningarna undergått under senare tid hade anställningar eller uppdrag på dessa områden i avsevärd omfattning tillförts provinsialläkarna mot särskild ersättning. Med hänsyn till den i allmänhet relativt gynnsamma inkomstnivån för provinsialläkarna kunde det ifrågasättas, huruvida icke i viss utsträckning denna verksamhet kunde påläggas provinsialläkarna såsom tjänstliggande utan särskild ersättning utöver den fasta lön av statsmedel, som vederbörande åtnjöte i egenskap av tjänsteläkare.

Efter överbäggande av förevarande spörsmål kom emellertid kommittén till den uppfattningen, att denna väg för det dåvarande icke vore framkomlig. Förekomsten av dylika uppdrag eller anställningar vore nämligen så växlande, att en indragning eller minskning av de därmed förenade ersättningarna skulle verka mycket ojämnt på inkomstförhållandena. Även om flertalet provinsialläkare innehade dylika anställningar, vore dock storleken av därav härrörande inkomst så varierande olika läkare emellan, att en inkomstutjämnning eller en rättvis inkomstavvägning genom minskning eller indragning av de särskilda ersättningarna för ifrågavarande verksamhet näppeligen stode att vinna. En omläggning av ersättningsgrunderna för socialvårdande läkarverksamhet försvårades också av det förhållandet, att organisationen av de här avsedda grenarna av socialvården befunne sig på ett utbyggnadsstadium, till följd varav de slutliga verkningarna av organisationens genomförande vore svåra att överblicka.

Vad lönenivån för provinsialläkare beträffar framhöll 1936 års lönekommitté efter att ha berört ett av medicinalstyrelsen framlagt förslag till utbyggnad av dåvarande distriktsorganisation, att kommittén inför sannolikheten av en successivt skeende begränsning i distriktens omfattning och inför

ovissheten om den inverkan en sådan begränsning kunde komma att på längre sikt öva på provinsialläkarnas inkomstförhållanden i allmänhet ansågs sig icke ha tillräckliga skäl att föreslå någon rubbning i stort sett av den vid dåvarande tidpunkt för provinsialläkare gällande lönenivån.

I fråga om lönebeloppen uttalade 1936 års lönekommitté, att det ur praktiska synpunkter sett måste anses önskvärt att såsom tidigare låta lönen i de olika löneklasserna inom lönegrupp I sammanfalla med löneklassbeloppen för billigaste ort inom en viss lönegrad av löneplanen A. Då med hänsyn till de genom kommitténs utredning konstaterade genomsnittliga inkomsterna av provinsialläkartjänst någon höjning av lönenivån icke syntes påkallad, ansåg sig kommittén böra såsom utgångsläge för löneplanens utbyggande välja löneklassbeloppen å A-ort inom lönegraden A 25 i civila avlöningsreglementet. En sådan lösning skulle visserligen i själva utgångsläget medföra en mindre avlöningsminskning, vilken dock syntes kommittén försvarlig med hänsyn icke minst till de inkomster av uppdrag och anställningar i allmän verksamhet, som på grund av statliga åtgöranden under senare år i avsevärd omfattning tillförts provinsialläkarna.

1936 års lönekommitté ansåg vidare i likhet med 1928 års lönekommitté, att antalet lönegrupper utan olägenhet kunde begränsas och framlade i enlighet härmed ett förslag till löneplan, som innefattade allenast fyra lönegrupper. För att möjliggöra en viss förbättring i lönenivån för de i inkomsthänseende sämst ställda provinsialläkarna höjdes samtidigt löneskillnadsbeloppet mellan varje lönegrupp till 1 050 kronor. Vidare höll kommittén före, att kallortstillägg borde utgå till provinsialläkare i övre Norrland enligt för civila tjänstemän i allmänhet gällande grunder. Härigenom vunnes att vid provinsialläkarnas inplacering i lönegrupp hänsyn icke behövde tagas till kallortförhållandena.

1936 års lönekommittés förslag till löneplan upptogs av Kungl. Maj:t utan erinran i proposition (nr 200) till 1939 års riksdag och godkändes av riksdagen.

För att kunna åtminstone i någon mån bilda sig en uppfattning om huru provinsialläkarinkomsterna förhållit sig under tiden efter den senaste löne-regleringen samt erhålla en viss grundval för bedömandet av frågan, vilka förändringar, som böra vidtagas i nu gällande löneplan för provinsialläkare, har 1945 års lönekommitté på därom gjord framställning beretts tillfälle att taga del av resultatet av den statistiska undersökning beträffande läkares inkomster, som på medicinalstyrelsens föranstaltande skett i anslutning till 1943 års taxering.

Av ifrågavarande undersökning, som omfattat 317 provinsialläkare eller 92 % av antalet redovisade dylika befattningshavare, har inhämtats, att inom 21 distrikt eller 14,6 % av antalet redovisade provinsialläkar-distrikt nettoinkomsten av läkarverksamheten under kalenderåret 1942 understigit 15 000 kronor. Enligt den utredning angående provinsialläkarnas inkomstförhållanden, som verkställdes genom 1936 års lönekommittés försorg och som bildat

grundval för 1939 års lönereglering för provinsialläkare, ha motsvarande siffror för åren 1936 och 1937 varit i genomsnitt 18,7 %. Under åren 1936 och 1937 ha enligt nyssnämnda utredning 170 distrikt eller 56,1 % av det redovisade antalet givit en genomsnittlig nettoinkomst understigande 20 000 kronor, medan antalet distrikt, som under år 1942 lämnat en nettointäkt in- till sistnämnda belopp uppgått till 139, motsvarande 43,8 % av antalet redovisade organisationsenheter. Under det att den genomsnittliga nettoinkomsten under åren 1936 och 1937 uppgått till eller överstigit 20 000 kronor i 133 distrikt, det vill säga 43,9 % av antalet redovisade distrikt, ha vidare under år 1942 nettoinkomster till motsvarande belopp förekommit i 178 distrikt, utgörande 56,2 % av antalet. Minimum för den genomsnittliga nettoinkomsten under åren 1936 och 1937 har enligt vad som framgår av primärmaterialet för 1936 års lönekommittés utredning utgjort 7 200 kronor och maximum 40 100 kronor. Motsvarande siffror för år 1942 ha befunnits vara 8 800 respektive 45 100 kronor. På grundval av förenämnda primärmaterial har den genomsnittliga nettoinkomsten i aritmetiskt medeltal under åren 1936 och 1937 kunnat beräknas till 19 490 kronor. Motsvarande siffra för kalenderåret 1942 har uppgått till 21 040 kronor, innebärande en ökning med 1 550 kronor.

Det stora flertalet distrikt ha för såväl åren 1936 och 1937 som år 1942 redovisat nettoinkomster varierande mellan 10 000 och 30 000 kronor. Sålunda ha inkomster av denna storleksordning förekommit under åren 1936 och 1937 i 298 distrikt, motsvarande 98,6 % av antalet redovisade distrikt, samt under år 1942 i 292 distrikt, utgörande 92,1 % av antalet redovisade organisationsenheter. Fördelningen av antalet läkare i ifrågavarande lönelägen efter inkomsternas storlek framgår av nedanstående sammanställning.

Inkomster kronor	Antal provinsialläkare	
	1936/37	1942
10 000—13 000	25	10
13 000—16 000	50	25
16 000—19 000	67	76
19 000—22 000	73	78
22 000—25 000	40	64
25 000—30 000	43	39
30 000 eller däröver..	3	20

Lönekommittén har vidare sökt bilda sig en uppfattning om, vilken inverkan inrättandet av nya provinsialläkartjänster kan väntas få på provinsialläkarnas löneförhållanden, och får härom anföra följande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1944 framhöll medicinalstyrelsen, bland annat, att det förslag till utbyggnad av provinsialläkarorganisationen, som år 1938 upprättades inom medicinalstyrelsen efter omfattande utredning, vari ingick samråd med kommuner, läkare och myndigheter inom de olika länen samt en genom besök förvärvad personlig kännedom om

förhållandena i orterna, hade till syfte, bland annat, att nå ett medeltal av en tjänsteläkare på 8 000 invånare i stället för dittillsvarande 12 000 invånare. Styrelsens erfarenheter talade emellertid för att man, sedan det i 1938 års plan eftersträvade medeltalet invånare per provinsialläkardistrikt nåtts, icke kunde stanna vid detta såsom ett slutmål utan nödgades gå vidare för att nå fram till ett medeltal av 4 000—5 000 invånare per distrikt. I ett sådant mindre distrikt skulle tjänsteläkarna nämligen enligt föreliggande erfarenheter få långt större möjligheter att väl ombesörja hälso- och sjukvården än i de nuvarande i fråga om folkmängd och ytvidd alltför stora, vilka gäve tjänsteläkarna en orimlig arbetsbörda. Enligt styrelsens mening måste man räkna med att den utveckling av hälso- och sjukvården, som beslutade eller blivande reformer exempelvis på mödra- och barnavårdens, skolhälsovårdens och socialförsäkringens — särskilt sjukkasheväsandets — områden redan medfört eller kunde väntas medföra bleve omöjliggjord, innan den fortsatta utbyggnaden av provinsialläkarorganisationen enligt grundlinjerna för 1938 års plan hunnit bliva i allt väsentligt genomförd. Dessa reformer förutsatte överlag, att tjänsteläkarorganisationen stärktes genom en kraftig ökning av antalet tjänsteläkare. Endast om så skedde bleve det möjligt att tillfredsställa de krav, som hälso- och sjukvården måste ställa på tjänsteläkarna.

Med ovanstående motivering föreslog medicinalstyrelsen genomförande av 1938 års plan på så kort tid som möjligt, förslagsvis genom inrättande av ett femtiotal nya distrikt årligen under de närmaste åren. Vid frågans framläggande inför Kungl. Maj:t (1945 års statsverksprop. V ht. s. 161 ff) framhöll departementschefen att enligt den av medicinalstyrelsen framlagda planen skulle inom loppet av tio år böra inrättas ytterligare 170 provinsialläkartjänster. Det antal nya tjänster, som riksdagen under åren 1939—1944 sammanlagt medgivit, hade emellertid på grund av dåvarande extraordinära förhållanden begränsats till 35. Ehuru väl medveten om att ett starkt behov av nya provinsialläkartjänster föreläge, fann sig departementschefen i dåvarande läge icke kunna förorda inrättande under år 1946 av mer än 20 nya ordinarie tjänster. Därmed skulle i stort sett den ursprungligen tänkta utbyggnadstakten återställas.

1945 års riksdag fann sig emellertid under beaktande av de av medicinalstyrelsen anförda omständigheterna böra i viss utsträckning tillmötesgå motionsyrkanden om inrättande av ett större antal tjänster än vad Kungl. Maj:t föreslagit samt stannade vid att medgiva inrättande av 35 nya provinsialläkardistrikt.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 erinrade medicinalstyrelsen likaledes om behovet av en snar fortsatt utbyggnad av provinsialläkarorganisationen samt framhöll i anslutning härtill, att behovet av en förstärkt tjänsteläkarorganisation gjort sig särskilt starkt gällande sedan den förstärkta försvarsberedskapen upphört och den civila hälso- och sjukvården åter krävde att bliva tillgodosedd i normal omfattning. Landstingens talrika

framställningar om inrättande av extra provinsialläkardistrikt visade också, att man där vore medveten om behovet av flera tjänsteläkare, främst för att kunna på önskat sätt uppehålla och främja den socialhygieniska verksamheten. Under återopande av förenämnda skrivelse den 31 augusti 1944 föreslog styrelsen att 50 nya tjänster inrättades under budgetåret 1946/47.

Vid framläggande av förevarande fråga för riksdagen ansåg sig föredragande departementschefen icke kunna helt biträda medicinalstyrelsens förslag utan förordade inrättande av 35 nya provinsialläkartjänster.

Riksdagen fann sig emellertid böra tillmötesgå medicinalstyrelsens framställning om inrättande av 50 nya provinsialläkardistrikt.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 har medicinalstyrelsen framlagt förslag om inrättande av ytterligare 50 provinsialläkardistrikt. I årets statsverksproposition (V ht. s. 158 f) har förslag framlagts i enlighet härmed.

I detta sammanhang må erinras att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 oktober 1943 uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning beträffande den öppna vården å av landsting och kommuner drivna sjukhus m. m. Enligt vad lönekommittén under hand inhämtat torde den kommitté inom medicinalstyrelsen, som anförtrotts ifrågavarande utredningsuppdrag, finna behov föreligga av ytterligare ett avsevärt antal provinsialläkare utöver dem, som innefattas i förenämnda av medicinalstyrelsen år 1938 framlagda plan.

Huruvida och på vilket sätt ett genomförande av den av medicinalstyrelsen föreslagna utbyggnaden av provinsialläkarorganisationen kan komma att påverka provinsialläkarnas inkomstförhållanden låter sig för närvarande icke avgöras. Det synes emellertid icke uteslutet, att den inkomstminskning, som kan bli en följd av en nedskärning av distriktsområdena, kommer att uppvägas av de ökade inkomstmöjligheter, som skapas bland annat genom sjukvårdsstyrelsens och socialförsäkringens tillväxt, genom den nya socialhygieniska organisationens utveckling, genom allmänhetens ökade behov av läkarvård på grund av stigande folkupplysning o. s. v. Genom hälsovårdsarbetet och den förebyggande vården av mödrar, spädbarn och skolbarn torde provinsialläkarna komma i livligare kontakt med befolkningen inom vederbörande distrikt, vilket kan få till följd en ökning av praktiken. Uppenbarligen kunna emellertid icke några säkra slutsatser dragas.

Då 1945 års lönekommitté haft att taga ställning till frågan om provinsialläkarnas lönereglering, har detta skett mot den bakgrund, som här ovan skildrats.

Kommittén har till en början icke ansett sig böra ifrågasätta något frångående av nuvarande anordning, enligt vilken läkarnas inkomster av tjänsten utgöras dels av en bestämd, av statsmedel utgående avlöning, dels av arvoden enligt taxa och för uppdrag i allmänhet. Några vägande skäl för ett sådant frångående ha icke anförts och anordningen vann för endast ett fåtal år sedan statsmakternas gillande.

Ej heller har lönekommittén funnit anledning att i samband med ifrågasvarande lönereglering föreslå ändring av det nuvarande systemet för bestämmande av den fasta statsavlöningen. Det är visserligen tydligt, att detta system lider av vissa brister, föranledda, bland annat, av svårigheter att rättvisande uppskatta de olika distriktens grad av svårskötthet. Att i det ovissa läge, som nu är för handen på detta område, vidtaga några genomgripande omläggningar har kommittén likväl icke ansett riktigt.

I fråga om själva löneavvägningen har kommittén av det statistiska material, som här förut redovisats, funnit, att provinsialläkarnas inkomster stegrats under perioden 1936—1942. Denna inkomstutveckling synes dock — om man bortser från enstaka fall — icke ha hållit jämna steg med de avlöningsförhöjningar som i dyrtidskompenserande syfte kommit statliga befattningshavare i allmänhet till del, vilket huvudsakligen torde vara att tillskriva den omständigheten att några höjningar av taxesatserna icke vidtagits med hänsyn till det försämrade penningvärdet. Om också provinsialläkarnas inkomstnivå i stort sett måste betraktas såsom gynnsam i jämförelse med andra tjänstemannagrupper med specialutbildning av motsvarande slag eller jämförlig längd, har lönekommittén därför ansett sig icke böra undantaga provinsialläkarna från en avlöningsförbättring av ungefär samma storlek, som skulle tillkomma andra statstjänstemän. Härvid må påpekas, att enligt vad lönekommittén inhämtat förefintliga planer på ändring av taxesatserna icke kunna realiseras för närvarande. Lönekommittén har därför ansett sig böra utgå från oförändrade taxesatser.

Det förslag till ny löneplan för provinsialläkarna, som lönekommittén i enlighet härmed utarbetat, framgår av förslaget till statens löneplansförordning, där löneplanen givits ordningsnumret 3. Förslaget innebär, att uppdelningen på fyra lönegrupper bibehålles. I lägsta lönegruppen ha lönebeloppen avvägts så, att bruttolönerna höjts lika mycket för provinsialläkarna som för sådana andra tjänstemän med samma bruttolön, vilka nu åtnjuta lön efter ortsgrupp E och efter löneregleringen komma att åtnjuta lön efter ortsgrupp 3. Beloppen för de högre lönegrupperna ha i princip avvägts så, att löneökningen icke kommer att understiga utan i stället att något överstiga löneökningen inom lägsta lönegrupp.

Såsom redan i annat sammanhang erinrats, skall enligt 19 § civila avlöningsreglementet, där arbetets behöriga gång kräver tjänstgöring jämväl under sön- och helgdag, tjänstemän, i den mån så utan avsevärda svårigheter kan ske, beredas frihet från tjänstgöring minst varannan sådan dag. Denna föreskrift äger icke nu tillämpning å provinsialläkare. Lönekommittén anser sig emellertid böra förorda, att bestämmelsen i dess i det föregående föreslagna ändrade lydelse nu göras tillämplig å dem. Härvid förutsättes dock, att provinsialläkare i något angränsande distrikt eller annan kompetent läkare fullgör tjänstgöringen i stället för den, som åtnjuter helgdagsfrihet. I vad mån sådan tjänstgöringsfrihet kan uttagas blir därför beroende av uppgörelser mellan vederbörande. Ersättaren, vilken förutsättes komma att få uppbära de av tjänstgöringen föranledda praktikinkomsterna, bör icke äga att för sin

tjänstgöring erhålla ersättning från staten. Lönekommittén har inhämtat, att anordningen för närvarande ofta ej går att genomföra mellan provinsialläkare inbördes men att förhållandena komma att ställa sig annorlunda allt efter det distriktens antal ökas. I den mån närmare föreskrifter erfordras, synas dessa böra meddelas av medicinalstyrelsen.

Distriktsveterinärer.

Distriktsveterinärernas anställnings- och avlöningsförhållanden i egenskap av statstjänstemän reglerades första gången genom beslut vid 1933 års riksdag. Därvid inordnades ifrågavarande befattningshavare under allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente, dock med lön utgående efter en särskild löneplan, uppbyggd i stort sett efter samma huvudprinciper som löneplanen för provinsialläkare.

Statsmakternas beslut beträffande distriktsveterinärernas avlöningsförhållanden byggde på utredning och förslag, som framlagts i ett av distriktsveterinärslönesakkunniga den 12 juli 1930 avgivet betänkande (SOU 1930:18). Enligt de sakkunnigas mening borde man vid bedömandet av distriktsveterinärernas sammanlagda inkomst taga hänsyn till dessa befattningshavares långa utbildningstid och önskvärdheten av att kunna bibehålla distriktsveterinärkåren vid den höga standard i avseende å duglighet och fackkunskap, som den allmänt ansåges inneha. I ett distrikt, där arbetsbördan och praktikmöjligheterna kunde anses såsom normala, borde inkomsten uppgå till åtminstone 8 000 kronor, vilket belopp sedermera borde kunna genom ålders-tillägg ökas till omkring 9 000 kronor. Den del av inkomsten, som utgjordes av ersättning enligt taxa, borde emellertid vid jämförelse med befattningshavare med hela inkomsten i form av avlöning av statsmedel, reduceras med omkring 25 procent. Den sammanlagda inkomsten borde vidare vara så fördelad, att i ett normaldistrikt åtminstone hälften av distriktsveterinärernas inkomster utginge i form av fast statsavlöning.

Med avseende å distriktsveterinärernas inplacering i allmänna civilförvaltningens lönesystem framhöll de sakkunniga, att de med hänsyn till distriktsveterinärernas utbildning samt de med deras tjänstutövning förenade riskerna kommit till den uppfattningen, att löneställningen borde avvägas med utgångspunkt från 15 lönegraden av allmänna civilförvaltningens löneplan. Även om skäl kunde anföras för en något högre placering hade de sakkunniga funnit sig böra stanna vid en placering i 15 lönegraden bland annat med hänsyn till att de sakkunniga samtidigt föreslog en höjning av distriktsveterinärernas ersättning för det arbete de hade att vid särskilda tjänstförrättningar utföra för statens räkning.

I anslutning till denna motivering och på i huvudsak enahanda skäl som tidigare föranlett riksdagen att för provinsialläkarna införa en särskild lönegruppering med hänsyn till tjänstgöringsdistriktens svårskötthet och storleken av praktikinkomsten framlade de sakkunniga förslag till en särskild löneplan för distriktsveterinärer, där i första gruppen avlöningen skulle motsvara lönen på A-ort i 15 lönegraden. Antalet lönegrupper upptogs till sju och löneskillnaden mellan lönegrupperna föreslogs till 360 kronor.

Enligt de sakkunnigas uppfattning borde vid lönegrupperingen förutom distriktens svårskötthet och praktikinkomsterna även levnadskostnaderna samt kallortsförhållanden beaktas, om ock i mindre grad. Särskilt kallortstillägg skulle nämligen icke utgå.

Vid frågans framläggande inför Kungl. Maj:t (prop. 1933: 153) biträdde departementschefen i allt väsentligt de sakkunnigas förslag beträffande veterinärernas löneförhållanden. Departementschefen fann emellertid anledning föreligga att bereda kallortstillägg åt de distriktsveterinärer, vilka vid lönegrupperingen komme att hänföras till lönegrupperna V—VII och vilka vore stationerade å orter där kallortstillägg utginge. Härigenom skulle de i inkomsthänseende sämst ställda veterinärerna framför allt i de nordligaste delarna av landet komma att erhålla någon förbättring i löneställningen.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande distriktsveterinärernas löneförhållanden bifölls av riksdagen.

1936 års lönekommitté framhöll i sitt betänkande, att vad kommittén anfört beträffande principerna för löneförmånernas bestämmande i fråga om provinsialläkare av kommittén ansetts äga tillämpning jämväl i avseende å distriktsveterinärernas ersättning. Även för distriktsveterinärernas vidkommande hade sålunda lönekommittén förutsatt bibehållande av hittillsvarande ersättningsformer, nämligen dels lön av statsmedel efter en fördelning av veterinärtjänsterna å olika lönegrupper under hänsynstagande till praktikinkomst och distriktens grad av svårskötthet, dels ock inkomst enligt taxa av praktik.

Kommittén anförde vidare att i motsats till vad förhållandet vore i fråga om provinsialläkarna ett relativt stort antal distriktsveterinärbefattningar vore inordnade i högre lönegrupp än lönegrupp I samt att befattningarna vore någorlunda jämnt placerade inom de högre lönegrupperna. Då en ingående prövning av distriktsveterinärernas löneförhållanden ägt rum endast några få år tidigare i samband med distriktsveterinärväsendets förstatligande, hade lönekommittén ansett sig icke ha anledning att verkställa någon detaljerad utredning rörande inkomstförhållandena för distriktsveterinärerna. Av en inom kommitténs kansli gjord sammanställning över veterinärernas till kommunal inkomstskatt taxerade inkomster under åren 1935—1937 syntes emellertid framgå, att åtskilliga av de distriktsveterinärer, som vore placerade i lönegrupperna IV—VII, tillhörde inkomstgrupper av omkring 10 000 kronor eller därunder. Med hänsyn till nu angivna förhållanden borde enligt kommitténs förmenande någon omläggning av löneplanen för distriktsveterinärer, syftande till en minskning av antalet lönegrupper, icke lämpligen för det dåvarande ifrågakomma. Den ökade möjlighet till differentiering av lönebeloppen, som ett större antal lönegrupper medförde, syntes vara mera påkallad i fråga om distriktsveterinärerna än beträffande provinsialläkarna på grund av de förras lägre fasta löner och genomsnittligt sett lägre praktikinkomster.

Vad själva löneavvägningen beträffar hade svenska distriktsveterinärföreningen under åberopande av dels att pågående omorganisation av slaktvä-

sende och kötthandel syntes komma att medföra nedsättning av veterinärernas inkomst av besiktningssverksamheten, dels den av 1937 års riksdag beslutade lönegradsplaceringen för folkskollärare gjort framställning om en förmånligare löneställning för distriktsveterinärer. 1936 års lönekommitté fann emellertid de anförda skälen icke utgöra tillräcklig anledning att rubba den löneställning, som fastställts för ifrågavarande befattningshavare vid 1933 års riksdag. Ej heller i övrigt fann lönekommittén anledning föreligga att ifrågasätta någon ändring i förevarande hänseende. Den inom kommitténs kansli verkställda utredningen beträffande distriktsveterinärernas taxerade inkomster syntes giva vid handen, att inkomstförhållandena genomsnittligt sett vore sådana, att någon höjning av den relativa lönenivån icke kunde anses påkallad. Å andra sidan hade den omständigheten, att ett avsevärt antal distriktsveterinärer uppenbarligen åtnjote en inkomst, som överstege den inkomstnivå, som år 1933 ansetts böra räknas såsom normal genomsnittsinkomst, ej syntes kommittén utgöra tillräcklig anledning att för det dåvarande ifrågasätta någon sänkning av veterinärernas ett fåtal år tidigare fastställda löneställning i förhållande till andra civila statstjänstemän.

På grund av angivna förhållanden kom lönekommittén till den slutsatsen, att den särskilda löneplanen för distriktsveterinärerna borde uppbyggas med utgångspunkt från lönebeloppen i lägsta ortsgrupp av lönegraden A 15 civila avlöningsreglementet. Antalet lönegrupper syntes böra bibehållas vid sju och löneskillnaden mellan de olika grupperna bestämmas till 396 kronor.

Den för närvarande för distriktsveterinärer gällande löneplanen är av följande utseende.

Löneklass	Lönegrupp						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	4 050	4 446	4 842	5 238	5 634	6 030	6 426
2	4 278	4 674	5 070	5 466	5 862	6 258	6 654
3	4 596	4 992	5 388	5 784	6 180	6 576	6 972
4	4 926	5 322	5 718	6 114	6 510	6 906	7 302
5	5 256	5 652	6 048	6 444	6 840	7 236	7 632

Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda fördelningen av distriktsveterinär-tjänsterna utgjorde antalet befattningar i de olika lönegrupperna följande.

	Lönegrupp							Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Antal distrikt.....	107	59	30	17	15	7	21	256

Å de i löneplanen upptagna beloppen utgå rörligt tillägg och kristillägg, varjämte vederbörande kommit i åtnjutande av provisoriskt lönetillägg.

De synpunkter, som kommit 1945 års lönekommitté att föreslå ett bibehållande av hittillsvarande principer för bestämmande av provinsialläkarnas löneförmåner, synas i lika hög grad äga tillämpning i avseende å ersättning till distriktsveterinärer. Kommittén har därför icke funnit anledning att ifrågasätta ett utbyte av nuvarande ersättningsformer utan förutsätter att distriktsveterinärerna även för framtiden skola äga åtnjuta dels en bestämd av statsmedel utgående avlöning, differentierad med hänsyn till storleken av praktikinkomst och distriktens svårskötthet, dels ock inkomst enligt taxa.

1936 års lönekommitté fann av skäl, som här icke behöva närmare beröras, icke erforderligt att verkställa någon detaljerad utredning beträffande distriktsveterinärernas inkomstförhållanden. Med hänsyn till den betydelse distriktsveterinärernas inkomster av enskild praktik m. m. avsetts skola ha vid distriktens fördelning å olika grupper och för att skapa en grundval för utformningen av ett förslag till löneplan för distriktsveterinärer har 1945 års lönekommitté funnit det nödvändigt att åvägabrunga en utredning rörande inkomster av här avsett slag, som i de särskilda distriktsveterinärdistrikten uppburits åren 1942 och 1944. Till grund för utredningen, som verkställts genom medicinalstyrelsens försorg, ha legat uppgifter, vilka avgivits å ett med hänsyn till distriktsveterinärernas speciella arbetsförhållanden avpassat frågeformulär.

De från distriktsveterinärerna infordrade uppgifterna ha bland annat berört nettoinkomst av enskild praktik under åren 1942 respektive 1944 fördelad på följande grupper, nämligen

- a) arvoden för tuberkulinundersökningar
- b) arvoden för kastsjukeundersökningar
- c) arvoden för tjänsteförrättningar enligt epizootilagen
- d) arvoden för tjänstgöring såsom läns- eller distriktsveterinär jämte egen tjänst
- e) arvoden från länsstyrelse (statsbidrag åt mindre bemedlade)
- f) arvoden från försäkringsbolag.

Å blanketten har vidare avsetts skola lämnas uppgifter beträffande inkomster av köttbesiktning samt de övriga inkomster, som stått i samband med statstjänsten, såsom ersättning för import- och exportbesiktning.

Det har varit förenat med vissa svårigheter att bearbeta det inkomna materialet, enär formulärets frågor i ett icke ringa antal fall besvarats på ett mindre tillfredsställande sätt. Ofullständiga eller av allt att döma direkt felaktiga uppgifter ha vid bearbetningen antingen helt uteslutits eller kompletterats och korrigerats. Det oaktat torde förefintligheten av smärre felaktigheter icke vara helt utesluten.

Under åren 1942 och 1944 har riket varit indelat i sammanlagt 256 veterinärdistrikt. Undersökningen av veterinärernas nettoinkomster av praktik för år 1942 har omfattat 202 distrikt och för år 1944 222 distrikt, motsvarande 78,9 resp. 86,7 % av hela antalet.

Den verkställda undersökningen har givit vid handen att nettoinkomsten av enskild praktik i medeltal för hela riket utgjort för år 1942 6 775 kronor

och för år 1944 7 484 kronor. Av sagda belopp har 2 382 resp. 2 210 kronor hänfört sig till inkomster av tuberkulinundersökningar. Maximum för 1942 års nettoinkomst har uppgått till 18 670 kronor och minimum till 822 kronor. Motsvarande siffror för år 1944 ha varit 19 521 resp. 428 kronor. Vidare har inhämtats att under år 1942 nettoinkomsten av praktik i medeltal överstigit 5 000 kronor i 213 distrikt eller omkring 83,2 % av hela antalet distrikt, medan antalet distrikt, som under år 1944 lämnat en nettointäkt i medeltal överstigande sistnämnda belopp utgjort 235, motsvarande 91,2 % av antalet organisationsenheter. Lägre medeltal för nettoinkomsten än 5 000 kronor har under år 1942 uppvisats av 43 distrikt, under det att motsvarande förhållande under år 1944 konstaterats i allenast 21 distrikt. Under år 1942 har nettoinkomsten av praktik för distriktsveterinärer i lägsta lönegruppen utgjort i medeltal 8 235 och i högsta lönegruppen 3 820 kronor inklusive ersättning för tuberkulinundersökningar. Motsvarande medeltal för 1944 ha varit 9 636 resp. 3 893 kronor.

I distriktsveterinärlönesakkunnigas den 12 juli 1930 avgivna betänkande med utredning och förslag beträffande ordnandet av distriktsveterinärernas anställnings- och avlöningsförhållanden återfinnes en redovisning för distriktsveterinärernas nettoinkomster enligt taxa i medeltal under åren 1927—1929. Vid denna tid förekommo praktiskt taget icke några inkomster av tuberkulinundersökningar. Då det syntes vara av intresse att erhålla en uppfattning om i vilken omfattning distriktsveterinärernas inkomster av likartade prestationer ökats, har medeltalet av nettoinkomsterna för åren 1942 och 1944, 7 327 kronor, reducerats med nettoinkomsterna av tuberkulinundersökningar under samma år d. v. s. med 2 292 kronor. Då medeltalet för åren 1942 och 1944 i enlighet härmed utgjort 5 035 kronor och för åren 1927—1929 3 214 kronor, har ökningen i ovan angivna hänseende under ifrågavarande tidsperiod uppgått till i medeltal 1 821 kronor.

Av den ovan lämnade redogörelsen rörande resultaten av utredningen torde framgå, att distriktsveterinärernas nettoinkomster av praktik intill år 1944 undergått en icke obetydlig förbättring. En del av denna förbättring torde emellertid få tillskrivas det förhållandet, att förmögenhetsvärdet å djur efter andra världskrigets utbrott stadigt stigit, vilket i överensstämmelse med tidigare erfarenheter medfört ökat arbete för veterinärerna i fråga om enskild husdjursjukvård.

I detta sammanhang förtjänar även framhållas att ersättningar för tuberkulinundersökningar, vilka utgjort i medeltal omkring 30 % av veterinärernas inkomster av praktik, måste betraktas såsom i hög grad tillfälliga och till följd av utvecklingen tendera att alltmer försvinna. Det är emellertid icke uteslutet att ifrågavarande inkomstminskning kommer att uppvägas av inkomster av på andra områden inriktad verksamhet till förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar.

Även om det icke kan bestridas att distriktsveterinärernas sammanlagda nettoinkomster mellan åren 1939 och 1942 genomsnittligt sett undergått en

viss stegring, synes man dock av den föreliggande utredningen kunna draga den slutsatsen att denna inkomstförbättring icke motsvarat levnadskostnadsutvecklingen, vilket medfört att distriktsveterinärerna i fråga om realinkomsten kommit i ett ogynnsammare läge än tidigare. Trots att inkomsterna av distriktsveterinärtjänsterna i det övervägande antalet distrikt måste betecknas såsom goda i jämförelse med de avlöningar, som utgå till statstjänstemän med enbart fast lön av statsmedel, håller därför 1945 års lönekommitté under beaktande jämväl av de av Kungl. Maj:t åt kommittén givna direktiven före, att distriktsveterinärerna böra beredas viss löneförbättring.

Vid bedömandet av frågan i vilken grad den nuvarande löneställningen bör ändras torde böra erinras dels att de egentliga praktikinkomsterna äro intimt beroende av konjunkturerna för jordbruket och sålunda svåra att på förhand beräkna, dels att vissa inkomster exempelvis av tuberkulinundersökningar och köttbesiktning till följd av utvecklingen synas bliva alltmera osäkra. Huru förhållandena i förevarande och jämförbara hänseenden komma att gestalta sig framdeles, torde det icke vara möjligt att för närvarande bedöma med någon större tillförlitlighet. Med hänsyn till nu angivna förhållanden har lönekommittén funnit sig icke böra föreslå annan ändring i distriktsveterinärernas nuvarande löneställning än som betingas av kravet på en uppräknig av den fasta lönen i motsvarande grad som för andra tjänstemän.

Det förslag till ny löneplan för distriktsveterinärerna, som lönekommittén i enlighet härmed utarbetat, framgår av förslaget till statens löneplansförordning, där löneplanen givits ordningsnumret 4. Förslaget innebär till en början, att antalet lönegrupper skulle minskas från sju till fem. I anledning härav får lönekommittén framhålla följande.

Lönekommittén vill erinra, att allmänna civilförvaltningens lönenämnd i utlåtande över 1936 års lönekommittés förslag till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer bland annat framhöll att det syntes tveksamt, huruvida tillräcklig anledning förelåge att göra så stor skillnad mellan provinsialläkarna och distriktsveterinärerna med avseende å antalet lönegrupper, som kommittén förordat. Det förefölle nämligen som om uppdelningen av löneplanen för distriktsveterinärer på sju lönegrupper innebure en väl långt gående differentiering. Lönenämnden skulle för sin del ha funnit mera tillfredsställande, om antalet lönegrupper sammanfallit för provinsialläkarna och distriktsveterinärerna eller om skillnaden i antalet grupper icke varit så stor som enligt förslaget.

Den utredning beträffande distriktsveterinärernas inkomster av praktik, som 1945 års lönekommitté låtit verkställa, har enligt kommitténs förmenande givit vid handen, att det icke är behövt med en så långt driven differentiering av lönebeloppen, som vidtagits i nu gällande löneplan. En nedskärning av gruppantalet kan också antagas medföra såväl praktiska fördelar som ökade möjligheter till en mera rättvis fördelning av distriktsveterinärerna å de olika lönegrupperna. Lönekommittén förordar därför, att antalet lönegrupper begränsas till fem.

I övrigt har förslaget till ny löneplan samma innebörd som förslaget till ny löneplan för provinsialläkarna.

Lönekommittén vill framhålla, att det genom den av kommittén förordade omläggningen av löneplanen till att omfatta allenast fem lönegrupper självfallet blir nödvändigt att vidtaga en omgruppering av distriktsveterinärbefattningarna.

Vid tiden för den senaste löneregleringen tillerkändes distriktens svårskötthet relativt stor betydelse i förhållande till praktikinkomsten. Betydande förskjutningar torde emellertid därefter ha inträtt i de förhållanden, som legat till grund för den nu gällande grupperingen. Enligt lönekommitténs förmenande synes det lämpligast att en blivande inplacering i lönegrupper sker under hänsynstagande i första hand till inkomster av praktik och av uppdrag såsom veterinär vid sidan av den egentliga tjänsten och först i andra hand till distriktens svårskötthet. För att kunna genomföra en ny gruppering torde det fördenskull bliva erforderligt att verkställa en fullständig utredning om distriktens inkomstförhållanden. Lönekommittén förutsätter, att vid denna omgruppering tillfälle beredes svenska distriktsveterinärföreningen att yttra sig över uppgjorda förslag, innan desamma bliva fastställda.

Slutligen anser lönekommittén, att föreskriften om helgdagsledighet bör göras tillämplig på distriktsveterinärerna på motsvarande sätt, som förordats i fråga om provinsialläkarna. För tillämpningen förutsättes således, att distriktsveterinär i något angränsande distrikt eller annan kompetent veterinär fullgör tjänstgöringen i stället för den, som åtnjuter helgdagsfrihet. Vidare förutsättes, att ersättaren icke skall äga att för sin tjänstgöring erhålla ersättning från staten.

INPLACERING I LÖNEKLASS ELLER LÖNERUM

Enligt det av lönekommittén förordade lönesystemet är för vissa lönegrader utmärkande, att de allenast omfatta en löneklass. Detta är förhållandet beträffande samtliga lönegrader, vid vilka lön utgår enligt löneplan nr 2, och beträffande vissa lönegrader, vid vilka lön utgår enligt löneplan nr 1. Med hänsyn till konstruktionen av dessa lönegrader ligger det i sakens natur, att någon särskild fråga om på vad sätt tjänsteman skall inplaceras i löneklass ej uppkommer, då han tillträder tjänst, som tillhör någon av dessa lönegrader.

Det föreslagna lönesystemet innehåller emellertid även ett antal typer av lönegrader, som var och en omfatta flera löneklasser. Vissa lönegrader, som äro hänförliga till löneplan nr 1, omfatta flera löneklasser, i allmänhet fyra men beträffande vissa lönegrader för militär personal tre löneklasser, och de till löneplanerna nr 3 och 4 hänförliga lönegraderna omfatta var och en fyra löneklasser. Enligt 1946 års manskapslöneutrednings förslag skola även lönegraderna för blandavlönat manskap omfatta flera löneklasser. Då tjänst, som tillhör någon av dessa lönegrader, tillträdes, uppkommer till en början frågan, i vilken av lönegradens *löneklasser* inplacering skall ske. Men härutöver uppkommer, såvitt angår tjänsteman som skall placeras i högsta löneklassen, frågan vilken ställning inom denna han skall anses intaga. Erinras må, att lönekommittén i sitt första betänkande i samband med behandlingen av vissa löneklassplaceringsspörsmål förordat (s. 109 ff), att vid sneddningsregelns tillämpning åtskillnad skall göras mellan olika tjänstemän, som tillhört lönegradens högsta löneklass, i princip alltefter den tid de tillhört denna, och denna olika ställning bör i vissa fall bevaras även efter det att tjänstemannen erhållit en annan tjänst. Om man, såsom lönekommittén anser lämpligt, för att beteckna tjänstemännens ställning inom högsta löneklassen inför den konstruktionen, att denna löneklass innehåller fyra särskilda lönerum — därvid uppflyttning till högre lönerum sker efter samma grunder som gälla för löneklassuppflyttning — uppkommer därför, när tjänsteman tillträder tjänst, vars lönegrad omfattar flera löneklasser och han placeras i högsta löneklassen, frågan i vilket *lönerum* han skall placeras.

Särskilda regler måste således meddelas för inplaceringen i löneklass och lönerum för de fall, då lönegraderna omfatta flera löneklasser. Lönekommittén föreslår beträffande dessa regler avsevärda förändringar i förhållande till de föreskrifter, som nu gälla.

Innan förslag här framläggas till dessa ändrade regler må förutskickas, att vad i det följande förordas beträffande den, som innehaft eller tillträder

tjänst, avses skola gälla också om tjänsten uppehållits eller skall uppehållas på vikariatslöneförordnande. Vidare må förutskickas, att några olikheter, i den mån så ej särskilt angives, icke äro avsedda att i förevarande hänseende finnas mellan ordinarie, extra ordinarie och extra tjänster. Slutligen må påpekas, att vad i det följande sägs om anställning med avlöning enligt kollektivavtal också avser anställning, som enligt förslag i lönekommitténs första betänkande (s. 123) bör likställas med kollektivavtalsanställning.

Enligt nuvarande bestämmelser om inplacering i löneklass och de motiv, som ligga till grund för desamma, utgör en av huvudprinciperna, att hänsyn tages endast till den anställning och den inkomst, som tjänstemannen har omedelbart före det han tillträder tjänsten.

En annan huvudprincip är, att tjänstemannen vid tillträdet av tjänsten icke skall lida minskning i nämnda inkomst. Såsom förutsättning härför gäller i åtskilliga fall, att den tidigare anställningen innehafts under längre tid. I de fall, då sneddningsbestämmelserna tillämpas, har det ansetts, att tjänstemannen icke blott skall vara garanterad mot inkomstminskning utan också vara berättigad till en måttlig löneförbättring. I övriga fall torde de nuvarande bestämmelserna i allmänhet avse allenast att, där så anses påkallat, förhindra löneminskning.

Från båda huvudprinciperna innehålla avlöningsbestämmelserna vissa undantag.

Lönekommittén finner, att den omständigheten att hänsyn vid inplacering i löneklass endast tages till förhållandena omedelbart före den nya tjänstens tillträddande, kan leda till mindre tillfredsställande resultat. Så kan vara fallet icke blott, då tjänstemannen tidigare innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, men anställningen avbrutits någon tid före tillträdet av den nya tjänsten, utan också, då tjänstemannen tidigare innehaft högre tjänst eller anställning med högre inkomst än den, från vilken övergången sker. Lönekommittén anser sig med hänsyn härtill böra föreslå en sådan ändring, att i princip varje anställning av nyss angivet slag får läggas till grund för inplaceringen i den nya tjänsten. Hänsyn bör dock som regel ej få tagas till sådan anställning, efter vilken avbrott å mer än tre år i följd förekommit. Det administrativa merarbetet genom en dylik omläggning synes ej bliva alltför stort, då man kan utgå från, att den normala befordringsgången liksom hittills blir en successiv övergång till allt högre tjänster. I dessa fall blir endast den senaste anställningen av betydelse. Måhända kan mot den förordade nya principen riktas den invändningen, att tjänstemännen skulle bliva mera benägna att lämna statstjänsten, då de icke riskera att vid återanställning i samma tjänst erhålla försämrade löneställning. Lönekommittén tillmäter icke denna invändning någon större betydelse, desto mindre som någon garanti för förnyad statsanställning icke finnes.

Principen, att tjänstemannen vid övergång till ny tjänst icke bör lida inkomstminskning, torde i stort sett ha tillämpats såväl som en minimisom, om man bortser från sneddningsfallen, såsom en maximiregel.

Lönekommittén anser, att nämnda princip såsom minimiregel i vissa fall givits alltför vidsträckt tillämpning. Kommittén syftar härvid framför allt på de fall, då en tjänsteman efter egen ansökning eller därom uttryckt önskan övergår till tjänst inom lägre lönegrad. Den nuvarande regeln, att tjänstemannen i sådant fall äger bibehålla den placering i löneklass, som han innehade före tillträddandet av den nya tjänsten, har enligt vad som framgår av uttalanden från olika myndigheter, visat sig leda till olämpliga resultat. Enligt lönekommitténs mening bör i stället gälla, att tjänstemannen skall inplaceras i den löneklass, till vilken han i den nya tjänsten varit berättigad, om han innehaft den nya tjänsten under den tid, han innehaft den högre tjänsten eller, om han tidigare innehaft flera högre tjänster, den sammanlagda tid, som han innehaft dessa tjänster. Erinras må, att regler av enahanda innebörd för närvarande gälla i fall, där innehavare av vissa förordnandetjänster vid vägförvaltningarna och de affärsdrivande verken medgivas återgå till tidigare innehavda ordinarie tjänster. Vid tvångsförflyttning av ordinarie tjänsteman böra nuvarande regler gälla. Nu gällande avlöningsbestämmelser innehålla emellertid föreskrifter även om bibehållande av löneklassplacering för extra ordinarie tjänsteman, som utan något sitt förvållande förflyttas till extra ordinarie tjänst inom lägre lönegrad eller nödgas återgå till innehavande lägre ordinarie befattning. Dessa föreskrifter synas stå i mindre god överensstämmelse med den inställning till den extra ordinarie anställningens karaktär, som lönekommittén intagit i sitt första betänkande. Det kan i och för sig icke anses rimligt, att innehavare av en extra ordinarie tjänst, vilken, i avvaktan på närmare erfarenheter rörande behovet av densamma och arten och omfattningen av de med densamma förenade göromålen, hänförs till viss lönegrad men som kanske efter allenast ett eller ett par år ansetts kunna omvärderas och nedflyttas till lägre lönegrad, skall vara tillförsäkrad ovillkorlig rätt till samma lönetursberäkning som tillkommit honom i den högre tjänsten. Däremot synes det skäligt, att han inplaceras i löneklass enligt den allmänna regel, som nyss förordats vid övergång från högre till lägre tjänst. Emellertid kunna fall förekomma, då hänsyn skäligen bör tagas till löneställningen i den tidigare innehavda högre tjänsten. Lönekommittén syftar då särskilt på sådana fall, då förflyttningen till tjänsten i den lägre lönegraden är föranledd av tjänstemannens på grund av sjuklighet nedsatta arbetsförmåga eller av organisatoriska förändringar och tjänstemannen under längre tid varit anställd i statens tjänst. Har den nedsatta arbetsförmågan uppkommit på grund av tjänstgöringen i den högre tjänsten — vare sig till följd av olycksfall i denna tjänst eller av annan anledning — anser lönekommittén att särskilt starka skäl tala mot att löneställningen försämras vid förflyttningen; liksom hittills bör dock icke kunna ifrågakomma inplacering i högre löneklass än den högsta för den nya tjänsten fastställda. Slutligen må i detta sammanhang påpekas, att gällande avlöningsbestämmelser innehålla särskilda föreskrifter rörande lönetursberäkning för det fall, att ordinarie tjänst nedflyttas till lägre lönegrad. Enligt lönekommitténs mening saknas behov av sådana bestämmelser. I den mån en tjänst nedflyttas till lägre lönegrad och innehavaren av tjänsten

icke överföres på övergångsstat, lärer tjänstemannens placering å den lägre tjänsten grunda sig på de allmänna förflyttningsbestämmelserna och de för sådana förflyttningsfall gällande lönetursreglerna alltså bliva tillämpliga.

Också i andra fall, exempelvis där tjänsteman tidigare innehaft arvodesanställning, kan det vara skäligt att tillämpa den allmänna regel, som ovan angivits. Beslut härom bör ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på vederbörande myndighet. Det synes knappast påkallat att för regelns tillämpning ovillkorligen fordra, att arvodesanställningen innehafts under längre tid.

Å andra sidan anser lönekommittén, att den nu ifrågavarande principen om garanti i vissa fall mot inkomstminskning även såsom maximiregel givits alltför vidsträckt tillämpning. Lönekommittén får erinra, att kommittén i sitt första betänkande, såsom redan här förut antytts förordad en viss ändring av de nuvarande sneddningsbestämmelserna. Ändringen innebär, att den nuvarande maximitiden av tre år, som får tagas i beräkning vid inplacering i löneklass efter befordran, skall utsträckas till nio år för de fall, då tjänstemannen före befordringen tillhört den lägre tjänstens slutlöneklass. Härigenom tages uppenbarligen hänsyn icke blott till den inkomst, som tjänstemannen uppbar i den lägre tjänsten, utan löneökningen göres dessutom beroende av hans anställningstid. Lönekommittén får vidare erinra om, att kommittén i sitt första betänkande jämväl framlagt förslag om vissa jämkningar i samt kompletteringar till de nuvarande bestämmelserna om löneklassplacering vid övergång från anställning med avlöning enligt kollektivavtal till anställning såsom tjänsteman. I första hand skall löneklassplaceringen även enligt lönekommitténs förslag vara beroende av en jämförelse mellan löneförmånerna i den förutvarande och den nya anställningen. Denna regel skall emellertid kompletteras med en bestämmelse, varigenom viss lägsta löneklassplacering i vederbörande lönegrad tillförsäkras den, som under längre tid före övergången varit anställd i statens tjänst. Även detta innebär ett avsteg från den här ifrågavarande huvudprincipen. I detta sammanhang må påpekas, att jämförelseinkomsten i arbetaranställningen måste avse den inkomst, som vederbörande senast ägt uppbära.

Lönekommittén anser, att understundom även i andra fall än de nyss angivna, nämligen då tjänstemannen tidigare innehaft anställning avlönad med arvode eller annan icke reglementsbestämd avlöning, hänsyn till förutvarande anställningstid och det arbete, som därunder utförts, bör kunna föranleda placering i högre löneklass än som följer enbart av inkomstjämförelsen. Även om inkomsten i den tidigare anställningen i sådana fall varit lägre än begynnelseavlöningen i den nya tjänsten bör enligt lönekommitténs mening möjlighet finnas att placera tjänstemannen i högre löneklass än den lägsta. När lönekommittén intager denna ställning, avser den icke att förorda en återgång till de äldre tillgodoräkningsbestämmelserna. Utvecklingen av anställningsförhållandena under den nuvarande lönerogleringsperioden och särskilt de fortgående strävandena att åstadkomma reglerade befordringsgångar, i vilka tjänstemännen, ehuru placerade i olika lönegrader, ofta förutsättas ut-

föra samma slag av arbete, talar — förutom andra skäl — mot en sådan återgång. Men i vissa fall har den nuvarande inkomstjämförelsen lett till resultat, som icke kunna anses skäligen, och ibland ha också särskilda regler måst meddelas vid sidan av reglementsbestämmelserna för att undvika sådana otillfredsställande resultat. Det torde ej vara möjligt att närmare angiva de riktlinjer, som böra följas i de här åsyftade fallen. Emellertid kan viss ledning hämtas av de regler, som avlöningsbestämmelserna för normalfallen komma att innehålla angående inplaceringen i löneklass. Givetvis får inplaceringen icke ske så, att bättre löneställning beredes än vad som tillkommer motsvarande statstjänstemän; med denna begränsning uppåt måste den företagas under beaktande av samtliga de i det särskilda fallet föreliggande förhållandena. Det må framhållas, att vad sålunda föreslagits bör kunna tillämpas även vid övergång till statstjänst från kommunal befattning eller från annan icke statlig anställning, i vilken utförts arbete av allmännyttig beskaffenhet. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på vederbörande myndighet att meddela beslut i förevarande fall.

Vad angår frågan om de nu gjorda uttalandenas tillämplighet å folkskolans lärare får lönekommittén anföra följande.

Lönekommittén har i det föregående föreslagit, att, i den mån hänsyn vid löneklassplaceringen anses böra tagas till tidigare anställning av visst slag, sådan hänsyn skall tagas även om den tidigare anställningen icke innehafts omedelbart före den nya tjänstens tillträdande. Hänsyn borde dock som regel icke få tagas till sådan anställning, vilken innehafts före en sammanhängande treårsperiod, varunder tjänstemannen icke vid något tillfälle innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Lönekommittén anser, att själva huvudprincipen bör tillämpas även inom folkskoleväsendet men att modifikationen i densamma inom detta område bör erhålla den innebörden, att hänsyn som regel icke tages till anställning innehavd före en sammanhängande treårsperiod, varunder läraren icke vid något tillfälle innehaft anställning inom undervisningsväsendet. I sistnämnda del överensstämmer lönekommitténs förslag med vad för närvarande gäller i fråga om hänsynstagande till tidigare anställning vid folkskoleväsendet.

Vad lönekommittén tidigare uttalat innebär vidare, att enligt dess mening principen, att tjänsteman icke bör lida inkomstminskning vid övergång till ny tjänst, givits en alltför strikt tillämpning både som minimi- och maximi-regel. Även detta är tillämpligt, då fråga är om folkskolans lärare. För närvarande gäller enligt folkskolans avlöningsreglemente att, om ordinarie befattningshavare i statens tjänst eller vid högre kommunal skola med frånträdande av innehavd befattning efter egen ansökning eller därom uttryckt önskan omedelbart tillträder ordinarie lärartjänst inom folkskoleväsendet i lägre lönegrad än den han förut tillhörde, läraren äger bibehålla den placering i löneklass han innehade i den förra tjänsten. Enligt vad lönekommittén tidigare föreslagit skulle sådan lärare i stället inplaceras i den löne-

klass, till vilken han i den nya tjänsten varit berättigad, om han innehaft denna under den tid, han innehaft högre tjänst. Lönekommittén anser emellertid, att frågan i vad mån hänsyn vid löneklassplacering av lärare inom folkskoleväsendet skall få tagas till tidigare innehavd statlig tjänst eller tjänst vid högre kommunal skola icke bör lösas genom den kategori av bestämmelser, som i avlöningsreglementet meddelas för normalfallen. I detta sammanhang må ytterligare erinras om de uttalanden lönekommittén gjort rörande hänsyn vid löneklassplaceringen till tidigare innehavd statlig anställning, som avlönats med arvode, eller kommunal befattning eller annan icke statlig anställning, vid vilken utförts arbete av allmännyttig beskaffenhet. Dessa uttalanden innebära bland annat, att möjlighet bör finnas att placera tjänstemannen i högre löneklass än den lägsta, även om inkomsten i den tidigare anställningen varit lägre än begynnelseavlöningen i den nya tjänsten. För folkskolans lärare torde vad sålunda förordats kunna bliva av betydelse i vissa fall, där övergång till tjänst vid folkskoleväsendet skett från anställning vid privatskola. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på skolöverstyrelsen att meddela beslut i frågor om högre löneklassplacering än som följer av de bestämmelser, som i avlöningsreglementet meddelas för normalfallen.

De föreskrifter, som böra meddelas beträffande inplacering i löneklass eller lönerum, kunna lämpligen uppdelas på två huvudavdelningar. Till den första av dessa höra de bestämmelser, som skola reglera de normala fallen. Till den andra höra bestämmelserna för de fall, då särskilda skäl föreligga att avvika från de för normalfallen avsedda reglerna.

Lönekommittén vill först behandla de regler, som böra meddelas för normalfallen.

I det föregående har framhållits, att hänsyn vid inplacering i löneklass eller lönerum som regel ej bör få tagas till sådan anställning, efter vilken avbrott å mer än tre år förekommit. På grund härav böra särskilt för sig behandlas de fall, då tjänstemannen under de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren icke vid något tillfälle innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Normalregeln för dessa fall bör vara, att tjänstemannen skall placeras i lönegradens lägsta löneklass.

I fråga om övriga fall böra till en början uppmärksammas de fall, då tjänstemannen icke tidigare innehaft tjänst, vars lönegrad omfattar flera löneklasser å någon av löneplanerna 1, 3 eller 4 eller å löneplanen för blandavlönat manskap, och ej heller innehaft anställning med avlöning enligt kollektivavtal. Till dessa fall äro också att hänföra de fall, då tjänstemannen visserligen tidigare innehaft sådan tjänst eller anställning, men efter det sådan tjänst eller anställning senast av honom innehaft det föreligger en avbrotts-tid av minst tre år, varunder tjänstemannen icke vid något tillfälle innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått

enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Även i de nu avsedda fallen bör normalregeln vara, att tjänstemannen skall inplaceras i lönegradens lägsta löneklass. Det må dock påpekas, att det understundom kan vara lämpligt, såsom exempelvis ifrågasatts för det blandavlönade manskapet, att genom särskilda reglementsbestämmelser meddela undantag från denna normalregel.

Om de nu berörda grupperna undantagas, så återstå de fall, då tjänstemannen tillträder tjänst, vars lönegrad omfattar flera löneklasser å någon av löneplanerna 1, 3 eller 4 eller å löneplanen för blandavlönat manskap samt tidigare — utan att avbrottsid inverkar — innehaft sådan tjänst eller ock anställning med avlöning enligt kollektivavtal.

Emellertid bör i vissa av dessa fall den tidigare innehavda tjänsten eller anställningen icke enligt reglerna för normalfallen kunna inverka på placeringen i den nya tjänsten. De sålunda åsyftade fallen angivas i nedanstående sammanställning:

I tidigare innehavd tjänst eller anställning har utgått lön eller avlöning enligt	I den nya tjänsten utgår lön enligt
löneplan nr 3	löneplan nr 1
» » 4	» » 1
» för blandavlönat manskap	» » 1, såvitt fråga är om civil tjänst
» nr 1	» » 3
» » 4	» » 3
» för blandavlönat manskap	» » 3
kollektivavtal	» » 3
löneplan nr 1	» » 4
» » 3	» » 4
» för blandavlönat manskap	» » 4
kollektivavtal	» » 4
löneplan nr 1	» för blandavlönat manskap
» » 3	» » » »
» » 4	» » » »
kollektivavtal	» » » »

I anslutning till denna sammanställning må göras följande påpekanden.

Enligt gällande bestämmelser skall förste provinsialläkare, om han omedelbart före tillträdet av befattningen innehaft provinsialläkartjänst och i denna tjänst åtnjutit lön enligt högsta löneklassen, placeras i andra löneklassen av förste provinsialläkartjänstens lönegrad. Lönekommittén förutsätter, att så alltjämt bör ske, varvid dock kravet på att tjänsterna skola innehavas i omedelbar följd bör bortfalla. Detta bör emellertid lämpligen regleras med stöd av bestämmelserna för andra fall än normalfallen.

Enligt sammanställningen skulle reglerna för normalfallen icke föranleda, att hänsyn vid inplaceringen i civil tjänst med lön enligt löneplan nr 1 skulle tagas till tidigare innehavd tjänst med lön enligt löneplanen för blandavlönat manskap. Lönekommittén förutsätter dock, att sådan hänsyn i vissa fall bör tagas. Vilka regler, som därvid böra gälla, beror på blandavlöningsbe-

stämmelsernas slutliga utformning. Det synes lämpligt att blivande bestämmelser i ämnet utfärdas med stöd av föreskrifterna för andra fall än normalfallen. Å andra sidan har man vid sammanställningens uppgörande utgått från att normalbestämmelserna skulle innehålla särskilda föreskrifter om inplacering av tjänsteman, som tillträder militär tjänst och tidigare innehaft tjänst med lön enligt löneplanen för blandavlönat manskap. Huru dessa bestämmelser, som tillhöra det militära avlöningsreglementet, skola utformas är också beroende av blandlönebestämmelsernas slutliga utformning. Såsom förut angivits avser lönekommittén att i ett sammanhang framlägga förslag till bestämmelser för det blandavlönade manskapet och för annan militär personal.

De fall, då den tidigare innehavda tjänsten eller anställningen skulle enligt reglerna för normalfallen kunna inverka på placeringen i den nya tjänsten, skulle således vara de, som angivas i nedanstående sammanställning:

I tidigare innehavd tjänst eller anställning har utgått lön eller avlöning enligt	I den nya tjänsten utgår lön enligt
löneplan nr 1	löneplan nr 1
» för blandavlönat manskap	» » 1, såvitt fråga är om militär tjänst
kollektivavtal	» » 1
löneplan nr 3	» » 3
» » 4	» » 4
» för blandavlönat manskap	» för blandavlönat manskap

Såsom framgår av vad nyss anförts kan, när fråga är om tjänst med lön enligt löneplanen för blandavlönat manskap, förslag framläggas först senare. Dessa förslag påverka emellertid icke utformningen av det allmänna avlöningsreglementet.

I fråga om de föreskrifter, som normalreglerna böra innehålla för övriga fall, får lönekommittén anföra följande.

Vad först angår de fall, då *tidigare innehavd tjänst är lägre än den nya*, har lönekommittén i sitt första betänkande tagit ställning till frågan om sneddningsrätt. Såsom redan här förut angivits innebär lönekommitténs förslag i de ena del en viss ändring av de nuvarande sneddningsbestämmelserna. Den nuvarande maximitiden av tre år, som får tagas i beräkning vid inplacering i löneklass efter befordran, skulle nämligen utsträckas till nio år för de fall, då tjänstemannen före befordringen tillhör den lägre tjänstens slutlöneklass.

Lönekommittén förordade i nyssnämnda betänkande, att sneddnings skulle kunna förekomma i följande fall, nämligen

- 1) då ordinarie tjänsteman befordras till högre ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller övergår till förordnande med vikariatslön å sådan tjänst;
- 2) då extra ordinarie tjänsteman befordras till högre ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller övergår till förordnande med vikariatslön å sådan tjänst, samt

3) då övergång sker från förordnande med vikariatslön till högre ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller till nytt förordnande med vikariatslön å sådan tjänst.

Emellertid uttalade lönekommittén, att alltjämt andra regler än sneddningsregeln borde tillämpas vid befordran till lärartjänst vid folkskolan samt att ställning icke tagits till frågan om övergång från militär till civil lönegrad eller omvänt.

Lönekommittén anser, att extra tjänster böra i förevarande avseende helt likställas med ordinarie och extra ordinarie tjänster.

Vidare har lönekommittén funnit, att sneddningsrätt lämpligen bör föreligga från militär tjänst med lön enligt löneplan nr 1 till civil tjänst med lön enligt samma löneplan. För att möjliggöra detta måste emellertid jämförelse kunna ske mellan den militära och den civila lönegraden. För sådant ändamål anser lönekommittén, att särskilda jämförelsetal böra fastställas för lönegraderna. För de civila lönegraderna bör jämförelsetalet motsvara vederbörande lönegradsnummer. För den, som innehåft sådan militär tjänst, varom här är fråga, bör såsom jämförelsetal i denna tjänst gälla det tal, som motsvarar numret av den civila lönegrad, inom vilken den löneklass tjänstemannen senast tillhört i sin militära tjänst intager samma ordning som den intager inom den militära tjänstens lönegrad. Om den militära lönegraden omfattar endast tre löneklasser, böra dessa anses intaga respektive andra, tredje och fjärde ordningen inom lönegraden. Beträffande frågan om sneddningsrätt från civil tjänst med lön enligt löneplan nr 1 till militär tjänst med lön enligt samma löneplan vill lönekommittén framhålla, att sådan rätt icke synes kunna skapas utan att mycket komplicerade regler meddelas. Då sådan övergång är rätt sällsynt, torde övervägande skäl tala mot att sådan sneddningsregleras genom de för normalfallen gällande bestämmelserna. För att reglera övergång mellan militära tjänster böra dessa åsättas särskilda jämförelsetal. Frågan om bestämmandet av dessa jämförelsetal kan ej upptagas till behandling i detta sammanhang.

Enligt gällande bestämmelser åtnjuter lokförare utöver lönen särskilda loktjänstpenningar. Då dylik ersättning icke tillkommer lokmästare, går lokförare, som befordras till lokmästarbefattning, förlustig en mot loktjänstpenningarna svarande inkomst utan annan kompensation än som följer av den högre avlöningen i den nya tjänsten. Då lönen i näst högsta och högsta löneklasserna för lokförare jämte loktjänstpenningarna i allmänhet torde minst motsvara eller överstiga den lön, som i sådan löneklass placerad lokförare vid tillämpning av de vanliga sneddningsbestämmelserna skulle äga uppbära efter befordran till lokmästare, ha bestämmelser meddelats, vilka innebära att han vid befordringen skall placeras en löneklass högre än enligt de vanliga sneddningsreglerna skolat ske. Så bör alltjämt ske, vilket enklast uttryckes genom en föreskrift, att jämförelsetalet för lokförartjänst skall för den, som tillträder tjänst såsom lokmästare, motsvara lönegradsnumret ökat med en enhet.

Om vid övergång från lägre till högre tjänst sneddnings icke kan förekomma, bör givetvis inplacering ske i lägsta löneklassen.

I fall, då *tidigare innehavd tjänst är lika hög som den nya*, bör gälla, att tjänstemannen bibehåller sin placering i löneklass och, i förekommande fall, i lönerum. Beträffande löneplanerna nr 3 och 4 är detta det enda fall av övergång, som skulle regleras genom de för normalfallen gällande bestämmelserna.

Vad härefter angår de fall, då *tidigare innehavd tjänst är högre än den nya*, har lönekommittén i det föregående förordat den regeln, att tjänstemannen skulle inplaceras i den löneklass, till vilken han i den nya tjänsten varit berättigad om han innehaft den nya tjänsten under den tid, han innehaft den högre tjänsten eller om han tidigare innehaft flera högre tjänster, den sammanlagda tid, som han innehaft dessa tjänster. Lönekommittén anser vidare, i anslutning till de regler, som — på sätt i det föregående erinrats — nu gälla vid vägförvaltningarna och de affärsdrivande verken, att om en tjänsteman tidigare innehaft tjänst med lön enligt löneplan nr 1, därefter innehaft tjänst med lön enligt löneplan nr 2 samt sedan återgått till tjänst med lön enligt löneplan nr 1, bör tiden för innehavet av tjänsten med lön enligt löneplan nr 2 behandlas på samma sätt, som om därunder innehafts högre tjänst med lön enligt löneplan nr 1.

Vad nu sagts skall, enligt vad förut angivits, icke tillämpas vid tvångsförflyttning av ordinarie tjänsteman. Härvid böra i stället nuvarande regler gälla. Enligt dessa skiljes mellan två fall, nämligen då tjänsteman utan eget förvällande förflyttas till tjänst inom lägre lönegrad och då förflyttningen föranletts av tjänstemannens förhållande i tjänsten. I det förra fallet skall såväl i fråga om löneklassplacering som beträffande övriga avlöningsförhållanden så anses, som om han fortfarande tillhörde den högre lönegraden. Denna regel är i själva verket icke någon regel om inplacering i löneklass utan en bestämmelse, att tjänstemannen alltjämt skall anses tillhöra den högre lönegraden. En fristående bestämmelse härom bör därför meddelas. I det senare fallet däremot skall avlöningen utgå enligt den lägre lönegraden, dock att lön icke i något fall må utgå enligt lägre löneklass än den för tjänstemannen före förflyttningen gällande. För att reglera detta fall bör meddelas föreskrift om hur tjänstemannen skall placeras i löneklass och, i förekommande fall, i lönerum inom den nya graden. Dessutom fordras en föreskrift, som emellertid icke hör till löneklassplaceringsbestämmelserna, enligt vilken till tjänstemannen i vissa fall må utgå lön enligt högre löneklass än den nya lönegraden omfattar.

Om tjänstemannen innehaft *anställning med avlöning enligt kollektivavtal*, bör han inplaceras i löneklass enligt de regler, som för sådant fall förordats i lönekommitténs första betänkande.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts, förordar lönekommittén ett slopande av den nuvarande principen, enligt vilken hänsyn toges endast till den anställning eller den inkomst, som tjänstemannen har omedelbart före det han tillträder den nya tjänsten. I princip skall enligt lönekommitténs mening varje tidigare innehavd tjänst eller anställning, som i och för sig är

av sådan art att den kan inverka på placeringen i den nya tjänsten, få läggas till grund för inplaceringen, hur långt tillbaka i tiden den än ligger. En begränsning härutinnan ligger dock i de föreslagna verkningarna av en avbrottstid å minst tre år.

Enligt de nya reglerna kunna därför föreligga olika alternativa möjligheter till inplacering i löneklass och lönerum. Är så fallet skall enligt lönekommitténs mening den placering tillämpas, som är för tjänstemannen mest förmånlig.

En särskild fråga är, hur man bör betrakta den tid, som kan ligga mellan tillträdet av den nya tjänsten och frånträdet av den tidigare tjänst, som lägges till grund för inplaceringen. Lönekommittén har funnit att den tekniskt lämpligaste lösningen vinnes, om avbrottstiden behandlas, som om tjänstemannen under densamma åtnjutit sådan tjänstledighet, vilken kan föranleda försenad löneklassuppflyttning. Om emellertid tjänstemannen under avbrottstiden eller någon del av densamma innehaft tjänst eller tjänster med högre jämförelsetal än den nya tjänsten eller med lön enligt löneplan nr 2, bör tiden för innehavet av sådan tjänst helt behandlas som om den tidigare tjänsten i stället innehafts. Vid inplaceringen i den nya tjänsten skall tjänstemannen anses ha den placering i den tidigare tjänsten, som han under ovan berörda förutsättningar skulle ha haft omedelbart före tillträdet av den nya tjänsten. Beträffande extra lärare måste en viss specialregel meddelas, vilken emellertid lämpligen bör behandlas först i samband med reglerna för uppflyttning till högre löneklass och lönerum.

Enligt gällande bestämmelser har vederbörande myndighet att besluta, huruvida extra ordinarie tjänsteman med halv tjänstgöringstid, som övergår till extra ordinarie befattning med full tjänstgöring skall hänföras till högre löneklass än begynnelselöneklassen. Lönekommittén behandlar frågan om deltidstjänstgöring och vad därmed sammanhänger i samband med reglerna för uppflyttning till högre löneklass och lönerum. Därvid förordar lönekommittén att några särskilda regler icke skola tillämpas vid övergång till tjänstgöring i ändrad omfattning.

Vad härefter angår de normalregler, som böra meddelas rörande löneklassplacering av folkskolans lärare, böra till en början behandlas de fall, då läraren under de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren icke vid något tillfälle innehaft anställning inom undervisningsväsendet. Normalregeln för dessa fall bör vara, att läraren skall placeras i lönegradens lägsta löneklass.

I fråga om övriga fall — där läraren under de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren eller någon del av dem haft anställning inom undervisningsväsendet — böra till en början uppmärksammas vissa fall, där normalregeln likaledes bör vara, att läraren skall placeras i lägsta löneklassen. Hit höra de fall, där den, som tillträder folkskollärartjänst icke tidigare innehaft sådan tjänst och där den, som tillträder annan tjänst, icke tidigare innehaft tjänst som folkskollärare, småskollärare, lärare vid mindre folkskola

eller biträdande lärare; med tjänst, som nu angivits, bör emellertid likställas motsvarande anställning vid nomadskola eller, därest statsbidrag utgått till lärarens avlöning, vid sjukvårdsanstalt eller barnhem. På samma sätt som de fall, där läraren ej tidigare innehaft någon anställning av berörda slag, böra de fall regleras, i vilka dylik anställning endast innehafts före avläggandet av examen, som medför behörighet för tjänsten, eller där efter det sådan tjänst senast innehafts förflutit en treårsperiod, under vilken läraren ej haft någon anställning inom undervisningsväsendet.

De fall, som härefter återstå, äro dels sådana, där lärare tillträder folkskollärartjänst och — efter avlagd examen som medför behörighet för tjänsten, och utan att avbrottstid inverkar — innehaft folkskollärartjänst (motsvarande), dels ock sådana, där lärare vid folkskoleväsendet tillträder annan tjänst än som folkskollärare och — med nyss angivna förbehåll — tidigare innehaft tjänst som folkskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare (motsvarande). Med avseende å dessa fall böra meddelas bestämmelser, genom vilka regleras vilken inverkan sådant tidigare tjänstinnehav skall äga på löneklassplaceringen i den nya tjänsten. Den reglering, som härutinnan för närvarande tillämpas, och den, som enligt lönekommitténs förslag skall tillämpas, är anordnad på olika sätt för två skilda grupper av fall.

Till den ena gruppen höra de fall,

där ordinarie lärare erhåller annan ordinarie tjänst inom samma lönegrad eller extra ordinarie lärare erhåller annan extra ordinarie lärartjänst i samma lönegrad,

där folkskollärare i lönegrad Ca 20 (LO 16) erhåller tjänst inom lönegraden Ca 21 (LO 17) eller hans tjänst på grund av ändrad årlig lästid hänföres till sistnämnda lönegrad eller folkskollärare i lönegrad Ce 18 (LEo 14) erhåller tjänst inom lönegraden Ce 19 (LEo 15) samt

där folkskollärare i lönegrad Ca 21 (LO 17) efter egen ansökan erhåller tjänst inom lönegraden Ca 20 (LO 16) eller folkskollärare i lönegrad Ce 19 (LEo 15) erhåller tjänst inom lönegraden Ce 18 (LEo 14).

De regler, som för närvarande gälla i fråga om inplaceringen i dylika fall, innebära att, på samma sätt som i princip tillämpas i fråga om statstjänstemännens löneklassplacering, placeringen efter tjänstetillträdet är beroende av den senaste löneklassplaceringen i den tidigare tillämpade lönegraden. Reglerna kunna för de nu avsedda fallen sammanfattas så, att läraren inplaceras i den löneklass, vilken intager samma ordning inom den nya lönegraden som den tidigare tillämpade löneklassen intager inom den då gällande lönegraden. Vid en granskning finner man, att reglerna överensstämma med dem, som enligt lönekommitténs förslag skola tillämpas för statstjänstemännen. Lönekommittén föreslår därför, att dessa regler bibehållas.

Till den andra ovannämnda gruppen höra övriga fall eller alltså de,

där ordinarie lärare erhåller extra eller extra ordinarie tjänst,

där extra lärare erhåller extra, extra ordinarie eller ordinarie tjänst samt

där extra ordinarie lärare erhåller extra eller ordinarie tjänst.

Nämnas må, att medan de fall, där ordinarie lärare erhåller extra eller extra ordinarie tjänst, torde vara mera sällan förekommande, detsamma icke kan sägas om de fall, där extra ordinarie lärare erhåller extra tjänst. Detta sammanhänger med det speciella extra ordinariebegrepp, som gäller inom folkskoleväsendet, enligt vilket, under vissa förutsättningar, icke-ordinarie lärare erhåller extra ordinarie anställning, när hans anställning avser hel termin, men i annat fall erhåller extra anställning.

I denna senare grupp av fall sker för närvarande inplaceringen i löneklass icke på samma sätt som i den förra med utgångspunkt från den senaste placering i löneklass, som tillämpats före tillträdet av den nya tjänsten. Hänsyn till den eller de tidigare innehavda tjänsterna tages i stället genom att tiden för sådant tjänstinnehav med vissa undantag och i enlighet med vissa särskilda bestämmelser sammanräknas och tillgodoräknas läraren, så att han vid tillträdet av den nya tjänsten erhåller samma löneklassplacering, som skulle ha tillkommit honom, om han redan innehaft denna tjänst under den tid, som tillgodoräknats.

Frågan huruvida tillgodoräkningssystemet för att bestämma inplaceringen i löneklass vid tillträde av lärartjänst vid folkskolan borde bibehållas eller ersättas med ett annat system, var föremål för övervägande i samband med tillkomsten år 1942 av folkskolans avlöningsreglemente. 1941 års lärarlönesakkunniga uttalade, att enligt deras mening starka principiella skäl talade för att lärarna inom folkskoleväsendet även i detta hänseende borde likställas med statstjänstemännen men funno, att övervägande skäl talade för bibehållande av tillgodoräkningssystemet. Lönekommittén har redan i sitt tidigare betänkande uttalat, att alltjämt andra regler än sneddningsregeln borde tillämpas vid befordran till lärartjänst vid folkskolan. Lönekommittén föreslår nu, att tillgodoräkningssystemet, vilket i viss mån medför samma verkningar som skulle uppkomma vid en normaliserad befordringsgång bibehållas.

Beträffande frågan i vilken mån tiden för innehav av förut berörd anställning bör få tillgodoräknas vill lönekommittén framhålla följande.

Innebörden av tillgodoräkningen är, såsom framgår av det föregående, att läraren vid tjänstetillträdet skall erhålla samma löneklassplacering, som skulle ha tillkommit honom, om han innehaft den nya tjänsten under den tid, som tillgodoräknats. I konsekvens härmed bör frågan i vilken mån tjänstledigheter m. m. i tidigare tjänster skola inverka på löneklassplaceringen regleras på samma sätt som frågan i vilken mån sådana förhållanden skola inverka på löneklassuppflyttning. Lönekommittén, som i det följande förordar tämligen avsevärda omläggningar i reglerna för löneklassuppflyttning, föreslår således, att reglerna om vilka tjänstledighetstider m. m., som må tillgodoräknas för löneklassplacering, erhålla en däremot svarande utformning.

Vid löneklassplacering i tjänst som extra ordinarie lärare är enligt gällande bestämmelser från tillgodoräkning undantagen viss tids anställning såsom extra lärare. Denna tid är bestämd så, att den i princip svarar mot en löneklassuppflyttningssperiod, d. v. s. den tid, som efter inplacering i en löneklass normalt skall förflyta till dess uppflyttning sker till högre löneklass. På

grund härav kommer tillgodoräkningsregeln att i allmänhet leda till samma resultat som sneddningsregeln, då nämligen lägsta löneklassen för extra lärare ligger två löneklasser under extra ordinarie lärares lägsta löneklass. Med hänsyn till att denna löneklassrelation bibehålles enligt lönekommitténs förslag om lönegrader och löneklasser, föreslår lönekommittén, att ifrågavarande avdragstid alltjämt i princip bestämmes så, att den motsvarar en löneklassuppflyttningsperiod. Vid bestämmelsernas detaljutformning böra självfallet beaktas de ändrade bestämmelser, som förordas i fråga om villkoren för löneklassuppflyttning.

Vid löneklassplacering i tjänst som ordinarie lärare är på motsvarande sätt från tillgodoräkning undantagen en anställningstid, som i princip motsvarar två löneklassuppflyttningsperioder. Ifrågavarande avdragstid är något kortare än den, som skulle erfordras för att tillgodoräkningssystemet skulle leda till samma resultat som sneddningsystemet. Skillnaden är olika stor i olika fall, beroende på vilken befordringsgång, som tages till utgångspunkt för jämförelsen. Emellertid må framhållas, att lärare icke må anställas såsom extra ordinarie, med mindre han efter avläggande av examen, som medför behörighet för tjänsten, tjänstgjort minst 256 dagar, d. v. s. tid motsvarande ett läsår vid $36\frac{4}{7}$ veckors lästid. Vidare skola minst två år ha förflutit efter det läraren avlagt examen. Slutligen skall enligt vad som ovan förutsatts extra läraranställning under en löneklassuppflyttningsperiod — vilken närmast motsvarar en treårsperiod — icke få tillgodoräknas för löneklassplacering såsom extra ordinarie lärare. Detta medför, att läraren måste ha varit anställd ett år, att han i vissa reguljära fall — där han erhållit anställning hel termin under flera efter varandra följande terminer — har varit anställd två år och att han kan ha varit anställd tre år såsom extra lärare, utan att sådan tidigare anställning inverkar på löneklassplaceringen i den extra ordinarie tjänsten. Vidare ligger för närvarande lägsta löneklassen för extra ordinarie lärare i distrikt med viss årlig lästid tre löneklasser under lägsta löneklassen för ordinarie lärare i distrikt med samma årliga lästid, varför den, som vid tillträde av extra ordinarie lärartjänst icke tillgodoräknats någon tid, vid erhållande av ordinarie lärartjänst måste, för att sneddningsregeln skolat bliva tillämplig, innehaft extra ordinarie anställning under minst två löneklassuppflyttningsperioder, eller under tid, som närmast motsvarar en 6-årsperiod. Vid befordringsgången extra lärare — extra ordinarie lärare i distrikt med viss årlig lästid — ordinarie lärare i distrikt med samma årliga lästid borde därför, för att tillgodoräkningen skulle medföra samma resultat som en tillämpning av sneddningsregeln, den tid, som undantoges från tillgodoräkning, i stort sett uppgå till minst 7, i nämnda reguljära fall 8 och högst 9 år. Då extra ordinarie lärares lägsta löneklass enligt lönekommitténs förslag i dess första betänkande skall ligga endast två löneklasser under lägsta löneklassen för ordinarie lärare, borde i fortsättningen avdragstiden bestämmas till minst 4, i vissa reguljära fall 5 och högst 6 år, om tillgodoräkningsregeln vid förut berörda befordringsförhållanden skulle medföra samma resultat som sneddningsregeln. Lönekommittén föreslår som resultat av de förda

förhandlingarna, att avdragstiden bestämmes till i princip 5 år. Tjänstledigheter m. m. i tidigare anställningar böra erhålla motsvarande inverkan på avdragstiden som på tid, som må tillgodoräknas för löneklassuppflyttning.

Lönekommittén har i det föregående ej särskilt berört de fall, där ordinarie lärare i anledning av indragning av övertalig lärartjänst eller av liknande anledning förflyttats till tjänst inom lägre lönegrad eller där ordinarie lärartjänst på grund av ändrad årlig lästid hänföres till lägre lönegrad. I överensstämmelse med vad som nu gäller föreslår lönekommittén, att i förstnämnda fall läraren skall fortfarande tillhöra den högre lönegraden och att i sistnämnda fall Kungl. Maj:t skall, om läraren tillhört högre lönegrad minst fem år, äga medgiva att läraren alltså skall tillhöra den högre lönegraden. Det må påpekas, att bestämmelserna härom, systematiskt sett, icke tillhöra dem, som avse lärares löneklassplacering. Om däremot lärartjänst på grund av ändrad årlig lästid hänförs till lägre lönegrad men Kungl. Maj:t icke medgivit, att läraren alltså skall tillhöra den högre lönegraden, böra samma regler gälla som då lärare efter egen ansökan erhåller tjänst inom lägre lönegrad.

I fråga om löneklassplacering av nomadlärare föreslår lönekommittén att, på samma sätt som hittills, samma grunder få gälla som skola tillämpas för folkskolans lärare.

Lönekommittén övergår härefter till frågan om de regler, som böra meddelas för de fall, där särskilda skäl finnas att avvika från de för normalfallen meddelade bestämmelserna.

I det föregående ha vissa sådana fall redan angivits.

Sålunda har beträffande extra ordinarie tjänsteman, som utan något sitt förvållande förflyttas till extra ordinarie tjänst inom lägre lönegrad eller nödgas återgå till innehavande lägre ordinarie befattning, påpekats, att hänsyn ibland skäligen bör tagas till löneställningen i den tidigare innehavda högre tjänsten.

Vidare har förordats, att i enlighet med vissa principer tidigare arvodes- eller liknande anställning skulle kunna påverka inplaceringen i den nya tjänsten.

Lönekommittén har dessutom förutsatt, att särskilda bestämmelser eller beslut meddelas beträffande inplaceringen i löneklass av förste provinsialläkare, som före tillträdet av befattningen innehafte provinsialläkartjänst och i denna tjänst åtnjutit lön enligt högsta löneklassen, beträffande inplaceringen i civil tjänst med lön enligt löneplan nr 1, då tjänstemannen tidigare innehafte tjänst med lön enligt löneplanen för blandavlönat manskap, samt beträffande inplaceringen i militär tjänst med lön enligt löneplan nr 1, då tjänstemannen tidigare innehafte civil tjänst med lön enligt samma löneplan.

I gällande avlöningsreglementen anges ytterligare en del fall, då avvikelser från normalreglerna skola kunna ske. Särskilda regler gälla sålunda,

om tjänstemannen tidigare i statens tjänst innehafte ordinarie befattning eller beställning, för vilken avlöningen faststälts enligt sådana äldre eller eljest från reglementena avvikande grunder, att den vanliga sneddningsregeln icke kan tillämpas,

om tjänstemannen tidigare innehaft beställning å reservstat eller i reserven, om tjänstemannen tidigare innehaft viss annan statlig anställning eller kommunal befattning eller i icke statlig anställning utfört arbete av allmännyttig beskaffenhet samt

om högre löneställning erfordras för att kunna till tjänsten förvärva särskilt kvalificerad person eller vid tjänsten bibehålla sådan person.

De nu avsedda reglerna äro av olika innehåll. I några fall har det närmare angivits, hur inplaceringen skall ske, men i allmänhet har detta gjorts beroende av en skälighetsavvägning. I de senare fallen ha olika allmänna uttryck använts för att tjäna till ledning vid skälighetsavvägningen.

Enligt lönekommitténs mening kunna även andra fall än de ovan berörda uppkomma, då det måste anses skäligt att avvika från de för normalfallen meddelade bestämmelserna. Det kan sålunda på grund av särskilda omständigheter finnas skäligt att dispensera från föreskriften om den treåriga avbrottstiden. Och det kan vara skäligt att även i andra fall än tidigare berörts taga hänsyn till anställning med lön enligt annan löneplan än den, enligt vilken lönen utgår å den nya tjänsten. Också andra exempel äro tänkbara.

Enligt lönekommitténs mening är det icke påkallat att i reglementsbestämmelserna så detaljerat som för närvarande angiva de olika fall, då avsteg från normalreglerna kunna tagas. Ett allmänt hållet stadgande synes i förevarande hänseende vara tillfyllest. Bestämmelserna i detta allmänna stadgande böra vara avfattade så, att de möjliggöra såväl att beslut meddelas för enskilda fall som att generella föreskrifter meddelas för särskilda, mera ofta återkommande fall. I sistnämnda hänseende må erinras om de uttalanden, som här tidigare gjorts beträffande bestämmelser rörande förste provinsialläkarnas inplacering i löneklass samt rörande inplaceringen i civil tjänst med lön enligt löneplan nr 1, då tjänstemannen tidigare innehaft tjänst med lön enligt löneplanen för blandavlönat manskap. Bestämmelserna böra vidare möjliggöra såväl inplacering i högre löneklass eller lönerum som förkortning av tiden för uppflyttning till närmast högre löneklass eller lönerum. Och därjämte böra bestämmelserna kunna tillämpas icke blott för inplacering vid tjänstetillträde utan, då så erfordras för bibehållande vid tjänsten av särskilt kvalificerad person, för ändrad placering under det tjänsten innehas. Såväl enligt nuvarande bestämmelser som enligt lönekommitténs förslag kan tjänstledighet av visst slag föranleda försenad löneklassuppflyttning. Emellertid kan det med hänsyn till tjänstledighetsanledningen vara obilligt att sådan verkan inträder. Lönekommittén syftar härvid exempelvis på sådana fall, som finnas berörda i civila icke-ordinariereglementet, då tjänsteman vid hovrätt eller häradsrätt tjänstgjort som ledamot i rådhusrätt. Bestämmelserna böra möjliggöra rättelse även i dylika fall.

På grund av vad sålunda anförts anser lönekommittén, att bestämmelserna böra innehålla bemyndigande för Kungl. Maj:t att, om och i den mån så med hänsyn till särskilda omständigheter prövas skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst särskilt fall eller under vissa särskilda förutsättningar tjänsteman erhåller rätt att tillhöra högre löneklass

eller lönerum inom lönegraden än som följer av de för normalfallen meddelade reglerna eller att inom kortare tid än som föreskrives genom dessa regler uppflyttas till viss löneklass eller visst lönerum. Lönekommittén anser därjämte att Kungl. Maj:t, när så anses lämpligt, bör äga att delegera sin beslutanderätt i angivna hänseenden till underordnad myndighet.

I samband härmed må erinras, att jämlikt gällande avlöningsbestämmelser generalpoststyrelsen i enlighet med de närmare grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t, må beträffande vissa tjänstemän medgiva högre löneklassplacering än den, som enligt de allmänna reglerna kan ifrågakomma. Sådant medgivande kan av styrelsen lämnas beträffande tjänsteman, som omedelbart före tillträdande av ordinarie befattning innehaft anställning såsom poststationsföreståndare med avlöning enligt personligt kontrakt, samt beträffande tjänsteman, som omedelbart före extra ordinarie befattnings tillträdande innehaft anställning såsom poststationsföreståndare eller lant- och ladbrevbärare, likaledes med avlöning enligt personligt kontrakt. Då för Kungl. Maj:t enligt vad i det föregående förordats skulle föreligga generell möjlighet att till underordnad myndighet delegera beslutanderätten i frågor rörande undantag från de vanliga reglerna om inplacering i löneklass, erfordras icke längre de nyss angivna särskilda bestämmelserna för postverket. Emellertid förutsätter lönekommittén att i de fall, som särbestämmelserna avse, beslutanderätten kommer att delegeras till generalpoststyrelsen, varvid vissa grunder böra fastställas av Kungl. Maj:t. Huruvida dessa grunder böra avvika från dem, som nu gälla, har lönekommittén ansett sig icke böra upptaga till prövning.

Lönekommittén vill vidare erinra, att en särskild regel finnes för tullverket och kommunikationsverken, vilken innebär att vederbörande verk må medgiva högre löneklassplacering än som följer av de grundläggande bestämmelserna för den tjänsteman, som befordras från tjänst inom lägre lönegrad till någon av vissa särskilt angivna tjänster. Dessa befordringstjänster utgöra, vid tullverket kammarskrivartjänst, vid postverket postexpeditörstjänst, vid telegrafverket kontorsskrivar- och telegrafassistenttjänst, vid statens järnvägar kontors- eller stationsskrivartjänst samt vid statens vattenfallsverk kontorsskrivartjänst. Ifrågavarande bestämmelser härleda sig ytterst från ett beslut av 1913 års riksdag avseende postverket, därvid såsom motivering anfördes att det icke sällan förekommit att ordinarie tjänstemän av lägre grad, ofta med mycken försakelse och ekonomiska uppoffringar, jämte det de skött sina sysslor i postverket, efter självstudier avlagt erforderliga examina för kompetens till tjänstemannabefattning av högre grad. Mången gång hade sådana personer, då de blivit extra tjänstemän av högre grad, uppnått jämförelsevis hög levnadsålder och haft att räkna flera år som ordinarie tjänstemän av lägre grad. Såsom sådana skulle de ock för framtiden kunna tänkas hava uppnått högre avlöning än vad de, då de befordrades, kunde påräkna såsom begynnelseavlöning. Det vore därför skäligt att de fingo tillgodoräkna sig viss del av tjänstetiden såsom ordinarie tjänstemän i lägre lönegrad. Bestämmelser i ämnet infördes sedermera i kommunikationsverkens avlönings-

reglemente och ha därefter upptagits i civila avlöningsreglementet. Beträffande stadgandenas tillämpning förutsatte 1936 års lönekommitté, att hänsyn skulle tagas såväl till omfattningen av den föregående tjänstetiden (minst sex år) som till tjänstgöringens beskaffenhet och göromålens art. Avsikten var sålunda icke att varje övergång från lägre tjänstegrad skulle föranleda tillämpning av stadgandena.

Den nu berörda regeln avser att bereda möjlighet till högre löneklassplacering för dem, som gå »den långa vägen». En föreskrift, som har samma syfte, finnes också i militära avlöningsreglementet. Där föreskrives nämligen att den, som vinner befordran till beställning såsom fänrik från ordinarie underofficersbeställning skall placeras i fänrikslönegradens högsta löneklass. Med numera gällande bestämmelser för officersutbildning kommer emellertid befordran till fänrik icke vidare att ske från beställning såsom underofficer. Någon bestämmelse i syfte att reglera löneturen vid befordran från underofficersbeställning blir sålunda icke vidare erforderlig.

Vad angår den här förut berörda regeln för tullverket och kommunikationsverken får lönekommittén anföra följande. Enligt lönekommitténs mening är det betydelsefullt, att möjlighet finnes att bereda den, vilken i lägre tjänsteställning kunnat förvärva kompetens till befattning i högre karriärgång och som befordras till tjänst i denna karriärgång, en löneställning, som icke mera avsevärt avviker från löneställningen för med honom jämnåriga tjänstemän i samma karriärgång, vilka icke gått den långa vägen. Det är därför i sådana fall angeläget, att en inplacering kan ske i högre löneklass än som följer av de allmänna reglerna. Uppenbarligen kunna förhållandena vara rätt olika vid skilda verk och även inom ett och samma verk kunna de variera från tid till annan. Men oavsett förhållandenas växlingar bör det enligt lönekommitténs mening eftersträvas att nå det syfte, som nyss angavs. Det synes därför mindre lämpligt att göra möjligheten att bereda högre löneklassplacering beroende av vissa preciserade förutsättningar rörande längden av föregående tjänstetid, tjänstgöringens beskaffenhet och göromålens art, desto mindre som fall torde förekomma, då den, som uppfyller dessa förutsättningar, likväl icke skäligen bör beredas någon förmånligare löneklassplacering än den normala.

Såsom redan angivits kan för närvarande högre löneklassplacering av här ifrågavarande anledning medgivas endast i vissa särskilda tjänster. Vidare kan den högre löneklassplaceringen erhållas endast i den första tjänsten inom den nya karriärgången. Det synes lönekommittén icke uteslutet att en viss utvidgning i båda dessa hänseenden av det nuvarande tillämpningsområdet kan vara motiverad. Kommittén har emellertid ansett sig icke böra upptaga denna fråga till närmare prövning. Med hänsyn till den generella befogenheten för Kungl. Maj:t att till underordnad myndighet delegera beslutanderätten i frågor rörande undantag från de vanliga inplaceringsreglerna, böra nämligen några särbestämmelser i förevarande avseende icke inflyta bland reglementsbestämmelserna, och det synes lämpligen böra ankomma på vederbörande myndigheter att framlägga förslag till de särskilda föreskrifter,

som Kungl. Maj:t bör meddela i samband med att beslutanderätten delegeras till dem.

Lönekommittén har i det föregående påpekat, att någon bestämmelse icke längre erfordras, som reglerar löneturen vid befordran från underofficer till fänrik. Vid befordran från underbefälsbeställning till fänrik placeras vederbörande enligt gällande avlöningsreglemente i den för fänrik avsedda lägsta löneklassen. Det synes kunna ifrågasättas om icke vid dylik befordran möjlighet bör finnas till placering i högre löneklass och, i så fall, om icke sådan möjlighet även bör finnas beträffande till fänrik befördrad värnpliktig, som utan föregående studentexamen genomgått utbildning till officer. Lönekommittén förutsätter, att frågan härom kommer att beaktas av vederbörande myndigheter, varvid om sådan möjlighet anses böra finnas, jämväl synes böra övervägas om detsamma icke också bör gälla vid beställningshavarens befordran framdeles till löjtnant.

Lönekommittén får slutligen i detta sammanhang framhålla följande. Genom de bestämmelser som i det föregående förordats, skulle möjlighet finnas att, liksom nu, då så erfordras för bibehållande vid tjänsten av särskilt kvalificerad person vars bibehållande anses påkallat av statens intresse, tilldela vederbörande högre löneklassställning inom lönegraden än den som följer av de vanliga reglerna. Enligt nu gällande bestämmelser kan emellertid Kungl. Maj:t i vissa fall bevilja vederbörande lön enligt löneklass, som ligger över den högsta för lönegraden gällande. Möjlighet härtill synes alltjämt böra finnas. Den föreskrift, som bör meddelas härom, hör dock icke till löneklassplaceringsbestämmelserna.

UPPFLYTTNING TILL HÖGRE LÖNEKLASS ELLER LÖNERUM

Tjänsteman, som innehar tjänst vars lönegrad omfattar flera löneklasser, skall enligt gällande bestämmelser successivt uppflyttas till högre löneklass inom lönegraden. Normalt sker sådan uppflyttning efter viss tidsperiod, vars längd är fastställd i reglementsbestämmelserna. Men för att uppflyttning skall få äga rum, sedan sådan tidsperiod tilländalupit, fordras att vissa särskilda förutsättningar blivit uppfyllda. Den viktigaste av dessa förutsättningar är, att tjänstemannen under tidsperioden fullgjort tjänstgöring av viss beskaffenhet och omfattning, varvid emellertid med tjänstgöring likställas ledigheter av närmare angivna slag. (När i det följande talas om tjänstgöring inbegripas däri även dessa ledigheter, i den mån ej annat särskilt sägs eller framgår av sammanhanget.) Ytterligare förutsättningar äro, att tjänstemannen icke uppnått den för honom gällande pensionsåldern samt att uppskov med uppflyttning icke prövas böra äga rum på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring. I något undantagsfall gäller som ytterligare förutsättning, att viss utbildning genomgått. Författningsbestämmelserna ha, ehuru detta i själva verket icke framgår av deras ordalydelse, tolkats så att, om tjänstemannen under den föreskrivna tidsperioden icke fullgjort tjänstgöring av föreskriven art och omfattning, han uppflyttas sedan den felande tjänstgöringen fullgjorts.

Tidsperioden är i allmänhet bestämd till tre år. För kontraktsanställt manskap tillhörande löneklasserna Ma 1—9 gäller dock en tidsperiod av ett år och beträffande extra lärare vid det statliga undervisningsväsendet räknas med sex terminer, som infallit under de senaste sex åren. Tidsperioden förlänges i vissa fall automatiskt på grund av en regel, att uppflyttning skall ske kvartalsvis. För det kontraktsanställda manskapet skall dock uppflyttning ske månadsvis, såvitt fråga är om uppflyttning till högst nionde löneklassen.

Beträffande kravet på fullgjord tjänstgöring av visst slag och viss omfattning är huvudregeln den, att tjänstemannen under minst fyra femtedelar av den tid, som erfordras för vinnande av uppflyttning, skall ha bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan statens tjänst. Beträffande extra lärare vid det statliga undervisningsväsendet fordras, att läraren under minst fyra femtedelar av varje termin, som tages i beräkning, skall ha bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan statens tjänst. Vad lärare vid folkskolan angår gäller såsom villkor för uppflyttning, att han under minst fyra femtedelar av den i folkskolestadgan föreskrivna minsta årliga lästid ($36 \frac{4}{7}$ veckor), som belöper på den tjänstetid, som erfordras för vinnande av upp-

flyttning, eller 615 dagar, bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan lärartjänst eller skolledarbefattning vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet eller på förordnande uppehållet befattning i statens tjänst. Beträffande extra lärare vid folkskolan uppkommer icke fråga om uppflyttning i löneklass utan endast om inplacering i löneklass.

Med fullgjord tjänstgöring skall, såsom redan påpekats, likställas vissa ledigheter. Såsom tjänstetid räknas sålunda semester, ferier under vilka tjänstemannen uppburit oavkortad lön (folkskolans lärare äga dock icke medräkna ferietid) samt tjänstledighet för offentliga uppdrag av vissa slag, för viss militärtjänstgöring, för deltagande i utbildningskurs vid vederbörande verk, för vissa studier och iakttagelser samt för sjukdom till följd av olycksfall i tjänsten och några därmed likartade anledningar. För fast anställt manskap räknas som tjänstetid också sådan ledighet med oavkortad lön, som av vederbörande regements-(likställd)chef må beviljas i samband med uppehåll i utbildningen m. m. ävensom, efter prövning av regementschefen, tid, varunder tjänstledighet åtnjutits i samband med kommendering såsom elev vid krigsskola (sådan kommendering sker dock numera utan att tjänstledighet beviljas) eller eljest för studier i och för fortsatt militär utbildning eller för genomgående av genom statlig myndighets försorg anordnad utbildningskurs eller för provtjänstgöring vid statligt verk i och för förvärvande av kompetens till civilanställning. För lärare och liknande befattningshavare gäller att såsom tjänstetid i förevarande hänseende räknas tid, varunder vederbörande åtnjuter oavkortad lön under förhinder att tjänstgöra på grund av att undervisningen inställts till följd av smittsam sjukdom eller, beträffande folkskolans lärare, inställts, inskränkts eller avkortats på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden. För folkskolans lärare gäller ytterligare, att såsom tjänstetid skall räknas tid, under vilken läraren obefogat avstängts från tjänstgöring eller hållits häktad för brott, för vilket han sedermera blivit frikänd, eller av polismyndighet kvarhållits såsom misstänkt för brott utan att häktningsåtgärd vidtagits. Enligt särskild kungörelse äger kvinnlig befattningshavare för löneklassuppflyttning taga i beräkning tid, varunder hon efter ingången av juli månad 1943 åtnjuter tjänstledighet för havandeskap eller barnsbörd med bibehållande av viss, för sådan tjänstledighet bestämd del av avlöningen. Statsanställd lärare äger vidare, liksom lärare vid folkskolan, räkna som tjänstetid den tid, varunder han bestritt lärartjänst eller skolledarbefattning vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet. Detsamma gäller med avseende på tid, varunder extra ordinarie eller extra tjänsteman vid hovrätt eller häradsrätt tjänstgjort såsom ledamot i rådhusrätt, i vilken enligt gällande bestämmelser jämte borgmästaren sitta minst två lagfarna ledamöter, samt tid, varunder extra ordinarie tjänsteman vid lots- och fyrstaten med anställning å sådant fyrskepp eller tjänstefartyg, som är upplagt under viss del av året, till följd av uppläggnings icke tjänstgjort.

Villkoret om en minsta tjänstetid motsvarande fyra femtedelar av den för uppflyttnings vinnande stadgade tidsperioden kvarstår sedan äldre tider, då

perioden för ålderstilläggs intjänande var bestämd till i regel fem år och den erforderliga tjänstgöringstiden sålunda utgjorde en mera jämnt avpassad del — fyra år — av hela perioden. Villkoret bibehölls emellertid även efter övergång till tidsintervaller av tre respektive ett år för löneförhöjning, varför sålunda för uppflyttning i löneklass nu erfordras tjänstgöring under minst 876 respektive 292 dagar av den föreskrivna perioden. Detta torde jämväl gälla, då skottår infaller under perioden.

En särskild fråga är, hur de bestämmelser, som i det föregående berörts, skola tillämpas, då tjänstemannen har anställning på halvtid eller åtnjuter nedsättning av tjänstgöringstiden. Beträffande halvtidsanställning gäller för närvarande, att uppflyttning i högre löneklass vinnes efter tre år, under förutsättning att vederbörande under minst fyra femtedelar av denna tid fullgjort honom i egenskap av halvtidsanställd befattningshavare åliggande tjänstgöring. Vid nedsättning av tjänstgöringstiden åter torde — några särskilda bestämmelser härför äro icke meddelade — uppflyttning i högre löneklass vinnas under förutsättning att vederbörande fullgjort fyra femtedelar av den för heltidstjänstgörande befattningshavare fastställda arbetstiden. Detta innebär, att en på halvtid anställd tjänsteman vinner uppflyttning efter tre år, om han tjänstgjort 876 halva dagar, vilket motsvarar 438 hela dagar. En tjänsteman, vars tjänstgöringstid nedsatts till hälften, vinner åter uppflyttning tidigast sedan han tjänstgjort 1 752 halva dagar, det vill säga efter mer än 4 år 9 månader eller alltså, om kvartalsregeln beaktas, efter 5 år.

Beträffande förutsättningen för löneklassuppflyttning att uppskov med sådan uppflyttning icke prövas böra äga rum på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring må påpekas, att, om dylikt uppskov förekommit, må sedermera, om tjänstemannens fortsatta tjänstgöring anses böra föranleda därtill, förordnas, att han för uppflyttning till än högre löneklass skall äga tillgodoräkna sig jämväl den tid uppskovet varat.

Såsom redan framhölls i lönekommitténs första betänkande (s. 65) anser kommittén, att det vanliga tidsintervallet för uppflyttning i högre löneklass bör bibehållas vid tre år. Lönekommittén anser jämväl, att uppflyttning alltför bör ske vid kvartalsskiftena.

I de fall, då snedning förekommer, har tjänsteman i allmänhet rätt att taga i beräkning den tid, varunder han tillhört eller beräknas ha tillhört den löneklass, som han senast innehade i den lägre tjänsten, för bestämmande av tidpunkt för uppflyttning i den högre tjänsten. Motsvarande bör gälla, då övergång sker från en tjänst till en annan inom samma lönegrad. Och medtagande av tid kan ifrågakomma också vid övergång från högre tjänst till lägre samt då garantiregeln tillämpas vid övergång från kollektivavtalsanställning. Lönekommittén förordar, att, då inplacering i löneklass enligt de av lönekommittén i det föregående för normalfallen föreslagna reglerna skall ske med hänsynstagande till den löneställning, tjänstemannen innehaft eller skall anses ha innehaft i tidigare tjänst, skall uppflyttning från den lö-

neklass eller det lönerum vari tjänstemannen vid tjänstetillträdet placerats, om sådan uppflyttning ifrågakommer, ske vid närmast efter tjänstetillträdet eller, i förekommande fall, vid tjänstetillträdet infallande tidpunkt, då han vid fortsatt innehav av den tidigare tjänsten skulle ha vunnit uppflyttning. Eventuell avbrottsid skall härvid behandlas på samma sätt som skett vid inplaceringen. Undantag måste dock göras då tjänstemannen i den tidigare tjänsten innehaft eller skall anses ha innehaft placering i högsta löneklassens fjärde lönerum.

I de fall, då vid övergång från kollektivavtalsanställning garantiregeln tillämpas, skall, enligt det av lönekommittén i dess första betänkande framlagda förslaget, viss tid få tagas i beräkning för uppflyttning till högre löneklass.

I fråga om det nuvarande kravet för löneklassuppflyttning, att viss tjänstgöring skall ha fullgjorts, vill lönekommittén föreslå vissa ändringar. Med hänsyn till den oprövade systemomläggning, som framför allt dessa ändringar innebära, förutsätter emellertid lönekommittén samtidigt, att bestämmelserna om löneklassuppflyttning skola, efter förhandlingar med personalens representanter, kunna ändras under löneregleringsperioden, om och i den mån erfarenheten visar att behov härav föreligger. Dessa bestämmelser böra alltså hänföras till de föreskrifter, i vilka tjänstemännen skulle vara skyldiga att underkasta sig ändringar. Det nära sambandet mellan uppflyttningsbestämmelserna och inplaceringsbestämmelserna synes nödvändig göra att ändringsmöjligheterna utsträckas att avse även sistnämnda bestämmelser.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen kan en tjänsteman under en treårsperiod av andra ledighetsanledningar än sådana, som ej påverka uppflyttningsrätten, vara frånvarande (1 095 — 876 =) 219 dagar utan att detta medför försenad löneklassuppflyttning. Å ena sidan anser lönekommittén att denna tid är för lång om fråga är om ledighet för rent privata ändamål. Men å andra sidan synes det lönekommittén, att tiden är för kort, om fråga är om sjukdom. Redan nu inverkar icke sjukdom, som föranletts av olycksfall i tjänsten, och så bör givetvis vara förhållandet också i fortsättningen. Men annan sjukdom kan, om antalet sjukdagar är mera betydande, liksom ledighet för svag hälsas vårdande, föranleda att tjänstemannen blir lidande i löneturshänseende på ett sätt, som icke synes överensstämma med billighet. Med hänsyn härtill och som ett resultat av de förda förhandlingarna vill lönekommittén föreslå, att ledigheter för sjukdom, som ej är föranledd av olycksfall i tjänsten, för tvångsvis anordnad läkarundersökning — dylik ledighet bör uppenbarligen likställas med sjukledighet — samt för svag hälsas vårdande icke skola inverka på uppflyttningsrätten i den mån under ledigheterna åtnjutits oavkortad lön samt att de, då tjänstemannen under ledigheterna fått vidkännas A- eller B-avdrag, allenast skola kunna inverka i den mån den sammanlagda ledighetstiden, varunder dylika avdrag förekommit, under ifrågavarande period överstiger 600 dagar. Om detta förslag genomföres synes det lönekommittén lämpligast, att ledighet för

andra ändamål än nu sagts, varunder tjänsteman har rätt att behålla någon del av lönen, ej skall inverka på rätten till uppflyttning. Det är i dessa senare fall ju fråga om i författning tidsbegränsade perioder av mindre avsevärda längder. Som ett ytterligare resultat av förhandlingarna vill lönekommittén vidare förordas, att i de 600 dagar, som nyss nämndes, må inräknas jämväl tid, varunder tjänsteman med skyldighet att vidkännas C-avdrag varit tjänstledig för fullgörande av uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarataga tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning. På uppflyttningsrätten bör ytterligare enligt lönekommitténs mening icke inverka tjänstledighet för offentligt uppdrag eller för värnpliktstjänstgöring och ej heller tid, då tjänsteman undergår arreststraff. Ej heller bör — i huvudsaklig överensstämmelse med vad nu gäller för folkskolans lärare — rätten till uppflyttning röna inverkan av, att tjänstemannen obefogat varit avstängd från tjänstgöring eller hållits häktad för brott, för vilket han sedermera blivit frikänd, eller av polismyndighet kvarhållits såsom misstänkt för brott, därest antingen häktningsåtgärd ej vidtagits eller, om så skett, tjänstemannen blivit frikänd. Å andra sidan bör givetvis på uppflyttningsrätten inverka den tid, under vilken tjänsteman avhållit sig från tjänstgöring utan att ha erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall. I samband härmed må påpekas, att tid, varunder lärare och liknande befattningshavare hindras att tjänstgöra på grund av att undervisningen inställts till följd av smittsam sjukdom eller inställts, inskränkts eller avkortats på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, icke utgör avstängningstid. Sådan tid bör ej inverka på uppflyttningsrätten.

De förhållanden, som kunna inverka på uppflyttningsrätten, skulle enligt ovan framlagda förslag utgöra:

1. Tjänstledigheter med C-avdrag, såvitt fråga ej är om tjänstledighet för offentligt uppdrag eller värnpliktstjänstgöring, i fråga om tjänstledighet för fullgörande av uppdrag inom personalsammanslutning dock med den begränsning ovan förordats.

2. Tjänstledigheter med A- eller B-avdrag för sjukdom, tvångsvis anordnad läkarundersökning eller svag hälsas vårdande med den begränsning ovan förordats.

3. Avstängning från tjänstgöring, häktning för brott, undergående av annat frihetsstraff än arrest samt kvarhållande av polismyndighet på grund av misstanke om brott, även här med den begränsning ovan förordats. Med dessa fall likställas de fall, då tjänsteman avhållit sig från tjänstgöring utan att ha erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall.

Det återstår då att taga ställning till den utsträckning, i vilken dessa förhållanden böra inverka. Lönekommittén vill i enlighet med förhandlingsresultatet förordas, att inverkan skall ske så snart dagantalet för dessa ledigheter m. m. under den ifrågavarande perioden överstiger 120, vilket innebär en avsevärd minskning av det nuvarande dagantalet 219.

Enligt gällande bestämmelser räknas såsom tjänstetid icke blott den tid,

då tjänstemannen bestritt sin egen tjänst eller åtnjutit vissa ledigheter, utan också den tid, han på grund av förordnande bestritt annan statens tjänst. Då tjänsteman vid vikariatsförordnande å annan statens tjänst icke bör betraktas såsom tjänstledig med skyldighet att vidkännas C-avdrag å egen tjänst, kommer enligt lönekommitténs förslag tid för sådant vikariatsförordnande icke att inverka på uppflyttningsrätten.

Så synes däremot bliva fallet i fråga om den tid, då statlig lärare på grund av förordnande vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet bestrider annan lärartjänst eller skolledarbefattning, liksom då tjänsteman vid hovrätt eller häradsrätt tjänstgör såsom ledamot i rådhusrätt. För dessa och liknande fall böra emellertid, såsom redan tidigare antytts, särskilda bestämmelser meddelas med stöd av de föreskrifter, som vid behandlingen av frågorna om inplacering i löneklass eller lönerum förordats för andra fall än normalfallen.

Det för uppflyttning i löneklass uppställda kravet på tjänstgöring m. m. under tid av viss minsta omfattning har, såsom förut nämnts, givits en annan innebörd för folkskolans lärare än för statstjänstemännen, i det att denna minsta tid för folkskolans lärare omfattar 615 dagar, men för statstjänstemännen 876 dagar. Å andra sidan äro de förhållanden, som skola föreligga under ifrågavarande minsta dagantal, icke genomgående desamma för folkskolans lärare som för statstjänstemännen. Visserligen få för båda personalgrupperna i stort sett samma slags tjänstledigheter likställas med fullgjord tjänstgöring. Men däremot behandlas tid, som faller mellan lästerminerna, på olika sätt för folkskolans lärare och ferieberättigade statstjänstemän. För de förra tages sådan tid överhuvud taget icke i beräkning. För de senare tages den däremot i beräkning och behandlas därvid på samma sätt som anställningstid, vilken infaller under lästerminerna, så att den med andra ord likställes med tjänstgöringstid, i den mån under densamma icke åtnjutes sådan tjänstledighet som, då den infaller under lästerminerna, är av beskaffenhet att kunna föranleda fördröjd löneklassuppflyttning. Det är denna skiljaktighet, som föranlett tillämpning av olika dagantal; dagantalet 615 motsvarar fyra femtedelar av lästiden under en treårsperiod i distrikt, där den årliga lästiden utgör $36\frac{4}{7}$ veckor, under det att dagantalet 876 motsvarar fyra femtedelar av tre hela år.

Lönekommittén anser, att frågan i vilken mån tjänstledigheter m. m. skola kunna inverka försenande på löneklassuppflyttningen bör lösas på principiellt sett samma sätt för folkskolans lärare som för statstjänstemännen men att den för folkskolans lärare nu tillämpade anordningen med hänsynstagande endast till förhållandena under lästerminerna bör bibehållas. Med hänsyn till sistnämnda förhållande böra de dagantal, som tidigare för statstjänstemännen föreslagits till 600 och 120, reduceras för folkskolans lärare. Tages förhållandet mellan ovan angivna dagantal av 876 och 615 till utgångspunkt, skulle dagantalet 600 för statstjänstemännen ersättas av 421 för folkskolans lärare och dagantalet 120 för statstjänstemännen ersättas

av 84 för folkskolans lärare. Emellertid anser lönekommittén, att bestämmelserna om löneklassuppflyttning av folkskolans lärare böra givas en utformning, vilken mera överensstämmer med det tillgodoräkningssystem, som tillämpas för lärarnas löneklassplacering. Ordinarie och extra ordinarie lärare — extra lärare böra alltså icke erhålla ändrad löneklassplacering under pågående anställning — böra således äga för uppflyttning i löneklass tillgodoräkna den tid, varunder de inneha tjänsten, dock med undantag för dels tid, under vilken ferier åtnjutas, dels ock tid, under vilken ledighet av sådant slag åtnjutas eller sådan avstängningsåtgärd eller dylikt varit gällande, som är av beskaffenhet att för statstjänstemännens del kunna medföra försening av löneklassuppflyttningen. Den tid, som sålunda må tillgodoräknas, bör sammanräknas till vissa tidsperioder, och läraren bör för varje hel tidsperiod uppflyttas en löneklass intill dess högsta löneklassen uppnåtts. Varje sådan tidsperiod bör, räknat från sin början, omfatta tiden till utgången av det kalenderkvartal, under vilket minst tre år förflutit och läraren kan tillgodoräkna minst 680 dagar, vilket dagantal motsvarar det med 88 minskade antalet dagar under tre läsår i distrikt med $36\frac{4}{7}$ veckors lästid. I enlighet med förslaget att sjukledigheter m. m. intill en viss gräns icke skola kunna inverka försenande på löneklassuppflyttning bör emellertid föreskrivas, att nämnda dagantal av 680 skall minskas med det antal dagar, varunder läraren från tidsperiodens början åtnjutit dylika ledigheter, dock med högst 420 dagar.

I avsnittet om inplacering i löneklass har lönekommittén beträffande folkskolans lärare föreslagit, att för vissa fall skola tillämpas regler, enligt vilka hänsyn till tidigare anställning sakligt sett tages på samma sätt som enligt de för statstjänstemännen tillämpliga reglerna. I dylika fall skall i förekommande fall uppflyttning från den löneklass, vari läraren vid tjänstetillträdet placerats, ske vid den närmast efter tjänstetillträdet eller vid tjänstetillträdet infallande tidpunkt, då läraren vid fortsatt innehav av den tidigare tjänsten skulle ha vunnit uppflyttning. Därvid bör givetvis eventuell avbrottsid mellan anställningarna icke tillgodoräknas.

Lönekommittén har vidare i det föregående föreslagit, att tillgodoräkningssystemet skall bibehållas för folkskolans lärare. Kommittén har därvid angivit vilka slag av tidigare anställningar som skola tagas i betraktande och jämväl berört frågorna om inverkan av tjänstledigheter m. m. i tidigare anställningar och om undantagande av viss tid från tillgodoräkning för löneklassplacering i extra ordinarie eller ordinarie lärartjänst. Lönekommittén vill nu, efter att ha redogjort för sin ståndpunkt till de med löneklassuppflyttning sammanhängande frågorna, framhålla följande i fråga om den tid, som skulle undantagas från tillgodoräkning. Denna tid skulle, då fråga är om inplacering såsom extra ordinarie lärare, utgöras av den, varunder läraren innehaft extra läraranställning under tid motsvarande en löneklassuppflyttningsperiod. Undantaget skall närmare bestämt avse tid för innehav av extra lärartjänst, i den mån den infallit före utgången av det kalenderkvartal, under vilket minst tre år förflutit från första dagen i anställning, som

må tagas i betraktande, och under vilket läraren för löneklassplacering såsom extra lärare kan tillgodoräkna minst 680 dagar i anställning som sådan lärare; nämnda dagantal skall likväl minska med det antal dagar varunder läraren i extra lärartjänst åtnjutit tjänstledigheter av vissa slag — avseende sjukdom m. m. — dock med högst 420. På motsvarande sätt bör den tid, som skall undantagas från tillgodoräkning vid löneklassplacering i ordinarie lärartjänst, bestämmas så, att den omfattar tid för innehav av tjänst, i den mån den infallit före utgången av det kalenderkvartal, under vilket minst fem år förflutit från första dagen i anställning, som må tagas i betraktande, och under vilket läraren för löneklassplacering såsom extra lärare kan tillgodoräkna minst 1 130 dagar; i detta fall skall likväl dagantalet minska med det antal dagar varunder läraren åtnjutit sjukledighet m. m., dock med högst 700. Sistnämnda båda dagantal av 1 130 och 700 ha valts med utgångspunkt från att de skola förhålla sig till de för det förra fallet avsedda dagantalen av 680 och 420 på i huvudsak samma sätt som fem år förhålla sig till tre år. Beträffande härefter den tid som, i förekommande fall efter det undantagande skett, må tillgodoräknas, föreslår lönekommittén, att densamma för inplaceringen sammanföres till tidsperioder motsvarande de i det föregående berörda tidsperioderna för löneklassuppflyttning. Därest lärares inplacering sker enligt tillgodoräkningsregeln och den tidsperiod, som löper vid tjänstetillträdet, icke är avslutad, skall uppflyttning från den löneklass vari läraren placerats vid tjänstetillträdet, om sådan uppflyttning ifrågakommer, ske vid denna tidsperiods utlöpande och således icke vid utlöpandet av en från tjänstetillträdet löpande tidsperiod.

I detta sammanhang vill lönekommittén slutligen framhålla, att lönekommittén icke ansett behövt att för folkskolans lärare införa en konstruktion med olika lönerum inom högsta löneklassen, till vilka uppflyttning skulle kunna ske och i vilka eventuellt inplacering skulle kunna ske. I de fall, där inplacering med hänsyn till tidigare anställning inom folkskoleväsendet i princip skall ske enligt samma grunder som tillämpas för statstjänstemännen, äro nämligen förhållandena sådana, att inplaceringen skall ske i den löneklass, som intager samma ordning inom den nya lönegraden som den senast före tjänstetillträdet tillämpade löneklassen intager inom den då gällande lönegraden. Och då tillgodoräkningsreglerna fylla samma funktion, som vid sneddningsregelns tillämpning tillkommer lönerumsuppflyttningen, saknas utrymme för lönerumskonstruktionen också i den mån inplaceringen sker genom tillgodoräkning. Endast för de fall, då lärare inom folkskoleväsendet — varmed helt bör likställas nomadlärare — erhåller tjänst inom statsförvaltningen, skulle en uppflyttning i lönerum inom den tidigare lönegradens högsta löneklass kunna vara av betydelse. Lönekommittén har emellertid icke ansett, att förekomsten av sådana fall utgör tillräcklig anledning att införa lönerumskonstruktionen inom folkskoleväsendet. I den mån en tillämpning av denna konstruktion i sådana fall skulle ha medfört högre löneklassplacering i den nya tjänsten än den, som kan erhållas enbart på grund av tidigare placering i högsta löneklassen, förutsätter lönekommittén, att

nämnda högre placering kan medgivas med stöd av den avsedda prövningsbefogenheten för Kungl. Maj:t.

Även extra lärare vid det statliga undervisningsväsendet påkalla i detta sammanhang särskild uppmärksamhet. Sådana lärare äro icke anställda under den del av året, då andra lärare åtnjuta ferier, utan deras anställningstid infaller alltid under själva terminerna. Vidare är beträffande dessa lärare att märka, att deras anställning alltid skall uppgå till minst en termin. Med hänsyn härtill sker också anställningen ofta terminsvis och, eftersom enligt gällande bestämmelser extra lärare icke äga rätt till löneklassuppflyttning under termin, uppkommer i dessa fall icke någon fråga om uppflyttning utan endast om inplacering i löneklass.

Emellertid möter det icke något hinder att anställa extra lärare för längre tid än en termin. Anställningen kan avse två terminer, i regel i så fall ett läsår, eller en termin jämte en del av nästa termin. Detta betyder dock icke, att extra läraren anses vara anställd under den terminerna mellanliggande ferietiden. Det torde anses, att avbrott i anställningen föreligger under denna tid. I dylika fall kan fråga uppkomma om lärarens uppflyttning i löneklass vid ingången av den andra terminen. Med hänsyn härtill och då i fråga om statstjänstemännen inplaceringsbestämmelserna förutsätta uppflyttningsbestämmelser för att kunna tillämpas, böra föreskrifter meddelas om extra lärares rätt till uppflyttning i löneklass och lönerum.

För normala fall förutsätta de vanliga uppflyttningsbestämmelserna, att en och samma tjänst innehås under en tidsperiod av mer än tre år. Denna förutsättning kan en extra lärare icke uppfylla. Emellertid skola enligt lönekommitténs förslag uppflyttningsreglerna kunna tillämpas även vid intermittenta anställningar. Om tjänsteman successivt men med mellanliggande avbrottstider tillträder tjänster i samma lönegrad, så kommer han enligt lönekommitténs förslag att uppflyttas i löneklass och lönerum på samma sätt, som om han hela tiden innehaft en och samma tjänst men varit tjänstledig under avbrottstiderna av sådan anledning, som kan föranleda försenad löneklassuppflyttning. Det ligger då nära till hands att tänka, att motsvarande regler borde tillämpas å de extra lärarna.

Emellertid skulle detta försätta de extra lärarna i en betydligt sämre ställning än de lärargrupper, som åtnjuta ferier, och även i en betydligt sämre ställning än de nu ha. Ferietid inverkar nämligen i allmänhet icke försenande på uppflyttningsrätten. Så kan endast vara fallet, om under ferietiden åtnjuttits tjänstledighet av sådan anledning, som kan förorsaka försening. Men för en extra lärare skulle den tid, som för andra lärare är ferietid, behandlas som om han under denna tid åtnjuttit sådan tjänstledighet.

Det synes därför nödvändigt att för extra lärarna meddela en särskild regel av innebörd, att om lärares anställning under ett kalenderhalvår avser hela terminen, skola de delar av halvåret, som ligga utanför terminen, behandlas som om läraren därunder innehaft anställning såsom extra lärare och icke åtnjuttit sådan tjänstledighet, som kan föranleda försenad löneklassuppflyttning.

Samtidigt måste emellertid beaktas, att, om detta förslag genomföres, skulle, i motsats till vad som gäller för andra lärare, tjänstledigheter under den tid, som motsvarar ferietiden, aldrig kunna förekomma och alltså ej heller kunna påverka den extra lärarens uppflyttningsrätt. På grund härav måste det anses påkallat att, i anslutning till vad som förordats beträffande folkskolans lärare, minska de dagantal av 600 respektive 120, som eljest enligt vad i det föregående förordats skulle tillämpas för statstjänstemännen, till 420 respektive 90 dagar. Med dessa jämkningar synas de vanliga bestämmelserna i fråga om inplacering och uppflyttning i löneklass kunna tillämpas på extra lärare. Detta innebär att, i motsats till vad nu är fallet, uppflyttning skulle kunna förekomma vid kvartalsskifte, som infaller under termin. Vidare har förslaget den innebörden, att varje termin i fråga om på uppflyttningsrätten inverkan tjänstledigheter icke längre skulle behandlas som en enhet för sig utan att liksom för andra tjänstemän uppflyttningsrätten blir beroende av förhållandena under en längre tidsperiod.

Det har icke synts lönekommittén nödvändigt att meddela några särskilda bestämmelser om uppflyttningsrätten för lärare, som från extra övergått till extra ordinarie lärartjänst.

Beträffande frågan om uppflyttningsrätt vid deltidsanställning eller nedsättning av tjänstgöringstiden vill lönekommittén framhålla följande.

Av den redan lämnade redogörelsen framgår, att enligt nuvarande bestämmelser olika regler gälla i fråga om uppflyttningsrätten vid deltidsanställning och vid nedsatt tjänstgöringstid. Deltidsanställning kan icke förekomma för ordinarie tjänstemän och säkerligen kan med hänsyn härtill samma orsak, som föranleder deltidsanställning för en icke-ordinarie tjänsteman, vara anledning till att tjänstgöringstiden nedsättes för en ordinarie tjänsteman. I och för sig är det givetvis icke tillfredsställande, att dessa fall behandlas olika i fråga om uppflyttningsrätten.

Ifrågavarande spörsmål har nyligen behandlats i 1944 års deltidstjänstutrednings betänkande om deltidarbete i allmän tjänst m. m. Enligt utredningens förslag skulle kunna förekomma *dels* — beträffande icke-ordinarie befattningshavare — deltidsanställning, varmed avses anställning för tjänstgöring, vilken för dag eller längre tidsperiod räknat skulle motsvara allenast del av den normala tjänstgöringen för befattningshavare med samma tjänstställning inom verket, *dels ock* deltidstjänstgöring, varmed avses sådan nedsättning av tjänstgöringstiden för heltidsanställd befattningshavare, att den tjänstgöring, som skulle fullgöras av befattningshavaren, för dag eller längre tidsperiod räknat, allenast motsvarade viss del av den normala tjänstgöringen. Under begreppet deltidstjänstgöring skulle emellertid icke falla samtliga fall av nedsatt tjänstgöringstid. Sådan tjänstgöring skulle regelmässigt endast kunna komma i fråga under vissa särskilt angivna förutsättningar, och beslut om sådan tjänstgöring skulle i allmänhet avse ett budgetår i sänder. Övriga fall av nedsatt tjänstgöringstid skulle icke behandlas enligt de särskilda regler, som utredningen förordat för deltidstjänstgöring.

Deltidstjänstutredningen har beträffande uppflyttningsrätten föreslagit, att för såväl deltidsanställda som deltjänstgörande (i den betydelse detta har enligt utredningens förslag) skulle gälla den regel, som nu tillämpas beträffande deltidsanställda. Om deltidsanställd eller deltjänstgörande i samband med befordran eller eljest övergår till tjänstgöring i ändrad omfattning, skulle det ankomma på vederbörande myndighet att besluta om den löneklass, till vilken tjänstemannen med hänsyn till den tidigare tjänstgöringens omfattning och varaktighet borde hänföras. Härvid skulle iakttagas, att tjänstemannen icke skulle få placeras i lägre löneklass än den högsta han tillhört under den tid, då han haft tjänstgöring av minst samma omfattning som den senast erhållna. För andra tjänstemän med nedsatt tjänstgöringstid än deltjänstgörande skulle nuvarande regler gälla.

Över deltidstjänstutredningens betänkande ha olika myndigheter yttrat sig, däribland allmänna lönenämnden. Sistnämnda myndighet har icke ansett sig kunna godtaga deltidstjänstutredningens förslag i fråga om uppflyttningsrätten utan i stället förordat, att för såväl deltidsanställda som deltjänstgörande skulle gälla den regel, som nu tillämpas beträffande tjänstemän med nedsatt tjänstgöringstid. Lönenämnden har därvid framhållit, att ett under alla förhållanden rättvist resultat vid ändrad tjänstgöringstid knappast skulle kunna uppnås, med mindre än att vederbörandes löneklassplacering vid övergång till tjänstgöring av större omfattning än tidigare omräknades efter de grunder, som nu gälla för löneklassplacering av befattningshavare med nedsatt tjänstgöringstid. En sådan omräkning skulle emellertid kunna få till följd att vederbörande nedflyttades till lägre löneklass. Lönenämnden har vidare framhållit, att skulle sådan nedflyttning icke ske, så skulle detta kunna föranleda berättigade invändningar från den, som fullgjort heltidstjänstgöring utan avbrott och som således måst tjänstgöra under en sammanlagt längre arbetstid för samma löneklassuppflyttning. Särskilt orättvist måste enligt lönenämnden ett dylikt resultat framstå för den, som varit helt tjänstledig för sjukdom eller svag hälsas vårdande under så lång tid, att hans löneklassuppflyttning fördröjts, men för vilken ledigheten sammanlagt dock icke omfattat större antal dagar än som motsvarar den avkortning av tjänstgöringstiden som kommit den deltidsanställda eller deltjänstgörande till del.

Med lönenämndens förslag skulle vid halvtidstjänstgöring uppflyttning i löneklass, med tillämpning av nuvarande bestämmelser, kunna vinnas först efter 5 år.

I samband med de på senare tid framlagda löneregleringsförslagen synes frågan om syftet med de genom löneklassuppflyttningarna vunna löneförhöjningarna i allmänhet icke ha särskilt berörts, i varje fall icke ur principiella synpunkter. Beträffande tidigare utgående »ålderstillägg» gjorde dock löneregleringskommittén i ett den 13 januari 1911 avgivet betänkande vissa allmänna uttalanden, och även i andra tidigare betänkanden förefinnas vissa yttranden i ämnet. Att förhöjningarna icke enbart äro att betrakta såsom ålderstillägg synes tydligt. Ett sådant betraktelsesätt skulle nämligen, om de

yttersta konsekvenserna därav dragas, leda till, att ett system konstruerades, enligt vilket tjänstemän i samma ålder och tjänsteställning alltid skulle ha samma löneställning. Men även om ett sådant system fundamentalt strider mot de nu gällande bestämmelserna torde det vara berättigat att antaga att man, bland annat, eftersträvat att löneförhöjningarna i normala fall skulle i viss mån, om också mycket grovt, anpassa sig efter de ökade utgifter, som följa av familjens tillväxt och därav härflytande större behov. Ett sådant familjesocialt syfte ligger jämte andra överväganden bakom lönekommitténs redan framlagda förslag om borttagande i de lägre lönegraderna av den lägsta löneklassen, varigenom den högsta löneklassen kan uppnås vid lägre ålder än för närvarande. Om enbart den synpunkt, som nu angivits, lägges på löneklassuppflyttningarna, saknar det givetvis betydelse, i vad mån och på vad sätt arbetet utförts.

Såsom redan påpekats, äro dock löneförhöjningarna, som uppkomma vid löneklassuppflyttningarna, icke enbart att betrakta såsom ålderstillägg. Det förefaller berättigat att antaga, att de också äro avsedda som en stimulansfaktor samt såsom gottgörelse för en genom det tidigare arbetet förvärvat större skicklighet. Om dessa synpunkter anläggas blir det tydligen av betydelse, i vad mån och på vad sätt arbetet utförts.

Gällande villkor för löneklassuppflyttning utgå från att i allmänhet för sådan uppflyttning skall krävas, att tjänstgöring fullgjorts i betydande utsträckning. Emellertid förhindra de nuvarande bestämmelserna icke, att i vissa fall uppflyttning kan ske även om sådan tjänstgöring icke förekommit eller förekommit endast i begränsad omfattning. Att tjänsteman under längre tid åtnjutit tjänstledighet på grund av exempelvis värnpliktstjänstgöring, iakttagelser eller studier, vilka kunna tjäna verkets intressen, eller olycksfall i tjänsten, påverkar nämligen icke hans rätt till uppflyttning till högre löneklass. Godtages förslaget att långvarig sjukdomstid, som ej sammanhänger med olycksfall i tjänsten, icke heller skall — med viss begränsning — inverka på uppflyttningsrätten, innebär detta ett ytterligare avsteg från det allmänna kravet för löneklassuppflyttning att tjänstgöring skall ha fullgjorts i betydande utsträckning.

Vid bedömandet av ifrågavarande spörsmål synas dessa förhållanden böra beaktas. Därjämte bör uppmärksammas, att möjligheten att bereda anställning eller tjänstgöring med kortare tjänstgöringstid än den, som gäller vid heltidstjänstgöring, måste anses allmänt betydelsefull ur arbetsmarknads-, befolkningspolitiska och familjesociala synpunkter. Ur dessa synpunkter synas invändningar kunna göras mot det av allmänna lönenämnden framlagda förslaget.

Å andra sidan skapar lönenämndens förslag full rättvisa mellan heltidstjänstgörande och icke heltidstjänstgörande befattningshavare. Och anses en sådan full rättvisa vara ofrånkomlig, lär man knappast lämpligen kunna framgå på någon annan linje än den lönenämnden följt. Det synes dock skäligt, med hänsyn särskilt till de allmänna intressen som här förefinnas, att avkall göres på rättvisesynpunkterna, i den mån avstegen icke kunna anses di-

rekt stötande. Detta synes emellertid vara fallet, då en heltidstjänstgörande icke uppflyttas i löneklass, ehuru han fullgjort arbete av samma omfattning som en icke heltidstjänstgörande, vilken erhåller löneklassuppflyttning, och anledningen till att den heltidstjänstgörande icke fullgjort det ytterligare arbete, som fordras för löneklassuppflyttningen, är oförvållad. Detta förhållande inträder enligt nu gällande bestämmelser i de av lönenämnden berörda fallen, då löneklassuppflyttningen för den heltidstjänstgörande fördröjes på grund av tjänstledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande. Om åter i den utsträckning, som här förordas, sådan tjänstledighet icke kommer att påverka rätten till löneklassuppflyttning, synes invändningen förlora i betydelse.

På grund av vad sålunda anförts förordas principiellt, att den icke heltidstjänstgörande befattningshavaren erhåller rätt att uppflyttas till högre löneklass enligt samma regler, som gälla för heltidstjänstgörande befattningshavare, utan att hänsyn toges till den kortare tjänstgöringstiden. Från de utgångspunkter, som ovan angivits, synes det härvid icke påkallat att meddela några särskilda regler vid övergång till tjänstgöring i ändrad omfattning. Då samma bestämmelser böra tillämpas i samtliga fall, bör vad nu förordats också gälla tjänstemän med nedsatt tjänstgöringstid även om de icke äro deltidstjänstgörande enligt deltidstjänstutredningens terminologi.

Allmänna lönenämnden har framhållit, att det icke syntes uteslutet, att de förmåner, som enligt deltidstjänstutredningens förslag skulle erbjudas de deltidstjänstgörande, kunde leda till att personer, som eljest skulle kvarstått med heltidstjänstgöring övergå till deltidstjänstgöring och att således tillgången på arbetskraft inom förvaltningen och därmed också å den allmänna arbetsmarknaden skulle minskas. Denna farhåga kan givetvis hysas i lika eller än högre grad i fråga om det förslag, som här framlagts. Emellertid har lönenämnden samtidigt uttalat, att den hyste den uppfattningen, att deltidstjänstgöring inom förvaltningen icke kommer att erhålla någon mera betydande omfattning, även om särskilda åtgärder vidtagas för dess främjande. Det är givetvis vanskligt att förutspå utvecklingen på ifrågavarande område. Skulle den emellertid gå i den riktningen, som allmänna lönenämnden ansett möjlig men ej trolig, kommer givetvis frågan i ett annat läge och bör då upptagas på nytt från den förändrade utgångspunkten.

Den i det föregående angivna principståndpunkten tarvar vissa förtydliganden och kompletteringar.

Allmänna lönenämnden har framhållit, att om ett deltidstjänstgöringsinstitut inrättas, bör dess användning i allmänhet begränsas till att avse halvtidstjänstgöring. I anslutning härtill må påpekas, att en större nedsättning än till halvtid är olämplig ur arbetssynpunkt och icke heller torde vara motiverad ur de allmänna synpunkter, som i det föregående berörts. Bestämmelserna böra därför utformas så, att de icke uppmuntra till mindre tjänstgöringstid än halvtid. Lönekommittén har i olika sammanhang sökt utforma de nya avlöningsreglerna så, att redogörarnas arbete underlättas. Enligt den ståndpunkt, som här förut intagits, skulle dag då minst halvtidsarbete utförts, räk-

nas som hel dag. Man skulle överhuvud taget icke behöva räkna med annat än hela dagar. Med hänsyn till vad sålunda anförts synas övervägande skäl tala för att den tid, då tjänstgöringen nedsatts under halvtid, skall i förevarande hänseende behandlas som om tjänstledighet åtnjutes för hel dag.

Det torde kunna förekomma, att tjänstgöringstiden nedsättes på grund av sjukdom eller svag hälsas vårdande. Dessa fall böra givetvis likställas med de fall, då tjänstgöringstiden begränsas av annan anledning.

Deltidsarbete kan förekomma även i den formen, att tjänstgöring fullgöres allenast å vissa dagar, medan andra dagar äro tjänstefria. Om härvid *deltidsanställning* föreligger, synes tjänstemannen icke vara att anse såsom tjänstledig under de tjänstefria dagarna i vidare mån än dessa ingå i tid, under vilken tjänstemannen av särskild anledning åtnjuter tjänstledighet. I andra fall än de sist avsedda skulle tydligen de tjänstefria dagarna icke inverka på uppflyttningsrätten. Då lönekommittén förutsätter, att deltidsanställning icke skall kunna förekomma annat än då tjänstgöringen minst motsvarar hälften av heltidstjänstgöring, erfordras beträffande sådan anställning icke några särskilda föreskrifter för de fall, som här åsyftas. Om åter *nedsättning av tjänstgöringstiden* sker i den formen, att tjänstgöringsskyldighet föreligger endast under vissa dagar, är tjänstemannen tjänstledig under de tjänstefria dagarna. Dessa dagar skulle alltså kunna inverka på uppflyttningsrätten. Emellertid anser lönekommittén, att nedsättning av tjänstgöringstiden bör i förevarande avseende ha samma verkningar som deltidsanställning, om nedsättningen icke är av allenast tillfällig natur. Att på ett fullt tillfredsställande sätt reglera detta, synes ej möjligt. Det måste till en början klarläggas, när nedsättningen icke skall anses vara av tillfällig natur och för detta ändamål kan det icke undvikas att en rätt godtycklig regel måste skapas. Lönekommittén förordar, att nedsättning av tjänstgöringstiden skall i förevarande hänseende jämsställas med deltidsanställning, om nedsättningen enligt beslut av vederbörande myndighet skall avse hel kalendermånad. Givetvis bör därjämte gälla att nedsättningen avser högst hälften av heltidstjänstgöring. Det måste emellertid också beaktas, att de tjänstefria dagarna icke kunna vid nedsättning av tjänstgöringstiden ingå i tid för annan tjänstledighet, eftersom ju tjänstledighet åtnjutes under dessa dagar. Det synes därför nödvändigt att meddela en undantagsregel för de fall, då tjänstefria dagar omedelbart föregåtts av tjänstlediga tjänstgöringsdagar, vilka kunna påverka uppflyttningsrätten. I den mån så är fallet böra enligt lönekommitténs mening även de tjänstefria dagarna kunna påverka nämnda rätt. Det må påpekas, att här endast avses dagar, som äro tjänstefria på grund av nedsättningen av arbetstiden, men däremot icke dagar, som äro arbetsfria på grund av ojämn fördelning av arbetstiden. Sistnämnda dagar äro givetvis att likställa med tjänstgöringsdagar och böra därför behandlas efter samma regler som gälla för tjänstgöringsdagarna.

Slutligen vill lönekommittén i detta sammanhang framhålla, att kommittén icke tagit ställning till frågan om deltidsanställning eller nedsättning av tjänstgöringstiden skall kunna förekomma beträffande lärarpersonal. Med

hänsyn härtill har kommittén beträffande folkskolans lärare icke ansett sig böra föreslå ändring i förevarande hänseende av nuvarande bestämmelser.

Ett av villkoren för rätt till löneklassuppflyttning är beträffande ordinarie och extra ordinarie tjänstemän, att pensionsåldern icke uppnåtts. Lönekommittén har, då avlöningsförhöjningarna numera icke längre inverka på pensionens storlek, icke funnit skäl bibehålla nämnda villkor.

Nu gällande bestämmelser angående uppskov med löneklassuppflyttning anser lönekommittén böra bibehållas oförändrade utom på en punkt. Kommittén har i det föregående erinrat, att, om uppskov förekommit, må enligt nuvarande bestämmelser sedermera, om tjänstemannens fortsatta tjänstgöring anses böra föranleda därtill, förordnas, att han för uppflyttning till än högre löneklass skall äga tillgodoräkna sig jämväl den tid uppskovet varat. Till stöd för dessa bestämmelser anförde på sin tid kommunikationsverkens lönekommitté följande:

»En förseelse, begången i början av hans tjänstemannabana, kommer således att sträcka sina verkningar framåt i tiden, ända till dess han erhållit sitt sista ålders-tillägg, vilket för honom kan betyda en högst avsevärd förlust. För den, som endast har ett ålderstillägg kvar att erhålla, betyder åter ett uppskov mindre, och för en tjänsteman, som uppnått högsta avlöningen i sin grad, är stadgandet i fråga utan all betydelse. Orimligt måste det anses vara, att en förseelse, som vederbörligen bestraffats, skall efter längre eller kortare tids förlopp och kanske upprepade gånger medföra ytterligare bestraffning i form av återhållen avlöningsförbättring.»

Lönekommittén kan helt ansluta sig till detta uttalande. Men den riktiga slutsatsen därav är enligt lönekommitténs mening icke — såsom gäller enligt nuvarande regler — att särskilt beslut bör fordras för att uppskovstiden skall få tillgodoräknas vid senare uppflyttning utan att så alltid skall ske, såvida ej tjänstgöringen efter uppskovstidens utgång anses böra föranleda till annat. Särskilt beslut skulle således fordras för att uppskovstiden icke skulle få tillgodoräknas.

SEMESTER OCH SEMESTERERSÄTTNING

Alltsedan den första semesterlagstiftningens tillkomst ha från den allmänna semesterlagens tillämpning undantagits de statliga tjänstemän eller, för att använda lagens uttryckssätt, de arbetstagare hos staten, för vilka gälla särskilda föreskrifter rörande semester. Detta undantag har förestavats av praktiska skäl. Under förarbetena till 1938 års semesterlag framhölls, att anställningsförhållandena för de statliga tjänstemännen voro helt andra än för löntagarna i enskild tjänst. Lagen skulle visserligen i några hänseenden — t. ex. i fråga om rätten till sammanhängande semester och semesterersättning vid anställningens upphörande — ge de statliga tjänstemännen bättre förmåner än de enligt avlöningsreglementena utgående. Dessa bättre förmåner ansågos emellertid mer än väl uppvägas av den i allmänhet längre semestertiden för tjänstemännen och av övriga med anställningen förenade fördelar. Undantaget finge dock icke innebära, att statens tjänstemän ej skulle komma i åtnjutande av semester av den längd, som lagen tillförsäkrade övriga arbetstagare. Härvidlag borde staten taga de fulla konsekvenserna av semesterlagstiftningens genomförande.

Av vad sålunda anförts framgår, att man för de statsanställda kan, såvitt angår semesterns reglering, skilja mellan två olika kategorier. Till den ena gruppen äro att hänföra arbetstagare, som ha semestern reglerad genom bestämmelserna i den allmänna semesterlagen. Den överväldigande majoriteten av denna grupp utgöres av de arbetstagare, vilkas anställnings- och avlöningsförhållanden äro eller kunna vara reglerade genom kollektivavtal, d. v. s. främst kroppsarbetarna. Men också för en del tjänstemannagrupper gälla semesterlagens bestämmelser. Den andra gruppen består av sådana arbetstagare hos staten, för vilka gälla särskilda i administrativ ordning utfärdade regler angående semester. Denna grupp omfattar huvudmassan av de statliga tjänstemännen.

Lönekommittén anser sig till en början böra i korthet erinra om huvudragen av gällande semesterlagstiftning.

Den allmänna semesterlagstiftningen — som är av tvingande natur, varför avtal medförande sämre semesterförmåner för arbetstagaren än lagens äro utan verkan — utgår från den principen, att det av arbetstagaren utförda arbetet och ej anställningen som sådan skall vara avgörande för semesterfrågan. Denna princip har kommit till uttryck genom föreskriften, att arbetstagare äger på grund av det arbete, som han under ett år utfört för arbetsgivarens räkning, rätt att av denne erhålla semester nästa år. Kravet på viss tids sammanhängande anställning såsom villkor för semesterrätt har således helt frånfallits i den gällande semesterlagstiftningen.

som tillkom år 1945. Den tidigare semesterlagen av år 1938 intog i denna del en annan ståndpunkt, i det att endast arbetstagare, som kunde uppvisa en fortlöpande anställning av minst 180 dagar, förvärvade laglig semesterrätt.

Emellertid medför ej varje än så obetydlig arbetsperiod semesterrätt enligt 1945 års semesterlag. Från den tidigare semesterlagen har nämligen till den nya semesterlagen överförts regeln, att semester endast utgår för sådan kalendermånad under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 16 dagar. Såsom arbetad dag avses dock ej blott normal arbetsdag, utan även sådan dag, under vilken arbetstagaren varit i arbete endast en del av dagen. I motsats till vad som gällde enligt tidigare lag grundar alltså numera även bisyssla rätt till semester, om blott den förrättas under minst 16 dagar i månaden.

Att märka är att skyldigheten för arbetsgivaren att bereda semesterledighet åt arbetstagare, som utfört arbete för hans räkning, endast avser semester, som en hos arbetsgivaren alltjämt anställd arbetstagare intjänat under fortlöpande anställning hos arbetsgivaren. En arbetstagare, som varit anställd hos en arbetsgivare ett år och hos en annan arbetsgivare under nästa år, har således ingen rätt enligt lagen att av den siste arbetsgivaren utfå semesterledighet på grund av arbetet hos den förre arbetsgivaren. I stället är det ordnat så, att om arbetstagaren, när han slutar en anställning, ej utfått den semester arbetet berättigar till, får han en kontant ersättning (semesterersättning) motsvarande lönen för de intjänade semesterdagarna. Vid lagens utformning har man sålunda utgått från att arbetstagaren genom sitt fortlöpande arbete successivt intjänar rätten till semester och att, för den händelse arbetstagaren ej kommer i åtnjutande av semester under sin anställning, han skall äga uppbära den mot den intjänade semestern svarande lönen eller ersättning därför. För rätten till semesterersättning är det likgiltigt av vilken anledning anställningen upphört.

När det gäller att avgöra, i vilken utsträckning en person skall ha semester för visst år (semesteråret), skall — såsom torde framgå av det redan anförda — hänsyn tagas till anställnings- och arbetsförhållandena under kvalifikationsåret, varmed alltså förstås den tid, som ligger till grund för bedömandet av semesterrätten för visst år. Enligt lagen utgöres kvalifikationsåret i regel av närmast föregående kalenderår. Efter överenskommelse kan emellertid vilken som helst annan tolv månadersperiod gälla som kvalifikationsår, således även löpande kalenderår eller anställningsår. Då full semester utgår redan under löpande kalenderår, d. v. s. i förskott, måste arbetsgivaren mäta ut semesterdagarnas antal som om arbetstagaren varit i arbete hela kvalifikationsåret såframt ej semestern delas upp, vilket i vissa fall får ske även utan arbetstagarens samtycke därtill.

Huvudregeln i fråga om semesterns längd är att en dags semester skall anses intjänad för varje sådan månad av kvalifikationsåret under vilken den anställde utfört arbete åt arbetsgivaren å minst 16 dagar. Har arbetstagaren varit i arbete hos arbetsgivaren under hela kvalifikationsåret, är han alltså berättigad till 12 arbetsdagens semester. Lagen syftar emellertid till att ge arbetstagarna minst två veckors ledighet från arbetet. En ledighet av sådan längd erhålles också genom bestämmelserna att söndagar icke skola inräknas i semestern och att arbetstagare, som äro skyldiga att utföra sitt arbete även å söndagarna, äga åtnjuta ledighet från arbetet å söndag, som infaller under eller omedelbart efter semestern. I detta sammanhang må nämnas att, medan söndagar icke skola inräknas i semestern, en motsatt huvudregel gäller för helgdagar. Under veckan infallande helgdagar räknas nämligen såsom semesterdagar. Endast för fall att semestern utgår med färre dagar i en följd än 6 skola helgdagarna ej inräknas i semestern.

Genom 1946 års lagstiftning skola dels arbetstagare, som ej fyllt 18 år, dels ock vissa gruvarbetare, nattarbetare och mörkrumsarbetare förvärva rätt till tre veckors semester årligen, varjämte arbetstagare, sysselsatta med radiologiskt arbete, fått den lagstadgade semestern utsträckt till sex veckor. Därvid avses med nattarbete: arbete

förlagt så att minst 4 timmar av arbetstiden för dygn infallit mellan kl. 22 och 6, med mörkrumsarbete: arbete, där arbetstagaren under minst 4 timmar av arbetstiden för dygn sysselsatts i mörkrum, och med radiologiskt arbete: arbete, däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne. Förlängningen av semestern har lagtekniskt skett genom en höjning av det dagantal, varmed semester skall utgå för varje sådan månad av kvalifikationsåret, varunder arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 16 dagar. För ungdomens del belöper alltså på varje månad som nyss nämnts icke 1 utan $1\frac{1}{2}$ semesterdag. Detsamma gäller om gruvarbetare, nattarbetare och mörkrumsarbetare, medan arbetstagare utsatta för röntgen- eller radiumstrålning, för varje dylik månad erhålla 3 dagars semester.

Semesterlagen har en särskild semesterreglering för personer, vilka arbeta under mera fria förhållanden än övriga arbetstagare, exempelvis skogsarbetare, betskötare och andra som utföra arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden att det icke kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande. Dessa s. k. okontrollerade arbetstagare äro icke berättigade till semesterledighet utan endast till en kontant semesterförmån i form av särskild semesterlön. Denna semesterlön utgör 4 och för ungdomen 6 procent av arbetstagarens sammanlagda inkomst för det arbete varom fråga är.

Såsom i början av detta avsnitt berörts utgöras de statsanställda, för vilka semesterlagen gäller, huvudsakligen av sådana grupper av arbetstagare hos staten, vilkas arbetsförhållanden äro eller kunna vara reglerade genom kollektivavtal. Men även andra statsanställda finnas, för vilka särskilda föreskrifter rörande semester icke meddelats. Detta antal har ökat genom att semesterrett numera kan förvärfvas även i bisyssla. För övriga statliga tjänstemän gäller en rad föreskrifter rörande semester inrymda i ett flertal olika författningar. Ett gemensamt drag hos dessa särskilda semesterbestämmelser är, att semestern beräknas för kalenderår samt att semestern undantagslöst utgår med hänsyn till anställningsförhållandena under löpande år och icke, såsom i regel enligt semesterlagen, med hänsyn till förhållandena under närmast föregående kalenderår. För statstjänstemännens del utgår semestern alltså i förskott; semesteråret och kvalifikationsåret sammanfalla. Avgörande för semesterns omfattning är i princip anställningen såsom sådan och ej det utförda arbetet. Semesterns längd är i allmänhet graderad efter vederbörandes ålder och tjänstegrad. Under semestern infallande sön- och helgdagar räknas som semesterdagar. Den tanke, på vilken semesterlagstiftningen bygger, eller att semestern är en löneförmån, som successivt intjänas, är främmande för ifrågavarande semesterföreskrifter. I enlighet härmed gäller icke för statstjänstemännens del att anställd, som av någon anledning icke utfått honom tillkommande semesterledighet, får anspråk på att utfå den mot den uteblivna semestern svarande lönen. Stundom kan emellertid en anställd, som icke under semesteråret får åtnjuta sin semester, få semestern förskjuten till ett kommande år.

I stället för semester äro vissa tjänstemän berättigade till ferier.

Enligt det förslag, som lönekommittén här framlägger, skola, liksom nu, särskilda semesterbestämmelser meddelas för de allmänna anställningsför-

merna. I fråga om dem bli alltså semesterlagens bestämmelser icke tillämpliga. Emellertid anser lönekommittén, att icke heller statstjänstemän, vilka icke kunnat hänföras till någon av de allmänna anställningsformerna, böra vara underkastade allmänna semesterlagen. Det har nämligen förefallit lönekommittén olämpligt, att semestern för statstjänstemännen regleras efter två i viktiga hänseenden olika system, varigenom ojämnheter skulle uppkomma. Med denna utgångspunkt har lönekommittén ansett, att de skäl, som föranlett att statstjänstemännen i allmänhet undantagits från semesterlagens tillämpning, närmast böra leda till, att särskilda semesterföreskrifter meddelas också för de statsanställda tjänstemän, som nu falla under semesterlagen, varigenom också dessa undantagas från nämnda lag. Då deras anställning är av mycket skiftande karaktär, kunna dock icke några enhetliga semesterbestämmelser meddelas. Med hänsyn härtill innebär lönekommitténs förslag i denna del endast, att genom särskild författningsbestämmelse föreskrives, att det åligger Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet att meddela bestämmelser om semester och semesterersättning för den personal, varom här är fråga. Det förutsättes givetvis, att dessa bestämmelser icke få bli oförmånligare än dem, som skulle följa av allmänna semesterlagen. I detta sammanhang må tilläggas, att det naturligen endast kan bli tal om att utfärda semesterbestämmelser för tjänster i rättslig mening, d. v. s. där det föreligger ett anställningsförhållande. Inom statsförvaltningen förekomma åtskilliga sysslor av sådan beskaffenhet, att utövarna av dem äro att anse såsom innehavare av uppdrag. Dylika uppdragstagare, som överhuvud taget ej falla under avlöningsbestämmelserna, böra icke tillerkännas någon semesterförmån. Att gränsdragningen mellan tjänstemän och uppdragstagare kan föranleda vissa svårigheter är tydligt. Samma svårigheter uppstå också vid tillämpningen av den allmänna semesterlagen.

Särskild uppmärksamhet har lönekommittén ansett sig böra ägna frågan om semesterrätten för extra samt vissa andra icke-ordinarie lärare, vilkas ersättning utgår för läsår och vilka, formellt, äro anställda endast under den tid de fullgöra undervisning. Deras ställning i semesterrättsligt hänseende har nämligen vållat åtskilliga besvärligheter. I många fall har från de anställdas sida förmenats att, eftersom för dem icke gälla föreskrifter om vare sig semester eller ferier, de skulle vara berättigade till semesterförmån enligt lagen, d. v. s. i praktiken semesterersättning. Att märka är dock, att ersättningen till ifrågavarande lärare bestämts med utgångspunkt från årslönen i viss löneklass på sådant sätt, att en för helt år beräknad avlöning till dem utgår för en kortare tid än ett år och sålunda med högre belopp per tidsenhet än eljest. Ersättningen måste under sådana förhållanden anses inkludera ersättning för semester för den tid, då undervisningen ej pågår. Ytterligare semesterförmån bör då icke tillkomma läraren. Med hänsyn härtill anser lönekommittén, att för dessa lärare, vilka äga utfå en för helt år beräknad avlöning för kortare tid än ett år, bör meddelas en föreskrift om, att avlöningen även inkluderar ersättning för semester. Genom en dylik bestämmelse torde få anses, att för dessa lärare gälla särskilda föreskrifter rörande semester.

Lönekommittén har vidare övervägt, huruvida jämkningar böra vidtagas i de nuvarande semesterbestämmelserna med hänsyn till innehållet i allmänna semesterlagen.

Härvid må först påpekas, att anledning synes saknas att frångå den sedan gammalt tillämpade ordningen med löpande kalenderår som kvalifikationsår för samma års semester. Visserligen kan, när semestern utgår i förskott, inträffa, att tjänsteman, som under anställningen utfått semesterledighet, slutar sin anställning innan han fullgjort så lång tjänstgöring som svarar mot semestern. Samma situation kan emellertid uppkomma även enligt semesterlagen. Lönekommittén vill i avseende härå endast erinra, att, såsom också allmänna lönenämnden uttalat, tidpunkten för semesterns åtnjutande är beroende av vederbörande myndighets prövning och att det ankommer på denna myndighet att tillse att missbruk ej sker. Vidare anser lönekommittén, att tillräcklig anledning saknas att frångå nuvarande ordning, enligt vilken under semestertiden infallande sön- och helgdagar inräknas i semestern. Naturligen kunna dock delade meningar göra sig gällande i sistnämnda fråga och från olika myndigheters sida har det framhållits, att det rådande systemet att räkna söndagar som semesterdagar är förenat med vissa nackdelar, och förordats att semestern skulle omfatta visst antal tjänstgöringsdagar. Givetvis måste i så fall en nedräkning ske av semesterdagarnas antal och det har förefallit lönekommittén som om de nackdelar, som äro förenade med det nuvarande systemet, vilket har gammal hävd, icke äro så stora, att en övergång till någon annan ordning är påkallad. I detta sammanhang vill lönekommittén dock uttala, att semester icke bör meddelas på sådant sätt, att den börjar eller slutar på tjänstefri sön- eller helgdag.

För extra tjänsteman och aspirant gäller nu den regeln, att rätt till semester inträder först efter det tjänstemannen i statsanställning fullgjort tjänstgöring sammanlagt minst 180 dagar. Sedan i 1945 års semesterlag slopats den tidigare gällande karenstidsbestämmelsen, enligt vilken rätt till semester skulle inträda efter det arbetstagaren innehaft fortlöpande anställning hos samma arbetsgivare sedan minst 180 dagar, bör tydligen motsvarande ändring vidtagas även beträffande semesterrätten för extra tjänstemän och aspiranter. Emellertid synes man knappast böra låta bero endast vid denna åtgärd.

Om, såsom nyss förordades, även en kortare tids anställning skulle berättiga till semester, lär, om semesterersättning fortfarande ej skall få utgå, följden bli, att tjänstemannens anställning efter den »egentliga» anställningstidens slut på ett konstlat sätt förlänges med det antal semesterdagar, vartill vederbörande kvalificerat sig. Redan nu har enligt vad lönekommittén inhämtat ett sådant förfaringsätt tillämpats. Under sådana förhållanden förefaller det mest rationellt att direkt medgiva rätt till semesterersättning. Lönekommittén förordar, att dylik rätt skall tillkomma aspiranter och extra tjänstemän. Semesterersättningen bör i huvudsak motsvara den lön, som tjänstemannen skulle ha erhållit om hans anställning efter anställningstidens slut utsträckts med det antal semesterdagar, vartill han kvalificerat sig. Däremot har lönekommittén icke ansett, att tillräckliga skäl före-

ligga att införa rätt till semesterersättning för ordinarie och extra ordinarie tjänstemän.

Det förekommer ofta — särskilt inom de affärsdrivande verken — att en anställd från kollektivavtalsmässigt reglerad anställning övergår till tjänstemannaanställning. Fråga uppkommer i sådana fall, hur semestern bör beräknas om vederbörande icke utfått semestern för den tid anställningen fallit under semesterlagen. I detta hänseende må erinras, att i särskilt stadgande i semesterlagen föreskrives, att semestern för arbetstagare, som hos samma arbetsgivare övergår till ny anställning med löpande kalenderår som kvalifikationsår, må med inräknande av de semesterdagar, till vilka arbetstagaren förvärvat rätt i den tidigare anställningen, utgå med högst det antal dagar, vartill i den nya anställningen semestern beräknas för helt år. I anslutning härtill anser lönekommittén, att tjänsteman, som från sådan statsanställning, varå semesterlagen äger tillämpning, övergår till annan anställning i statens tjänst, innan han i den tidigare anställningen kommit i åtnjutande av den semester, vartill han i nämnda anställning förvärvat rätt, skall vara berättigad att i den nya anställningen åtnjuta jämväl i den tidigare anställningen intjänad semester. I den nya anställningen må dock semestern utgå med högst det antal dagar, varmed i denna anställning semester utgår för helt år.

Vid behandlingen av frågan om anställningsformerna har lönekommittén förordat, att aspirant och extra tjänsteman, som kan räkna tre års statsanställning eller vad därmed likställes, skulle erhålla samma sociala förmåner — och alltså också rätt till semester under visst antal dagar — som om han vore extra ordinarie tjänsteman. I fråga om tiden dessförinnan skulle, om nuvarande bestämmelser bibehållas, semesterrätten vara begränsad till 15 dagar. Beträffande ungdom upp till 18-årsåldern och vissa andra grupper är det dock, med hänsyn till semesterlagens bestämmelser, nödvändigt att höja detta dagantal. Lönekommittén vill för sin del förorda, att dagantalet generellt höjs till 20 dagar.

Lönekommittén vill härefter behandla vissa ytterligare frågor, som sammanhånga med tjänstemännens rätt till semester.

Enligt gällande bestämmelser må den, som på grund av tjänstgöringsförhållandena icke kunnat beredas full semester före kalenderårets utgång, utfå felande semesterdagar under första kvartalet nästpåföljande år. Under flera år tillbaka har tiden utsträckts till utgången av maj månad. Lönekommittén förordar, att de provisoriska bestämmelserna om tidens utsträckning givas permanent karaktär, och får i samband härmed framhålla, att det är vederbörande myndighets skyldighet att tillse, att tjänsteman, såvitt är möjligt, inom föreskriven tid får uttaga sin semester.

För närvarande gäller en viss begränsning i semesterrätten för den, som under viss tid ej uppehållit sin tjänst. Regeln härom innebär, att — såvitt ej vederbörande myndighet finner skäl annat medgiva — tjänsteman, som vid kalenderårets ingång sedan mera än sex månader varit tjänstledig till

följd av sjukdom eller enskilda angelägenheter, ej må åtnjuta semester för det året, förrän han under sammanlagt minst 90 dagar bestritt egen eller annan statens tjänst eller fullgjort uppdrag för statens räkning. En liknande regel finnes också i fråga om rätt att uppbära oavkortad lön under sjukdom. Och vissa särskilda regler äro meddelade om avdrag under ferietid, då tjänsten icke uppehållits under viss tid. Lönekommittén har upptagit dessa regler i sitt författningsförslag men gjort vissa jämkningar. Beträffande dessa får kommittén hänvisa till författningstexten.

Lönekommittén har, närmast med anledning av 1944 års deltidstjänstutrednings betänkande om deltidsarbete i allmän tjänst m. m. och uttalanden i vissa remissyttranden över nämnda betänkande, haft att överväga en del spörsmål, som i semesterhänseende inställa sig beträffande tjänstemän, som äro anställda med avkortad tjänstgöringstid eller som erhållit nedsättning av tjänstgöringstiden. Deltidstjänstutredningen har icke föreslagit någon ändring i gällande semesterbestämmelser med avseende å tjänsteman, som *anställts med avkortad tjänstgöringstid* (»deltidsanställd» tjänsteman). Beträffande semesterns dagantal skall således sådan tjänsteman vara jämställd med heltidsanställd, och då för honom själva lönen är reducerad i förhållande till tjänstgöringstidens avkortning, erhåller han även under semestertid, som infaller under innehav av deltidsanställningen, reducerad lön. Utredningen, som för vissa fall av mera långvarig *nedsättning av tjänstgöringstiden* föreslagit införandet av termen deltidstjänstgöring för att beteckna den tjänstgöring, som därvid skall fullgöras, har föreslagit, att vid sådan nedsättning skall tillämpas en reducerad lön och att semesterbestämmelserna skola erhålla samma innebörd med avseende å deltidstjänstgöring som med avseende å heltidsanställning. På semesterfrågan vid annan nedsättning av tjänstgöringstiden har utredningen ej ingått.

Allmänna lönenämnden har i fråga om semesterförhållandena vid deltidstjänstgöring framhållit, att ojämnheter kunna uppkomma vid förändring av tjänstgöringens omfattning. Å ena sidan kunde det ur befattningshavarens synpunkt förefalla mindre skäligen, om han under första hälften av året fullgjort heltidstjänstgöring och under senare hälften halvtidstjänstgöring samt erhöle hela semestern med halv lön under det senare halvåret. I det motsatta fallet, då halvtidstjänstgöring fullgjorts under första halvåret och heltidstjänstgöring under det senare halvåret, framstode det såsom föga tillfredsställande ur statsverkets synpunkt, att full lön skulle åtnjutas under hela semestern, om denna uttoges under senare halvåret. Att åstadkomma ett system, som under alla förhållanden ledde till ett rättvist resultat i dylika fall, syntes emellertid knappast möjligt. Under sådana förhållanden ansåge sig lönenämnden icke böra ifrågasätta någon förändring i utredningens förslag på denna punkt.

Lönenämnden har emellertid framlagt ett alternativt förslag till lösning av frågan om vidgad användning av deltidsarbete i statens tjänst, enligt vilket förslag något särskilt deltidstjänstgöringsbegrepp icke skulle finnas utan således avlöningen även vid längre tids nedsättning av tjänstgöringen be-

stämmas på hittillsvarande sätt genom tillämpning av oreducerad lön samt partiellt tjänstledighetsavdrag. I anslutning härtill har lönenämnden anfört, att oavsett om institutet deltjänstgöring infördes eller icke avlösningsreglementenas semesterbestämmelser borde kompletteras i fråga om befattningshavare, vilken under längre tid erhöle nedsättning av tjänstgöringstiden för enskild angelägenhet av sådant slag som vid tjänstledighet medförde C-avdrag å lönen. Dessa bestämmelser borde förslagsvis innehålla, att där nedsättning av tjänstgöringstiden för dylikt ändamål åtnjutits under längre tid än sex månader i följd utan andra avbrott än för semester eller tjänstledighet, tjänsteman skulle under herefter omedelbart följande nedsättning av tjänstgöringstiden vid semester icke uppbära högre lön än som tillkomme honom under den avkortade tjänstgöringen. Deltidsanställd befattningshavare borde i fråga om semester bliva jämställd med tjänsteman, som åtnjutit nedsättning av tjänstgöringstiden för enskilda angelägenheter under längre tid än sex månader.

Lönenämnden har vidare framhållit, att särskilda semesterbestämmelser borde meddelas för de fall, då deltidsarbetet icke fullgjordes såsom daglig tjänstgöring utan tjänstgöringen vore förlagd exempelvis till vissa dagar i veckan eller varannan vecka.

Generalpoststyrelsen har med hänvisning till ojämnheter i semesterhänseende vid övergång mellan heltids- och deltjänstgöring ifrågasatt, om icke särskilda semesterbestämmelser vore erforderliga, men ansett att detta spörsmål borde prövas i samband med frågan, huruvida full semester med oavkortad lön borde tillkomma befattningshavare som åtnjutit tjänstledighet för enskild angelägenhet eller nedsättning i tjänstgöringstiden.

Järnvägsstyrelsen har ansett att de ojämnheter, som vid förändring av tjänstgöringens omfattning kunde uppkomma, borde regleras genom särskilda bestämmelser. För att ett rättvist resultat skulle uppnås borde lönen under den befattningshavaren för hela året tillkommande semestern reduceras i proportion till den tid, varmed den kortare tjänstgöringstiden under året understigit den normala tjänstgöringstiden.

För egen del får lönekommittén till en början erinra om att nuvarande semesterbestämmelser innebära, att tjänsteman under semestertiden äger uppbära den på denna tid belöpande lönen, däremot icke en lön beräknad under hänsyntagande till lönefluktuationerna under kvalifikationsåret. Den härvidlag gällande ordningen överensstämmer med den, som tillämpas enligt allmänna semesterlagen, i vilken nämligen stadgas att arbetstagare, som är avlönad med tidlön, beräknad för vecka eller längre tidsenhet, äger uppbära den å semestertiden belöpande lönen.

För de fall, där tjänsteman under kvalifikationsåret innehaft såväl heltids- som deltidsanställningar, har deltidstjänstutredningen icke föreslagit något avsteg från nyss angivna grundregel. Järnvägsstyrelsens förslag, enligt vilket lönen under semestertiden i viss mån skulle grundas på en medeltalsberäkning mellan olika löner under kvalifikationstiden, innebär däremot ett sådant avsteg. Det kan självfallet anses, att den nuvarande ordningen medför vissa

ojämnheter, i det att semesterrättens värde i pengar räknat blir olika stort beroende på den del av kvalifikationsåret — eller i undantagsfall den tidsperiod efter kvalifikationsårets utgång — vartill semestern förlägges. Det är också tydligt att lönefluktuationerna under kvalifikationsåret i allmänhet äro större i de här avsedda fallen än när de bero på normala löneklassuppflyttningar eller på övergång från en tjänst till en annan utan förändring av den dagliga tjänstgöringstiden. Men det är här endast fråga om en gradskillnad, och det förefaller vara tveksamt, om en sådan komplicering av lönesystemet, som skulle följa av järnvägsstyrelsens förslag, nu bör genomföras. Om så skulle ske, borde väl konsekvensen bliva, att tjänsteman, som erhållit hela sin semester före löneförändringen, efter denna skulle, alltefter omständigheterna, erhålla ett tilläggsbelopp till den lön, som utgått under semestertiden, eller bliva återbetalningsskyldig för en del av densamma. Övervägande skäl synas lönekommittén tala för ett bibehållande av den hittillsvarande ordningen. Allmänna lönenämnden har, såsom av det föregående framgår, kommit till samma resultat.

Mot deltidstjänstutredningens förslag att anknyta olika lönebestämmelser å ena sidan till sådan längre tids nedsättning av tjänstgöringstiden, vid vilken enligt utredningens terminologi fullgöres deltjänstgöring, och å andra sidan till annan nedsättning av tjänstgöringstiden ha olika erinringar framställts av remissmyndigheterna. Med beaktande av dessa erinringar har lönekommittén i sitt reglementsförslag konstruerat avlöningen i »deltjänstgöringsfallen» på samma sätt som där nedsättning av tjänstgöringstiden eljest förekommer. Själva lönen reduceras således icke, utan i stället tillämpas i anledning av tjänstgöringstidens nedsättning ett löneavdrag. I fråga om lön under semester tid förordar lönekommittén, att samma regler få tillämpas som gälla för heltidsanställda och tillika heltidstjänstgörande tjänstemän och för deltidsanställda tjänstemän. Denna lön bör alltså vara vad på semestertiden belöper av tjänstemannens lön. Om semestern åtnjutes under dag, då nedsättning av tjänstgöringstiden förekommer, kan semestern givetvis endast avse den del av tjänstgöringsdagen, som ej är tjänstefri i anledning av nedsättningen, och det är då endast den på sagda del av tjänstgöringsdagen belöpande delen av löneklassbeloppet, som uppbäres på grund av semestern; detta torde böra gälla generellt och ej endast för det fall, att semestertiden föregåtts av deltidsanställning eller längre tids nedsättning av tjänstgöringstiden. Om åter semestern åtnjutes å dag, då nedsättning av tjänstgöringstiden ej förekommer, kommer en daglön att utgå, om semester åtnjutes hela dagen, och en halv daglön att utgå, om semester åtnjutes endast halva dagen.

Hittills har endast berörts spörsmålet om vilken lön som bör utgå under semestertid. En annan fråga, som uppställer sig till bedömande i samband med deltidarbete, är huruvida förekomsten av sådant arbete bör inverka på semestertidens längd. Härvidlag är till en början tydligt, att om den, som under hela kvalifikationsåret har heltidsanställning och ej åtnjuter nedsättning av tjänstgöringstiden, äger rätt till semester under ett visst antal dagar, även den motsvarande tjänsteman, som hela året har halvtidsanställning, bör

kunna erhålla semesterledighet under samma antal dagar; i annat fall skulle semesterns syfte att bereda vila och rekreation väsentligt förfelas. Och samma grundregel bör gälla, om vederbörande under kvalifikationsåret övergår från deltidsanställning till heltidsanställning eller vice versa, vare sig semestern åtnjuts dessförinnan eller erhålles därefter. I realiteten kan detta sägas innebära, att om semester åtnjutes under tid, då halvtidsanställning innehaves, en semesterdag konsumeras genom ledighet från arbete av hälften så stor omfattning som normalt åligger en heltidsanställd tjänsteman. Sistnämnda regel synes också böra gälla för det fall, att en heltidsanställd tjänsteman erhåller semester å dag, som delvis är tjänstefri i anledning av nedsättning av tjänstgöringstiden. Härigenom uppnås likställighet med det fallet, att semestern åtnjutes under dag, då tjänstemannen innehar deltidsanställning. Emellertid är att märka, att en heltidsanställd tjänsteman för närvarande i olika fall kan uttaga semester å halv dag utan att detta medför att mer än en halv semesterdag konsumeras. Vad här anförts om semester under dag, då nedsättning av tjänstgöringstiden föreligger, bör med beaktande härav gälla endast då nedsättningen medför C-avdrag och ej är föranledd av offentligt uppdrag eller värnpliktstjänstgöring.

För genomförande av vad här förutsatts erfordras ej några särskilda bestämmelser om lön under semestertid. I fråga om antalet semesterdagar påkallas ej heller några särskilda bestämmelser. Däremot erfordras ett stadgande om att den, som åtnjuter semester å del av dag, vilken i övrigt varit tjänstefri till följd av sådan nedsättning av tjänstgöringstiden, som medför C-avdrag å lönen och ej är föranledd av offentligt uppdrag eller värnpliktstjänstgöring, därigenom skall anses ha förbrukat en semesterdag.

Den reglering av semesterfrågorna för deltidsarbetande personal, som här ovan förordats, är uppenbarligen beroende av huruvida tjänsteman enligt vederbörligt beslut skall ha deltidsarbete under den tid, då semestern infaller. I den mån föreskrifter anses erforderliga för att reglera frågan, huruvida sådana beslut böra meddelas med giltighet även för semestertid, synas föreskrifterna i fråga icke höra hemma i avlöningsreglementet. Emellertid må följande påpekanden göras. Å ena sidan ligger det i öppen dag, att en tjänsteman, som är anställd med heltidstjänstgöring och normalt även har sådan tjänstgöring, icke bör deltidsanställas eller erhålla nedsättning av tjänstgöringstiden endast med avseende å tid, till vilken semestern förlägges. Å andra sidan får det även anses självklart, att en deltidsanställd tjänsteman icke bör erhålla heltidsanställning allenast för tid, då han skall erhålla semester, och att ett beslut om nedsättning av tjänstgöringstiden icke bör för viss tid annulleras av den anledningen, att tjänstemannen under denna tid skall erhålla semester. Det kan förtjäna anmärkas, att en viss analogi härvidlag kan hämtas ur det sätt varpå semesterbestämmelserna enligt praxis tillämpas med avseende å tjänstefria dagar, som ligga mellan arbetsdagar. Här anses det nämligen strida mot god ordning att, om semester beviljas å arbetsdagarna, däriifrån undantaga mellanliggande tjänstefri dag eller dagar.

Härefter må beröras den situation, som föreligger, då deltidsarbetet före-

kommer i den formen, att tjänstgöring fullgöres allenast å vissa dagar, medan andra dagar äro tjänstefria. Om härvid deltidsanställning föreligger, synes tjänstemannen icke vara att anse såsom tjänstledig under de tjänstefria dagarna i vidare mån än dessa ingå i tid, under vilken tjänstemannen av särskild anledning åtnjuter tjänstledighet. Dessa tjänstefria dagar böra i semesterhänseende behandlas på samma sätt som exempelvis sön- och helgdagar. Härom synes någon föreskrift icke erforderlig. Om åter nedsättning av tjänstgöringstiden sker i den formen, att tjänstgöringsskyldighet föreligger endast under vissa dagar, är tjänstemannen tjänstledig under de tjänstefria dagarna. Det synes mest tillfredsställande, att semesterfrågan sakligt sett regleras lika, oberoende av huruvida fråga är om deltidsanställd tjänsteman eller om heltidsanställd tjänsteman, som erhållit nedsättning av tjänstgöringstiden. Fördens skull bör för sist angiven tjänsteman även dag eller dagar, som till följd av nedsättningen varit tjänstefria och som omedelbart föregåtts av tjänstgöringsdag, under vilken semester åtnjutits, kunna verka konsumerande på semesterrätten. Då tjänstemannen under sådana tjänstefria dagar åtnjuter tjänstledighet och icke rimligtvis kan på en gång åtnjuta tjänstledighet och semester, erfordras att en särskild föreskrift meddelas i angivna syfte.

Naturhinder eller hinder av liknande slag kan i vissa fall föranleda, att tjänsteman icke kan begiva sig från tjänstgöringsplatsen å dag, då honom beviljad semester skall börja. På grund av tjänstgöringsplatsens beskaffenhet kan det härvid framstå såsom obilligt för tjänstemannen, att den tid, som han nödgas kvarstanna å tjänstgöringsorten, räknas som semestertid. Lönekommittén anser, att, om i sådant fall tjänstemannen under nämnda tid ställt sig till förfogande för tjänstgöring, den semesterbeviljande myndigheten bör omlägga tjänstemannens semester så, att ifrågavarande tid icke inrymmes i semestertiden. Så bör ske också i de fall, då på grund av semestern särskild vikarie beordrats till platsen; en tillfällig dubblering av tjänsten bör i dylikt fall tillåtas. Lönekommittén anser vidare, att tjänsteman, om naturhinder eller hinder av liknande slag föranlett, att han först efter semesterns slut kunnat inställa sig på tjänstgöringsplatsen, likväl bör anses ha inställt sig inom föreskriven tid, under förutsättning dock att det icke kan anses att tjänstemannen själv vållat att han blivit utsatt för ifrågavarande hinder. Lönekommittén har icke ansett erforderligt att i det föreslagna avlöningsreglementet intages någon uttrycklig föreskrift av nu angiven innebörd. Med utgångspunkt härifrån har i reglementsförslaget ej heller upptagits en för närvarande för tjänstemän vid utrikesförvaltningen gällande bestämmelse i ämnet, vilken till sin innebörd överensstämmer med vad lönekommittén här förordat.

I ett uttalande från riksräkenskapsverket har framhållits, att starka bilighetsskäl talade för gottgörelse i vissa fall, då tjänsteman återkallas till tjänstgöring under semester. Enligt riksräkenskapsverket borde dock en försättning härför vara att ej alltför obetydlig del av semestern återstode, när avbrottet genom inställelse till tjänstgöring ägde rum. Verket anser, att

rätten till resor till och från tjänstgöringsorten borde göras beroende av en skälighetsprövning från vederbörande myndighets sida. Lönekommittén delar den av riksräkenskapsverket uttalade meningen. Avgörandet i dessa frågor bör enligt lönekommitténs mening förbehållas Kungl. Maj:t, som dock bör kunna delegera beslutanderätten till annan myndighet. Föreskrift härom har ansetts böra intagas bland avlöningsbestämmelserna.

Lönekommittén har vidare övervägt frågan, om tjänsteman, som vid semesterns början tjänstgör å annan ort än stationeringsorten, bör äga rätt till resekostnadsersättning för av honom företagen resa från tjänstgöringsorten till stationeringsorten. Kommittén förordar, att sådan rätt tillskapas. Om tjänstemannen i anledning av semestern beger sig från tjänstgöringsorten till annan ort än stationeringsorten och om resekostnaderna till sist avsedda ort äro högre från tjänstgöringsorten än från stationeringsorten, bör han erhålla rätt till skillnadsbeloppet. Motsvarande principer böra enligt kommitténs uppfattning tillämpas i de fall, då tjänstemannen omedelbart efter semestern skall tjänstgöra å annan ort än stationeringsorten. Lönekommittén vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att myndigheterna såvitt möjligt böra förfara så, att semestern för tjänsteman, vilken på grund av tillfälligt tjänstuppehåll eller på grund av sin tjänstgöring befinner sig utanför stationeringsorten, börjar först sedan tjänstemannen återkommit till denna.

De särbestämmelser i fråga om semesterrätten, som nu gälla, ha upptagits i lönekommitténs förslag utan andra sakliga ändringar än dem, som följä av kommitténs ställningstagande till frågan om de sociala förmåner, som skola tillkomma olika grupper av icke-ordinarie tjänstemän i jämförelse med de förmåner, som tillkomma motsvarande ordinarie tjänstemän.

Slutligen må framhållas följande.

Lönekommittén har funnit, att beställningshavare i nuvarande lönegraden Oa 3 äga åtnjuta semester, som med 10 dagar överstiger semestern för motsvarande civila tjänstemän. Denna särställning bör enligt lönekommitténs mening borttagas, varvid emellertid beställningshavare, som omedelbart före lönerederingens genomförande innehar eller med vikariatslön uppehåller kaptensbeställning (motsvarande), övergångsvis bör bibehållas vid nuvarande semesterförmån.

I sitt betänkande med förslag till civilt avlöningsreglemente (s. 155) uttalade 1936 års lönekommitté, att hinder icke bör föreligga för en tjänsteman, som så önskar, att i sin semester inräkna tid för sjukledighet. 1945 års lönekommitté får, då tvekan härom försports, för sin del anföra, att tjänsteman, som styrker att han drabbats av sjukdom under semestertiden, äger rätt att erhålla sjukledighet för den tid sjukdomen varar. Detta innebär givetvis icke något avståndstagande från vad 1936 års lönekommitté uttalade.

AVLÖNING VID TJÄNSTLEDIGHET OCH TJÄNSTGÖRINGSHINDER M. M.

Enligt nu gällande avlöningsbestämmelser förekomma vid tjänstledigheter löneavdrag av tre slag, nämligen A-, B- och C-avdrag. Även i lönekommitténs förslag ha dessa tre avdragstyper bibehållits. Angående storleken av de olika avdragen har lönekommittén avgivit förslag i sitt förra betänkande (s. 126 ff). Lönekommittén avser att i det följande till behandling upptaga frågan om i vilka fall de olika tjänstledighetsavdragen skola tillämpas.

Bestämmelserna om avlöning vid tjänstledighet äro i civila och militära avlöningsreglementena, civila och militära icke-ordinariereglementena samt avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna fördelade på ett flertal paragrafer, i vilka de löneavdrag, som skola tillämpas vid olika fall av tjänstledighet, angivas i löpande text. I folkskolans avlöningsregemente åter äro bestämmelserna i förevarande hänseende meddelade i tabellarisk form. Den senare metoden är enligt kommitténs uppfattning att föredraga med hänsyn till den överskådlighet, som vinnes genom densamma. Lönekommittén har för den skull uppställt de nya lönebestämmelserna om avlöning vid tjänstledighet i tabellarisk form, varvid för varje tjänstledighetsgrund angivits huruvida oavkortad lön skall utgå, A-, B- eller C-avdrag skall vidkännas eller lön skall uppbäras enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Likartade tjänstledighetsgrunder ha härvid sammanställts i grupper. Grupperna ha inbördes i huvudsak ordnats med den i civila avlöningsreglementet tillämpade följden såsom förebild.

Den åtgärd, som i visst fall skall vidtagas med avseende å avlöningen, är för närvarande beroende av anställningsformen, i det att i allmänhet olika bestämmelser gälla för ordinarie, extra ordinarie samt extra tjänstemän och aspiranter.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen angående de olika anställningsformerna skola tjänstemännen, så vitt avser avlöningsförhållanden under tjänstledighet, enligt lönekommitténs förslag indelas i tre olika grupper, varvid till en grupp hänföras aspiranter och extra tjänstemän med mindre än 6 anställningsmånader, till en annan grupp aspiranter och extra tjänstemän med 6 men ej 36 anställningsmånader samt till en tredje grupp aspiranter och extra tjänstemän med 36 anställningsmånader eller mera ävensom extra ordinarie och ordinarie tjänstemän. Det må påpekas, att extra lärare vid folkskolan ansetts skola i fråga om lön under tjänstledighet jämföras med statsanställda aspiranter och extra tjänstemän.

Differentieringen i fråga om de olika grupperna har i tabellen genomförts på sådant sätt, att för varje tjänstledighetsgrund angivits i en första kolumn avlöningsåtgärden för tjänsteman, tillhörande grupp 2, och i en andra kolumn motsvarande åtgärd för tjänsteman, tillhörande grupp 3. Tjänsteman, tillhörande grupp 1, bör vid varje slag av tjänstledighet vidkännas C-avdrag. Vid tjänstledighet, som är föranledd av olycksfall i tjänsten skulle dylikt tjänsteman på grund härav komma att tillerkännas sjukpenning enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Lönekommittén övergår härefter till behandling av löneavdrag vid vissa slag av tjänstledighet.

1. Offentligt uppdrag

Gällande bestämmelser. Enligt gällande bestämmelser skall ordinarie och extra ordinarie tjänsteman under ledighet i anledning av offentligt uppdrag å lönen vidkännas

A-avdrag, där ersättning för uppdraget ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag och tjänstemannen icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, så ock där fråga är om uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller att vara riksdagens revisor, samt

C-avdrag, där fråga är om annat offentligt uppdrag än under a) avses, därvid särskilt angivits anställning hos riksdagen eller dess revisorer eller hos kyrkomötet ävensom uppdrag att deltaga i eller biträda vid utredning, som beslutats av Kungl. Maj:t eller, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, av departementschef eller myndighet (kommitté- eller sakkunniguppdrag).

Extra tjänsteman skall under varje slag av tjänstledighet för offentligt uppdrag å lönen vidkännas C-avdrag.

1945 års lönekommitté. De offentliga uppdrag, för vilka tjänsteman vid ledighet har att vidkännas A-avdrag med hänsyn till att arvode icke utgår eller allenast utgår med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag, äro i allmänhet av icke statlig karaktär. Bland dessa uppdrag märkas sålunda framförallt uppdrag såsom ledamot av kyrkomöte samt vissa allmänt medborgerliga uppdrag, såsom ledamotskap av stadsfullmäktige, drättselkammare, kommunalfullmäktige, kommunalnämnd, municipalfullmäktige, municipalnämnd, hälsovårdsnämnd, fattigvårdsstyrelse, landsting eller taxeringsnämnd d. v. s. uppdrag, som meddelas på grund av allmänna val eller val inom den kommunala representationen. Utses tjänsteman i sin egenskap av ledamot av kommunalnämnd, fullmäktig eller dylikt till kommunens representant vid exempelvis en bostads-, en fattigvårds- eller en barnavårdskongress, är detta särskilda uppdrag icke att anse såsom offentligt uppdrag. Om de fall undantagas, då tjänstledighet är föranledd av tjänstemannens deltagande såsom ledamot i kyrkomöte, vill kommittén icke ifrågasätta ändring i gällande löneavdragsbestämmelser för nu angivna fall av

offentligt uppdrag. Till frågan om löneavdragets storlek vid tjänstledighet för kyrkomötesledamot återkommer kommittén i det följande.

Av vad förut anförts framgår, att ordinarie och extra ordinarie tjänsteman enligt gällande bestämmelser äger under tjänstledighet för uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller att vara riksdagens revisor åtnjuta med allenast A-avdrag minskad lön. Enligt förslag av 1928 års lönekommitté (SOU 1930: 17) skulle tjänsteman under tjänstledighet för riksdagsmannaskap ha att vidkännas B-avdrag å lönen. Till motivering härför anfördes, att kommittén med hänsyn till storleken av den ersättning, som utginge vid fullgörande av riksdagsmannauppdrag samt uppdrag såsom ledamot av kyrkomöte och av statsrevisionen, funnit skäligt föreslå ett något större tjänstledighetsavdrag vid ledighet för dylikt uppdrag än det i då gällande avlöningsreglementen stadgade A-avdraget och därvid ansett B-avdraget vara det lämpliga. 1936 års lönekommitté åter ansåg skäligt, att tjänsteman, som åtnjuter tjänstledighet för riksdagsmannauppdrag, icke förpliktades att avstå större del av lönen än A-avdrag. Kommittén beaktade härvid särskilt den sänkning i riksdagsmannaarvodet, som genomfördes i och med ikraftträdandet av stadgan den 24 februari 1933 (nr 54) om ersättnings utgående för riksdagsmannauppdragets fullgörande. — Under ledighet för uppdrag såsom ledamot av statsrevisionen eller av kyrkomötet skulle — med hänsyn till att ersättning för dylika uppdrag enligt gällande författningar dåmera utgick i form av dagarvode — A-avdrag utan vidare komma att tillämpas jämlikt det allmänna stadgandet i 13 § 1 mom. a). Sedan 1941 års riksdag beslutat, att riksdagens revisorer skola åtnjuta månadsarvode i stället för dagarvode, har emellertid genom ändringar i avlöningsreglementena direkt angivits, att A-avdrag skall tillämpas även vid tjänstledighet i anledning av uppdrag såsom riksdagens revisor.

1945 års lönekommitté anser sig i likhet med 1928 års lönekommitté böra förorda, att tjänsteman under ledighet i anledning av uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller att vara riksdagens revisor skall vidkännas B-avdrag å lönen. Kommittén vill härvid särskilt erinra, att riksdagsmannaarvodet, vilket väsentligen nedsattes genom 1933 års stadga, numera till följd av en år 1941 genomförd stadgeändring reglerats att utgå med högre belopp, än som voro bestämda i den före 1933 års reglering gällande stadgan.

I samband med den av 1941 års riksdag beslutade höjningen av riksdagsmannaarvodena genomfördes en motsvarande ökning av ersättningen till riksdagens revisorer och ledamöterna av kyrkomötet. Ersättningarna till riksdagsman, riksdagens revisor och kyrkomötesledamot utgå i enlighet härmed för närvarande med samma belopp, för hel månad räknat. Då anledning icke föreligger att tillämpa olika löneavdrag för å ena sidan riksdagsman och å andra sidan riksdagsrevisor eller kyrkomötesledamot, förordar kommittén, att tjänsteman skall vidkännas B-avdrag jämväl vid tjänstledighet på grund av uppdrag att vara riksdagens revisor eller på grund av deltagande såsom ledamot i kyrkomöte.

Tjänsteman, som åtnjuter tjänstledighet för fullgörande av annat offentligt uppdrag än i det föregående berörts — här avses särskilt anställning hos

riksdagen eller dess revisorer eller hos kyrkomöte eller för fullgörande av kommitté- eller sakkunniguppdrag — skall enligt gällande bestämmelser vidkännas C-avdrag. Anledning till ändring i vad sålunda gäller synes icke föreligga.

2. Militärtjänst m. m.

Gällande bestämmelser. Beträffande avlöning under tjänstledighet för militärtjänst gäller i huvudsak följande.

Under tjänstledighet, som föranledes av värnpliktstjänstgöring, äger ordinarie tjänsteman åtnjuta lön med B-avdrag. Med värnpliktstjänstgöring skulle enligt förarbetena till civila avlöningsreglementet förstås icke blott värnpliktig åliggande tjänstgöring i fredstid — utbildning i linjetjänst, tjänstgöring i ersättningsreserven och i handräckningstjänst ävensom genomgående av obligatorisk landstormsrepetitionsövning och landstormsbefälsövning — utan även sådan militär tjänstgöring, för vars fullgörande värnpliktig må inkallas, då rikets försvar eller säkerhet eljest det kräver eller, i fråga om värnpliktig tillhörande landstormen, för hemortens försvar m. m. Däremot har enligt uttalande av 1936 års lönekommitté i detta sammanhang icke avsetts militär tjänstgöring i anledning av mobiliseringsövning, s. k. försöksmobilisering, utan förutsattes beträffande sådan militär tjänstgöring, att i förekommande fall komme att meddelas särskilda bestämmelser. Likaledes förutsatte kommittén, att särskilda bestämmelser skulle utfärdas angående löneförhållandena för tjänsteman, som fullgjorde tjänstgöring för rikets försvar under krigtid.

Extra ordinarie befattningshavare äger under tjänstledighet i anledning av värnpliktstjänstgöring åtnjuta lön med B-avdrag endast därest han fullgör landstormsbefälsövning eller landstormsrepetitionsövning; i övriga fall av nu avsedd tjänstledighet skall han vidkännas C-avdrag men äger då uppbära särskild dagersättning med 2 kronor 50 öre.

Lön med B-avdrag tillkommer ordinarie och extra ordinarie tjänsteman under tjänstledighet för fullgörande av honom såsom beställningshavare i reserven, å reservstat eller å övergångsstat eller såsom officer i väg- och vattenbyggnadskåren åliggande tjänstgöring eller för genomgående av utbildningskurs för äldre reservofficerare. Enahanda förmån har för en tid av högst 14 dagar av ett och samma kalenderår (redovisningsår) tillerkänts tjänsteman, vilken genomgår för konstituerad landstormsofficer föreskriven befälskurs, landstormsbefälsövning eller kompletteringskurs eller med kompletteringskurs jämställd annan kurs eller övning.

Då tjänsteman i andra fall än de nu omförmälda åtnjuter tjänstledighet för militär tjänstgöring, har han enligt avlöningsreglementena att vidkännas C-avdrag.

Förutom vad avlöningsreglementena i nu förevarande hänseende innehålla finnas emellertid bestämmelser också i ett antal fristående författningar.

Den frivilliga befälsutbildningen har i nu gällande försvarsordning anknutits till den obligatoriska utbildningen av de värnpliktiga. Med befälsutbildningen avses dels att vidmakthålla det värnpliktiga befälets militära förmåga och dels att bibringa meniga värnpliktiga erforderliga kunskaper för tjänstgöring som befäl. Deltagande i viss frivillig utbildning har stipulerats för bibehållande av erhållen militär grad. Ifrågasvarande utbildning motsvarar sålunda i huvudsak den likartade verksamhet, som tidigare bedrivits inom landstormsrörelsen. Genom särskilda kungörelser (1944: 504 och 506) ha därför bestämmelser meddelats angående avlöning till vissa befattningshavare i statens tjänst, respektive vid det statsunderstödda skolväsendet, under tjänstledighet för sådan befälsutbildning. Under tjänstledighet för att genomgå för vinnande eller bibehållande av viss tjänstegrad som värnpliktigt befäl föreskriven frivillig befodringskurs eller repetitionskurs eller med sådan kurs jämställd annan

kurs eller övning äger enligt dessa bestämmelser ordinarie och extra ordinarie tjänsteman uppbära honom eljest tillkommande avlöning, minskad med B-avdrag. Denna förmån må dock högst åtnjutas under 32 dagar av ett och samma budgetår (redovisningsår), en tidsperiod som avvägs med hänsyn till att de i utbildningen ingående lägerkurserna ha en längd av högst 30 dagar, in- och utryckningsdagarna oräknade.

Sedan hemvärvnet infogats i den militära organisationen, har genom särskilda kungörelser (1941: 624, 1942: 706 och 1943: 527) föreskrivits, att befattningshavare, tillhörande någon av nyssnämnda kategorier, som erhåller tjänstledighet för deltagande såsom hemvärnsman (reservhemvärnsman) i hemvärnsövningar eller hemvärnskurser, skall under tiden för tjänstledigheten äga uppbära lön med B-avdrag under högst 14 dagar av ett och samma kalenderår. Vad angår driftvärvnet har Kungl. Maj:t i brev till överbefälhavaren den 26 januari 1945 (SFS 1945: 27) förordnat bl. a., att arbetsstagare vid central arbetsavdelning eller av statlig myndighet uppsatt lokal arbetsavdelning skall bibehållas vid oakortad avlöning, där han i fredstid erhållit ledighet för genomgående av driftvärnskurs, dock högst under 14 dagar av ett och samma kalenderår.

I 1941 års värnpliktslag har för värnpliktiga, tilldelade armén eller flygvapnet, föreskrivits en efterutbildningsövning om 30 dagar, att fullgöras före utgången av adertonde året efter inskrivningsåret. Nämnda övning kan betraktas som en motsvarighet till den landstörmsrepetitionsövning, vilken det jämlikt 1936 års värnpliktslag ålåg värnpliktig att fullgöra före utgången av andra året efter inträdet i landstormen, d. v. s. sjuttonde året efter inskrivningsåret. Såsom ovan angivits har extra ordinarie tjänsteman ägt under tjänstledighet, som föranletts av honom åliggande landstörmsrepetitionsövning, komma i åtnjutande av lön med B-avdrag. Genom särskilda kungörelser (1945: 725 och 726) har enahanda förmån tillerkänts berörda befattningshavargrupper under tjänstledighet för efterutbildningsövning.

De reglementsbestämmelser angående avlöning under tjänstledighet i anledning av militärtjänstgöring, för vilka redogörelse nu lämnats, ha vidare under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen eller den partiella mobiliseringen åren 1939—1945 i väsentliga delar kompletterats med särskilda av Kungl. Maj:t med riksdagens bemyndigande meddelade föreskrifter.

1945 års lönekommitté. De bestämmelser om rätt att åtnjuta avlöning under tjänstledighet för militär tjänstgöring i fredstid, som återfinnas i avlöningsreglementena för befattningshavare inom statsförvaltningen och det statsunderstödda skolväsendet, äro anpassade efter de organisatoriska förhållanden inom försvaret, som förelågo vid tiden för civila avlöningsreglementets ikraftträdande. Detta underlag för bestämmelserna har efter genomförandet av 1942 års försvarsordning helt förändrats. Genom 1941 års värnpliktslag ha sålunda bl. a. väsentliga omläggningar genomförts beträffande värnpliktstjänstgöringen och tiden för dess fullgörande, varjämte landstormen avvecklats. Genom tillkomsten av de nya reservbefälskungörelserna (1943: 815—817) ha även för reservpersonalens vidkommande betydelsefulla jämkningar i organisationen kommit till stånd. Såväl de angivna organisationsförändringarna inom försvaret som det förhållandet, att försvarsorganisationen numera på ett helt annat sätt än tidigare bygger på förutsättningen om frivillig befälsutbildning och om annan frivillig militär tjänstgöring, göra det påkallat att i förevarande sammanhang vidtaga en översyn av löne-reglementenas bestämmelser om löneavdrag vid ledighet på grund av militärtjänstgöring.

Bestämmelser angående löneavdrag vid tjänstledighet till följd av militärtjänstgöring under krigstid eller eljest tider med omfattande inkallelser torde icke böra intagas i avlöningsreglementena, framför allt med hänsyn till att löneavvägningen för dylika förhållanden torde böra ske med beaktande av de därvid aktuella förhållandena. Lönekommittén vill förorda, att löneavdragstabellen skall angiva, att lönen i nu avsedda fall skall utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Behov av dylika särskilda lönebestämmelser torde föreligga vid krigstillstånd samt total eller partiell mobilisering ävensom — såsom fallet varit under åren 1939—1945 — då för uppehållande av en viss försvarsberedskap värnpliktiga i större omfattning äro inkallade. Då krigsavlöningsreglementet vid angivna förhållanden torde komma att sättas i kraft, synes tillämpandet av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser i förevarande hänseende böra knytas därtill, att fråga är om militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt å tjänstemannen. I motsatt fall — då krigsavlöningsreglementet icke är å tjänstemannen tillämpligt — synas i det följande förordade, för fredsförhållanden lämpade lönebestämmelser böra gälla. Lönekommittén förutsätter, att tjänstemannaorganisationerna komma att beredas tillfälle till förhandlingar rörande bestämmelser om tjänstledighetsavdrag under sådan militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt.

Enligt 1941 års värnpliktslag är värnpliktstjänstgöring i allmänhet uppdelad på en första tjänstgöring, som fullgöres före utgången av andra året efter inskrivningsåret, en eller flera repetitionsövningar, som fullgöras före utgången av åttonde året efter inskrivningsåret, samt en efterutbildningsövning, som fullgöres före utgången av adertonde året efter inskrivningsåret.

Vad angår frågan om löneavdrag under tjänstledighet för fullgörande av första tjänstgöringen vill lönekommittén framhålla, att denna i allmänhet påbörjas det år, under vilket den värnpliktige uppnår 20 eller 21 års ålder. Lönekommittén hyser den uppfattningen, att tillräckliga skäl saknas att vid dylik värnpliktstjänstgöring lämna värnpliktig, som är statstjänsteman, några särskilda förmåner utöver dem, som komma andra värnpliktiga till del. Kommittén anser sig för den skull böra förorda, att tjänsteman vid ledighet för sådan värnpliktstjänstgöring, i den mån ej nedan annorlunda sägs, skall vidkännas C-avdrag även där tjänstemannen är att hänföra till grupp 3.

Första tjänstgöringen slutföres i allmänhet före utgången av det kalenderår, under vilket den värnpliktige uppnår 22 års ålder. I vissa fall kan dylik tjänstgöring emellertid, såsom exempelvis på grund av uppskov, fullgöras senare. Vidare kan tjänstgöringen — såsom fallet är beträffande värnpliktiga som fullgöra sin värnplikt såsom specialister — fördelas på en lång följd av år och härigenom till viss del komma att slutföras efter 22 års ålder. Tjänstgöring, varom nu är fråga, kan sålunda komma att fullgöras vid en levnadsålder, då den värnpliktige icke sällan har att sörja för familj. I dessa fall synes det skäligt, att viss del av avlöningen får bibehållas. Lämpligen synes gränsen böra dragas vid det år, då den värnpliktige fyller 23 år. Från och med sagda år bör den värnpliktige få åtnjuta lön med B-avdrag.

Vid tjänstledighet i anledning av repetitionsövning, vilken normalt fullgöres tidigast under tredje och senast under åttonde året efter inskrivningsåret, skulle tjänsteman tillhörande grupp 3 enligt förenämnda regel komma i åtnjutande av lön med B-avdrag. Detta innebär en förbättring för de icke-ordinarie tjänstemännen.

Beträffande efterutbildningsövning, vilken fullgöres senast under adertonde året efter inskrivningsåret, gäller såsom ovan angivits för närvarande att såväl ordinarie som extra ordinarie tjänsteman äger uppbära lön med B-avdrag. Härutinnan skulle enligt kommitténs förslag icke ske någon ändring.

Vid sidan av den normala värnpliktsutbildningen och de denna kompletterande repetitions- och efterutbildningsövningarna förekommande förlängd tjänstgöring i anledning av underofficers- eller officersutbildning bör givetvis i förevarande hänseende jämnställas med vanlig värnpliktstjänstgöring.

Ordinarie eller icke-ordinarie tjänsteman, som åtnjuter tjänstledighet för genomgående av utbildningskurs för äldre reservofficerare äger, såsom redan påpekats, enligt vederbörliga avlöningsreglementen under dylik ledighet åtnjuta lön med B-avdrag. Enligt reservbefälskungörelserna (1943: 815—817) kan beställningshavare i reserven beordras att genomgå kaptens-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs. Kaptenskursen motsvarar närmast förenämnda utbildningskurs för äldre reservofficerare. Sålunda gäller beträffande båda slagen av kurser, att vederbörande beställningshavare beordras till kurserna och att dessas genomgående är en förutsättning för befordran (jfr 1927: 364 § 19, 1943: 815 11 §, 1943: 816 11 §, 1943: 817 10 §). I äldre reservförordningar funnos icke bestämmelser angående utbildningskurser för reservunderofficerare. Enligt de nya reservbefälskungörelserna kunna emellertid jämväl reservunderofficerare beordras genomgå särskilda utbildningskurser, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurser. I lönehänseende synas med hänsyn härtill jämväl de nu angivna underofficerskurserna böra jämnställas med i gällande lönelementen angivna utbildningskurser för äldre reservofficerare. Lönekommittén får i enlighet härmed förorda, att tjänsteman tillhörande grupp 3 vid tjänstledighet för deltagande i kaptens-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs för anställningshavare i reserven skall erhålla lön med B-avdrag.

För närvarande finnas, såsom angivits, i särskild kungörelse meddelade bestämmelser angående avlöning vid tjänstledighet för deltagande i hemvärnsövning eller hemvärnskurs, avseende utbildning för det allmänna hemvärdet. Bestämmelserna, enligt vilka lön med B-avdrag skall utgå vid dylik tjänstledighet, dock högst under 14 dagar av ett och samma kalenderår, synas böra inarbetas i avdragstabellen. Likaledes böra de i Kungl. Maj:ts brev den 26 januari 1945 till överbefälhavaren med föreskrifter angående driftvärdets organisation och uppgifter m. m. meddelade bestämmelserna angående avlöning under tjänstledighet för genomgående av driftvärdskurs utan förändring inflyta i tabellen. Tjänsteman bör sålunda jämväl i fortsättningen vid tjänstledighet av dylik anledning komma i åtnjutande av oavkortad lön, dock högst under 14 dagar av ett och samma kalenderår.

Extra tjänsteman skall enligt gällande bestämmelser under all tjänstledighet till följd av militärtjänstgöring å lönen vidkännas C-avdrag. Lönekommittén förordar i anslutning härtill, att tjänsteman i grupp 2 skall vidkännas C-avdrag å lönen vid tjänstledighet för militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är å tjänstemannen tillämpligt.

3. Arbete av synnerlig vikt för folkförsörjningen m. m.

Under åren 1942—1946 förelåg av olika skäl ett skärpt behov av arbetskraft för skördearbete. För folkförsörjningen oersättliga värden hade därvid kunnat bliva äventyrade, om ej alla till buds stående möjligheter för forcing av skördearbetet tillvaratagits. I detta läge framstod det såsom angeläget, att lämplig arbetskraft, som tillfälligtvis kunde undvaras inom andra verksamhetsområden än jordbruket, i största möjliga utsträckning ställdes till förfogande för skördearbetet. Med anledning härav förordnades i särskilda kungörelser (1942: 754, 1943: 648, 1944: 553, 1945: 604 och 1946: 569) att tjänsteman, som avsåges i civila avlöningsreglementet eller civila icke-ordinariereglementet, ävensom befattningshavare vid statliga krisorgan finge för utförande av skördearbete, som anvisats genom den offentliga arbetsförmedlingen, under högst tio dagar av viss tid under ett vart av de år, som omfattades av kungörelserna, beviljas tjänstledighet med oavkortad lön (arvode), under förutsättning att ledigheten icke föranledde förordnande av vikarie eller anställande av ersättare.

Då tjänstledighet för nu avsedda ändamål i princip är att betrakta såsom tjänstledighet för enskilda angelägenheter, inneburo kungörelserna avvikelser från de allmänna grunder för avlöning under tjänstledighet, som äro stadgade i vederbörliga avlöningsreglementen. Kungl. Maj:t äger enligt dessa befogenhet att för visst fall förordna om avvikelse från berörda allmänna grunder. Den ifrågavarande befogenheten torde emellertid få antagas ha varit avsedd att anlitas närmast då det gäller ledighet för enstaka befattningshavare eller eljest fall av begränsad omfattning. Kungl. Maj:t har i anledning härav delgivit riksdagen innehållet i de utfärdade kungörelserna.

Lönekommittén vill för sin del förorda, att i de ifrågakommande nya löne-reglementena införas särskilda tjänstledighetsbestämmelser för sådana fall, då tjänstledighet påkallas för något arbete av synnerlig vikt för folkförsörjningen eller därmed jämförligt intresse. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att med beaktande av omständigheterna meddela bestämmelser angående löneförmånerna under tjänstledighet av nu avsedd anledning.

4. Iakttagelser och studier m. m.

Gällande bestämmelser. Ordinarie tjänsteman äger enligt nuvarande bestämmelser åtnjuta oavkortad lön under tjänstledighet, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet användes för att göra iakttagelser eller studier, vilka kunna

tjäna verkets (försvarsväsendets) intressen. Beträffande rektorer samt lärare, för vilka gälla de särskilda bestämmelserna i 55 och 57 §§ civila avlöningsreglementet, skall dock såsom förutsättning för oavkortad lön under tjänstledighet av motsvarande natur gälla, att ledigheten enligt Kungl. Maj:ts medgivande av tjänstemannen använts för att göra iakttagelser eller idka studier, som på ett påtagligt sätt kunna tjäna undervisningsväsendets intressen. För ordinarie lärare, å vilken avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna eller avlöningsreglementet för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa äger tillämpning, gälla i förevarande hänseende enahanda bestämmelser som för ordinarie lärare vid statlig läroanstalt.

Såväl ordinarie tjänsteman som extra ordinarie tjänsteman äger enligt gällande bestämmelser uppbära oavkortad lön under tjänstledighet för deltagande såsom elev i utbildningskurs vid vederbörande verk.

Vid sidan om nu angivna, med tjänstledighet för offentligt uppdrag jämställda ledigheter finnas i de nuvarande bestämmelserna om tjänstledighetsavdrag vid ledighet för enskild angelägenhet intagna vissa stadganden om ledighet för idkande av studier eller bedrivande av arbete, som prövas vara av betydelse för verket eller för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning i verket. Tjänstemannen äger för dylik tjänstledighetstid uppbära lön med B-avdrag, dock sammanlagt högst 120 dagar av den tid han innehar befattning inom en och samma lönegrad. För lärare (rektor), som avses i 55 eller 57 §, gäller, att han skall vid tjänstledighet för enskild angelägenhet vidkännas B-avdrag för tid, varunder han

idkar studier för vinnande av högre lärdomsmeriter i visst ämne,

idkar studier eller bedriver arbete, som av Kungl. Maj:t prövas vara av betydelse för undervisningsväsendet, eller

idkar studier eller bedriver arbete, som av skolöverstyrelsen prövas vara av betydelse för lärarens kompetens för viss uppgift eller befattning inom den skolform, vid vilken läraren är anställd.

Vad sålunda stadgats gäller för sammanlagt högst 180 dagar av den tid läraren innehar befattning inom en och samma lönegrad. — Vad slutligen angår extra ordinarie tjänsteman respektive extra ordinarie lärare gälla enahanda bestämmelser, dock att tidsbegränsningen — jämväl för lärare — skall avse sammanlagt högst 120 dagar av den tid varunder tjänstemannen (läraren) innehar extra ordinarie anställning. För lärare, å vilka folkskolans avlöningsreglemente, avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna och avlöningsreglementet för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa äger tillämpning, gälla i huvudsak enahanda bestämmelser.

1945 års lönekommitté. Enligt kommitténs uppfattning böra för vinnande av erforderlig klarhet samtliga stadganden angående tjänstledighet för iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för verket (försvaret) eller, vad angår lärare, för undervisningsväsendet, sammanföras under en punkt. Vid sådan ledighet bör utgå oavkortad lön, därest Kungl. Maj:t så förordnat med hänsyn till att iakttagelserna, studierna eller arbetet prövas på ett påtagligt sätt kunna tjäna verkets (försvarets, undervisningsväsendets) intressen.

I andra fall av tjänstledighet av nu avsedd anledning bör tjänstemannen i huvudsaklig överensstämmelse med vad redan nu gäller åtnjuta B-avdrag sammanlagt högst 120 dagar eller, såvitt angår rektor eller lärare, sammanlagt högst 180 dagar av den tid, under vilken tjänstemannen innehar tjänst inom en och samma lönegrad.

Genom sammanslagning av bestämmelser för ordinarie och extra ordinarie tjänstemän (lärare) förbättras i allmänhet löneställningen för de extra ordinarie tjänstemännen. I förevarande hänseende skulle härigenom gälla å ena sidan beträffande såväl tjänsteman som lärare att nämnda dagantal av 120 respektive 180 finge räknas inom varje särskild lönegrad i stället för inom extra ordinarie anställning överhuvudtaget samt å andra sidan beträffande lärare att angivna dagantal skulle utökas från 120 till 180. Ingendera jämkningen torde vara av större betydelse. Lönekommittén förutsätter emellertid, att vederbörande myndighet, då fråga uppkommer att bevilja tjänstledighet för extra ordinarie tjänsteman av nu angiven anledning, särskilt beaktar, huruvida denne i tidigare anställning med tillämpning av samma eller motsvarande bestämmelse åtnjutit lön vid tjänstledighet. Är så fallet bör, i den mån den sammanlagda tiden kommer att överstiga nämnda dagantal, ny tjänstledighet med rätt att åtnjuta lön med B-avdrag i allmänhet icke beviljas.

I en särskild punkt böra sammanställas stadganden angående tjänstledighet för utbildning, iakttagelser eller studier m. m., som icke i första hand tjäna statsverkets intressen utan bedrivs i tjänstemannens eget intresse, om än för vinnande av kunskaper, som kunna vara av värde för statsverket.

Till tjänstledighet av nu ifrågakommande slag är i första hand att hänföra ledighet för deltagande såsom elev i utbildningskurs vid vederbörande verk (försvaret). Lönekommittén förordar, att tjänsteman, tillhörande grupp 3, vid dylik ledighet i likhet med vad numera gäller skall äga uppbära oavkortad lön.

Där orsaken till tjänstledighet är iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom verket eller, såvitt angår rektor och lärare, studier för vinnande av högre lärdomsmeriter i visst ämne eller studier eller arbete, som av vederbörande myndighet prövas vara av betydelse för lärarens kompetens för viss uppgift eller befattning inom den skolform, vid vilken han är anställd, bör, i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, tjänstemannen under viss begränsad tid medgivnas komma i åtnjutande av lön med B-avdrag. Beträffande den närmare utformningen bör gälla vad ovan förordats i fråga om löneförmånerna vid motsvarande ledighet, där utbildningen, iakttagelserna eller studierna direkt gagna verkets (undervisningsväsendets) intressen. Vid bestämmandet av det antal dagar, varunder lön med B-avdrag må åtnjutas, bör inräknas all ledighet för studier m. m., oberoende av ändamålet.

5. Sjukdom m. m.

Gällande bestämmelser. Enligt gällande bestämmelser äger tjänsteman åtnjuta oavkortad lön vid tjänstledighet för sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, som är föranledd av olycksfall i tjänsten eller därmed jämförbar händelse, såsom våld eller misshandel i tjänsten. För icke-ordinarie tjänsteman är rätten till oavkortad lön på visst sätt tidsbegränsad. Oavkortad lön enligt enahanda grunder utgår jämväl, där tjänstemannen i tjänsten ådragit sig yrkessjukdom eller svårare smittsam sjukdom och av sådan anledning åtnjuter tjänstledighet, så ock där han förbjudits att tjänstgöra till förekommande av smittas spridning.

Vad angår löneförhållandena vid annan sjukledighet eller vid ledighet för tvångsvis anordnad läkarundersökning — vilken senare ledighet i det följande jämväl benämnes sjukledighet — äger ordinarie tjänsteman, som åtnjuter dylik ledighet, rätt att under en viss begränsad tid av ett och samma kalenderår komma i åtnjutande av oavkortad lön. Antalet avdragsfria sjukdagar, vilket är beroende på tjänstemannens löneställning, utgör för kalenderår räknat för tjänstemän tillhörande lönegraderna A (Ca) 1—10 25 dagar, för tjänstemän tillhörande lönegraderna A (Ca) 11—23 20 dagar samt för tjänstemän tillhörande lönegraderna A (Ca) 24—34, B 1—3, C 1—17 och Cb 1—5 10 dagar. Enligt de löneordningarna, som närmast före ikraftträdandet av civila avlöningsreglementet gällde för civila statsförvaltningen m. fl. förvaltningar, ägde tjänsteman under sjukledighet uppbära oavkortad lön för högst så lång tid av ett och samma kalenderår, att ledigheten för sjukdom tillika med semester icke översteg 45 dagar. Under påvisande av vissa med denna regel förenade olägenheter, förordade 1936 års lönekommitté, att det formella sambandet mellan semester och avdragsfri sjukledighet skulle upplösas och att — på sätt numera gäller enligt civila avlöningsreglementet — antalet fria sjukdagar jämte antalet semesterdagar skulle för alla lönegrader utgöra 45 dagar före fyllda 40 år och 55 dagar för tid där-efter.

Under tjänstledighet för sjukdom av längre varaktighet än som ovan angivits har tjänstemannen att för den överskjutande tiden å lönen vidkännas A-avdrag.

Ordinarie tjänsteman, som i stället för semester äger åtnjuta ferier under mer än 45 dagar årligen, äger icke komma i åtnjutande av oavkortad lön under tjänstledighet för sjukdom utan skall i dylikt fall alltid vidkännas A-avdrag. Till förebyggande av att sådan ferieberättigad tjänsteman, som sedan minst ett år på grund av sjukdom varit förhindrad att tjänstgöra, likväl under efterföljande ferier skall komma i åtnjutande av oavkortad lön, finnes stadgat, att tjänstemannen i dylika fall skall vidkännas A-avdrag. För lärare inträder denna löneuppföljd, därest han icke tjänstgjort minst sextio dagar under de två närmast föregående terminerna.

De avdragsfria sjukdagarna äro, såsom angivits, begränsade till visst antal för kalenderår räknat. För att tjänsteman efter längre tjänstledighet

för sjukdom icke i samband med kalenderårsskifte skall komma i åtnjutande av oavkortade löneförmåner äro i de för ordinarie tjänstemän gällande löne-reglementena intagna vissa reglerande stadganden. Enligt civila avlönings-reglementet gäller sålunda, att, såvitt ej vederbörande myndighet finner skäl annat medgiva, tjänsteman, som vid kalenderårs ingång sedan mera än sex månader åtnjuter tjänstledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, vid sjukledighet under det året icke må komma i åtnjutande av oavkortad lön, förrän han under sammanlagt minst 90 dagar bestritt sin egen eller annan statens tjänst eller fullgjort uppdrag för statens räkning.

För extra ordinarie tjänsteman är det årliga antalet avdragsfria sjukda-gar begränsat till sju. Såsom särskild förutsättning för rätt att komma i åtnjutande av oavkortad lön gäller, att tjänstemannen vid det ifrågakommande kalenderårets ingång antingen uppnått minst 30 års ålder eller ock minst sex år innehaft ordinarie eller extra ordinarie statsanställning. Under sjukledighet, för vilken oavkortad lön icke må utgå, har tjänstemannen att vidkännas A-avdrag. Erfordras på grund av sjukdom tjänstledighet under längre tid än sex månader av ett och samma kalenderår eller vid sjukdom, som fortgår över årsskifte, under längre tid än sex månader i en följd, bestämmer vederbörande myndighet om tjänstemannen för tid därutöver skall vidkännas än större avdrag å lönen. Vissa särskilda bestämmelser gälla bl. a. för ferieberättigad statstjänsteman och för lärare vid folkskola eller högre kommunal skola.

Extra tjänsteman har att vid sjukledighet vidkännas B-avdrag under en tid av högst sex månader av ett och samma kalenderår eller vid sjukdom, som fortgår över årsskifte, under högst sex månader i följd. Vid längre sjukledighet skall tjänstemannen vidkännas C-avdrag. För extra lärare vid högre kommunal skola gäller i huvudsak motsvarande regel, dock att rätten till visst antal sjukdagar med allenast B-avdrag har knutits till läsår i stället för kalenderår. Extra lärare vid folkskola skall vid all sjukledighet av anledning, varom i denna punkt är fråga, vidkännas C-avdrag.

Ordinarie eller extra ordinarie tjänsteman, som beviljats ledighet för svag hälsas vårdande, äger under dylik ledighet komma i åtnjutande av lön med B-avdrag, därest behovet av tjänstledigheten styrkts. Beträffande extra ordinarie tjänsteman är den tid, under vilken lön med B-avdrag må utgå, begränsad till högst 30 dagar av ett och samma kalenderår.

1945 års lönekommitté. I gällande bestämmelser angående löneförmåner vid tjänstledighet till följd av olycksfall i tjänsten m. m. ifrågasätter löne-kommittén icke några ändringar av principiell natur. Beträffande den tid under vilken tjänsteman, tillhörande grupp 2, må åtnjuta oavkortad lön vid tjänstledighet, som nu avses, får kommittén dock förorda viss mindre jämkn-ing. Extra tjänsteman äger enligt nu gällande bestämmelser åtnjuta oavkortad lön intill dess sex månader förflutit från dagen för olycksfallet. Då behovet av längre ledighet på grund av olycksfall i tjänsten eller härmed jäm-ställd orsak icke sällan torde aktualiseras först vid senare tillstötande komp-

likationer, efter det tjänstemannen längre eller kortare tid efter olycksfallet varit i tjänst, synes tjänstemannen rätteligen böra medgivas rätt till oavkortad lön under högst 180 dagar i anledning av en och samma tjänstledighetsorsak, oberoende av när tjänstledigheten infaller.

Bestämmelser om lön vid tjänstledighet till följd av olycksfall i tjänsten och därmed jämställda tjänstledighetsanledningar synas under en gemensam beteckning sjukdom m. m. böra sammanföras med bestämmelser om lön vid sjukdom av annan anledning.

Beträffande löneförhållanden vid tjänstledighet för sjukdom, som icke är att hänföra till olycksfall i tjänsten m. m., har lönekommittén, såvitt angår ordinarie tjänstemän, icke ansett skäl föreligga att föreslå saklig ändring i nu gällande regler om antalet avdragsfria sjukdagar. Samma regler böra emellertid gälla också för extra ordinarie tjänsteman och för annan till grupp 3 hörande tjänsteman. En fullständig sammanställning beträffande antalet semesterdagar för tjänstemän i olika lönegrader skulle i hög grad tynga den tabellariskt uppställda författningstexten. På grund härav och då tabellen icke sällan skulle behöva jämkas på grund av ändringar i lönegradsbeteckningarna eller tillkomst av nya lönegrader, har kommittén ansett det lämpligt, att anknytning vid angivandet av antalet avdragsfria sjukdagar göres till semesterbestämmelserna. Lönekommittén förordar fördenskull, att oavkortad lön skall utgå till tjänsteman, tillhörande grupp 3, under högst följande antal dagar av ett och samma kalenderår, nämligen för tjänsteman, som senast under löpande kalenderåret uppnått eller uppnår 40 års ålder, 55 dagar minskat med det antal semesterdagar som tjänstemannen vid tillämpning av de allmänna semesterbestämmelserna åtnjuter eller skolat åtnjuta samt för annan tjänsteman 45 dagar minskat med ett på samma sätt beräknat antal semesterdagar. Lönekommittén har genom hänvisningen till de allmänna semesterbestämmelserna avsett, att det mot levnadsålder och lönegradsplacering i normala fall svarande antalet semesterdagar skall tagas till utgångspunkt vid den föreskrivna beräkningen. För tjänsteman, som på grund av särskilda bestämmelser äger åtnjuta längre semester än den med hänsyn till hans lönegrad och ålder eljest ifrågakommande, skall sålunda icke denna speciella längre semestertid tagas i betraktande i förevarande hänseende.

I de för ordinarie tjänstemän gällande lönereglementena äro, såsom i det föregående angivits, meddelade vissa bestämmelser, vilka tillkommit i avsikt att förebygga, att tjänsteman, som vid kalenderårs ingång sedan mera än sex månader åtnjutit tjänstledighet för sjukdom eller för svag hälsas vårdande, omedelbart skall kunna utnyttja den förmån av visst antal avdragsfria ledighetsdagar, som tillkommer honom under det nya kalenderåret. Såsom lönekommittén anfört i samband med behandlingen av bestämmelserna om semester och ferier ha ifrågavarande spärregler, liksom ock de motsvarande spärregler, som gälla beträffande rätt att komma i åtnjutande av semester, med vissa jämkningar upptagits i kommitténs författningsförslag. Vidare ha beträffande ferieberättigade tjänstemän föreslagits vissa bestämmelser för klarläggande av sådana tjänstemäns ställning i lönehänseende vid

tjänstledighet under ferietid. Beträffande förslagen härutinnan får kommittén hänvisa till författningstexten.

De för extra tjänstemän gällande bestämmelserna torde utan saklig ändring böra göras tillämpliga beträffande tjänstemän tillhörande grupp 2.

Nu gällande bestämmelser angående avlöning till ordinarie tjänstemän vid tjänstledighet för svag hälsas vårdande torde utan saklig jämkning böra tillämpas beträffande tjänsteman, tillhörande grupp 3.

6. Havandeskap eller barnsbörd

Enligt gällande bestämmelser skall kvinnlig tjänsteman vid tjänstledighet för havandeskap eller barnsbörd vidkännas, ordinarie och extra ordinarie tjänsteman A-avdrag samt extra tjänsteman B-avdrag under en tid av högst 120 dagar, dock ej för tid efter 90:e dagen från förlossningen, och C-avdrag för tid därutöver.

Lönekommittén vill för sin del icke ifrågasätta annan ändring i nu gällande bestämmelser än att rätten att erhålla lön med A- eller B-avdrag skall gälla till och med 120:e dagen från förlossningen.

7. Flyttning i vissa fall

Tjänsteman — ordinarie såväl som extra ordinarie — äger enligt gällande bestämmelser åtnjuta oavkortad lön under högst tre dagar vid tjänstledighet, som tjänstemannen använder för flyttning, då han förflyttats utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan.

1945 års lönekommitté anser sig böra föreslå, att tjänsteman vid tjänstledighet på grund av flyttning skall äga komma i åtnjutande av oavkortad lön under högst tre dagar i samtliga de fall, då ersättning för flyttningskostnad utgår av statsmedel.

8. Uppdrag inom vissa personalsammanslutningar

Ordinarie och extra ordinarie tjänstemän äga enligt gällande bestämmelser vid ledighet för uppdrag inom vissa personalsammanslutningar under högst 15 dagar av ett och samma kalenderår åtnjuta lön med B-avdrag. De personalsammanslutningar, som åsyftas, äro sådana som avse att tillvarataga tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning.

1945 års lönekommitté anser, att nämnda rätt bör tillkomma de till grupperna 2 och 3 hörande tjänstemännen. Förslaget innebär alltså, att även extra tjänstemän och aspiranter, som ha minst 6 anställningsmånader, i förevarande avseende likställas med de ordinarie och extra ordinarie tjänstemännen.

9. Enskild angelägenhet m. m.

Gällande bestämmelser. Ordinarie och extra ordinarie tjänstemän äga enligt gällande bestämmelser vid tjänstledighet på grund av enskild angelägenhet av vikt komma i åtnjutande av lön med B-avdrag under högst 15 dagar av ett och samma kalenderår. I fråga om vad som är att förstå med uttrycket enskild angelägenhet av vikt har 1936 års lönekommitté gjort följande vägledande uttalande.

Med uttrycket »enskild angelägenhet av vikt» torde i enlighet med redan nu tillämpad praxis böra förstås viktigare familjeangelägenheter inom egen eller nära anhörigs familj, såsom barndop, bröllop eller begravning, vidare allvarigare sjukdomsfall inom egen familj eller inom den närmaste släktkretsen, bouppteckning, boutredning eller arvskifte efter nära anhörig eller ock annan jämförlig anledning, t. ex. verkställande av flyttning i andra fall än i 16 § a) avses. Däremot bör förevarande stadgande icke få tillämpas exempelvis vid egen sjukdom eller för utökande av semesterledighet eller vid ledighet av någon annan i 16 eller i 13—15 §§ av reglementet angiven anledning.

Under tjänstledighet för annan angelägenhet än sådan som i avlöningshänseende särskilt regleras har tjänsteman enligt gällande bestämmelser att vidkännas C-avdrag.

1945 års lönekommitté. Lönekommittén ifrågasätter icke någon ändring i nu gällande bestämmelser i fråga om ledighet till följd av enskild angelägenhet av vikt. Beträffande bestämmelsens tillämplighet får kommittén hänvisa till det ovan intagna av 1936 års lönekommitté i ämnet gjorda uttalandet. 1945 års lönekommitté får dock härutöver framhålla följande.

Statstjänarkartellen har i en till Kungl. Maj:t ställd framställning hemställt, att beträffande tjänsteman, vilken inkallas såsom vittne i mål berörande timade olyckshändelser, uppträden mellan allmänhet och stations- eller tågpersonal eller av annan orsak, inkallelsen måtte betraktas såsom tjänsteuppdrag och att tjänstemannen i enlighet härmed måtte få bibehållas vid oavkortade löneförmåner. Över framställningen ha utlåtanden avgivits av fångvårdsstyrelsen, generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, domänstyrelsen och generaltullstyrelsen.

Lönekommittén får i anledning av statstjänarkartellens framställning för sin del uttala, att tjänsteman, vilken blivit inkallad till domstol eller annan myndighet för att vittna eller upplysningsvis höras rörande förhållanden, om vilka han på grund av sin tjänst äger kännedom, under tiden som åtgår härför får anses fullgöra sin tjänst och följaktligen även skall uppbära oavkortad lön.

Lönekommittén vill i detta sammanhang även något beröra frågan om löneförmånerna vid tjänstledighet för fullgörande av vittnesplikt i andra fall än som med statstjänarkartellens framställning torde avses. I vissa av de över framställningen avgivna utlåtandena har framhållits, att avläggande av vittnesmål är en medborgerlig plikt och att fullgörandet av densamma i

många fall torde medföra uppoffringar, och detta icke blott för i statens tjänst anställda utan jämväl för enskilda. Det har i enlighet härmed ifrågasatts, huruvida icke frågan om ersättning för mistade löneförmåner vid vittnesmål borde bedömas i ett vidare sammanhang icke blott med hänsyn till statstjänstemännen utan i samband med en översyn av frågan om ersättning till såsom vittnen inkallade personer över huvud. Lönekommittén, som delar den sålunda framförda uppfattningen, vill i förevarande sammanhang inskränka sig till att uttala, att vederbörande myndighet i nu avsedda fall torde vara oförhindrad att för tjänsteman, som inkallats såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, betrakta därav föranledd ledighet såsom beviljad för enskild angelägenhet av vikt. I övrigt får lönekommittén erinra om att frågan om ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. gjorts till föremål för behandling vid 1947 års riksdag (jfr prop. nr 8).

I fråga om löneförmånerna i övriga fall, då tjänstledighet förekommer, får lönekommittén hänvisa till författningstexten. Detta gäller också beträffande löneförmånerna vid tjänstgöringshinder av olika slag eller vid olovlig bortovaro från arbetet. Beträffande tjänstgöringshinder må dock påpekas, att giltigheten av nuvarande föreskrift om avlöningsförmåner åt lärare, då undervisningen inställes på grund av smittsam sjukdom, utsträckts till att också, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver, avse fall, då undervisningen inställts, inskränkts eller avkortats på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden. Detta överensstämmer med vad som redan nu gäller för de kommunalt anställda lärarna.

VIKARIATSERSÄTTNING OCH VIKARIATSLÖN

Enligt gällande avlöningsbestämmelser för tjänstemän inom den civila och militära statsförvaltningen kan särskild ersättning utgå till tjänsteman, vilken såsom vikarie uppehåller tjänst inom högre lönegrad än den, till vilken hans egen tjänst är hänförd, eller som eljest i större eller mindre omfattning bestrider göromål, vilka ankomma på innehavare av sådan högre tjänst. Beträffande tjänstemän, lydande under civila eller militära avlöningsreglementet eller civila icke-ordinariereglementet, tillämpas en indelning av vikariatet m. m. i två grupper med hänsyn till förordnandets (kommenderingens, placeringens) varaktighet och formen för dess meddelande, mot vilken indelning svara skilda ersättningstyper, nämligen å ena sidan vikariatsersättning och å den andra vikariatslön. Vikariatsersättning utgör den regelmässigt förekommande formen för beredande av gottgörelse åt vikarie och är konstruerad såsom ett på visst sätt beräknat tilläggsbelopp för dag utöver den i vikariatsens egen tjänst utgående lönen, vilken bibehålles under vikariatet. Vikariatslön, vars åtnjutande gjorts beroende av Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall, utgöres däremot av lönen i en löneklass, som enligt särskilda regler bestämmes med utgångspunkt från den högre tjänstens lönegradsplacering, och uppbäres i stället för lönen å vikariatsens egen tjänst.

Rörande meddelandet av sådana vikariatsförordnanden, vid vilka vikariatsersättning kan utgå, återfinnas vissa direktiv i Kungl. Maj:ts cirkulär till statsmyndigheterna den 29 juni 1945, nr 518, angående begränsning av vikariatsförordnanden m. m. Enligt cirkuläret åligger det statsmyndigheterna att begränsa meddelandet av dylika förordnanden till vad som erfordras för arbetets behöriga gång. I samband härmed fästes myndigheternas uppmärksamhet på följande uttalanden av 1936 års lönekommitté i dess betänkande med förslag till civilt avlöningsreglemente. Kommittén framhöll, att avsikten med dess förslag angående vikariatsersättning icke vore, att vikarie skulle förordnas vid varje fall av semester eller tjänstledighet för ordinarie tjänsteman. Därest ordinarie tjänsteman åtnjöte ledighet under allenast en eller annan dag, syntes i åtskilliga fall, särskilt i vissa rent administrativa befattningar, honom åliggande göromål kunna utan större olägenhet uppskjutas; i en del dylika fall kunde mera löpande eller brådskande göromål uppdelas på andra befattningshavare i samma eller högre lönegrad utan att dessa senare behövde befrias från egna arbetsuppgifter. För nu antydda fall syntes särskild vikarie icke behöva förordnas och följaktligen ej heller vikariatsersättning utbetalas. Det sagda syntes för övrigt, där så kunde ske utan hinder för arbetets jämna gång, böra iakttagas även vid ledigheter av längre varaktighet

än allenast några dagar. Särskilt syntes det angeläget, att statens kostnader för semesterledigheter icke onödigtvis ökades genom förordnande av vikarie i fall, då göromålen kunde anstå under tjänstnehavarens ledighet. En förutsättning för meddelande av vikariatsförordnande å högre befattning borde sålunda enligt kommitténs mening vara, att hänsynen till arbetets behöriga gång krävde, att ersättaren övertog samtliga eller den huvudsakligaste delen av de med den högre befattningen förenade göromålen och för detta ändamål måste väsentligen befrias från skötseln av arbetsuppgifterna i den egna tjänsten. Huruvida ett vikariatsförordnande eller ett förordnande att eljest bestrida med högre befattning förenade göromål meddelats genom skriftligen avfattat beslut eller genom muntligt uppdrag eller order av vederbörande befäl i förening med anteckning i liggare e. d., borde enligt kommitténs mening icke öva inverkan på rätten till vikariatsersättning.

Om förordnande, som är av beskaffenhet att medföra rätt till vikariatsersättning, kan väntas bliva av längre varaktighet, äger Kungl. Maj:t medgiva, att vikarien må uppbära vikariatslön i stället för lön i egen tjänst jämte vikariatsersättning. En ytterligare förutsättning för åtnjutande av vikariatslön är i allmänhet, att förordnandet, i förekommande fall efter kungörande till ansökning, meddelats i den ordning, som är stadgad för den uppehållna tjänstens besättande med ordinarie respektive extra ordinarie innehavare.

Såsom redan påpekats kan vikariatslön, liksom vikariatsersättning, i vissa fall utgå även utan att ett vikariat i egentlig mening föreligger. Vikariatslön kan sålunda utgå till tjänsteman, som förordnas att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på tjänsteman i högre lönegrad. Stundom meddelas ett dylikt förordnande i avvaktan på riksdagens beslut om uppförande å ordinarie stat av en motsvarande tjänst. Vidare förekommer icke sällan s. k. dubbling av tjänst, innebärande att de till en viss tjänst hörande göromålen uppdelas mellan innehavaren och en tjänsteman i lägre lönegrad, vilken, om förutsättningar därför föreligga, medgives uppbära vikariatslön å den dubblerade tjänsten.

Benämningen vikariatslön härleder sig från 1928 års lönekommittés förslag till allmänt avlösningsreglemente. Redan tidigare hade emellertid, i anslutning till vissa i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 juni 1928 angivna och genom beslut samma dag av Kungl. Maj:t godkända riktlinjer — de s. k. extrastatsreglerna — börjat tillämpas förmånligare ersättningsgrunder vid långvariga vikariat än som följde av de i avlösningsreglementena intagna bestämmelserna om vikariatsersättning. Härmed hade i första hand åsyftats att bereda vikarier å vakantsatta tjänster och deras successionärer en förbättrad ställning. I sitt anförande till förenämnda statsrådsprotokoll hade vederbörande departementschef framhållit, att såsom allmänt krav för erhållande av den högre ersättningen syntes böra uppställas, att vikarien skulle äga full kompetens för den ifrågavarande tjänsten. Vikariatsförordnande syntes med hänsyn därtill i allmänhet böra meddelas i enahanda ordning som gällde för tillsättning av den ordinarie befattningen. Där visst ansökningsförfarande vore föreskrivet för den senares återbesättande, borde alltså samma förfarande iakttagas även i avseende å förordnandet.

Departementschefen hade vidare förklarat sig vara av den åsikten, att prövningen av frågan, huruvida den högre ersättningen finge utgå, borde ankomma på Kungl.

Maj:t i varje särskilt fall. 1928 års lönekommitté uttalade härom, att det syntes få antagas, att inskränkningen av myndigheternas fria prövningsrätt ansetts motive-rad med hänsyn till de nya vikariatsreglernas karaktär av provisorium och undan-tagslagstiftning. Skulle däremot nämnda regler befinnas lämpliga att utsträckas på sätt kommittén föresloge, syntes någon tvekan icke behöva råda därom, att myndig-heterna, som under normala förhållanden själva ägde tillsätta flertalet befattningar med ordinarie innehavare, även kunde anförtros värvet att besluta angående vika-riatslön i motsvarande omfattning.

Enligt 1928 års lönekommittés förslag skulle vikarie, som under längre tid, minst sex månader, bestrede högre befattning, i stället för lön och vikariatsersättning äga uppbara vikariatslön enligt vissa grunder. Såsom allmänt villkor för åtnjutande av vikariatslön skulle dessutom gälla, att förordnandet meddelats i den ordning, som funnes föreskriven för tjänstens tillsättande med ordinarie innehavare. Med hänsyn till ofta förekommande svårigheter att på förhand beräkna vikariatets längd före-slog dock kommittén det undantaget från huvudregeln, att myndigheten, i händelse vikariatet fortginge utöver sex månader, skulle äga besluta att vikariatslön finge utgå, även om förordnandet icke meddelats i nyss angiven ordning. Ett dylikt undantag syntes även vara erforderligt för de fall, då ett ansöknings- och prövnings-förfarande skolat innebära en alltför vidlyftig och tidskrävande procedur för att lämpligen kunna ifrågakomma vid meddelande av ett — låt vara längre — förord-nande.

I de av 1936 års lönekommitté föreslagna bestämmelserna rörande vikariatslön angavs icke någon minimitid för sådana förordnanden, vid vilka vikariatslön skulle kunna utgå. Kommittén hänvisade i denna fråga till svårigheten att i vissa fall på förhand beräkna ett förordnandes varaktighet samt till det förhållandet, att frågan om rätt till vikariatslön enligt förslaget skulle i varje särskilt fall avgöras av Kungl. Maj:t. Emellertid föreställde sig kommittén, att anordningen med vikariatslön i all-mänhet borde förutsätta förordnanden av längre varaktighet än sex månader. De till grund för vikariatslönen liggande extrastatsreglerna hade nämligen tillkommit i än-damål att reglera avlöningsförhållandena för innehavare av tjänster å extra stat, och beslut om inrättande av dylik tjänst gällde vanligen icke för kortare tid än ett bud-getår. Det borde dock i varje fall ligga i Kungl. Maj:ts hand att, då särskild anled-ning därtill förefunnes, medgiva, att vikariatslön finge utgå även om förordnandet icke kunde förutses bliva av så lång varaktighet.

Även enligt sistnämnda lönekommittés mening borde såsom villkor för åtnjutande av vikariatslön gälla, att vid förordnandets meddelande iakttagits den ordning, var-om förut talats. I anslutning härtill framhöll kommittén, att ansökningsförfarande givetvis icke skulle erfordras beträffande förordnanden å sådana högre tjänster, vilka icke söktes, exempelvis befattningar i byråchefsggraden. Detsamma gällde i fråga om åtskilliga tjänster i lägre lönegrader, t. ex. vid kommunikationsverken, vilka till-sattes av vederbörande verksam myndighet utan ansökningsförfarande. I de fall åter, då dylikt förfarande skulle föregå meddelandet av vikariatslöneförordnande, borde hinder ej föreligga att av särskilda skäl förkorta den regelmässiga ansökningstiden.

För beräkning av vikariatsersättning ha under 1900-talets lönereglerings-perioder flera olika principer tillämpats eller ifrågasatts. Med hänsyn till att 1945 års lönekommitté i det följande kommer att förorda en omläggning av det nu gällande systemet enligt tidigare icke prövade grunder, synes det lämp-ligt att här lämna en översikt icke blott av de regler, som för närvarande be-stämma vikariatsersättningens storlek i olika fall, utan även av de riktlinjer, som före den innevarande löneregleringsperioden varit eller ansetts böra vara vägledande i förevarande hänseende.

Den indelning av den s. k. fasta lönen i lön och tjänstgöringspenningar, som tillämpades före 1919 och 1921 års löne regleringar för kommunikationsverken respektive för allmänna civilförvaltningen, tjänade bl. a. syftet att utgöra en beräkningsgrund för ersättningen vid vikariat i de fall, då sådan ersättning förekom. Vikarien ägde nämligen utöver lönen å sin egen tjänst uppbära ett belopp, motsvarande skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta löneklassen för å ena sidan den uppehållna och å andra sidan den innehavda tjänsten. Denna skillnad kunde stundom överstiga den avlöningsökning vederbörande skulle ha erhållit, om han befordrats till den högre tjänsten. Med hänsyn härtill fanns för vissa verk den begränsningen stadgad, att för tid, som vikariatet varade utöver tre månader, vikariens sammanlagda avlöning icke finge överstiga vad han såsom ordinarie innehavare av den högre tjänsten skulle ägt uppbära.

I det avlöningssystem, som blev gällande från och med 1920-talets början, hade indelningen i lön och tjänstgöringspenningar avskaffats. Det ändamål, som denna indelning fyllt genom att angiva, huru mycket av den fasta lönen som vid tjänstledighet i förekommande fall skulle avstås, tillgodosågs nu i stället genom särskilda tjänstledighetsavdrag. Dessa avdrag, vilka i huvudsak motsvarade tjänstgöringspenningarna, begagnades även för fastställande av vikariatsersättningens storlek sålunda, att vikariatsersättning utgick med ett belopp för dag räknat, motsvarande skillnaden mellan tjänstledighetsavdragen i lägsta löneklassen för den högre tjänsten respektive vikariens egen tjänst. Då beträffande de lägre löneklasserna ifrågavarande skillnad ansågs alltför ringa för att läggas till grund för vikariatsersättningen, fastställdes för densamma ett minimibelopp av 50 öre för dag. Även med det nu beskrivna systemet kunde det inträffa, att ett vikariatsförordnande medförde en större löneökning än den, som skulle blivit följden av befordran till den uppehållna tjänsten. Några restriktioner till förekommande härav funnos emellertid icke stadgade.

En principiellt helt ny metod för beräkning av vikariatsersättning föreslogs av 1928 års lönekommitté. Kommittén sade sig anse det riktigare att, i stället för ditillsvarande ordning, beräkna ersättningen enbart i förhållande till den lönegrad, i vilken förordnande bestredes, och sålunda oberoende av vikariens egen löneställning. Vid vikariat å tjänst inom viss lönegrad skulle alltså gälla ett i tabell angivet, fixt ersättningsbelopp för dag respektive månad. Kommittén hade konstruerat ifrågavarande belopp enligt den grundsatsen, att vikariatsersättningen för månad borde något understiga — i varje fall icke överstiga — skillnaden i begynnelselön å billigaste ort mellan, å ena sidan, den högre tjänsten och, å andra sidan, en två lönegrader lägre placerad tjänst. Därvid hade förutsatts, att förordnanden mellan två närliggande lönegrader endast undantagsvis komme i fråga. Beträffande de högsta lönegraderna grundade sig de föreslagna vikariatsersättningarna på vad som enligt en mera allmänt hållen uppskattning kunde anses utgöra lämpliga belopp.

Även de sålunda föreslagna beräkningsgrunderna hade otvivelaktigt, därest de kommit i tillämpning, i åtskilliga fall medfört den i fråga om motsvarande äldre system här ovan berörda verkan, att ett vikariat, så länge det pågått, kommit att ställa sig fördelaktigare än en befordran till tjänsten i fråga. Detta torde i varje fall ha blivit följden — förutom vid vikariat i närliggande lönegrad — så snart en tjänsteman å billigaste ort, vilken i egen tjänst varit placerad i högre löneklass än begynnelselöneklassen, förordnats att uppehålla en två lönegrader högre tjänst.

I likhet med 1928 års lönekommitté ansågo även 1939 års militäravlöningssakkunniga, att det förfaringssätt, enligt vilket vikariatsersättningen beräknades såsom skillnaden mellan de lägsta tjänstledighetsavdragen för två ifrågakommande beställningar, borde övergivas, och att gottgörelsen borde direkt angivas. Härvid syntes lämpligt, att en vikaries sammanlagda avlöning steg till ungefär samma belopp som skulle ha utgått, därest han varit placerad i den högre lönegraden. Detta önskemål kunde emellertid icke tillgodoses, om den av lönekommittén utarbetade ersätt-

ningsskalan skulle tillämpas för de militära lönegraderna med närmast motsvarande lönebelopp. I stället föreslogo de sakkunniga, att vikariatsersättning skulle utgå med ett belopp för dag eller månad, som i särskild tabell angavs för den vikariatsklass, till vilken den uppehållna beställningen vore hänförlig. Beställningarnas fördelning på vikariatsklasser förutsattes härvid skola framgå av tjänsteförteckningen.

I yttranden över 1928 års lönekommittés förslag till allmänt avlöningsreglemente, i vad det avsåg ersättning vid vikariat, ifrågasatte riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd, om icke den form av vikariatsersättning, som vikariatslönen innebure, skulle kunna i huvudsak godtagas som enhellig norm för vikariatsersättningen, oavsett förordnandets varaktighet och sättet för dess meddelande. Med anledning härav företog 1936 års lönekommitté vissa beräkningar i syfte att utröna innebörden från kostnadssynpunkt av en sådan anordning. Därvid framgick, att tillämpandet av vikariatslön vid varje slag av vikariat skulle, åtminstone för vissa verk, medföra en betydande kostnadsökning. Då vikariatslöneformen även från administrativa synpunkter syntes lönekommittén mindre lämplig såsom allmän norm för ersättning vid vikariat, hyste kommittén den uppfattningen, att man för vikariat i allmänhet även i fortsättningen borde räkna med ett visst ersättningsbelopp för dag.

Nämnda belopp borde enligt 1936 års lönekommittés mening fortfarande bestämmas med hänsyn tagen icke blott till den uppehållna tjänstens placering i lönegrad utan även till den vikarierandes egen löneställning. Kommittén övervägde möjligheterna att liksom förut låta vikariatsersättningen motsvara skillnaden mellan tjänstledighetsavdragen för den uppehållna och den innehavda befattningen men fann, att ett tillfredsställande resultat icke skulle ernås på denna väg, enär beloppen skulle bli alltför små, om de konstruerades såsom skillnaden mellan A-avdragen, och alltför stora, om B-avdragsskalan lades till grund. I stället föreslogs, att vikariatsersättningen skulle framgå såsom skillnaden mellan de belopp, vilka i en för ändamålet särskilt konstruerad skala upptogos för den uppehållna tjänstens lönegrad och för vikariatsens egen lönegrad. Såsom minimibelopp för ersättningen föreslogs 60 öre för dag. De av lönekommittén föreslagna grunderna avsågos bliva tillämpliga på såväl civila som militära och civilmilitära tjänstemän.

I nu gällande avlöningsreglementen har stadgats en ordning för bestämmande av vikariatsersättning, som överensstämmer med vad 1936 års lönekommitté sålunda föreslagit. Då vikariat äger rum å tjänst inom högre lönegrad av antingen samma dyrortsgrupperade löneplan som den, enligt vilken vikarien åtnjuter lön, eller ock en efter liknande grunder uppbyggd löneplan, tillämpas härvid tabeller, som äro intagna i respektive avlöningsreglementen. För sådana fall åter, då vikariatsens egen tjänst eller den tjänst han förordnats att uppehålla är förenad med en icke dyrortsgraderad lön, återfinnas motsvarande tabeller i de till avlöningsreglementena hörande tilläggsbestämmelserna.

Civila och militära avlöningsreglementena innehålla vissa föreskrifter, enligt vilka vikariatsersättning understundom kan bestämmas att utgå med lägre belopp än det med ledning av vederbörande tabell uträknade skillnadsbeloppet. I civila avlöningsreglementet stadgas i fråga om ersättning vid förordnande att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på tjänsteman tillhörande högre lönegrad, eller såsom vikarie för tjänsteman, vilken medgivits nedsättning av tjänstgöringstiden eller beviljats partiell ledighet, att nedsättning under sistnämnda belopp må ske i den mån så med hänsyn till göromå-

lens omfattning finnes skäligt. En motsvarande föreskrift återfinnes i tilläggsbestämmelserna till berörda avlöningsreglemente och avser de fall, då vikariens egen tjänst eller vikariatstjänsten är hänförlig till en icke dyrortsgrupperad löneplan. I samma kungörelse stadgas vidare, att om vikarie å rektorsbefattning med lön enligt löneplan E förordnas att bestrida allenast en del av rektorsgöromålen, vederbörande myndighet bestämmer den ersättning som skall utgå, med iakttagande i förekommande fall av den här ovan återgivna bestämmelsen i avlöningsreglementet. I vissa fall, då militär eller civilmilitär tjänsteman vikarierar med inskränkt befogenhet, skall det bero på prövning av den myndighet, som förordnat eller kommenderat tjänstemannen att vara vikarie, huruvida vikariatsersättning må utgå. Vid denna prövning må, då så med hänsyn till vikariatsgöromålens omfattning finnes skäligt, ersättningen bestämmas till lägre belopp än det, som enligt tabellen skulle utgå.

I detta sammanhang torde böra erinras om vissa föreskrifter i civila icke-ordinariereglementet, vilka reglera frågan om vikariatsersättning till extra ordinarie tjänsteman, som å egen tjänst fullgör halv tjänstgöring. Under förordnande att med full tjänstgöring bestrida annan tjänst äger sådan tjänsteman, där ej fråga är om vikariatslön, i stället för lön å egen tjänst åtnjuta oavkortad lön i den löneklass han tillhör samt därutöver, i förekommande fall, vikariatsersättning. Om full tjänstgöring icke åligger honom under vikariatet, skola såväl lön som vikariatsersättning utgå med de reducerade belopp, som betingas av den kortare tjänstgöringstiden.

Förutom de generella regler, för vilka nu redogjorts, finnes i de båda för civila tjänstemän gällande avlöningsreglementena ett betydande antal särbestämmelser om storleken av den ersättning — vikariatsersättning eller vikariatslön — som må utgå, då vikariat bestrides å vissa angivna slag av tjänster.

Enligt de i det föregående omnämnda extrastatsreglerna av år 1928 skulle vikarie i stället för den vanliga vikariatsersättningen äga uppbära lön enligt löneklassen närmast under den, som skulle ha gällt, därest han varit innehavare av ordinarie tjänst inom vikariatslönegraden. Ifrågavarande beräkningsgrund upptogs av 1928 års lönekommitté i de bestämmelser om vikariatslön, vilka ingingo i kommitténs förslag till allmänt avlöningsreglemente och vilka även i övrigt voro konstruerade med extrastatsreglerna som förebild. Härvid företogs emellertid den kompletteringen, att vikariatslönen alltid skulle med minst en löneklass överstiga vikariens lön i egen tjänst. De av 1928 års lönekommitté föreslagna reglerna återfinnas såväl i 1936 års lönekommittés reglementsförslag som i de på grundval därav utfärdade, nu gällande avlöningsreglementena för civila samt militära och civilmilitära tjänstemän. Sistberörda förslag och reglementen innehålla dessutom en garanti-regel, enligt vilken, om den efter vederbörlig löneklass beräknade vikariatslönen understiger vad den förordnade hade ägt uppbära i lön å egen tjänst för hel månad jämte vikariatsersättning för 30 dagar, vikariatslönen skall utgå med däremot svarande högre belopp.

Ett medgivande att uppbära vikariatslön har betydelse icke endast för frågan om vilket lönebelopp som skall utgå i stället för eller utöver lönen i vikariens egen tjänst. På grund av särskilda föreskrifter i avlöningsreglementena skola nämligen för honom i tillämpliga delar gälla de stadganden, som meddelats beträffande ordinarie respektive extra ordinarie tjänsteman i den lönegrad förordnandet avser. Ordinarie tjänsteman, som vikarierar å högre extra ordinarie tjänst, skall likväl icke lida minskning i de förmåner, som tillkomma honom i egenskap av ordinarie tjänsteman. Vid tillämpningen av dessa regler anses tjänstemannen tillhöra den löneklass, enligt vilken vikariatslönen utgår eller — i fall, då den konstruerats såsom lön jämte vikariatsersättning — skolat utgå. Härav följer, bland annat, att semester utgår med det för den högre tjänsten bestämda dagantalet för år och att tjänstledighetsavdrag beräknas enligt vikariatslöneklassen. Vidare får det förhållandet, att lön utgår eller tänkes utgå enligt nämnda löneklass, läggas till grund för såväl löneklassuppflyttning som placering i löneklass vid eventuell befordran. Tjänstemannen får vid ett kortvarigare förordnande å än högre tjänst uppbära vikariatsersättning, beräknad med utgångspunkt från den lönegrad, i vilken han redan innehar förordnande. Om däremot även det sist meddelade förordnandet är förenat med vikariatslön, har tjänstemannen att frånträda det förra förordnandet och den på grund därav utgående vikariatslönen. Snedning mellan två vikariatslöner kan sålunda för närvarande icke äga rum.

1945 års lönekommitté anser, att även inom det blivande lönesystemet en skillnad bör upprätthållas mellan olika slag av vikariatsförordnanden med hänsyn till dessas större eller mindre stabilitet, vilken liksom hittills förutsättes komma till uttryck dels i förordnandenas varaktighet och dels i de former, som äro att iakttaga vid deras meddelande. Ifrågavarande gradering bör äga en motsvarighet däri, att ersättning för ett vikariat kan utgå antingen i form av vikariatsersättning eller såsom vikariatslön, beroende på till vilken grupp vikariatet är att hänföra.

Vikariatsersättning bör enligt lönekommitténs mening liksom nu kunna utgå vid förordnande å ordinarie eller extra ordinarie tjänst, tillhörande högre lönegrad än den, vari vikariens egen tjänst är placerad. Med hänsyn till arten av en anställning såsom extra tjänsteman eller såsom aspirant synes det naturligt, att särskild ersättning däremot icke medgives den, som möjligen förordnas att vikariera för innehavaren av en dylik anställning. Att märka är emellertid, att den extra anställningsformen ibland kan väntas komma till användning även om arbetsuppgifter och andra förhållanden i och för sig kunde ha motiverat, att vederbörande tjänsteman i stället beretts ordinarie eller extra ordinarie anställning. Lönekommittén avser härvid de fall, då en person betraktas som partiellt arbetsför och av denna anledning icke anses böra erhålla pensionsberättigande tjänst. Om i sådant fall en ordinarie eller extra ordinarie tjänst hålles vakant på grund av vederbörandes anställning som extra tjänsteman, böra eventuella vikariatsförordnanden avse vikariat å den vakantsatta tjänsten.

För närvarande torde såsom vikariat i egentlig mening betraktas endast de fall, då tjänsteman förordnas att såsom vikarie uppehålla en viss tjänst inom högre lönegrad, och i allmänhet torde därvid förutsättas, att tjänstens innehavare helt frånträtt handläggningen av de till densamma hörande göromålen för den tid vikariatet varar. Genom särskilda bestämmelser ha emellertid de för egentliga vikariat meddelade reglerna förlänats giltighet även under vissa andra omständigheter. De skola sålunda tillämpas dels då tjänsteman, utan att fråga är om vikariat, erhållit förordnande att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman tillhörande högre lönegrad, dels ock då vikarie förordnats för tjänsteman, vilken medgivits nedsättning av tjänstgöringstiden eller beviljats s. k. partiell ledighet.

Otvivelaktigt är i den senare typen av fall — såsom även framgår av det i vederbörande författningsrum använda uttryckssättet — fråga om verkliga vikariat, även om dessa, med hänsyn till att icke samtliga till den uppehållna tjänsten hörande göromål åläggas vikarien, kunna betecknas som partiella. Mellan vikariatsförordnanden av detta slag och sådana, som hittills ansetts utgöra de egentliga vikariatsfallen, föreligger sålunda blott en gradskillnad. Lönekommittén har funnit det lämpligt att vid utformningen av nya bestämmelser om vikariatsersättning taga hänsyn till nämnda förhållande på det sätt, att i ett sammanhang behandlas alla de fall, då tjänsteman förordnas såsom vikarie för innehavaren av en viss, i högre lönegrad placerad tjänst, och detta oavsett om den senare under tiden för vikariatet bibehåller någon del av de till tjänsten hörande göromålen eller icke.

För att vikariatsförordnande skall kunna meddelas å en viss tjänst erfordras uppenbarligen — därest icke tjänsten är vakant — att av de göromål, som konstituera densamma, åtminstone några för tillfället icke kunna handläggas av den, som innehar tjänsten. Anledningen härtill kan inom det nuvarande lönesystemet vara, att innehavaren är helt ledig, att han frånträtt tjänstens utövning för att innehava eller uppehålla annan tjänst, att han medgivits nedsättning av tjänstgöringstiden eller att han beviljats partiell ledighet. I det näst sista av dessa fall och stundom även i det sista får vikariatet partiell karaktär, och detta förhållande kan påverka storleken av vikariens ersättning. Frågan härom behandlas i ett senare avsnitt av denna framställning. För spörsmålet, huruvida vikariatsförordnande å en tjänst kan förekomma, saknar det däremot betydelse om hel eller reducerad tjänstgöring åvilar tjänstinnehavaren. Det torde böra påpekas, att ett införande i enlighet med 1944 års deltidstjänstutrednings förslag av instituten deltidsanställning och deltidstjänstgöring icke skulle komma att medföra någon ändring i fråga om förutsättningarna för förordnande av vikarie, då nämligen deltidsanställning i princip motsvarar sådan anställning på halvtid, som redan nu kan förekomma i fråga om extra ordinarie tjänstemän, och deltidstjänstgöring i sak innebär en — visserligen av speciella skäl och för viss längre tidsperiod beviljad — nedsättning av tjänstgöringstiden.

Lönekommittén föreslår, att på grund av bestämmelserna i allmänna avlöningsreglementet vikariatsersättning skall kunna utgå till tjänsteman till-

hörande vilken som helst av de allmänna anställningsformerna, eller sålunda till ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän samt aspiranter.

Om i något fall en icke-ordinarie tjänsteman, som icke tillhör någon av de allmänna anställningsformerna, skulle komma att förordnas att uppehålla ordinarie eller extra ordinarie tjänst, kan han under förordnandetiden givas ställning som extra tjänsteman eller, om så skulle befinnas lämpligare, avlönas medelst arvode, allt så framt ej särskilt föreskrivits att han i fråga om ersättning vid vikariat skall vara likställd med tjänsteman, tillhörande de allmänna anställningsformerna.

Frågan, till vilka kategorier av tjänstemän och vid vilka slag av vikariat särskild ersättning må utgå, regleras nu av ett tämligen stort antal bestämmelser, vilka finnas meddelade i de olika avlöningsreglementena eller ingå bland tilläggsbestämmelserna till dessa. I den mån det härvid gäller särskilda bestämmelser för speciella personalgrupper, torde det vara ofrånkomligt, att vissa bestämmelser av motsvarande typ intagas även i det nya avlöningsreglementet. Bortsett härifrån kan emellertid en huvudregel uppställas, som är tillämplig beträffande det stora flertalet förekommande vikariat. Under densamma böra enligt lönekommitténs mening inordnas vikariatsförordnanden mellan tjänster med lön enligt någon av löneplanerna 1 och 2, med undantag dock för sådana fall, då tjänsteman med lön enligt löneplan nr 2 förordnas att uppehålla tjänst, vid vilken lön utgår enligt löneplan nr 1. Vikariat av sistnämnda typ torde vara såpass sällsynta, att därvid uppkommande ersättningsfrågor lämpligast regleras genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t eller av myndighet, till vilken Kungl. Maj:t delegerat beslutanderätten därvidlag. I samma ordning torde ersättningen böra bestämmas vid övriga, med huvudregeln icke avsedda fall av vikariat å tjänst, för vilken lönen utgår enligt en löneplan, som icke är tillämplig i fråga om vikariats egen tjänst.

Bland de vikariatsfall, som skulle täckas av den föreslagna huvudregeln, märkas i första hand sådana, som nu äro reglerade genom avlöningsreglementenas huvudbestämmelser om vikariatsersättning. Hit höra förordnanden för innehavare av tjänster med de nya lönegradsbeteckningarna Ca, Ce och Cg att uppehålla tjänster med någon av förstnämnda två beteckningar. Huvudregeln omfattar vidare de slag av vikariatsförordnanden, vilkas nuvarande motsvarigheter behandlas i tilläggsbestämmelserna till civila avlöningsreglementet. Slutligen bereder huvudregeln även möjligheter att bestämma vikariatsersättningens storlek i åtskilliga fall, för vilka generella bestämmelser nu icke finnas meddelade. Beträffande vissa av dessa sist avsedda fall torde kunna sägas, att meddelandet av några motsvarande vikariatsförordnanden i praktiken knappast läro vara att förvänta. Detta förhållande kan dock ej förringa värdet av att huvudregelns tillämpningsområde blir så stort och behovet av särskilda beslut eller föreskrifter följaktligen så litet som möjligt.

Vid avgörandet, huruvida i ett visst fall förutsättningarna för meddelande av vikariatsförordnande äro för handen, böra enligt lönekommitténs mening

de principer fortfarande vara vägledande, som kommit till uttryck i Kungl. Maj:ts cirkulär den 29 juni 1945, nr 518. Härav bör följä, att tjänsteman inom en reglerad befordringsgång icke erhåller förordnande att vikariera å högre tjänst inom samma befordringsgång, såvida ej uppehållandet av den högre tjänsten föranleder, att särskilda, mera kvalificerade eller ansvarskrävande göromål åläggas tjänstemannen eller fråga är om förordnande av stadigvarande natur. Det må påpekas, att anställning som aspirant, varunder vederbörande skall tillhöra en två nummer lägre lönegrad än den, till vilken motsvarande ordinarie eller extra ordinarie tjänster äro hänfödda, alltid är att betrakta som ett led i en reglerad befordringsgång, och att en aspirant därför icke bör kunna förordnas som vikarie å sådan extra ordinarie tjänst, för vars erhållande aspiranttiden närmast utgör en förberedelse, eller å motsvarande ordinarie tjänst. Även en extra tjänst kan vara placerad i lägre lönegrad än en motsvarande eller jämförlig ordinarie eller extra ordinarie tjänst. Icke heller i dylika fall kunna förutsättningar för vikariatsförordnande å sistnämnda tjänst anses föreligga.

För militära beställningshavare bör alltjämt gälla, att vikariatsersättning (och vikariatslön) endast utgår vid förordnande att såsom vikarie uppehålla sådan beställning eller befattning inom högre lönegrad, som enligt stat eller eljest i behörig ordning meddelade föreskrifter skall eller företrädesvis bör bestridas av beställningshavare inom högre lönegrad. Vidare bör alltjämt gälla nuvarande förbud mot vikariatsersättning på grund av viss sjötjänstgöring samt vid tjänstgöring i befattning, vars uppehållande medför rätt till ansvarsarvode.

Vad angår bestämmelserna om ansvarsarvode vill lönekomittén i detta sammanhang framhålla, att de äro i behov av viss omarbetning med anledning av inträffade organisatoriska förändringar. Bestämmelserna böra med utgångspunkt från nuvarande organisation avse till armén hörande beställningshavare, vilken utan att tillhöra intendenturkåren förordnas att uppehålla antingen befattning, varmed är förenat uppdrag såsom chef för kassaförvaltning, eller ock befattning såsom förrådsförvaltare eller befattning avsedd för förvaltare i kassörsbefattning eller fanjunkare i kassörsbefattning. Bestämmelserna böra vidare erhålla tillämpning beträffande uppehållande av motsvarande befattningar vid marinen och flygvapnet. Liksom hittills bör ansvarsarvode ej utgå vid tjänstgöring, som fullgöres under anställning såsom intendents- eller förvaltaraspirant eller i omedelbar anslutning till sådan anställning. Det må påpekas, att lönekomittén vid sitt ställningstagande till den nu berörda frågan icke kunnat taga hänsyn till ett på statsmakternas prövning beroende förslag om högre löneställning för förvaltarna.

I den översikt av tidigare tillämpade eller ifrågasatta system för beräkning av vikariatsersättning, som lämnats i det föregående, har påpekats, hurusom samtliga dessa system i större eller mindre utsträckning föranlett, att en vikarie kunnat i lön å egen tjänst jämte vikariatsersättning uppbära ett större sammanlagt belopp än vad han skulle erhållit i lön, om han

vunnit befördran till den uppehållna tjänsten. Liknande förhållande föreligger även enligt det i nu gällande avlöningsreglementen fastslagna beräknings-sättet. Lönekommittén har låtit företaga vissa undersökningar med avseende å detta förhållande, varvid det tillskott till lönen, som vikariatsersättningen utgör, satts i procentuell relation till den löneökning, som skulle uppkommit vid befördran till motsvarande tjänst med iakttagande av gällande regler för löneklassplacering. Av vad därvid framgått kan nämnas, att för en tjänsteman, tillhörande lägsta löneklassen inom lönegrad A 5 och stationerad å A-ort, det ifrågavarande procenttalet överstiger 100, så snart han vikarierar å tjänst i närmast högre lönegrad, samt att sistnämnda tal överskrides även vid större avstånd mellan tjänsterna i mån som vederbörande är placerad i högre löneklass än begynnelselöneklassen. Ett vikariat ställer sig sålunda ekonomiskt fördelaktigare än en motsvarande befördran med ett eller två steg, om vederbörande tillhör sjätte löneklassen, med upp till tre steg, om han tillhör sjunde löneklassen, med sex steg, om han tillhör åttonde löneklassen, samt med högst sju steg, om han uppnått slutlöneklassen inom sin lönegrad. Har han tillhört denna löneklass i minst tre år, inträder det här avsedda förhållandet vid befördran antingen till sjätte lönegraden eller till någon av lönegraderna 10—12. Vikariatsersättningen blir i vissa fall avsevärt mycket större än den vid befördran uppkommande löneökningen; för en tjänsteman i femte lönegraden och nionde löneklassen, som vikarierar å tjänst i lönegraden A 10, utgör det förra beloppet icke mindre än nära 400 % av det senare. Motsvarande beräkningar, avseende en på I-ort stationerad tjänsteman, ha givit liknande resultat som de här redovisade, ehuru disproportionen därvid icke blir fullt så utpräglad. Även i högre lönelägen förekommer det, att ett vikariat medför större inkomst än en befördran. Att företeelsen likväl är särskilt framträdande inom löneskalans nedre del, förklaras av att föreskriften om vikariatsersättningens minimering till 60 öre för dag mycket ofta kommer i tillämpning inom detta område.

Vid de förda förhandlingarna har enighet rått därom, att det nuvarande systemet för fastställande av vikariatsersättningarnas storlek icke kan anses i alla hänseenden rationellt. I särskild grad otillfredsställande ter det sig, att en tjänsteman, som längre eller kortare tid på förordnande uppehållit en högre tjänst, vid därefter följande befördran till samma tjänst och som en direkt följd av befordringen kan få vidkännas minskning av sina kontanta löneinkomster. Även andra svagheter vidlåda den nuvarande konstruktionen. Så t. ex. kännetecknas den av en viss stelhet till följd av att de i tabell upptagna belopp, vilkas skillnad utgör vikariatsersättningen, äro fastställda utan hänsyn till lönernas dyrortsvariation. Härav följer, att det tillskott till lönen, som erhålles i form av vikariatsersättning, får en i förhållande till vikariatsersättning olik stor betydelse, allt eftersom denne är stationerad å en högre eller lägre dyrort.

Vid sina överväganden rörande det sätt, på vilket vikariatsersättning bör beräknas inom det nya lönesystemet, har lönekommittén till en början ansett sig kunna uppställa vissa normer, till vilka grunderna för en dylik be-

räkning böra ansluta sig. På vikariatsersättningens storlek böra såväl den uppehållna tjänstens lönegradsplacering som ock — inom vissa gränser — den av vikarien inom hans egen lönegrad uppnådda löneställningen öva inflytande. Med hänsyn bland annat till den förhållandevis tillfälliga karaktären av sådana vikariat, för vilka gottgörelse beredes i form av vikariatsersättning, finner lönekommittén det vara motiverat att sådan ersättning i allmänhet utgår med mindre belopp än det, varmed vikariens lön skulle ha ökats vid befordran till den tjänst vikariatet avser. Från denna regel kan det dock vara skäligt att göra undantag, då vikariat bestrides å tjänst i närstående lönegrad. I intet fall bör emellertid vikariatsersättningen få överstiga löneökningen på grund av befordran. Det synes lämpligt, att ersättningen successivt närmar sig storleken av berörda löneökning, i den mån avståndet mellan den innehavda och uppehållna tjänstens lönegrader avtager och att förhållandet mellan de båda beloppen blir mindre allteftersom avståndet växer. En sådan grundregel får anses naturlig i betraktande av att man icke torde hos en vikarie kunna förvänta samma kompetens för bestridandet av en avsevärt högre tjänst som då han förordnas att uppehålla en tjänst, vilken på lönegradsskalan är placerad endast något eller några få steg över hans egen. Enligt lönekommitténs mening kunna skäl anföras till stöd för att en sådan anpassning efter dyrortsförhållanden, som ansetts fortfarande böra gälla beträffande löneförmånernas huvuddel och som inom det nya lönesystemet utsträckts att avse även övertidsersättning och tjänstledighetsavdrag, kommer till uttryck jämväl i fråga om vikariatsersättningen. Slutligen måste helt naturligt på de nya bestämmelserna ställas det kravet, att de bli så litet komplicerade som möjligt.

Om de nu angivna förutsättningarna skola samtidigt uppfyllas, måste ett helt nytt beräkningssystem konstrueras. Lönekommittén har emellertid ansett önskvärt att kunna grunda detsamma på några sådana belopp, som i de nya avlöningsförfattningarna redan fixerats för andra ändamål. Därvid har befunnits, att de daglöner, som enligt kommitténs förslag skola angivas i statens löneplansförordning, bäst lämpa sig för ändamålet. Ett utnyttjande av dessa belopp medför bland annat den fördelen, att vikariatsersättningens storlek i varje särskilt fall automatiskt anpassas efter löneskalans struktur. Detta torde vara den naturligaste formen för ett samtidigt beaktande av vikariens löneställning i egen tjänst och de med den uppehållna tjänsten förenade löneförmånerna.

De regler för beräkning av vikariatsersättning, som enligt vad lönekommittén föreslår skola tillämpas vid den vanligaste typen av vikariat, nämligen då lön utgår enligt samma löneplan vid den uppehållna tjänsten som vid vikariens egen tjänst, innebära i korthet följande. Om vikariatstjänsten tillhör sådan högre lönegrad, att vikarien vid befordran till tjänsten skulle ha inplacerats i löneklass med tillämpning av sneddningsregeln, utgör vikariatsersättningen, för dag räknat, skillnaden mellan daglönerna i sneddningslöneklassen och i vikariens egen löneklass. Vid fastställande av sneddningslöneklass bortses från tid, varunder tjänstemannen må ha tillhört slutlöneklassen

i den för honom gällande lönegraden. Tillhör vikariatstjänsten den närmast utanför sneddningsområdet liggande lönegraden, erhålles skillnaden mellan daglönerna för å ena sidan den löneklass, som är två nummer högre än vikariens egen löneklass, och å andra sidan denna. I båda de nu angivna fallen ger beräkningssättet till resultat en total inkomst av samma storlek som lönen efter befordran. Om vikariatet avser tjänst, som är placerad minst två lönegrader utanför sneddningsområdet, utgår vikariatsersättning med dels det sist angivna skillnadsbeloppet, dels ock därutöver halva skillnaden mellan daglönerna för begynnelselöneklassen i den uppehållna tjänstens lönegrad och för den löneklass, som är två nummer högre än vikariens löneklass i egen tjänst. Oavsett hur stort lönegradsintervallet är mellan den innehavda och den uppehållna tjänsten, kommer vikariatsersättningen härigenom alltid att uppgå till mer än hälften av den vid motsvarande befordran uppkommande löneökningen.

För fastställande av vikariatsersättningens storlek i sådana fall, då vikarien å sin egen tjänst uppbär lön enligt löneplan nr 1 men lönen vid den uppehållna tjänsten utgår enligt löneplan nr 2, ha särskilda regler måst uppställas, vilka förete principiella likheter med de nyss angivna men även sådana avvikelser i förhållande till dessa, som betingas av att jämförelse sker mellan lönebelopp enligt två skiljaktigt konstruerade löneplaner. De svårigheter, som sammanhånga med att lönen enligt löneplan nr 1 är dyrortsgraderad, medan varje löneklass inom löneplan nr 2 endast upptager ett enhetligt belopp, ha synts lönekommittén böra lösas så, att vid beräkningen hänsyn alltid toges till den lön i vikariens egen löneklass, som gäller för ortsgroup 5. Med den innebörd av ordet daglön, som följer härav, skall vikariatsersättningen enligt kommitténs förslag beräknas enligt följande.

Om löneklassen för den uppehållna tjänstens lönegrad högst motsvarar den löneklass å löneplan nr 1, som är två nummer högre än vikariens egen löneklass, utgör vikariatsersättningen skillnaden mellan daglönerna för den förstnämnda och den sistnämnda löneklassen. Är däremot den uppehållna tjänsten förenad med en högre lön än nu sagts, sker beräkningen så, att till skillnaden mellan daglönerna för vikariens löneklass och för den två nummer högre löneklassen lägges halva skillnaden mellan daglönen för sistnämnda löneklass och den daglön, som gäller för den uppehållna tjänsten. Vid vikariat å tjänst med lön enligt högre löneklass på löneplan nr 2 än den 20:e bör emellertid vikariatsersättningen beräknas på sådant sätt, som om lönen utginge enligt 20:e löneklassen. Detsamma bör också gälla då lönen å såväl den vikarierandes egen tjänst som den uppehållna tjänsten utgår enligt löneplan nr 2.

För att vikariatsersättning skall få åtnjutas med de dagbelopp, vilkas fastställande nu beskrivits, förutsättes, att full tjänstgöringsskyldighet åvilar den vikarierande tjänstemannen under tiden för förordnandet. Om detta avser tjänstgöring endast i begränsad omfattning, skola nämnda belopp reduceras i proportion till tjänstgöringstidens nedsättning. Avgörande för frågan, hurvida den lön, som tjänstemannen åtnjuter tillika med vikariatsersättningen,

skall utgå med helt eller reducerat belopp, är omfattningen av den tjänstgöringstid, som gäller för vederbörande under tiden för vikariatet. Om tjänstemannen är anställd för tjänstgöring med avkortad tjänstgöringstid, kan givetvis själva lönen icke höjas utöver det belopp, som fastställts med hänsyn till avkortningen. Skulle i sådant fall tjänstemannen anlitas för vikariat på heltid, bör han emellertid utöver lön och vikariatsersättning erhålla viss, särskild ersättning, föranledd av att tjänstgöringen har större omfattning än den, för vilken lönen är avvägd. Lönekommittén återkommer till frågan om grunderna för avvägningen av denna särskilda ersättning i samband med behandlingen av frågan om övertidsersättning.

Även i fråga om vikariatslön innebär lönekommitténs förslag tämligen betydelsefulla ändringar i förhållande till vad nu gäller. Vikariatslön skall sålunda enligt förslaget utgå, så snart vissa i avlöningsreglementet preciserade förutsättningar äro för handen, utan att frågan om rätt för vikarie att komma i åtnjutande av nämnda förmån behöver, såsom nu, underställas Kungl. Maj:ts prövning. Det förutsättes emellertid, att sådan prövning skall kunna erfordras även framgent, nämligen med avseende å fall, då vissa av de berörda förutsättningarna icke äro uppfyllda. Vidare erhåller själva vikariatslönebegreppet ett ändrat innehåll.

Vikariatslön bör enligt lönekommitténs mening kunna förekomma såväl vid förordnande att uppehålla högre ordinarie eller extra ordinarie tjänst som vid förordnande att bestrida göromål, vilka eljest tillhöra sådan tjänst. Härutinnan ansluter sig kommitténs förslag både till nuvarande ordning och till vad kommittén ansett böra gälla i fråga om vikariatsersättning.

Såsom generellt villkor för rätten att åtnjuta vikariatslön bör gälla, att det ifrågavarande förordnandet, i förekommande fall efter kungörande till ansökning, meddelats i den ordning, som är stadgad för tillsättande av den tjänst förordnandet avser eller göromålen tillhöra. Lönekommittén föreslår, att nämnda ordning regelmässigt skall iakttagas såväl då ordinarie eller extra ordinarie tjänst kan beräknas komma att uppehållas på förordnande under minst sex månader i en följd, som även då en tjänst uppehållits på förordnande under fem månader i en följd och det kan beräknas, att tiden för tjänstens uppehållande på angivet sätt skall komma att omfatta mer än de båda närmast följande månaderna. I senare fallet skall förordnande å tjänsten, räknat från och med sjunde månadens ingång, meddelas i här avsedd ordning.

Då förordnande att med full tjänstgöring uppehålla högre tjänst meddelats med tillämpning av de sålunda föreslagna bestämmelserna, bör vikariatslön utgå till vikarien från och med förordnandets början respektive från och med ingången av sjunde månaden därefter.

År villkoret om förordnandets meddelande i viss ordning uppfyllt, synes möjlighet böra föreligga att på särskilda skäl tillerkänna tjänsteman vikariatslön, även om den ifrågavarande tjänsten icke uppehållits eller väntas komma att uppehållas på förordnande under så lång tid, som nu nämnts. Beslut härom bör fattas av Kungl. Maj:t. Sådana särskilda skäl, som här av-

ses, torde kunna föreligga exempelvis i vissa fall, då en tjänst uppehålls å förordnande i avvaktan på att den inom en kortare tidrymd skall återbesättas. I detta sammanhang må nämnas, att enligt civila icke-ordinariereglementet extra ordinarie eller extra tjänsteman, som förordnas att såsom vikarie uppehålla ordinarie revisionssekreterartjänst eller att eljest fullgöra på revisionssekreterare ankommande göromål, skall äga åtnjuta lön och övriga förmåner enligt för ordinarie revisionssekreterare gällande grunder. Lönekommittén har icke ansett sig böra i sitt reglementsförslag intaga någon motsvarande särbestämmelse. Skulle skäl anses föreligga att jämväl i fortsättningen tillämpa en specialanordning för detta fall, kan denna lämpligen ernås genom sådana Kungl. Maj:ts beslut, varom här är fråga.

Rätten att uppbära vikariatslön innebär enligt det förslag, som lönekommittén framlägger, att vikarien i avlöningshänseende behandlas som om han under förordnandetiden innehaft tjänst i samma lönegrad som den tjänst förordnandet avser. Anmärkas må, att med den utvidgade tillämpning av sneddningensregeln, varom lönekommittén framlade förslag i sitt första betänkande, sneddning kan, i motsats till vad hittills varit fallet, äga rum vid övergång mellan två med vikariatslön förenade förordnanden.

ÖVERTIDSERSÄTTNING

Frågan om gottgörelse för övertidstjänstgöring berördes redan i lönekommitténs första betänkande, i samband varmed också redogjordes för innebörden av gällande reglementsbestämmelser i ämnet.

Under den andra avdelningen av lönekommitténs arbete innefattas vissa återstående frågor rörande gottgörelse för övertidstjänstgöring samt den författningsmässiga utformningen av bestämmelser i ämnet.

Lönekommittén har således haft att taga ställning till de frågor, som uppkomma, då tjänsteman, som anställts med avkortad tjänstgöring, eller heltidsanställd tjänsteman, som medgivits nedsättning av tjänstgöringstiden, ålägges tjänstgöring i ökad omfattning. 1944 års deltidstjänstutredning har beträffande tjänstemän med deltidsanställning ansett, att med hänsyn till ändamålet med denna anställningsform arbete i ökad omfattning för dem borde i största möjliga utsträckning undvikas. Där emellertid sådant arbete måste beordras, borde enligt dessa sakkunnigas mening gottgörelse för detsamma utgå enligt de bestämmelser, som gälla för heltidsanställda tjänstemän, vilka fullgöra övertidstjänstgöring. Jämväl vid tillfällig utökning av tjänstgöringen för sådana tjänstemän, som erhållit mera stadigvarande nedsättning av tjänstgöringstiden och enligt nämnda sakkunnigas terminologi fullgjorde »deltjänstgöring», borde ersättning för merarbetet beredas enligt nämnda bestämmelser, d. v. s. genom kompensationsledighet eller övertidsersättning.

Vid utformandet av dessa förslag torde deltidstjänstutredningen ha utgått från nu gällande grunder i fråga om gottgörelse för övertidsarbete, vilka innebära att en timmes arbete å »enkel övertid» kompenseras med antingen en timmes ledighet eller, i princip, kontant ersättning motsvarande den ordinarie lönen för en timmes arbete. 1945 års lönekommitté har emellertid föreslagit sådana ändringar i dessa grunder, att compensationen för övertidstjänstgöringen i tid eller pengar räknat skulle bli betydligt mer än hundra procentig. Detta förslag bygger på uppfattningen att tjänstgöring utöver normal arbetstid är ägnad att medföra betydande påfrestningar och olägenheter för tjänstemannen. Detta motiv föreligger knappast i de här avsedda fallen. Dessutom skulle en tillämpning av de av lönekommittén föreslagna övertidsersättningarna vid sådan tjänstgöring, som faller inom den för motsvarande tjänstemän med full tjänstgöring gällande arbetstiden, medföra en icke motiverad åtskillnad mellan tjänstemännen i fråga om ersättningen för tjänstgöring av samma slag och omfattning.

Lönekommittén har med hänsyn härtill funnit en reglering av förevarande frågor böra ske efter den linjen, att förlängd tjänstgöring för tjänsteman, som

anställts med avkortad tjänstgöringstid, icke skall betraktas som övertids-tjänstgöring i den mån den icke överstiger den tjänstgöring, som beräknas ha åvilat tjänstemannen, om han varit anställd med full tjänstgöring. Löne-kommittén föreslår, att ersättning för sådan förlängd tjänstgöring — vilken emellertid, om anställningen ej förändras att avse full eller mindre avkortad tjänstgöring, på samma sätt som övertidstjänstgöring bör förekomma alle-nast undantagsvis — skall utgå med så stor del av daglönen, som belöper på den förlängda tjänstgöringen. Vad vidare angår det fallet, att tjänstgöringen utökas för sådan heltidsanställd tjänsteman, som medgivits viss nedsättning av tjänstgöringstiden, innebär detta enligt lönekommitténs uppfattning en, låt vara tillfällig, ändring av beslutet om nedsättning av tjänstgöringstiden. I båda de nu nämnda fallen kan emellertid fråga bli om övertidstjänstgöring och gottgörelse för sådan, i den mån tjänstgöringen överskjuter den, som av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet fastställts såsom normal för den heltidstjänst eller det slag av tjänstgöring, varom är fråga.

Vid remissbehandlingen av kommitténs första betänkande erinrade gene-ralpoststyrelsen och telegrafstyrelsen om, att den av lönekommittén föreslag-na övergången till övertidsersättningsbelopp, bestämda efter löneklass i stäl-let för, såsom för närvarande, efter lönegrad, medför behov av bestämmelser angående ersättningsgrunderna för fall, då en befattningshavare utför över-tidsarbete å högre tjänst än den av honom innehavda.

Lönekommittén föreslår, i saklig överensstämmelse med av generalpost-styrelsen framlagt förslag, att där övertidsarbete utförts å högre tjänst, vil-ken tjänstemannen uppehållit på grund av förordnande, vid vilket utgår vi-kariatsersättning, övertidsersättning skall utgå med belopp, som gäller för löneklassen närmast över den, efter vilken tjänstemannen åtnjuter lön, eller för den högre löneklass, som utgör lägsta löneklassen inom den uppehållna tjänstens lönegrad.

Beträffande sådana fall åter, där tjänsteman kunnat åläggas att å övertid utföra göromål, som eljest ankomma på tjänsteman inom lägre lönegrad, har kommittén den uppfattningen att fråga snarast är om en ändrad arbetsför-delning. I dylikt fall synes övertidsersättning böra utgå efter för den löne-
klass gällande belopp, enligt vilken tjänstemannen åtnjuter lön. En sådan uppfattning synes jämväl stå i överensstämmelse med av Kungl. Maj:t den 24 november 1944 meddelat beslut beträffande telegrafverket.

I sitt första betänkande förutsatte lönekommittén, att avvägningen av över-tidsersättningen efter den med rörligt tillägg förhöjda lönen skulle ske genom att dylikt tillägg beräknades på sammanlagda beloppet av lön och övertids-ersättning. Vid remissbehandlingen framhöllo emellertid vissa myndigheter, att övertidsersättning i regel utbetalades under annan månad än den, under vilken arbetet utförts, varför en eventuellt däremellan inträffad ändring av procenttalet för rörligt tillägg skulle kunna medföra komplikationer vid till-lämpning av det föreslagna systemet. I den av 1946 års riksdag godkända pro-
positionen nr 333 förordades, med frångående av lönekommitténs förslag i denna del, att rörligt tillägg skulle beräknas separat å lön och övertidsersätt-

ning. Vid genomförande av vad i annat sammanhang föreslås beträffande sät-
tet för åvägabringande av löneförmånernas rörlighet synes en ändamålsenlig
lösning av här ifrågakvarande spörsmål kunna uppnås.

Vid utformandet av sitt förslag till reglementsbestämmelser har kommittén
funnit, att vissa för närvarande i 6 § tilläggsbestämmelserna till civila avlö-
ningsreglementet meddelade stadganden äro av sådan natur, att de av syste-
matiska och andra skäl lämpligen synts böra infogas bland själva regle-
mentsbestämmelserna. Även de bestämmelser, till vilka lönekommittén nu
framlägger förslag, erfordra dock komplettering med särskilda tilläggsbe-
stämmelser. På frågan om dessas utformning har emellertid lönekommittén
icke haft möjlighet att ingå i detta sammanhang.

ARVODEN, LÖNETILLÄGG OCH SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR

Utom i vissa undantagsfall, som i det följande skola angivas, har lönekommittén ansett sig icke böra framlägga förslag om höjning i samband med löneregleringen av nu utgående arvoden, lönetillägg och särskilda ersättningar. Beträffande sådana arvoden m. m., som åsyfta att jämte avlöningen bereda en löneställning som står i visst förhållande till andra tjänstemäns löneställning, kan i regel, med hänsyn till de ändrade lönebeloppen, en sådan höjning eller i varje fall någon mera betydande höjning icke vidtagas utan att rubba nämnda relation. I fråga om andra arvoden, lönetillägg och särskilda ersättningar har det icke varit för lönekommittén möjligt att inom den begränsade tid, som stått kommittén tillbuds, verkställa så ingående undersökningar, som erfordras såsom underlag för bedömandet om jämkningar äro motiverade. Lönekommittén vill emellertid förorda, att en allmän översyn av dessa tilläggsförmåner snarast kommer till stånd under medverkan av vederbörande myndigheter och personalorganisationer.

I fråga om tilläggsförmånernas rörlighet med hänsyn till levnadskostnadernas växlingar innebär lönekommitténs förslag icke någon ändring i förhållande till vad nu gäller.

Lönekommittén har med hänsyn till vad sålunda anförts i stort sett begränsat sitt förslag beträffande ifrågavarande förmåner till att avse en systematisering i författningshänseende av desamma och ett klarläggande av rätten att uppbära förmånerna i vissa särskilda fall. Arvodena ha vidare, då de utgå med visst årsbelopp, i förekommande fall jämkats på sådant sätt, att de blivit i helt krontal jämnt delbara med 12.

Innan lönekommittén redogör för nämnda förslag, får kommittén återkomma till den redan i dess första betänkande behandlade frågan om arvoden utöver lön vid försvaret.

Lönekommittén förordade i nämnda betänkande, att den nu gällande provisoriska regleringen av dessa arvoden skulle bibehållas i avvaktan på den nya försvarsorganisationens genomförande, men förklarade sig vilja i andra avdelningen av sitt arbete upptaga till övervägande den jämkning, som i vissa fall borde vidtagas i de nuvarande arvodesbeloppen med hänsyn till de nya lönebeloppen. Frågan härom har nu närmare undersökts.

Av de nu utgående arvodena utöver lön falla vissa utom ramen för den verkställda undersökningen. Detta är till en början fallet i fråga om dels arvoden, vilka inom av Kungl. Maj:t fastställda maximibelopp utgivas åt be-

ställningshavare för bestyr vid läger- och manskapskassor av dessa kassors medel, dels ock sådana vid garnisonssjukhusen utgående, å avtal med landstingen grundade och av Kungl. Maj:t årsvis fastställda arvoden till läkare och förvaltningspersonal för behandling av civila patienter, vilka finansieras med patienternas vårdavgifter. Nu berörda arvoden torde få anses stå fria från lönesättningen vid arvodestagarnas innehavande beställningar; de inbegreps icke under den provisoriska arvodesregleringen och torde icke i och för sig behöva röna inverkan av löneregleringen. En annan sak är, att det möjligen kan anses skäligt, att beloppet eller maximibeloppet av sådant arvode fastställs i relation till beloppet av andra utgående arvoden, en fråga som likväl icke upptages till bedömande i detta sammanhang. En ytterligare kategori av arvoden, som icke äro direkt avhängiga av löneställningen, utgöres av de arvoden, vilka äro avsedda såsom representationsbidrag och således närmast tänkta som gottgörelse för omkostnader i tjänsten.

Angående arvoden utöver lön till militär och civilmilitär personal har Kungl. Maj:t den 15 juni 1945 utfärdat föreskrifter att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46. Arvodena ha förtecknats i en vid dessa föreskrifter fogade bilaga. Genom 1946 års riksdags beslut har i den sålunda bestämda ordningen genomförts ett fåtal ändringar innebärande att antalet arvoden vid vissa utbildningsanstalter undergått jämkning, att ett arvode till militärmeteorolog bortfallit och att arvoden ha tillkommit för styresmännen vid de centrala flygverkstäderna. Från regeln att arvodena upptagits i arvodesförteckning gäller ett undantag beträffande arvoden utöver lön till officerare, tjänstgörande såsom militärassistenter vid vissa av de affärsdrivande verken samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och kartverken. Undantaget sammanhänger med att dessa arvoden icke bestridas från avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln utan av respektive verks medel.

Bland de arvoden, om vilka här är fråga, kunna urskiljas *dels* arvoden, vilka utgå till innehavare av vissa beställningar såsom förhöjning av lönen, *dels* arvoden för uppehållande, på grund av förordnande eller kommendering, av vissa befattningar, som ej äro uppförda såsom särskilda beställningar, och *dels* arvoden, vilka mer eller mindre ha karaktär av ersättning för bisyssla.

Vad angår den första gruppen har undersökningen givit följande resultat.

Chefen för försvarsstaben, om han tillhör lönegraden Ob 2, samt cheferna för armé-, marin- och flygstaberna, vilka skola tillhöra nyssnämnda lönegrad, uppbära arvoden å 1 895 kronor. Arvodena äro avsedda som lönefyllnad till lönegraden Ob 4 och motsvara närmare bestämt skillnaden i nettolön mellan lönegraderna Ob 4 och Ob 2. De ställningshavare, vilka nu tillhöra lönegraderna Ob 4 och Ob 2, skola enligt lönekommitténs tidigare förslag erhålla lön enligt löneklasserna 17 och 14 i löneplanen nr 2. Då de nya lönebeloppen avse nettolöner och skillnaden i årslönebelopp dem emellan utgör 2 100 kronor, bör, för att nämnda stabschefers löneställning ej i samband med löneregleringen skall undergå relativ försämring, arvodesbeloppet höjas från 1 895 kronor till 2 100 kronor.

Befattningarna såsom styresmän vid de centrala flygverkstäderna uppehållas av flygdirektörer i lönegraden Ca 30. Sedan fråga väckts om att höja styresmännens löneställning i samband med överflyttning av deras befattningar till C-löneplanen, beslöt 1946 års riksdag, som ansåg att löneställningen för styresmännen borde slutligt prövas i samband med löneregleringen, att i avbidan härå bevilja dem arvoden

å 2 100 kronor. Vid arvodesbeloppets avvägning har hänsyn tagits därtill att skillnaden mellan lönen i lönegraden C 7, å ena sidan, och slutlönen i lönegraden Ca 30 å F-ort, å andra sidan, utgör 2 175 kronor. Motsvarande differens blir vid tillämpning av de nya löneplanerna nr 1 och 2 1 968 kronor. Då spörsmålet om styresmännens slutliga löneställning inom en nära framtid torde komma att upptagas till avgörande, har frågan om en omreglering av till dem nu utgående arvoden icke ansetts böra upptagas till bedömande av 1945 års lönekommitté.

Vad härefter angår arvoden för uppehållande, på grund av förordnande eller kommendering, av vissa befattningar får lönekommittén framhålla följande.

Bland de arvoden, som utgöra ersättning för beställningshavares uppehållande av vissa befattningar, vilka ej äro uppförda såsom särskilda beställningar, kunna till en början med avseende å arvodenas konstruktion följande arvodestyper urskiljas, nämligen a) kompaniofficersarvoden, b) utbildningsarvoden och c) riskarvoden. Hit höra vidare arvoden till militära högskolelärare och till militärassistenter i ledamots ställning, vilka arvoden äro av annan typ än de förstnämnda.

Kompaniofficersarvoden å 720 kronor utgivas till kompaniofficerare under tjänstgöring i befattningar av kvalificerad art vid försvarets kommandexpedition, försvarsstaben, armé-, marin- och flygstaberna, militärbefälsstaberna, armé-, marin- och flygförvaltningarna samt örlogssvarven ävensom i befattningar såsom tygmästare och såsom militärassistenter vid vissa verk. Hälvt kompaniofficersarvode — 360 kronor — utgår till en officer ur ingenjörtrupperna, som tillika är adjutant vid väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition, och till deltidstjänstgörande militärassistent. Kompaniofficersarvodena sammanhånga med att officerarnas lönegradsplacering är anknuten till beställning och ej till befattning och således bestämmas snarare av befordringsturen inom vederbörlig personalkår än med hänsyn till de aktuella arbetsuppgifterna. Arvodena ha då ansetts böra utgå, när uppgifterna äro mera kvalificerade än de som i regel åvila kompaniofficer. Då här avsedd befattningshavare med oförändrade arbetsuppgifter erhåller befordran till majorsgraden, bortfaller arvodet. Arvodesbeloppet 720 kronor är avvägt så, att det understiger löneökningen vid uppflyttning i löneklass på grund av kompaniofficerens befordran; beräknad efter nettolön med nu utgående rörligt tillägg och kristillägg utgör nämligen denna löneökning lägst 823 kronor.

Den nya lönegraden Ma 6 — för kapten och ryttmästare — upptager löneklasserna 24, 26, 28 och 29 å löneplan nr 1. Den nya lönegraden Ma 7 upptager löneklasserna 29, 31 och 32. Om vid befordran uppflyttning sker från 28 till 29 löneklassen, kommer löneökningen att uppgå till 624 kronor eller, om 6 procent rörligt tillägg medräknas, till 660 kronor. Vid annan befordringsgång överhoppas minst en löneklass och lönevinsten överstiger då 1 200 kronor.

Av det anförda framgår, att den hittillsvarande lönerelationen mellan arvodesberättigad kapten och major skulle komma att något rubbas, om arvodena efter löne-regleringen skulle bibehållas vid de nuvarande beloppen. Lönekommittén har emellertid icke ansett detta böra föranleda ändring av de nuvarande arvodesbeloppen, varvid bland annat beaktats, att den nyligen genomförda arvodesregleringen i stor utsträckning bygger på 720 kronor såsom ett enhetsbelopp.

Utbildningsarvoden till heltidstjänstgörande militära ämneslärare vid underofficers-, kadett- och officersskolor utgå med 1 440 kronor, då utbildningsverksamheten pågår minst 6 månader för år, och eljest med 720 kronor. Heltidstjänstgörande repetitör vid militär högskola uppbär i arvode 720 kronor för år, när han fullgjort 6 månaders repetitörstjänstgöring. Arvodet är således för ämneslärare dubbelt så stort som kompaniofficersarvode och för repetitör — efter viss tjänstgöring — lika

Det synes av jämförelsen vara uppenbart, att de nya lönebeloppen icke nödvändiggöra jämkning av de nu utgående arvodesbeloppen. Ett arvode å 900 kronor utgår nu till förste militärassistenten i järnvägsstyrelsen, vilken är officer av kapstens eller majors grad och närmast lyder under den militärassistent, vilken är chef för militärbyrån och således uppbär arvode av 1 080 kronor. Då sistnämnda belopp skulle bibehållas utan ändring torde detsamma böra gälla i fråga om berörda arvode å 900 kronor.

Vad angår den tredje gruppen, som omfattar arvoden, vilka mer eller mindre ha karaktär av ersättning för bisyssla, får lönekommittén göra följande uttalanden.

Såsom ersättning för befattning med brandväsendet, vilken bestrides vid sidan av ordinarie tjänst, uppbära tre officerare, av vilka två äro brandchefer i Boden och Karlsborg och en är underekipagemästare vid örlogsvarvet i Karlskrona, arvoden å 720 kronor. Vidare uppbär en regementsintendent arvode av 360 kronor för handhavande av redogörarskap vid arméhundväsendet och en mariningenjör 600 kronor för uppdrag att leda en specialkurs vid tekniska högskolan. Dessa bisyssleavoden äro icke till beloppet beroende av arvodestagarnas löneställning såsom beställningshavare vid försvarsväsendet, och ej heller eljest synes i förevarande sammanhang anledning finnas att omreglera arvodesbeloppen.

I stor utsträckning tjänstgöra beställningshavare vid sidan av ordinarie befattning såsom lärare vid de militära skolorna. Ersättningen till deltidstjänstgörande lärare är bestämd enligt en i förut omförmälda föreskrifter av den 15 juni 1945 intagen timtaxa. Denna taxa upptager arvodesbelopp för fullgjord undervisningstimme, uppdelade å tre ortsgrupper, motsvarande respektive ortsgrupperna A—C, D—F och G—I, och tre olika skolkategorier, betecknade såsom I, II och III.

De belopp, som enligt timtaxan gälla för ämneslärare i de skolor — tillhörande skolkategori III — vilka handha utbildningen till officer och underofficer (krigs-, kadett- och underofficersskolor), utgöra i de olika ortsgrupperna respektive 5: 50, 6 och 7 kronor. Under förarbetena till den provisoriska arvodesregleringen ansågs militär högskoloutbildad lärare — de ifrågavarande lärarna ha merendels sådan utbildning — kunna likställas med civil timlärare vid allmänt läroverk, som har adjunktskompetens. Enligt den civila timtaxan, i den lydelse densamma hade vid den provisoriska arvodesregleringen, ägde sådan timlärare vid de allmänna läroverken, som hade behörighet att vinna anställning som extra ordinarie adjunkt eller att genomgå provårskurs, för veckotimme uppbära 233 kronor i ortsgrupp B, 259 kronor i ortsgrupp E och 284 kronor i ortsgrupp H. För undervisningstimme räknat motsvara dessa belopp — med utgångspunkt från ett läsår om 39 veckor — i avrundade tal respektive 5: 97, 6: 64 och 7: 28 kronor. För civil timlärare utan sådan kompetens, som nu nämnts, bliva motsvarande tal 5: 20, 5: 80 och 6: 38 kronor. Ersättningen till de militära timlärarna intog således en mellanställning mellan ersättningarna till civil timlärare med och utan adjunktskompetens. Nämnas må, att de på 39 veckor utslagna civila veckotimlönerna efter skedd höjning från och med den 1 juli 1946 utgöra, för lärare med behörighet att vinna anställning som extra ordinarie adjunkt eller att genomgå provårskurs, respektive 6: 60, 7: 31 och 7: 93 kronor och för annan lärare respektive 5: 87, 6: 46 och 7: 03 kronor. Numera understiga alltså här avsedda militära arvoden även de lägre beloppen för civil lärarpersonal. I samband härmed må vidare nämnas, att Kungl. Maj:t den 3 augusti 1945 fastställt taxa för timarvoden åt civila lärare vid försvarets manskapsskolor, i vilken taxa beloppen inom olika ortsgrupper växla mellan 6 och 7: 50 kronor för lärare med akademisk examen samt mellan 5 och 6: 50 kronor för lärare utan sådan examen. Även dessa arvoden understiga motsvarande civila arvoden.

I samband med den allmänna löneregleringen måste en revision företagas i fråga om de ersättningar, som utgå till timplärarna vid de allmänna läroverken. Redan minskningen av dyrortsgruppernas antal och av spännvidden mellan lönerna på billigare och dyrare orter gör en sådan revision erforderlig, och därtill kommer att nuvarande belopp äro avvägda med utgångspunkt från löneklassbeloppen i gällande löneplaner. Enligt vad lönekommittén inhämtat pågår särskild utredning rörande ifrågavarande ersättningar. Om höjning sker av de civila timpläraryrvedena, synes det skäligt att en reglering sker jämväl av de militära timarvodena.

Vid de skolor — tillhörande skolkategori II — som avse officerares vidareutbildning (officerssskolorna), utgivas timarvoden med något högre belopp än de, som fastställts för kadettskolorna, eller med 8, 9 och 10 kronor för undervisningstimme i respektive ortsgrupper. Vad beträffar de till skolkategori I hörande militära högskolorna (krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan samt de högre kurserna vid sjö- och flygkrigshögskolorna), där undervisningen bedrivs huvudsakligen genom föreläsningar och skriftliga prov, utgår 14 kronor i ersättning för undervisningstimme. En höjning av de belopp, som nu gälla för skolkategori III, bör sannolikt medföra även en höjning av beloppen för skolkategorierna I och II.

Enligt de för den militära timtaxan utfärdade föreskrifterna äro vissa spärrear uppställda för den enligt taxan utgående ersättningen. En beställningshavare må icke åtnjuta timarvoden till högre sammanlagt belopp för år än som utgår i årsarvode till motsvarande ordinarie lärare. Om han undervisar i flera läroämnen eller vid flera skolor gäller härvid det högsta tillämpliga årsarvode som maximibelopp. Som motivering för denna spärregel har anförts, dels att den deltidstjänstgörande läraren icke bör försättas i en bättre situation än de heltidstjänstgörande lärarna, dels att timplärarnas ordinarie tjänstgöring i staber, inspektioner och förvaltningsar ovedersägligen måste bli lidande på en alltför omfattande undervisningsskyldighet. Om nu, vid årsarvodenas bibehållande med oförändrade belopp, timarvodena komma att höjas, framkallar detta en skärpning av spärregelns verkan i sistberörda hänseende, ett förhållande som givetvis måste beaktas i samband med undervisningens planläggning. Tillräcklig anledning torde, såvitt nu kan bedömas, saknas att för undvikande av en dylik skärpning ersätta den nuvarande regeln med exempelvis en föreskrift om högsta antal undervisningstimmar för vecka, varför ersättning må utgå enligt taxan.

Vad beträffar lärare i gymnastik och idrott, vilka samtliga ha uppdraget såsom bisyssla och åtnjuta ersättning enligt timtaxan, utgör för dem timarvode 4, 4: 50 och 5 kronor i de tre ortsgrupperna. Den på ovan angivet sätt beräknade motsvarande ersättningen till civil timplärare i samma övningsämne är något högre eller 4: 89, 5: 35 och 5: 87 kronor (före den 1 juli 1946 4: 36, 4: 82 och 5: 31 kronor). Militär beställningshavares ersättning enligt timtaxan för sådant uppdrag är vidare maximerad till 720 kronor för läsår. Vid avvägningen torde ha tagits i betraktande att officerare, som användas för utbildning i gymnastik och idrott vid truppförbanden, ej åtnjuta särskild ersättning därför. Detta förhållande torde böra uppmärksammas även vid en omarbetning av timtaxan.

Det torde icke ankomma på 1945 års lönekommitté att upprätta detaljförslag till ny timtaxa. I det föregående ha emellertid angivits vissa allmänna synpunkter, vilka synas kunna vara vägledande, då utformningen av en dylik taxa överväges.

Lönekommittén övergår härefter till sitt förslag beträffande övriga arvoden m. m.

De arvoden, lönetillägg och särskilda ersättningar, om vilka här är fråga, synas kunna sammanföras till vissa grupper på följande sätt:

Egentliga lönetillägg:

- (1.) Avlöningsförstärkningar.
- (2.) Lönetillägg, som utgå vid tjänstgöring av visst slag.
- (3.) Lönetillägg, som utgå på grund av obekväma stationerings- eller tjänstgöringsort.

Arvoden för särskilda göromål, som falla utanför den vanliga tjänstutövningen:

- (4.) Befattningsarvoden.
- (5.) Ställföreträdararvoden.
- (6.) Arvoden för särskilda uppdrag m. m.
- (7.) Särskilda ersättningar för beräknade eller styrkta utgifter på grund av tjänsten.
- (8.) Vissa inkomster enligt taxa m. m.

Beträffande de olika grupperna framlägger lönekommittén följande förslag.

1. *Avlöningsförstärkningar.*

Såsom avlöningsförstärkningar betecknas sådana lönetillägg, som utgå på grund av att den löneställning, vilken följer av lönegradsplaceringen, anses vara för låg i betraktande av tjänstegöromålens allmänna beskaffenhet. Av särskilda skäl, i allmänhet samhörighet med en större grupp i vilken överlag för låg löneställning icke anses föreligga, anses löneförbättringen icke böra åstadkommas genom höjd lönegradsplacering utan genom ett särskilt lönetillägg. Detta tillägg följer automatiskt med innehavet av tjänsten. Med tillägget följer icke någon skyldighet att fullgöra göromål utanför den vanliga tjänstutövningen.

Beträffande avlöningsförstärkningarnas belopp framlägger lönekommittén det förslag, som framgår av efterföljande sammanställning.

Lönekommittén vill föreslå, att innehavare av befattning, vid vilken avlöningsförstärkning utgår, skall äga uppbära denna vid semester och tjänstledighet med oavkortad lön men att han vid annan ledighet skall vidkännas minskning i avlöningsförstärkningen med en fjärdedel eller hälften, då han på lönen vidkännes A- respektive B-avdrag, och avstå hela avlöningsförstärkningen, då han på lönen vidkännes C-avdrag.

Lönekommittén föreslår vidare, att den som förordnas att uppehålla befattning, vid vilken avlöningsförstärkning utgår, skall äga uppbära halv eller, under förutsättningar motsvarande dem som gälla för vikariatslön, hel avlöningsförstärkning.

I fråga om rätt till avlöningsförstärkning böra enligt lönekommitténs mening innehavare av de domartjänster, vid vilka sådan förmån utgår, intaga en särställning i förhållande till övriga tjänstemän såtillvida, att de vid tvångsförflyttning till annan tjänst, verkställd med stöd av för dem gällande bestämmelser, skola bibehållas vid tidigare rätt till avlöningsförstärkning

Befattning	Årsbelopp	
	nuvarande, kronor	föreslaget, kronor
Justitiekansler	3 500	3 504
Häradshövding tillhörande lönegrupp I	—	—
» » » II	1 250	1 260
» » » III	2 500	2 508
» » » IV	3 750	3 756
» » » V	5 000	5 004
Vattenrättsdomare	3 750	3 756
Landssekreterare och landskamrerare i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län	1 000	1 008
Rektor vid statens polisskola	1 000	1 008
Bankinspektör	1 000	1 008
Byråchef i skolöverstyrelsen, tillika chef för överstyrelsens ad- ministrativa avdelning	1 200	1 200
Nomadskolinspektör	1 500	1 500
Föreståndare och rektor vid statens skogsmästarskola	500	504
Överlantmätare i Kopparbergs län	900	900
Revirförvaltare i domänverket, tillhörande lönegrupp I	—	—
» » II	660	660
» » III	1 320	1 320

samt att häradshövding i domsaga, vilken nedflyttas från högre lönegrupp till lägre, under sin återstående tjänstetid i domsagan skall bibehållas vid tidigare rätt till avlöningsförstärkning. Det motsvarande bör icke gälla i fråga om innehavare av andra med avlöningsförstärkning förenade befattningar. Den rätt att vid tvångsförflyttning behålla tidigare avlöningsförstärkning, som för närvarande tillkommer landssekreterare och landskamrerare, bör således enligt lönekommitténs mening icke bibehållas i det nya avlöningsreglementet.

2. Lönetillägg, som utgå vid tjänstgöring av visst slag.

Utöver lön enligt löneplan erhålla vissa tjänstemän lönetillägg vid fullgörande av göromål, som ingå bland deras ordinarie arbetsuppgifter men på ett eller annat sätt äro av speciell karaktär. Med hänsyn särskilt till dessa göromål anses den löneställning, som följer av lönegradsplaceringen, vara för låg, och av särskilda skäl anses höjningen böra bliva större eller mindre alltefter den omfattning vari dessa göromål fullgöras.

Vid sin behandling av de lönetillägg, som höra till denna grupp, har lönekommittén uppmärksammat, att gällande avlöningsreglementen i åtskilliga fall innehålla stadganden, enligt vilka förmåner vid tjänstgöring av visst slag skola utgå enligt föreskrifter eller enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas, under det att reglementena i andra fall innehålla materiella bestämmelser i ämnet.

Den förra ordningen tillämpas i fråga om förmåner, som utgå till beställningshavare vid försvaret under tjänstgöring å fartyg, som är beordrat till expedition för undersökningar och mätningar av militärleder, å fartyg, som användas för sjökarteverkets mätningsarbeten, eller å statens isbrytarfartyg,

tjänsteman vid sjökarteverket, vilken deltagar i sjömättningsarbete, extra ordinarie befälhavare å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov, vilken fullgör sjötjänstgöring,

tjänsteman vid rikets allmänna kartverk, vilken tjänstgör vid kartverkets flygfotografering,

tjänsteman vid statens järnvägar, vilken tjänstgör såsom förare å lok eller motordrivet rälsfordon eller såsom eldare å ånglok eller biträde å elektrolok eller vilken tjänstgör å tågfarja eller fartyg, samt

tjänsteman vid statens vattenfallsverk, vilken tjänstgör å bogserbåt.

Avlöningsreglementena innehålla däremot mer eller mindre fullständiga bestämmelser i fråga om förmåner, som utgå till

beställningshavare vid försvaret under sjötjänstgöring, under kommandering till flygtjänstgöring eller vid utförande av dykeriarbete,

tjänsteman bland sjukvårdspersonalen vid statens sinnessjukhus för tjänstgöring å s. k. fast avdelning,

vissa tjänstemän vid lots- och fyrstaten under tjänstgöring å fyrskepp m. m. och

tjänsteman vid statens järnvägar, som på grund av förordnande bestrider göromål såsom tågledare eller såsom lokledare eller som bestrider växlings-tjänst.

Enligt lönekommitténs mening böra bestämmelserna om lönetillägg vid tjänstgöring av visst slag i allmänhet, då särskilda skäl ej tala däremot, intagas i vederbörande avlöningsreglemente. En sådan översyn av de nu vid sidan av avlöningsreglementena meddelade bestämmelserna i hithörande ämnen, som synes böra föregå deras inordnande i ett avlöningsreglemente, har emellertid icke kunnat ske under den tid, som stått till förfogande för att slutföra andra avdelningen av lönekommitténs arbete. Lönekommitténs reglementsförslag har därför utformats så, att bestämmelser rörande lönetillägg vid tjänstgöring av visst slag kunna i stort sett i samma utsträckning som nu meddelas vid sidan av reglementet. En bestämmelse har dock införts om lönetillägg för tjänstgöring i bevakningstjänst vid säkerhetsanstalten i Norrköping. Bestämmelsen överensstämmer med nu utanför avlöningsbestämmelserna meddelad föreskrift. Lönekommittén vill uttala, att bestämmelser i dessa ämnen i princip böra, när förutsättningar därför föreligga, intagas i vederbörande avlöningsreglemente. I samband härmed vill kommittén understryka önskvärdheten av att bestämmelserna ej göras mera komplicerade än nödvändigt och att vid deras utformning i möjligaste mån tillämpas samma ordning med avseende å fall av sinsemellan likartad beskaffenhet.

De tillägg vid tjänstgöring av visst slag, om vilka gällande avlöningsreglementen innehålla närmare bestämmelser, anser lönekommittén böra omfattas

av den föreslagna allmänna översynen. Det tillägg av 210 kronor för år räknat, som till tjänsteman bland sjukvårdspersonalen vid statens sinnessjukhus utgår för tjänstgöring å s. k. fast avdelning, anser lönekommittén böra jämkas till 216 kronor, och lönekommittén vill vidare föreslå, att stationskarl, vilken bestrider tågklarartjänst, skall äga åtnjuta ersättning därför enligt samma grunder, som gälla i fråga om ersättning för växlingstjänst.

I detta sammanhang får lönekommittén påpeka att de stadganden, som för närvarande enligt avlöningsbestämmelserna gälla i fråga om tillägg till försvarets beställningshavare under sjötjänstgöring, äro tämligen komplicerade och karakteriseras av en mycket långt driven differentiering dels efter beställningar, i vissa fall befattningar och — om de såsom representationspenningar betecknade förmånerna medräknas — tjänstegrader, dels ock efter tjänstgöringsförhållanden. Såväl dessa tillägg som de, som tillkomma försvarets beställningshavare under flygtjänstgöring, böra upptagas till förutsättningslös prövning i samband med den allmänna översyn av tilläggsförmånerna, som förordats av lönekommittén. Under denna översyn böra, för vinnande av nödig konsekvens, även innefattas de av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser om lönetillägg till civil personal vid sjö- och flygtjänstgöring, som bygga på nuvarande reglementsbestämmelser om dylika tillägg till försvarets personal. Utredningen bör i vad avser sjötilläggen igångsättas skyndsamt och bedrivs så, att förslag i ämnet kan framläggas för riksdagen i början av år 1948. De ändrade bestämmelserna böra tillämpas retroaktivt från och med den 1 oktober 1947. I fråga om flygtilläggen vill lönekommittén i avbidan på resultatet av översynen föreslå en provisorisk höjning med 60 kronor av nuvarande flygtilläggsbelopp för flygförare, flygspanare, provflygare, kontrollflygare, flygsignalister och flygskyttar ävensom av det mot flygtillägg svarande belopp, som i vissa fall utgår under tjänstledighet, vilken föranletts av olycksfall under deltagande i flygning. Vidare förordar lönekommittén en provisorisk höjning av flygtraktamentenas belopp med 2 kronor.

Lönekommittén får slutligen framhålla, att i de fall, då nuvarande bestämmelser om tillägg vid tjänstgöring av visst slag bliva föremål för översyn, jämväl bör beaktas behovet av föreskrifter, genom vilka klarlägges dels i vad mån tjänsteman, som på grund av semester eller tjänstledighet är förhindrad fullgöra tjänstgöring, det oaktat skall äga uppbära lönetillägg, dels ock i vad mån sådan tjänsteman skall äga uppbära lönetillägg, som utan att tillhöra den till lönetillägg berättigade gruppen tillfälligtvis anlitas för tjänstgöringen i fråga.

3. Lönetillägg, som utgå på grund av obekväma stationerings- eller tjänstgöringsort.

Till föregående avdelning hänfödda lönetillägg ha i åtskilliga fall motiverats bland annat därmed, att tjänstgöringen genom sin beskaffenhet utsätter befattningshavarna för särskilda påfrestningar. Från denna grupp böra vissa andra lönetillägg särskiljas, vilka icke äro betingade av tjänstegöromålnens

art i och för sig men utgå på grund av de yttre förhållanden, under vilka tjänsten fullgöres.

Kallortstilläggen omfattas av det förslag, som framlades i kommitténs första betänkande. Lönekommittén föreslår nu, att gällande bestämmelser om kallortstraktamente och enslighetstillägg bibehållas oförändrade, dock att årsbeloppen för de olika enslighetsklasserna böra jämkas till 96, 156, 216 och 276 kronor.

4. Befattningsarvoden.

Lönekommittén anser, att vissa för närvarande förefintliga arvoden, vilka utgå till befattningshavare utöver dem tillkommande avlöning enligt viss lönegrad, lämpligen kunna sammanföras under den gemensamma beteckningen befattningsarvoden. Till närmare bestämning av detta begrepp må anföras följande.

I en del fall, då tjänsteman erhåller uppdrag att fullgöra göromål, som ligga utanför dem som tillhöra tjänsten, ändras i viss mån göromålen även på den egna tjänsten. Göromålen på grund av uppdraget och göromålen på grund av tjänsten kunna sägas konstituera en ny befattning, i vilken löneställningen bör vara högre än den som följer av lönegradsplaceringen. Av särskilda skäl anses löneförbättringen icke böra åstadkommas genom tillskapande av en ny tjänst i högre lönegrad utan genom ett särskilt arvode, förbundet med särskilda tjänstgöringsbestämmelser. Detta arvode följer icke automatiskt med innehavet av viss tjänst. För dess tillgodonjutande fordras särskilt förordnande eller, i vissa fall, att vederbörande valts att fullgöra visst uppdrag. Givetvis är gränsen mellan uppdrag, som här avses, och uppdrag av mera utpräglad bisysslekaraktär flytande.

Lönekommittén anser, att arvodena av nu ifrågavarande slag, vilka för närvarande i regel icke redovisas i avlöningsreglementet, böra intagas i det nya reglementet.

Befattningsarvoden skola enligt lönekommitténs förslag tillkomma nedannämnda befattningshavare med belopp, som framgå av följande sammanställning.

Tjänsteman och befattning	Årsbelopp	
	nuvarande, kronor	föreslaget, kronor
Revisionssekreterare, som är nedre justitierevisionens ordförande	1 500	1 500
Hovrättsråd, som är ordförande på division i hovrätt	2 500	2 508
Hovrättsråd, som är ordförande å krigshovrättsavdelningen i Svea hovrätt	3 000	3 000
Hovrättsråd, som är vice ordförande på division i hovrätt . . .	1 000	1 008
Försäkringsråd, som är gruppordförande i försäkringsrådet . . .	1 200	1 200
Laborator och avdelningsföreståndare vid statens farmaceutiska laboratorium, som är laboratoriets föreståndare	1 000	1 008

Tjänsteman och befattning	Årsbelopp	
	nuvarande, kronor	föreslaget, kronor
Professor vid statens institut för folkhälsan, som är institutets föreståndare	2 000	2 004
Kammarrättsråd, som är ordförande på division i kammarrätten	1 200	1 200
Professor eller laborator vid farmaceutiska institutet, som är institutets rektor	1 200	1 200
Professor vid tekniska högskolan i Stockholm, som är högskolans rektor	4 800	4 800
Professor vid tekniska högskolan i Stockholm, som är avdelningsföreståndare vid högskolan	{ 800 400	{ 804 408
Professor vid Chalmers tekniska högskola, som är högskolans rektor	3 600	3 600
Professor vid Chalmers tekniska högskola, som är avdelningsföreståndare vid högskolan	{ 800 400	{ 804 408
Undervisningsråd i skolöverstyrelsen, som är chef för undervisningsavdelning inom överstyrelsen	1 200	1 200
Lärlarinna vid statens normalskola, som är biträdande föreståndarinna vid skolan	1 200	1 200
Lärlarinna vid den med blindinstitutet å Tomtebodas förenade förskolan, som är första lärlarinna vid nämnda skola	720	720
Avdelningsföreståndare vid statens växtskyddsanstalt, som är anstaltens chef	1 000	1 008
Professor vid lantbrukshögskolan, som är högskolans rektor ...	2 000	2 004
Professor eller föreståndare för avdelning vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, som är institutets rektor	1 500	1 500
Professor vid veterinärhögskolan, som är högskolans rektor ...	1 500	1 500
Professor vid skogshögskolan, som är högskolans rektor	1 500	1 500

Lönekommittén föreslår, att i fråga om här avsett arvodes utgående vid semester och annan ledighet ävensom beträffande rätt för vikarie å med arvode förenad befattning att uppbära arvode skola gälla motsvarande föreskrifter som föreslagits i fråga om avlöningsförstärkning.

5. Ställföreträdararvoden.

Inom några verk erhåller viss tjänsteman — i allmänhet en byråchef — förordnande att vara generaldirektörens ställföreträdare. Den förordnade har att hålla sig å jour med verksamheten på sådant sätt, att han kan, om så erfordras, fullgöra generaldirektörens funktioner. För denna uppgift och för den tjänstgöring, som fullgöres i det fall, då generaldirektören är förhindrad tjänstgöra, åtnjuter den förordnade visst arvode.

Lönekommittén föreslår, att ställföreträdararvodena inom försvarets civilförvaltning, socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen, lantbruksstyrelsen och kommerskollegium bibehållas vid nuvarande belopp, 1 200 kronor för år.

Ställföreträdararvodena vid postverket och telegrafverket böra jämkas från nuvarande 2 000 kronor till 2 004 kronor för år.

Lönekommittén anser sig vidare böra föreslå, att ställföreträdararvode må bibehållas under semester och annan tjänstledighet än sådan, vid vilken vederbörande vidkännes C-avdrag på lönen. Vikariatsersättning bör ej få utgå till den, som förordnats såsom generaldirektörens ställföreträdare, då han fullgör generaldirektörsgöromålen. Vid vikariatslöneförordnande såsom generaldirektör skall ställföreträdararvodet avstås.

6. Arvoden för särskilda uppdrag m. m.

Vissa bisyssle- och liknande arvoden finnas upptagna i gällande avlöningsreglementen. Flertalet sådana arvoden äro emellertid icke upptagna i reglementena.

Avlöningsreglementena innehålla vissa huvudbestämmelser om dylika arvoden. Sålunda stadgas, att tjänsteman icke, utöver vad i reglementet förutsettes eller eljest enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen medgivits, må för tjänstgöring vid vederbörande verk åtnjuta ersättning eller förmån, så framt ej Kungl. Maj:t för uppdrag eller arbete, vilket kan anses falla utom tjänstemannens vanliga tjänstutövning, anvisat särskilda medel eller eljest finner skäl medgiva särskild gottgörelse. Vidare föreskrives, närmast med avseende å arvoden, som upptagas i avlöningsreglemente, att om tjänsteman, vilken åtnjuter ersättning för särskilt uppdrag, erhållit annan ledighet än semester (ferier), det skall, där ej för särskilt fall annorlunda stadgas i reglementet, bero på beslut av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet, i vad mån ersättningen må för den tiden tillgodonjutas.

Enligt lönekommitténs mening är det mindre lämpligt, att avlöningsreglementena tyngas med detaljbestämmelser om sådana arvoden, om vilka här är fråga. Däremot förordar lönekommittén, att föreskrifterna om arvodesbeloppen eller, i förekommande fall, om arvodesgrunderna i allmänhet, för vinnande av större överskådlighet, sammanföras och intagas i en vid avlöningsreglementet såsom bilaga fogad arvodesförteckning. I fråga om arvodesbeloppens storlek förordar lönekommittén, att maximibeloppet för den ersättning, som för närvarande kan utgå till vissa tjänstemän vid statens järnvägar, vilka bestrida beredskapstjänst, höjes från 60 öre till 1 krona för dygn.

Lönekommittén anser, att avlöningsreglementena i fråga om arvoden av här avsett slag böra innehålla huvudstadganden av sakligt sett samma innebörd som nu gäller, med den modifikation, som följer av förslaget att själva arvodena eller grunderna för dem icke skola angivas i reglementena.

7. Särskilda ersättningar för beräknade eller styrkta utgifter på grund av tjänsten.

a. Reseersättning, tjänstgöringstraktamente och ersättning för flyttningskostnad.

I fråga om ersättning vid resa för förrättning i statens ärenden, om tjänstgöringstraktamente under tjänstgöring å annan ort inom riket än stationeringsorten (tjänstgöringsområdet) och om ersättning för flyttningskostnad innehålla gällande avlöningsreglementen endast vissa allmänt hållna stadganden. Detaljbestämmelserna om dessa ersättningar finnas meddelade i allmänna resereglementet och för vissa fall i besparingsreglementen ävensom i särskilda tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementena. Denna anordning bör enligt lönekommitténs mening tillämpas också i fortsättningen. Anledning för lönekommittén att i detta sammanhang upptaga de nuvarande detaljbestämmelserna till omprövning har icke ansetts finnas.

I fråga om rätt till reseersättning får lönekommittén erinra om, att kommittén i samband med behandlingen av semesterfrågorna förordat, att sådan rätt skulle tillkomma tjänsteman, som vid semesterns början tjänstgör å annan ort än stationeringsorten eller som omedelbart efter semesterns slut skall tjänstgöra å annan ort än stationeringsorten. Vidare har lönekommittén, också i samband med behandlingen av semesterfrågorna, förordat, att reseersättning i vissa fall skulle kunna beredas tjänsteman, som återkallas till tjänstgöring under semester.

I det nu förevarande sammanhanget får lönekommittén till en början uttala, att resa, som tjänsteman å fyrplats beordras företaga för proviantering, befordran av post eller annat med tjänsten sammanhängande ändamål, enligt kommitténs mening är att betrakta såsom tjänsteresa. I enlighet härmed anser lönekommittén, att traktamentsersättning bör kunna utgå för dylik resa. Dylik ersättning bör dock icke utgå för tid före utgången av det kalenderdygn, varunder resan anträdes, och ej heller för tid, då tjänstemannen i anledning av resan vistas å stationeringsorten eller å ort, där tjänstemannen tilldelad tjänstebostad är belägen. Traktamentets belopp bör i likhet med vissa andra ersättningar motsvara vederbörlig traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet, minskad med en femtedel.

Vidare anser lönekommittén, att de nyss angivna ersättningsgrunderna böra tillämpas även å tjänsteman, som från fyrskepp företager post- och provianteringsresa. Härvid förutsättes, att den personalen vid tjänstgöring ombord tillkommande förmånen av fri kost kan uttagas i form av proviant för tiden intill utgången av det kalenderdygn, varunder resan anträts. Enligt uppgift ansluter sig det nu förordade till vad som för närvarande tillämpas. I samband härmed får lönekommittén förorda, att den rätt till förmån av fri kost eller kostpenningar, vilken för närvarande tillkommer befattningshavare å fyrskepp och å lotsverkets tjänstefartyg, även skall tillkomma befattningshavare å fyrplats, där familjebostad saknas.

Lönekommittén har haft under övervägande ett från personalhåll framställt

yrkande angående flyttningsersättning i vissa fall vid fyrstaten. Enligt nämnda yrkande borde, där tjänsteman vid fast fyr avgår med pension, ersättning utgå för flyttning från tjänstestället till närmaste hamn med järnvägsförbindelse, som om flyttningen skett på grund av befordran. I samma omfattning borde flyttningsersättning utgå till sterbhus efter sådan avliden tjänsteman.

Ifrågavarande spørsmål — som berör icke blott fyrstaten utan även exempelvis marinen och tullverket — var föremål för uttalande av statsutskottet i dess utlåtande 1944: 142 (s. 13) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1944: 85 angående ändrade bestämmelser om ersättning för flyttningskostnad åt befattningshavare i statens tjänst. Statsutskottet ansåg i likhet med Kungl. Maj:t allmänna bestämmelser icke böra meddelas om viss ersättning åt pensionerade befattningshavare vid flyttning från stationeringsplats, där de efter avskedstagandet ej kunde vara bosatta. Utskottet förutsatte dock, att frågan om medgivande av dylik innebörd bleve föremål för omprövning i varje särskilt fall.

Lönekommittén anser sig, bland annat med tanke på konsekvenserna, icke kunna förorda, att bestämmelser meddelas angående flyttningsersättning i nu avsedda fall åt tjänstemän vid fyrstaten. Kommittén anser emellertid, att syftet med det ifrågavarande önskemålet bör kunna i huvudsak tillgodoses på en annan väg. För närvarande förekommer i viss utsträckning, att lotsverkets tjänstefartyg få tagas i anspråk för flyttning från tjänstgöringsplats, där tjänsteman efter sin pensionering icke kan kvarbo. Kommittén vill uttala sig för en vidgad tillämpning av nämnda praxis. Enligt kommitténs mening böra sålunda tjänstemän vid fyrstaten samt deras efterlevande få utan särskild ersättning anlita lotsverkets tjänstefartyg vid tidpunkter, som med hänsyn till fartygens tjänsteturer äro lämpliga, för transporter av bohag m. m. i fall, då pensionerad tjänsteman eller avliden tjänstemans efterlevande icke avse att kvarbo å tjänstgöringsplatsen samt reguljära kommunikationer med denna plats saknas. Lotsstyrelsen torde böra meddela erfordrliga direktiv härutinnan åt vederbörande distriktsbefäl.

b. *Felräkningspenningar.*

Lönekommittén, som tagit del av det förslag varpå nuvarande bestämmelser om felräkningspenningar bygga, har icke ansett sig kunna tillstyrka en återgång till tidigare gällande bestämmelser.

c. *Representationsbidrag.*

I fråga om de nuvarande representationsbidragens storlek förordar löne-kommittén, att de till landshövdingarna, kabinettssekreteraren i utrikesdepartementet och chefen för utrikesdepartementets pressbyrå utgående beloppen höjas, ettvar med 2 000 kronor. Övriga representationsbidrag böra enligt kommitténs mening icke ändras i samband med löneregleringen.

Lönekommittén anser sig icke kunna förorda, att representationsbidrag med genom avlöningsbestämmelserna fastställda belopp tillerkännas andra befattningshavare än dem, till vilka sådana bidrag nu utgå.

Lönekommittén vill i samband härmed uttala, att den hyser den uppfattningen, att om bidrag till representationskostnader anses böra utgå i andra fall, detta icke bör ske genom att tjänsteman såsom avlöningsförmån tillerkännes visst representationsbidrag utan genom att möjlighet beredes honom att erhålla bidrag till täckande av de verkliga representationskostnaderna. Lönekommittén anser, att nämnda fråga bör närmare övervägas och att därvid samtidigt bör undersökas, huruvida ej vissa av de nu såsom avlöningsförmån utgående representationsbidragen böra slopas i samband med att sådan möjlighet öppnas.

Lönekommittén anser, att Kungl. Maj:t skall äga bestämma, huru vid tjänstledighet skall förfaras med de såsom avlöningsförmån utgående representationsbidragen.

8. *Vissa inkomster enligt taxa m. m.*

Lönekommittén har ansett, att i avlöningsreglementet böra införas bestämmelser om att vissa tjänstemän äga uppbära ersättning enligt särskild taxa eller andra föreskrifter. I detta sammanhang vill lönekommittén erinra om de uttalanden lönekommittén i annat sammanhang gjort med avseende å det lönesystem, som för närvarande tillämpas för lotspersonalen och som innefattar rätt till lotslott eller lotslottersättning.

TJÄNSTEBOSTAD

Det avlöningssystem, som för närvarande tillämpas för de av lönekommitténs uppdrag berörda personalgrupperna, utgör i stort sett ett rent kontantlönesystem. Avlöningen är i princip icke sammansatt av fria naturaförmåner i förening med en under hänsynstagande till värdet av sådana förmåner avvägd kontant avlöning, utan där förmåner tillhandahållas in natura, vilket förekommer i viss omfattning, är i stället regeln den, att tjänstemannen har att å lönen vidkännas avdrag för dem. De undantag, som förekomma från denna regel, äro av tämligen begränsad räckvidd. De innebära merendels, att fria förmåner av ett eller annat slag tillhandahållas i samband med tjänstgöring under vissa särskilda förhållanden, där tjänstgöringen i annat fall skulle för tjänstemannen medföra sådana merkostnader, till vilka hänsyn icke tagits vid löneavvägningen och som därför eljest fått täckas genom särskild kontant ersättning. Exempel härpå erbjuda den förmån av fri skyddsbeklädnad, som kan tillkomma tjänsteman, vars tjänstgöring påkallar användandet av sådan beklädnad, samt de förmåner av fri inkvartering och fri förplägnad, som kunna förekomma under speciella förhållanden. Det må framhållas, att från den angivna utgångspunkten avlöningsreglementena icke borde, om man bortser från undantagsfallen, behandla andra frågor om naturaförmåner än dem, som avse efter vilka grunder ersättning för dylika förmåner skall utgå. De nu gällande avlöningsreglementena innehålla emellertid åtskilliga föreskrifter av allmänt administrativ natur, som icke utgöra avlöningsbestämmelser i egentlig mening men vilkas tillvaro avlöningsbestämmelserna måste förutsätta och som i avsaknad av en allmän verksstadga eller liknande författning influtit i avlöningsreglementena. Sådana föreskrifter finnas i avlöningsreglementena även med avseende å naturaförmåner och dessas tillhandahållande. Lönekommittén får erinra om att kommittén i annat sammanhang gjort vissa uttalanden i fråga om den ordning, i vilken dylika allmänna förvaltningsbestämmelser böra meddelas.

Vad här anförts om naturaförmåner i allmänhet är tillämpligt också i fråga om tjänstebostad. Det är således regel, att tjänsteman, vilken innehar tjänstebostad, icke erhåller densamma såsom fri naturaförmån utan har att erlägga ersättning för begagnandet av densamma. Avlöningsreglementena innehålla bestämmelser om de grunder, efter vilka sådan ersättning skall utgå, och om den ordning i vilken ersättningen skall bestämmas. Reglementena innehålla vidare bestämmelser, enligt vilka vissa särskilda grupper av tjänstemän äga åtnjuta fri tjänstebostad. Och härutöver innehålla de åtskilliga bestämmelser om den utsträckning vari tjänsteman är skyldig att mottaga

och bebo tjänstebostad, att upplåta den till vikarie eller efterträdare och att avträda den. I dessa hänseenden innehålla reglementena i viss utsträckning bestämmelser av olika innebörd för tjänstemän inom olika förvaltningsområden.

Lönekommittén vill vid redogörelsen för sitt ställningstagande till de olika spörsmål, som avse tillhandahållande av tjänstebostad, till en början ingå på frågan i vilken omfattning sådant tillhandahållande genom statens försorg bör förekomma.

Såsom förut nämnts äga vissa tjänstemän erhålla fri tjänstebostad. Detta är till en början fallet beträffande de såsom beskickschefer tjänstgörande sändebuden, och även annan till utrikesförvaltningen hörande tjänsteman kan erhålla fri tjänstebostad, i den mån Kungl. Maj:t — vad angår ordinarie tjänsteman med stöd av riksdagens beslut — därom särskilt besluter. En andra grupp tjänstemän med rätt till fri tjänstebostad utgöres av överläkarna vid fångvårdsanstalterna, statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka samt innehavaren av tjänsten som chef, tillika läkare, vid statens skola för själsligt abnorma manliga elever. En tredje grupp hithörande tjänstemän äro landshövdingarna. Vad först angår utrikesförvaltningens tjänstemän och landshövdingarna, sammanhänger självfallet den rätt till fri tjänstebostad, som tillkommer dem, med den representation, som förekommer vid deras tjänster. Lönekommittén har utgått från att någon ändring, innebärande ett övergivande av den hittillsvarande ordningen med fria tjänstebostäder, icke ifrågakommer för deras del. Beträffande de nämnda läkartjänsterna kunna icke samma skäl anföras för att tillämpa ett system med fri tjänstebostad. Lönekommittén får emellertid erinra om att ett av 1939 års tjänsteförteckningsakkunniga framlagt förslag om borttagande av ifrågavarande förmåner och evalvering av deras värde i kontant lön varit föremål för prövning av statsmakterna vid 1946 års riksdag, samt att därvid den nu bestående ordningen ansetts böra bibehållas. Under sådana förhållanden har lönekommittén ansett, att det icke kan ankomma på lönekommittén att nu ingå på denna fråga. Med hänsyn till vad här anförts har lönekommittén i sitt förslag till nya avlöningsbestämmelser upptagit nuvarande bestämmelser om rätt till fri tjänstebostad. Detta gäller även i fråga om möjligheten att i vissa fall för läkare eller landshövding utbyta den fria tjänstebostaden mot kontant hyresersättning. Lönekommittén vill emellertid i detta sammanhang göra ett påpekande. I de för läkarna gällande bestämmelserna stadgas, att om tjänstemannen på grund av sjukdom av sådan art, att han finnes för framtiden oförmögen till tjänstgöring, åtnjutit tjänstledighet under längre tid än ett år i följd, han skall vara skyldig att avstå från bostaden mot skälig kontant ersättning. Då enligt nu gällande bestämmelser förutsättningar i dylikt fall torde föreligga för sjukpensionering av tjänstemannen, har lönekommittén icke ansett sig böra upptaga något motsvarande stadgande i sitt förslag till avlöningsbestämmelser.

För ännu en personalgrupp förekommer det, att bostad tillhandahålles som fri förmån. Lönekommittén syftar härvid på manskapet vid försvaret, med

undantag av de ordinarie beställningshavarna, som i detta hänseende äro likställda med officerare och underofficerare. För det icke-ordinarie manskapet tillämpas för närvarande ett blandlönesystem, vid vilket fri inkvartering jämte fri beklädnad och fri förplägnad tillhandahålles vid sidan av lönen. I vissa fall kunna emellertid naturaförmånerna utbytas mot kontant ersättning, och för vissa av beställningshavarna modifieras blandlönesystemet på sådant sätt, att de i stället för inkvartering erhålla ett hyres- och ortstillägg, vilket i motsats till lönen är dyrortsgraderat. 1946 års manskapslöneutredning har i sitt betänkande med förslag angående löneroglering för fast anställt manskap vid försvaret m. m. erinrat om att blandlönesystemet numera övergivits såväl för lantarbetarna, med vilka huvuddelen av det fast anställda manskapet vid tidigare lönerogleringar i regel jämförts, som ock, från och med den 1 januari 1947, för sjukvårds- och ekonomipersonalen vid landstingens sjukvårdsinrättningar. Manskapslöneutredningen, som i och för sig ansett det önskvärt att för ifrågavarande personalgrupp avveckla systemet med fria naturaförmåner i största möjliga utsträckning, har upptagit frågan om förutsättningarna härför till bedömande och kommit till det resultatet, att blandlönesystemet bör ersättas med kontantlönesystemet för de äldre beställningshavarnas del; enligt vad manskapslöneutredningen föreslagit skola dessa beställningshavare åtnjuta lön enligt den av lönekommittén föreslagna och av statsmakterna numera godkända löneplanen nr 1 samt i fråga om skyldighet att mottaga och bebo tjänstebostad och att för densamma erlægga ersättning likställas med annan militär personal. Beträffande de yngre beställningshavarna inom manskapet har manskapslöneutredningen däremot icke funnit tillräckliga skäl föreligga att föreslå övergång till ett ändrat lönesystem. För dessa beställningshavare har därför förutsatts, att de skola äga åtnjuta bland annat fri inkvartering, vilken emellertid skall kunna utbytas mot ett dyrortsgraderat hyres- och ortstillägg. Lönekommittén delar för sin del manskapslöneutredningens uppfattning om att blandlönesystemet i största möjliga utsträckning bör övergivas. En övergång till kontantlönesystem medför, såsom ock manskapslöneutredningen framhållit, att berörda personalkategori kommer att avlönas efter samma grunder, som gälla för andra statsanställda personalgrupper, och därigenom blir det lättare än nu att tillse, att hänsyn till löneläget på den allmänna arbetsmarknaden tages i lika mån för denna personalgrupp och för annan statsanställd personal. Lönekommittén som, på sätt i annat sammanhang anförts, först senare kommer att framlägga förslag till avlöningsbestämmelser för militära beställningshavare, avser därför att härutinnan utgå från det av manskapslöneutredningen framlagda förslaget. Här må allenast anföras, att lönekommittén anser, att lönebeloppen för de yngre beställningshavare, som alltjämt skola erhålla fria naturaförmåner, skola ingå i en i statens löneplansförordning intagen löneplan nr 5. Denna bör omfatta två lönegrupper, den ena avsedd för beställningshavare som enligt manskapslöneutredningens terminologi icke åtnjuta hyres- och ortstillägg och den andra avsedd för beställningshavare, som åtnjuta sådant tillägg. För de senare beställningshavarna böra såsom lönebe-

lopp för de olika ortsgrupperna upptagas belopp, vilka motsvara summan av lön och hyres- och ortstillägg. Härtill får lönekommittén emellertid återkomma i annat sammanhang.

Vad härefter angår frågan, i vilken omfattning tjänstebostad i av staten ägd eller disponerad lägenhet bör tillhandahållas i andra fall än då den utgör en fri naturaförmån, anser lönekommittén, såsom av det föregående framgår, att här knappast föreligger en avlöningsfråga i egentlig mening. Spörsmålet har emellertid berörts vid tidigare löneregleringar och även varit föremål för uppmärksamhet vid de mellan lönekommittén och tjänstemännens huvudorganisationer förda förhandlingarna, och lönekommittén har därför ansett sig böra närmare undersöka det.

Lönekommittén vill härvid till en början erinra om att utvecklingen, för att undanröja de irritationsmoment mellan verk och personal, som tvånget att bebo av verket anvisad bostad understundom framkallat, har gått i den riktningen, att man sökt begränsa detta tvång i möjligaste mån. 1928 års lönekommitté framlade på sin tid förslag, innebärande att endast de lägenheter, vilkas anvisande till tjänstemän såsom bostad vore betingat av ett direkt statsintresse, skulle omfattas av tjänstemännens skyldighet att bebo tjänstebostad. Detta förslag återupptogs och utvecklades ytterligare av 1936 års lönekommitté. I sitt betänkande med förslag till civila avlöningsreglementet föreslog sålunda sistnämnda kommitté, att de allmänna bestämmelserna i fråga om skyldighet att bebo tjänstebostad endast skulle avse sådan av statsverket ägd eller disponerad lägenhet, vars upplåtande åt viss tjänsteman vid verket funnes påkallat ur tjänstesynpunkt. I samband härmed uttalade sig 1936 års lönekommitté för ett successivt avvecklande av de statsverket tillhöriga bostäder vid vederbörande verk, vilka icke vore betingade av direkta tjänstehänsyn. Nämnda kommitté anförde därvid följande.

Lönekommittén förbiser härvid ingalunda, att en sådan avveckling kan på sina håll medföra förluster för statsverket, särskilt beträffande sådana bostadshus, vilka uppförts under kristiden med dess höga arbets- och materialkostnader. Det synes dock rimligen icke kunna krävas av tjänstemännen, att dessa skola, allenast för att tillgodose statsverkets ekonomiska intresse i fastighetsbeståndet, fortsättningsvis vara skyldiga att mot sin vilja bebo lägenheter, vilka tillkommit under kristidens onormala förhållanden på bostadsmarknaden och fördenskull ofta icke motsvara nutida krav på fullgoda bostäder.

En avveckling av det statens bostadsbestånd, som icke är betingat av det direkta tjänsteintresset, kommer givetvis att kräva en viss övergångstid. Under denna tid synes den princip för användningen, som föreslagits i 1930 års betänkande, vara ändamålsenlig. Sådana i statens hus befintliga lägenheter, som icke kunna betraktas såsom tjänstebostäder i egentlig mening, böra sålunda i avvaktan på lämpliga tillfällen för avyttringen uthyras i den öppna bostadsmarknaden.

Den allmänna bestämmelsen i civila avlöningsreglementet om skyldighet att bebo tjänstebostad har utformats i överensstämmelse med 1936 års lönekommittés förslag. För tjänstemännen vid statens sinnessjukhus och statens järnvägar gäller emellertid icke ifrågavarande begränsning av skyldigheten att bebo anvisad bostad, och någon sådan begränsning gäller ej heller för personalen inom försvaret. Här gäller i stället, att befrielse från skyldighet

att mottaga och bebo anvisad tjänstebostad kan medgivas, om med hänsyn till tjänstemannens ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter avsevärda olägenheter prövas för honom vara förenade med skyldigheten att inneha anvisad bostad; vid statens sinnessjukhus och statens järnvägar, men däremot ej vid försvaret, skola särskilda personalombud finnas, som erhålla tillfälle att yttra sig i dylika frågor. Såsom skäl för att meddela särskilda bestämmelser för statens järnvägar anförde 1936 års lönekommitté, att många av de till personalen vid detta verk upplåtna bostäderna låge inom statens järnvägars inhägnade områden, inom bangårds-, stations- eller verkstadsområden, och att dessa bostäder icke lämpligen kunde avyttras eller uthyras till hyresgäster utom verket. Liknande skäl ha anförts i fråga om försvaret och statens sinnessjukhus.

För egen del har lönekommittén ansett sig böra förorda, att skyldigheten att mottaga och bebo tjänstebostad under den nya löneregleringsperioden för de olika personalgrupperna begränsas på samma sätt som för närvarande. De bestämmelser i detta ämne, som lönekommittén föreslår, äro således, oavsett olika jämkningar av redaktionell natur, av samma innebörd som de nu gällande. Lönekommittén har emellertid funnit sig böra föreslå, att, då tjänstebostadsbegreppet för försvarets del givits samma innebörd som för statens sinnessjukhus och statens järnvägars del, anordningen med personalombud, vilka skola erhålla tillfälle att yttra sig i frågor om befrielse från skyldighet att bebo tjänstebostad, skall införas även vid försvaret. I övrigt vill lönekommittén ansluta sig till 1936 års lönekommittés uttalande angående avveckling av sådana bostäder, vilkas upplåtande icke är påkallat ur tjänstesynpunkt. 1945 års lönekommitté anser för sin del önskvärt att en successiv avveckling, i den mån så befinnes möjligt och lämpligt, kommer till stånd även i fråga om motsvarande tjänstebostäder vid försvaret, statens sinnessjukhus och statens järnvägar. I detta sammanhang får lönekommittén även understryka angelägenheten av att, då nybyggnad skall ske av sådana personalbostäder, om vilkas framtida behövlighet ur tjänstesynpunkt full visshet icke råder, byggnaden såvitt möjligt förlägges utanför det egentliga institutions- eller anstaltsområdet, så att en avveckling sedermera kan komma till stånd, när så anses lämpligt.

För vissa statstjänstemän förekommer det, att tjänstebostad tillhandahålles av vederbörande kommun eller av flera kommuner gemensamt. Detta är förhållandet i fråga om provinsialläkare och distriktsveterinärer samt rektorer och vaktmästare vid vissa läroanstalter. Vidare förutsattes i gällande avlöningsbestämmelser, att tjänsteman vid akademien för de fria konsterna med konsthögskolan — därunder inbegripen professor vid konsthögskolan — kan erhålla tjänstebostad i akademiens hus. Där fråga är om bostad, som tillhandahålles provinsialläkare eller distriktsveterinär, kan upplåtelsen ske utan ersättning, om den som tillhandahåller bostaden därom besluter, men i övrigt är här fråga om tjänstebostad, för vilken tjänstemannen har att erlægga ersättning. Rektorerne intaga i så måtto en särställning, att de visserligen äro

skyldiga att mottaga anvisad tjänstebostad men ej att bebo densamma. I vad sålunda gäller föreslår lönekommittén ej ändring.

Beträffande tjänstebostads beskaffenhet finnas för närvarande inga bestämmelser meddelade i avlöningsreglementena. I fråga om vård och underhåll stadgas att angående begagnandet av tjänstebostad skola gälla de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet. Föreskrifter i sistnämnda hänseende finnas dels i reglementet den 30 december 1922 (nr 626) angående tjänstebostäder i vissa statsverket tillhöriga byggnader, dels, och framför allt, i särskilda bestämmelser, som utfärdats av vederbörande myndigheter. Lönekommittén anser att liksom hittills regleringen av tjänstebostädernas beskaffenhet, vård och underhåll icke bör ske i avlöningsreglementena. Kommittén föreslår emellertid, att i dem skall stadgas, att i dessa hänseenden skall — vad angår beskaffenheten utöver vad därom föreskrives i gällande hälsovårdsstadga — gälla vad som må särskilt stadgas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet. Den närmare regleringen avses skola ske i en eller, i den mån så anses erforderligt eller lämpligt, flera boställsordningar; en sådan närmare reglering bör komma till stånd snarast möjligt. Med föreskriften, att tjänstebostaden skall uppfylla hälsovårdsstadgans fordringar, avses självfallet icke att detta minimikrav skall godtagas såsom norm för tjänstebostädernas standard. Tvärtom vill lönekommittén uttryckligen uttala, att tjänstebostäderna skola vara i fullgott skick. I detta sammanhang må framhållas följande. Lönekommittén har utformat de föreslagna bestämmelserna på sådant sätt, att skyldighet att mottaga tjänstebostad endast föreligger, om bostaden står i överensstämmelse med av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet meddelade bestämmelser. Den, som ålagts mottaga tjänstebostad, vilken enligt hans mening icke uppfyller dessa krav, äger anföra klagomål hos Kungl. Maj:t. Detsamma gäller självfallet även, om en tjänsteman mottagit tjänstebostad och anser att den fastighetsförvaltande myndigheten icke vidtager erforderliga åtgärder för tjänstebostadens hållande i fullgott skick. Lönekommittén anser, att före behandlingen av dylika klagomål yttrande i allmänhet bör inhämtas av statens bostadsnämnd.

Gällande avlöningsreglementen innehålla vissa bestämmelser i fråga om skyldighet för innehavare av tjänstebostad eller, om han avlidit, hans dödsbo att upplåta utrymme till vikarie eller efterträdare och om tjänstebostads avträdande. I dessa bestämmelser har lönekommittén icke funnit anledning föreslå ändring.

Lönekommittén vill härefter ingå på frågan om den ersättning som bör utgå för tjänstebostad, vilken icke tillhandahålles såsom fri naturaförmån. I detta hänseende intaga de kommunala tjänstebostäder, som tillhandahållas provinsialläkare och distriktsveterinärer, en särställning. Om dem har för närvarande endast stadgats, att ersättning skall av tjänstemannen erläggas till vederbörande distrikt, kommun eller kommuner med belopp, som, där

överenskommelse ej kan träffas, bestämmas av länsstyrelsen. Så bör enligt lönekommitténs mening alltjämt vara fallet.

Beträffande ersättningen för övriga tjänstebostäder innehålla avlöningsreglementena föreskrifter om de grunder, efter vilka ersättningen skall bestämmas. Ersättningen — däri inbegripen i förekommande fall gottgörelse för centraluppvärmning eller för tillhandahållande av möbler, ävensom för ladugård, planteringsland eller dylikt, som följer med bostaden — skall bestämmas med hänsyn till det pris, som å orten i allmänhet gäller för lägenhet, vilken beträffande storlek och bekvämlighet samt beskaffenhet i övrigt kan anses likvärdig med tjänstebostaden. Om tjänstebostaden är belägen å ort, där hyresmarknad, som kan tjäna till ledning vid ersättningsbestämmande, saknas, får i stället skäligen hänsyn tagas till det hyrestal, som för orten beräknats i samband med dyrortsgrupperingen.

Lönekommittén har den principiella uppfattningen att i de fall, då tjänsteman ålägges att bebo tjänstebostad, ersättningen därför bör bestämmas så, att denna skyldighet varken medför en utanför lönesättningen liggande indirekt löneförmån eller en belastning i jämförelse med de fall, då sådan skyldighet ej finnes. Då ersättningen bestämmas från denna utgångspunkt, måste enligt lönekommitténs mening beaktas, att en tjänstebostad i vissa fall kan ha lägre hyresvärde än eljest likvärdiga bostäder å orten. Detta kan bero på bostadens belägenhet, varav i vissa fall också kunna följa särskilda besvär på tjänstefri tid för bostadshavaren, för vilka ersättning icke utgår, eller på annan dylik omständighet. Tvånget att bebo tjänstebostad bör också tillerkännas betydelse för sådana fall, då bostaden har sådan storlek eller beskaffenhet, att den — med hänsyn bland annat till befattningshavarens tjänsteställning — icke kan antagas överensstämma med dennes behov och rimliga önskemål. Lönekommittén har ansett, att dessa synpunkter böra komma till uttryck i avlöningsbestämmelserna. I de av kommittén föreslagna författningsbestämmelserna i ämnet har, jämte det nuvarande bestämmelser om ersättningsgrunderna oförändrade medtagits, föreskrivits, att vid ersättningsbestämmande jämväl skall beaktas bostadens belägenhet och karaktär av tjänstebostad.

Enligt nu gällande bestämmelser kunna närmare föreskrifter om ersättningsbestämmande meddelas av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet. Under erinran om att statens bostadsnämnd den 29 september 1927 avgivit förslag till riktlinjer för bestämmandet av ersättning för tjänstebostad (SOU 1927: 30) uttalade sig 1936 års lönekommitté för att dylika riktlinjer bleve utfärdade för att tjäna till vägledning för verken vid hyresersättningsbestämmande. Statens bostadsnämnd har sedermera avgivit ett förnyat förslag i ämnet den 26 september 1938 (SOU 1939: 36). 1945 års lönekommitté får för sin del förorda, att Kungl. Maj:t utfärdar föreskrifter i syfte att åvägabringa en enhetlig tillämpning av bestämmelserna om hyresbeloppens fastställande.

Vid de förhandlingar som förts mellan lönekommittén och tjänstemännens

huvudorganisationer, har även berörts frågan i vilken ordning tjänstebostadsinnehavare bör kunna beredas lindring i bostadsutgifterna på grund av försörjningsskyldighet mot barn. Enighet har därvid uppnåtts om att en sådan lindring icke bör åvägabringas genom nedsättning av ersättningen för tjänstebostaden. Man har härvid utgått från att bestämmelserna om de sociala förmåner, som tillerkännas familjeförsörjare, komma att utformas så, att innehavare av tjänstebostad kan bli delaktig av sådana förmåner under samma villkor som andra bostadsinnehavare.

Enligt gällande bestämmelser erlägges ersättningen för tjänstebostad i allmänhet genom avdrag å avlöningen. Med undantag härifrån föreligger skyldighet att själv inbetala ersättningen dels för provinsialläkare och distriktsveterinärer, som ha kommunal tjänstebostad, dels för tjänsteman vid akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, som bebor tjänstebostad i akademiens hus, och dels, såvitt angår ersättning för centraluppvärmning, för sådan rektor, som har kommunal tjänstebostad. Och vidare har annan tjänsteman än nu nämnts att, när hans avlöning ej förslår till avdraget för tjänstebostaden, själv inbetala det felande beloppet. Lönekommittén saknar anledning föreslå någon ändring i vad sålunda gäller. Frågan om ordningen för ersättningens bestridande omfattar emellertid även spörsmålet, huruvida ersättningen skall utgå i förskott eller efterskott. Härvidlag har tidigare allmänt gällt, att ersättningen skulle erläggas månadsvis i förskott. 1928 års lönekommitté förklarade emellertid på sin tid, att enligt vad den erfarit starkt delade meningar på denna punkt rådde bland ämbetsverk och personalorganisationer, och ansåg det därför vara lämpligast att överlåta åt ämbetsverkens eget avgörande, i vilken ordning ersättningen skulle erläggas. Denna mening delades av 1936 års lönekommitté, och någon bestämmelse i ämnet har ej meddelats i civila avlöningsreglementet. I militära avlöningsreglementet har däremot stadgats, att ersättningen skall utgå i förskott. 1945 års lönekommitté föreslår för sin del övergång till systemet med hyresersättningens erläggande i efterskott jämväl vid försvaret och vid de civila verk, där ersättningen för närvarande erlägges i förskott. Härigenom skulle vinnas dels jämställdhet i detta hänseende för samtliga statliga tjänstebostadsinnehavare, dels ock bättre överensstämmelse med reglerna om avlöningsutbetalande.

Slutligen får lönekommittén framhålla, att folkskolans lärare i det hänseende, varom här är fråga, intaga en särställning genom att för dem tillämpas ett system med ett visst antal såsom hyresavdrag betecknade belopp, varvid det belopp, som skall tillämpas i det särskilda fallet, bestämmas på grundval av en särskild hyresgruppering. Det synes lönekommittén ändamålsenligt att ett sådant system inom detta område tillämpas även i fortsättningen. Lönekommittén får emellertid beträffande folkskolans lärare erinra om att tjänstebostadsfrågan för deras del nyligen varit föremål för en ingående särskild utredning genom 1941 års lärarlönesakkunniga. Dessas arbete har utmynnat i ett den 27 december 1945 avgivet betänkande med förslag till boställsordning för folkskolans lärare m. m. (SOU 1946: 8). Seder-

mera har författning i ämnet utfärdats (1946: 883). Lönekommittén har icke i sitt förslag till nytt avlöningsreglemente angivit de belopp, som hyresavdragen skola utgöra, då enligt vad kommittén inhämtat förslag härutinnan avsetts skola framläggas av lärarlönesakkunniga, varefter bestämmelser i ämnet skola införas i boställsordningen.

I de hänseenden, som ej ovan särskilt berörts, får lönekommittén hänvisa till de författningsförslag, som av kommittén framläggas.

TJÄNSTEDRÄKT

De i civila avlöningsreglementet meddelade bestämmelserna om tjänstedräkt grunda sig på ett förslag, som på sin tid framlades av 1928 års lönekommitté. Nämnade kommitté framhöll bland annat, att verk, som ålade tjänstemännen att vara iförda tjänstedräkt eller bära tjänstetecken, även borde tillhandahålla erforderliga persedlar och materialier, varigenom anskaffningskostnaderna kunde hållas lägre än om tjänstemännen nödgades själva inköpa persedlar och tillbehör hos detaljhandlare. Tjänstemän, vilka vore pliktiga att under tjänstgöring bära fullständig uniform, borde utan undantag vara berättigade till viss rabatt å priset för bekomna persedlar och materialier. Avdragets storlek borde göras direkt beroende av brukningstidens längd och bestämmas till lägst 30 och högst 50 procent av verkets självkostnadspris.

1936 års lönekommitté upptog i sitt förslag till civilt avlöningsreglemente 1928 års lönekommittés berörda förslag med en jämkning i avfattningen, som mera direkt angav att ett avdrag av 30 procent skulle vara att betrakta såsom det normala och att större avdrag borde ifrågakomma endast mera undantagsvis, då särskilda skäl därtill föranledde.

Jämte nu angivna bestämmelser, vilka förutsatte att ifrågavarande persedlar av tjänstemännen förvärvades med äganderätt, föreslogs även att tjänstetecken och skyddsbeklädnad skulle kunna av vederbörande myndighet tillhandahållas tjänstemännen såsom lån. En dylik anordning föreslogs i fråga om de statliga sinnessjukhusen kunna få tillämpas även beträffande andra klädespersedlar och materialier än skyddsbeklädnad och tjänstetecken.

De för närvarande gällande bestämmelserna i ämnet överensstämmer med 1936 års lönekommittés förslag. Vissa särbestämmelser ha därutöver meddelats angående rätt för särskilda befattningshavargrupper att, därest tjänstemännen själva ombesörjt tillverkning av uniformspersedlar, till vilka tyg tillhandahållits av vederbörande myndighet, erhålla kontant bidrag till täckande av styrkta kostnader för tillverkningen högst motsvarande statsverkets andel för det fall att persedlarna hade tillverkats genom myndighetens försorg.

Beträffande försvaret gälla andra bestämmelser än de ovan återgivna. Uniformspliktiga militära och civilmilitära beställningshavare äga vid tillträddandet av första ordinarie beställning eller av beställning som fänrik eller extra ordinarie underofficer eller av extra ordinarie civilmilitär beställning

uppbära ekiperingshjälp med i allmänhet 500 kronor eller, vad angår underbefäl med ordinarie anställning, 300 kronor. Härutöver utgår, på grund av förslag av 1936 års lönekommitté, för underhåll och förnyelse av uniformspersedlar ett årligt ekiperingsbidrag med 180 kronor (för underbefäl 120 kronor). Beställningshavare äga, mot ersättning, utbekomma erforderliga persedlar och materialier från kronans förråd eller låta tillverka persedlarna vid kronans verkstäder. Ersättningen skall motsvara kronans självkostnadspris för materialanskaffning samt tillverkningsarbeten.

För det icke-ordinarie militära manskapet är tjänstedräftsfrågan ordnad på annat sätt än nu angivits. För ifrågavarande beställningshavare ingår bland avlöningsförmånerna fri beklädnad överhuvud taget och således även fri tjänstedräft.

Vid tillkomsten av de bestämmelser angående tjänstedräft för *civila tjänstemän*, för vilka i det föregående redogjorts, synes någon beräkning icke ha verkställts angående den merkostnad, som uniformspliktig tjänsteman får vidkännas för sin beklädnad i jämförelse med förhållandena om uniformsplikt ej förelegat. Den i bestämmelserna angivna normalsiffran för medgiven rabatt, 30 procent av myndighetens självkostnadspris, har oförändrad medtagits från äldre avlöningsbestämmelser, vilka gällde vissa särskilda befattningshavargrupper vid kommunikationsverken, utan att någon prövning av nämnda siffras riktighet i och för sig eller av lämpligheten av dess utsträckande till all uniformspliktig personal företagits.

Genom lönekommitténs försorg har en ingående utredning verkställts till belysning av de olika faktorer, som påverka bedömningen av frågan om den rättvisa fördelningen mellan statsverket och den enskilde av kostnaderna för tjänstedräft. Utgångspunkten har härvid varit, att kostnadsfrågan så vitt möjligt bör regleras så, att det för varje tjänsteman ekonomiskt sett blir likgiltigt, om han är underkastad uniformsplikt eller icke. Staten bör följaktligen i princip bidra till kostnaderna för uniformeringen med vad som motsvarar den merkostnad, som uniformsplikten i och för sig vållar den enskilde tjänstemannen i jämförelse med den kostnad för beklädnad, som en icke uniformspliktig tjänsteman i motsvarande löneläge normalt kan beräknas ha.

De gjorda övervägandena ha givit till resultat, att någon anledning icke finnes att i fråga om civila tjänstemän i princip överge det system, som nu tillämpas och som i korthet kan betecknas såsom rabattsystemet. Bestämmelserna böra emellertid kompletteras i två hänseenden. Dels bör rabatten väsentligt höjas, såvitt angår den första anskaffningen av uniformspersedlar för uniformspliktig tjänsteman. Dels bör det för närvarande inom vissa förvaltningsområden medgivna förfarings sättet, enligt vilket tjänstemännen äga att själva ombesörja persedlarnas tillverkning och erhålla sömnadsbidrag högst motsvarande vad statsverket eljest skulle gälda, fastställas för allmän tillämpning. Å andra sidan bör, i konsekvens med den nyss angivna allmänna utgångspunkten, den inskränkningen i nuvarande grunder vidta-

gas, att någon lägsta gräns för storleken av den rabatt, som må medgivas tjänsteman vid nyanskaffning av persedlar, icke fastställles.

I fråga om den nyss anförda uppfattningen, att en högre rabattsats bör tillämpas vid första anskaffningen av uniformspersedlar än eljest, grundar sig densamma på att den första anskaffningen måste anses mera betungande för tjänstemannen än uniformens fortsatta underhåll och förnyelse. Kommittén har dock icke ansett sig böra föreslå, att den första uppsättningen tillhandahålles tjänstemännen helt kostnadsfritt. En lämplig avvägning har synts kommittén kunna åstadkommas, om rabatten och därmed statens bidrag till uniformskostnaden vid första anskaffningen av obligatoriska uniformspersedlar i egentlig mening sättes till 75 procent av myndighetens självkostnadspris.

Såsom ovan framhållits bör någon lägsta gräns icke sättas för rabatt vid nyanskaffning av persedlar. Det bör enligt lönekommitténs mening ankomma på Kungl. Maj:t att på framställning av vederbörande myndighet bestämma rabattsatsen för olika ifrågakommande personalgrupper. Så stort avdrag bör kunna medgivas, som kan anses motsvara den merkostnad uniformsplikten i och för sig beräknas åsamka tjänstemännen. Högsta medgivna rabatt föreslås liksom för närvarande skola vara 50 procent av självkostnadspriset.

Vidare finner sig lönekommittén böra förorda, att Kungl. Maj:t skall, då särskilda fall därtill föranleda, äga medgiva att tjänsteman må såsom lån från vederbörande myndighet utbekomma även andra klädespersedlar och materialier till sådana än skyddsbeklädnad. Ersättningen härför, som bör fastställas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet, bör motsvara den inbesparing av tjänstemans egna utgifter för beklädnad, som kan beräknas uppkomma genom persedlarnas tillhandahållande.

Tjänstetecken och vad därmed är att likställa böra i anslutning till vad nu gäller kunna utbekommas såsom lån utan ersättning. Detsamma bör gälla i fråga om persedlar, som tjänsteman ej är skyldig att inneha men tillfälligtvis ålagts bära.

Vad härefter angår *beställningshavare vid försvaret, utom det icke-ordinarie manskapat*, vill kommittén framhålla, att den i det föregående omnämnda särskilda utredning, som verkställdes genom kommitténs försorg, givit vid handen, att skäl kunna anföras för att införa det för de civila tjänstemännen gällande och av kommittén för dem föreslagna rabattsystemet även beträffande militära och civilmilitära befattningshavare. För dessa tillämpas, såsom tidigare nämnts, för närvarande ett system med kontanta bidrag. Lönekommittén har emellertid icke ansett sig böra föreslå någon ändring i nu gällande grunder för de militära och civilmilitära beställningshavarna. Kommittén har därvid bland annat vägletts av den synpunkten, att ett införande av rabattsystemet i fråga om nämnda beställningshavare skulle medföra avsevärt ökat administrativt arbete för de militära myndigheterna i jämförelse med nuvarande förhållanden. Viss hänsyn har kommittén även tagit till att

tanken på ett övergivande av det nuvarande systemet mött bestämt motstånd från personalhåll. Kommittén föreslår därför, att kontantsystemet i samma utsträckning som för närvarande bibehålles för beställningshavarna vid försvaret. Ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag skola därvid utgå med oförändrade belopp, dock att ekiperingsförmånerna för det ordinarie manskapet — långtjänstunderbefälet — enligt kommitténs mening böra vara desamma som för officerare och underofficerare. I sistnämnda del överensstämmer lönekommitténs förslag med vad 1946 års manskapslöneutredning förordat.

I fråga om *det icke-ordinarie manskapet* har 1946 års manskapslöneutredning i sitt betänkande föreslagit, att en viss del av detsamma — i stort sett det yngre manskapet, som ej kan räkna mer än fyra års anställning på aktiv stat — alltjämt skall erhålla s. k. blandavlöning, d. v. s. vissa fria naturaförmåner och en under hänsynstagande till dem avvägd kontant lön. Dessa beställningshavare avses även i fortsättningen skola erhålla fri beklädnad. Det övriga manskap, som innehar icke-ordinarie anställning, föreslås däremot skola i princip erhålla hela sin avlöning i form av kontantlön och sålunda, såvitt här är i fråga, självt bestrida kostnader för tjänstedräkt. Manskapslöneutredningen har förordat, att sist avsedd beställningshavare må såsom lån utbekomma erforderliga uniformspersedlar från kronans förråd, samt därvid framhållit, att ett betydande antal beställningshavare efter en relativt kort anställningstid måste lämna den militära tjänsten, varför anskaffning av egna persedlar i flertalet fall för den enskilde beställningshavaren skulle medföra kostnader, vilka icke stode i rimlig proportion till den tid, varunder persedlarna kunde användas. I fråga om storleken av den ersättning, som beställningshavarna skulle ha att erlægga till staten för erhållen tjänstedräkt har utredningen anfört, att den vid avvägningen av den föreslagna kontanta lönen utgått från att staten skulle betala halva kostnaden och att beställningshavaren skulle ha att för begagnandet erlægga ersättning med belopp motsvarande hälften av statens kostnader för persedlarna i fråga.

Lönekommittén anser sig för sin del kunna biträda vad manskapslöneutredningen sålunda föreslagit. Kommittén har visserligen icke haft möjlighet att utröna, huruvida den föreslagna hälftindelningen av uniformskostnaderna mellan staten och beställningshavaren står helt i överensstämmelse med lönekommitténs i det föregående uttalade uppfattning om att vid tillämpning av lånesystemet ersättningen bör motsvara den inbesparing av tjänstemannens egna utgifter för beklädnad, som kan beräknas uppkomma genom persedlarnas tillhandahållande. Med hänsyn till grunderna för den av manskapslöneutredningen föreslagna lönesättningen och då någon större avvikelse i berörda hänseende knappast kan antagas föreligga, anser sig emellertid lönekommittén icke böra göra invändning mot manskapslöneutredningens förslag att i detta fall tillämpa den föreslagna halveringsregeln.

I detta sammanhang må slutligen framhållas, att de sistberörda beställningshavarna enligt manskapslöneutredningens förslag skola kunna erhålla även andra beklädnadsartiklar än som tillhöra tjänstedräkt, utlämnade till sig såsom lån. För sådana artiklar bör givetvis, såsom manskapslöneutred-

ningen också förutsatt, ersättningen bestämmas på sådant sätt, att statens egna kostnader för desamma helt täckas.

Beträffande de av kommittén föreslagna bestämmelserna angående tjänstedrätt får kommittén i övrigt hänvisa till författningstexten. Såsom i annat sammanhang anförts, kommer emellertid lönekommittén senare att framlägga förslag till avlöningsbestämmelser för militär personal.

UTBETALNINGSBESTÄMMELSER

Enligt gällande avlöningsbestämmelser för ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän inom den civila och den militära statsförvaltningen samt lärare vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet skall avlöning utbetalas månadsvis i efterskott, i den mån icke beträffande särskild ersättning utbetalning i annan ordning är särskilt stadgad eller eljest finnes lämpligen böra ske. Med »särskild ersättning» torde härvid åsyftas exempelvis resekostnadsersättning, tjänstgöringsraktamente, ersättning för flyttningkostnad och övertidsersättning. Ett undantag från huvudregeln förekommer i folkskolans avlöningsreglemente och avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna, enligt vilka författningar avlöning för tjänstgöring, som upphör under loppet av kalendermånad, bör utbetalas vid tjänstgöringens slut. Även i civila icke-ordinariereglementet återfinnes en liknande föreskrift, avseende vissa extra lärare. I folkskolans avlöningsreglemente stadgas, att utbetalningen skall ske genom postverket, där ej annorlunda emellan skolstyrelsen och läraren överenskommit. I manskapsavlöningsreglementet stadgas — i anslutning till ett alltsedan 1901 års manskapslönereglering tillämpat system för främjande av regelbundet sparande bland manskapet — att i fråga om beställningshavare tillhörande löneplan Ma utbetalning må beträffande viss del av lönen ske genom insättning i postsparbanken.

Avfattningen av förenämnda huvudstadgande medger icke, att till befattningshavare utlämnas förskott å lön. Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 2 juli 1940 (nr 679) har emellertid Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande, förklarat hinder icke möta att undantagsvis i särskilt ömmande fall medgiva »förskottsutbetalning» av intjänt avlöning till befattningshavare, som avses i civila eller militära avlöningsreglementet eller i civila eller militära icke-ordinariereglementet. Av frågans behandling i riksdagen framgår, att den härigenom öppnade möjligheten avsetts för sådana fall, då tjänsteman drabbats av sjukdom eller avlidit och tjänstemannen respektive hans efterlevande befinna sig i sådant ekonomiskt läge, att tillfällig hjälp för mötande av oförutsedda och hastigt påkommande utgifter är av behovet synnerligen påkallad.

Bortsett från särskilt medgivna undantag skall alltså avlöning utbetalas månadsvis i efterskott. Det torde vara uppenbart, att därvid måste med »avlöning» förstås den lön jämte rörliga och fasta tilläggsförmåner, som belöper på vederbörande månad och uträknats med beaktande av de på förmånernas storlek inverkan tjänstgöringsförhållandena under samma månad. Flertalet myndigheter torde förfara så, att löneutbetalningarna verk-

ställas den sista eller den näst sista helgfria dagen i månaden. Genom att hålla avlöningslistan öppen så länge som möjligt eftersträvar man att kunna taga hänsyn även till ledigheter och förordnanden, vilka infalla under månadens sista dagar.

Den beskrivna ordningen är under alla förhållanden ägnad att till själva månadskiftet koncentrera arbetet med avlöningslistan, vilket givetvis kan vålla praktiska olägenheter. Särskilda organisatoriska förhållanden kunna emellertid för vissa myndigheters vidkommande omöjliggöra, att avlöningsarbetet bedrivs på angivet sätt. Redan den omständigheten, att ett verk omfattar ett stort antal befattningshavare, försvårar ett samtidigt uppfyllande av kravet, att samtliga tjänstgöringsförhållanden under månaden skola beaktas, och önskemålet, att avlöningen utbetalas vid månadens slut. Svårigheterna accentueras, om uppgifter skola inhämtas från flera olika avdelningar (byråer, kontor) inom verket. I än högre grad är detta fallet, då avlöningar utbetalas centralt för ett flertal på olika orter belägna tjänsteställen eller då ledigheter, förordnanden o. d. meddelas av annan myndighet än den, som handhar utbetalningen. Särskilda omständigheter föreligga vid underförvaltningar som äro hänvisade till att rekvrirera avlöningsmedel från annan myndighet. Sådan rekvisition måste av naturliga skäl göras en icke alltför kort tid innan utbetalning är avsedd att äga rum men skall å andra sidan i princip avse avlöningslistans definitiva totalbelopp, varför redogörare vid underförvaltning i praktiken alltid torde vara nödsakad att giva avkall antingen på kravet, att samtliga tjänstgöringsförhållanden under månaden skola beaktas, eller på önskemålet, att utbetalningen sker vid månadens slut. Därvid ligger närmast till hands att bortse från ledigheter m. m. i slutet av månaden och reglera ifrågakommande ändringar i avlöningsbeloppet först i avlöningslistan för nästföljande månad. Ett dylikt förfarande torde ganska allmänt praktiseras av myndigheter, vid vilka angivna svårigheter äro för handen. I en del fall torde man gå tillväga på det sättet, att vid avlöningslistans upprättande hänsyn tages endast till ledigheter och förordnanden, vilka infalla eller äro för redogöraren kända senast viss dag i månaden, exempelvis den 15 eller den 20.

Ett exempel på systematisk tillämpning av sistberörda metod erbjuda vissa av försvarets civilförvaltning den 30 juni 1945 fastställda föreskrifter angående utbetalande av löneförmåner och ersättningar. Enligt dessa föreskrifter skall tjänstgöringsuppgift tillställas avlöningsuträknande myndighet genom försorg av chefen för det förband (regemente, flottilj, stab, skola etc.) där vederbörande tjänstgör. Uppgiften skall avgivas den 16 varje månad och avse tiden från och med den 16 i föregående månad t. o. m. den 15 i den månad, under vilken den insändes. Å tjänstgöringsuppgiften skola upplysningar lämnas om tjänstgöringens omfattning, förmåner utöver lön, frånvaro m. m.

1945 års lönekommitté har funnit sig böra undersöka, huruvida icke de svårigheter av ovan angiven art, vilka nu äro förenade med avlöningsarbetet, skulle kunna helt eller delvis undanröjas i samband med löneregleringen.

Åtgärder i sådant syfte ha framstått som särskilt angelägna med hänsyn till de nya uppgifter, vilka kommit att åvila redogörarna genom det från och med år 1947 tillämpade systemet för skatteuppbörd.

Även i andra hänseenden har det emellertid syntts kommittén erforderligt att ompröva nu gällande grunder för utbetalande av lön. Fråga har sålunda uppkommit, bland annat, om införande av kortare avlöningsterminer samt om spridning av löneutbetalningarna över ett antal dagar i slutet av varje månad. Det har vidare ifrågasatts, huruvida icke den rätt att uppbära avlöning vid anställnings upphörande under loppet av kalendermånad, som nu tillkommer vissa lärare, borde utsträckas att omfatta statens befattningshavare i allmänhet.

Då lönekommittén ansett önskvärt att vid sina överväganden rörande här avsedda spörsmål äga närmare kännedom om de erfarenheter, som det praktiska avlöningsarbetet givit inom olika grenar av statsförvaltningen, har kommittén låtit utarbete en promemoria i ämnet, vilken tillställts ett tjugotal myndigheter för yttrande.

De hörda myndigheterna ha allmänt förordat, att kalendermånaden bibehålles som avlöningstermin. Fångvårdsstyrelsen har dock uttalat önskemålet, att blivande bestämmelser icke måtte utesluta möjligheten att till intermittert tjänstgörande eller tillfälligt anställd personal utbetala s. k. periodlön, avseende annan lönetermin än kalendermånaden.

Förslaget om tätare löneutbetalningar har avvisats av samtliga myndigheter under hänvisning, bland annat, till det avsevärt ökade personalbehov, som genomförandet därav kunde väntas föranleda. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har till stöd för sitt ståndpunktstagande i frågan därjämte åberopat resultatet av en bland styrelsens personal anordnad opinionsundersökning.

Frågan, huruvida avlöning bör kunna utbetalas vid anställnings upphörande under loppet av kalendermånad även till andra befattningshavare än lärare, har av myndigheterna besvarats jakande. I en del fall har erinrats, att nuvarande bestämmelser icke torde lägga hinder i vägen för ett dylikt förfarande.

I ett stort antal yttranden har framhållits, att ett generellt medgivande till utbetalning under, exempelvis, de fem sista dagarna i månaden skulle vara av värde. Karolinska institutet har därvid erinrat om att en stor del av de avlöningar, som utbetalas från institutet, tillställas vederbörande över postgiro. Generalpoststyrelsen har förklarat sig med tillfredsställelse hälsa alla åtgärder, som kunde vara ägnade att minska den postala trafiken vid månadsskiftena. En åtgärd i denna riktning syntes vara, att löneutbetalningarna, i den mån så befundes möjligt, spredes över åtminstone de fem sista dagarna i varje månad.

Myndigheterna ha genomgående betecknat det som lämpligt, att redogörare medgives verkställa noteringar rörande tjänstgöringsförhållanden av beskaffenhet att påverka avlöningens storlek först i avlöningslistan för månaden näst efter den, till vilken noteringarna i verkligheten hänföra sig. I

det övervägande flertalet yttranden har uttalats, att det bör få ankomma på vederbörande myndighet att själv avgöra, i vilken utsträckning hänsynstagandet till ledigheter och förordnanden skall på dylikt sätt uppskjutas. Generalpoststyrelsen har dock förordat, att uppskovet skall avse de särskilda tjänstgöringsförhållandena under hel månad med undantag för sådana fall, då befattningshavare under månaden beviljats tjänstledighet med C-avdrag under mer än fem dagar eller avlidit eller av annan anledning frånträtt sin tjänst eller ock beviljats tjänstledighet med C-avdrag under hela den följande månaden.

1945 års lönekommitté anser, i likhet med de myndigheter som uttalat sig i frågan, att lön till statens tjänstemän i princip bör liksom hittills beräknas och utbetalas för kalendermånad. Detsamma bör gälla i fråga om vissa andra kontanta avlöningsförmåner, till vilka rätt förvärvas genom tjänstgöring under viss tidsperiod. Sådana förmåner äro bl. a. vikariatersättning, särskild ersättning till tjänsteman som vid sidan av tjänstgöringen i egen tjänst bestrider annan tjänst, avlöningsförstärkning, kallortstillägg, enslighetstillägg, befattningsarvode samt ställföreträdararvode. I fråga om lönen skola därvid i allmänhet de månadslönebelopp tillämpas, som framgå av statens löneplansförordning. I vissa fall skall dock lönen i stället beräknas såsom summan av vederbörliga daglöner. Sistnämnda beräkningsätt måste alltid användas i fråga om lön till extra lärare. Vidare skall lönen bestämmas enligt här avsedd grund, då annan tjänsteman äger åtnjuta lön endast för en del av vederbörande månad ävensom då hans löneställning eller den för hans anställning gällande tjänstgöringstiden undergår förändring under loppet av månaden.

Lönekommittén har icke funnit tillräckliga skäl föreligga att förorda något sådant avsteg från regeln, att kalendermånaden skall utgöra avlöningsperiod, som fångvårdsstyrelsen föreslagit med syftning på vissa mera tillfälligt anställda tjänstemannagrupper.

I fråga om tidpunkten för utbetalande av här avsedda förmåner finner lönekommittén lämpligt, att en viss valfrihet beredes myndigheterna, dock inom gränser, som fixeras i avlöningsreglementet. Om, såsom lönekommittén föreslår, avlöning i regel skall utbetalas tidigast den 25:e dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden, erhålles ett icke oväsentligt utrymme för betalningarnas utspridande. Lönekommittén har utgått från att den föreslagna anordningen skall kunna bidra till en önskvärd utjämning av arbetsbelastningen såväl för de statliga redogörarna som också i viss mån inom andra områden, särskilt för postverkets personal.

Ehuru någon senaste utbetalningsdag för närvarande icke finnes uttryckligen föreskriven, torde, såsom redan nämnts, utbetalning i de flesta fall äga rum den sista eller näst sista helgfria dagen i månaden. Enligt vad för lönekommittén upplysts, inträffar det emellertid, att tjänstemän tillhörande vissa kategorier, vilka erhålla sin avlöning genom postverkets förmedling eller genom insättning å bankräkning, icke få tillgång till densamma förrän

någon eller några dagar in i den följande månaden. I dylika fall kunna uppenbarligen olägenheter vållas tjänstemännen. Lönekommittén vill därför framhålla, att avlöningen för viss månad bör, oavsett på vilket sätt den samma tillställs tjänstemannen, vara för honom tillgänglig senast å den sista vardagen i samma månad. Kommittén har även givit uttryck åt denna sin uppfattning i de föreslagna avlöningsbestämmelserna.

Från regeln, att avlöningsförrättning skall förläggas till tiden från och med den 25:e dagen i månaden, föreslår lönekommittén vissa undantag. Sålunda har lönekommittén — i anslutning till vad som redan gäller för statliga extra lärare och kommunalt anställda lärare — ansett det böra generellt gälla, att tjänsteman, vars anställning upphör vid annan tidpunkt än kalendermånads utgång, skall äga uppbära honom tillkommande avlöning i samband med anställningens upphörande. Vidare böra möjligheter till utbetalning av intjänat avlöning tidigare än vid ordinarie avlöningstillfälle enligt lönekommitténs mening allttjämt förefinnas i sådana fall, som avses i det förut omförmälda cirkuläret den 2 juli 1940, nr 679. Såväl av allmänna ordningshänsyn som i betraktande av frågans principiella vikt synas emellertid reglerna härom böra meddelas inom vederbörande avlöningsreglementes ram. Som ett resultat av förhandlingarna mellan lönekommittén och tjänstemännens huvudorganisationer förordas härjämte, att reglerna ifråga utsträckas till att avse även sådana fall, då tjänstemannaanställning tillträts i samband med övergång från annan anställning och vederbörande i denna uppburit lön för kortare perioder än en månad. Det synes lönekommittén skäligt, att hänsyn på detta sätt kan tagas till de temporära svårigheter, som för tjänstemannen och hans familj torde kunna vara förenade med övergången från en kortare till en längre hushållningsperiod.

Ordningen för utbetalning av andra kontanta löneförmåner än sådana, varom här ovan talats, anser lönekommittén icke lämpligen böra bindas vid särskilda regler i avlöningsreglementena. Det gäller här förmåner av mycket varierande slag, såsom övertidsersättning, lönetillägg vid särskilda slag av tjänstgöring, arvoden för särskilda uppdrag, ersättning vid resa, tjänstgöringsraktamente, ersättning för flyttningskostnad, felräkningspenningar m. m. Beträffande sådana förmåner bör i stället, där ej Kungl. Maj:t meddelat beslut i ämnet, gälla vad vederbörande myndighet prövar lämpligt.

I fråga om de svårigheter, som enligt vad i det föregående berörts äro förenade med ett samtidigt beaktande av rätt tid för utbetalning och av sådana särskilda tjänstgöringsförhållanden, som inverka på löneförmånernas storlek, vill lönekommittén anföra följande.

Lönekommittén finner det uppenbart, att uppfyllandet av båda de krav, varom här är fråga, icke rimligen kan åläggas redogörarna, i varje fall icke då fråga är om verk med en mera talrik personal. Förutsättningen därför skulle nämligen vara, att rapporteringen rörande särskilda tjänstgöringsförhållanden, löneuträkningen och avlöningshandlingarnas upprättande toge ingen eller en mycket obetydlig tid i anspråk. I verkligheten kunna emellertid dessa procedurer vara tämligen tidskrävande, och avlöningsbestämmel-

serna böra utformas med hänsyn härtill. I praktiken har, som redan nämnts, förevarande problem lösts så, att vederbörliga noteringar rörande ledigheter och förordnanden pläгат verkställas i avlöningslistan för månaden näst efter den, till vilken de hänfört sig, i den mån ledigheterna och förordnandena icke kunnat beaktas i samband med löneutbetalningen för sistnämnda månad. Denna ordning anser lönekommittén nu böra legaliseras. Några olägenheter av densamma torde i stort sett icke ha försports. Vissa ojämnheter ha emellertid kunnat uppkomma vid systemets tillämpning. Med hänsyn till eventuella ändringar i procenttalet för det rörliga tillägget och — beträffande C-avdrag — till månadernas olika dagantal har det nämligen i viss mån haft saklig betydelse, huruvida noteringarna behandlats efter förhållandena under den månad, då de verkställts, eller om de visserligen överförts till den nästföljande månadens avlöningslista men behandlats på samma sätt som om de verkställts i avlöningslistan för den månad, till vilken de i verkligheten hänfört sig. Enligt vad som framgår av uppgifter, som lönekommittén införskaffat, har förfarandet härvidlag varierat olika myndigheter emellan, även om man i allmänhet förklarar sig anse det senare alternativet vara det korrekta. Till denna uppfattning ansluter sig även lönekommittén. Vid genomförande av de förslag, som kommittén framlägger i fråga om sättet för åvägabringande av löneförmånernas rörlighet och om införande av särskilda daglöner, synes emellertid tillämpningen av det här ifrågavarande systemet icke behöva erbjuda några tekniska eller andra svårigheter. Den praktiska tillämpningen torde komma att ytterligare underlättas om, såsom lönekommittén efter undersökningar funnit lämpligt, vissa förändringar vidtagas i de nu använda formulären till avlöningslistor. På frågan härom anser sig emellertid lönekommittén icke böra ingå.

Om den preliminära beräkningen av löneförmånerna medför, att en tjänsteman för viss månad utfår ett alltför högt belopp, skall skillnaden vid det närmast följande utbetalningstillfället avdragas från vad han då eljest skulle ha erhållit. Det måste emellertid förutsättas, att detta i vissa fall icke låter sig göra, emedan vederbörandes anställning upphört eller han vid det senare utbetalningstillfället har att utfå ett avlöningsbelopp, som icke förslår till avdragets verkställande. Med hänsyn härtill har lönekommittén funnit det erforderligt att i sitt förslag till utbetalningsbestämmelser intaga en föreskrift, enligt vilken tjänsteman i förekommande fall skall vara skyldig att återbetala vad han bekommit för mycket. Återbetalningen skall ske inom den tid och i den ordning, som myndigheten bestämmer; stundom torde det kunna befinnas skäligt att medgiva beloppets uppdelning på flera amorteringar.

I förevarande sammanhang har lönekommittén ägnat uppmärksamhet åt frågan om en reformering av avlöningsprocesserna. Detta betydelsefulla spörsmål, vars lösande bland annat förutsätter en grundlig analys av vissa för närvarande oklara rättsfrågor och som synes stå i ett visst samband med frågan om inrättande av en särskild lönedomstol, har kommittén dock icke kunnat upptaga till behandling.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

FÖRSLAG TILL STATENS LÖNEPLANSFÖRORDNING

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Tillämpningsområde.

De löneplaner med tillhörande lönetabeller och särskilda föreskrifter, som innehållas i denna förordning, skola tillämpas i den utsträckning, som anges i avlöningsreglementen utfärdade av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut.

2 §.

Löneplaner.

Löneplan nr 1.

Löne- klass nr	Ortsgrupp					Löne- klass nr	Ortsgrupp				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
	Årslön, kronor						Årslön, kronor				
1	2 856	2 988	3 120	3 252	3 396	21	7 248	7 596	7 932	8 280	8 628
2	2 940	3 072	3 216	3 360	3 504	22	7 680	8 052	8 412	8 784	9 144
3	3 060	3 204	3 348	3 492	3 636	23	8 136	8 520	8 904	9 300	9 684
4	3 192	3 336	3 492	3 648	3 804	24	8 604	9 012	9 420	9 828	10 236
5	3 360	3 516	3 672	3 828	3 996	25	9 168	9 576	9 984	10 392	10 800
6	3 552	3 720	3 888	4 056	4 224	26	9 744	10 152	10 560	10 968	11 376
7	3 756	3 936	4 116	4 296	4 476	27	10 356	10 764	11 172	11 580	11 988
8	3 972	4 152	4 344	4 536	4 728	28	10 968	11 376	11 784	12 192	12 600
9	4 188	4 392	4 596	4 788	4 992	29	11 592	12 000	12 408	12 816	13 224
10	4 440	4 644	4 860	5 064	5 280	30	12 216	12 624	13 032	13 440	13 848
11	4 668	4 884	5 112	5 328	5 556	31	12 804	13 212	13 620	14 028	14 436
12	4 896	5 124	5 352	5 592	5 820	32	13 392	13 800	14 208	14 616	15 024
13	5 112	5 352	5 592	5 844	6 084	33	13 896	14 304	14 712	15 120	15 528
14	5 328	5 580	5 832	6 084	6 336	34	14 400	14 808	15 216	15 624	16 032
15	5 544	5 808	6 072	6 336	6 600	35	14 904	15 312	15 720	16 128	16 536
16	5 760	6 036	6 312	6 588	6 864	36	15 408	15 816	16 224	16 632	17 040
17	6 000	6 288	6 564	6 852	7 140	37	15 912	16 320	16 728	17 136	17 544
18	6 240	6 540	6 828	7 128	7 428	38	16 416	16 824	17 232	17 640	18 048
19	6 528	6 840	7 152	7 464	7 776	39	16 920	17 328	17 736	18 144	18 552
20	6 828	7 164	7 488	7 812	8 136	40	17 424	17 832	18 240	18 648	19 056

Löneplan nr 2.

Löne- klass nr	Årslön, kronor	Löne- klass nr	Årslön, kronor	Löne- klass nr	Årslön, kronor
1	12 000	9	16 800	17	21 900
2	12 600	10	17 400	18	22 800
3	13 200	11	18 000	19	23 700
4	13 800	12	18 600	20	25 500
5	14 400	13	19 200	21	27 600
6	15 000	14	19 800	22	29 700
7	15 600	15	20 400	23	33 600
8	16 200	16	21 000	24	39 600

Löneplan nr 3.

Löne- klass nr	L ö n e g r u p p			
	I	II	III	IV
	Årslön, kronor			
1	10 668	11 976	13 284	14 592
2	11 280	12 588	13 896	15 204
3	11 892	13 200	14 508	15 816
4	12 504	13 812	15 120	16 428

Löneplan nr 4.

Löne- klass nr	L ö n e g r u p p				
	I	II	III	IV	V
	Årslön, kronor				
1	6 360	7 104	7 848	8 592	9 336
2	6 624	7 368	8 112	8 856	9 600
3	7 020	7 764	8 508	9 252	9 996
4	7 452	8 196	8 940	9 684	10 428

3 §.

Grundlönstabeller.

Tabell till löneplan nr 1, ortsgrupp 1.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor	Övertidsersättning för timme vid arbete å	
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor		enkel övertid, kronor	kvalifi- cerad övertid, kronor
1	238	8-50	8-20	7-95	7-70	0-90	1-65	2-50
2	245	8-75	8-45	8-15	7-90	0-95	1-70	2-55
3	255	9-10	8-80	8-50	8-25	1-05	1-80	2-70
4	266	9-50	9-15	8-85	8-60	1-15	1-85	2-80
5	280	10-00	9-65	9-35	9-05	1-25	1-95	2-95
6	296	10-55	10-20	9-85	9-55	1-35	2-05	3-10
7	313	11-20	10-80	10-45	10-10	1-50	2-20	3-30
8	331	11-80	11-40	11-05	10-70	1-65	2-30	3-50
9	349	12-45	12-05	11-65	11-25	1-80	2-45	3-65
10	370	13-20	12-75	12-35	11-95	1-95	2-60	3-90
11	389	13-90	13-40	12-95	12-55	2-10	2-70	4-10
12	408	14-55	14-05	13-60	13-15	2-25	2-85	4-30
13	426	15-20	14-70	14-20	13-75	2-35	3-00	4-45
14	444	15-85	15-30	14-80	14-30	2-50	3-10	4-65
15	462	16-50	15-95	15-40	14-90	2-65	3-25	4-85
16	480	17-15	16-55	16-00	15-50	2-80	3-35	5-05
17	500	17-85	17-25	16-65	16-15	2-95	3-50	5-25
18	520	18-55	17-95	17-35	16-75	3-10	3-65	5-45
19	544	19-45	18-75	18-15	17-55	3-25	3-80	5-70
20	569	20-30	19-60	18-95	18-35	3-40	4-00	5-95
21	604	21-55	20-85	20-15	19-50	3-65	4-25	6-35
22	640	22-85	22-05	21-35	20-65	3-90	4-50	6-70
23	678	24-20	23-40	22-60	21-85	4-15	4-75	7-10
24	717	25-60	24-70	23-90	23-15	4-40	5-00	7-55
25	764	27-30	26-35	25-45	24-65	4-70	5-35	8-00
26	812	29-00	28-00	27-05	26-20	5-00		
27	863	30-80	29-75	28-75	27-85	5-35		
28	914	32-65	31-50	30-45	29-50	5-70		
29	966	34-50	33-30	32-20	31-15	6-15		
30	1 018	36-35	35-10	33-95	32-85	6-80		
31	1 067	38-10	36-80	35-55	34-40	7-45		
32	1 116	39-85	38-50	37-20	36-00	8-10		
33	1 158	41-35	39-95	38-60	37-35	8-70		
34	1 200	42-85	41-40	40-00	38-70	9-30		
35	1 242	44-35	42-85	41-40	40-05	9-85		
36	1 284	45-85	44-30	42-80	41-40	10-40		
37	1 326	47-35	45-70	44-20	42-75	11-00		
38	1 368	48-85	47-15	45-60	44-15	11-55		
39	1 410	50-35	48-60	47-00	45-50	12-10		
40	1 452	51-85	50-05	48-40	46-85	12-65		

Tabell till löneplan nr 1, ortsgrupp 2.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor	Övertidsersättning för timme vid arbete å	
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor		enkel övertid, kronor	kvalifi- cerad övertid, kronor
1	249	8-90	8-60	8-30	8-05	0-95	1-75	2-60
2	256	9-15	8-85	8-55	8-25	1-00	1-80	2-70
3	267	9-55	9-20	8-90	8-60	1-10	1-85	2-80
4	278	9-95	9-60	9-25	8-95	1-20	1-95	2-90
5	293	10-45	10-10	9-75	9-45	1-30	2-05	3-10
6	310	11-05	10-70	10-35	10-00	1-45	2-15	3-25
7	328	11-70	11-30	10-95	10-60	1-60	2-30	3-45
8	346	12-35	11-95	11-55	11-15	1-75	2-40	3-65
9	366	13-05	12-60	12-20	11-80	1-90	2-55	3-85
10	387	13-80	13-35	12-90	12-50	2-05	2-70	4-05
11	407	14-55	14-05	13-55	13-15	2-20	2-85	4-25
12	427	15-25	14-70	14-25	13-75	2-35	3-00	4-50
13	446	15-95	15-40	14-85	14-40	2-50	3-10	4-70
14	465	16-60	16-05	15-50	15-00	2-65	3-25	4-90
15	484	17-30	16-70	16-15	15-60	2-80	3-40	5-10
16	503	17-95	17-35	16-75	16-25	2-95	3-50	5-30
17	524	18-70	18-05	17-45	16-90	3-10	3-65	5-50
18	545	19-45	18-80	18-15	17-60	3-25	3-80	5-70
19	570	20-35	19-65	19-00	18-40	3-40	4-00	6-00
20	597	21-30	20-60	19-90	19-25	3-60	4-20	6-25
21	633	22-60	21-85	21-10	20-40	3-85	4-45	6-65
22	671	23-95	23-15	22-35	21-65	4-10	4-70	7-05
23	710	25-35	24-50	23-65	22-90	4-35	4-95	7-45
24	751	26-80	25-90	25-05	24-25	4-60	5-25	7-90
25	798	28-50	27-50	26-60	25-75	4-90	5-60	8-40
26	846	30-20	29-15	28-20	27-30	5-20		
27	897	32-05	30-95	29-90	28-95	5-55		
28	948	33-85	32-70	31-60	30-60	5-90		
29	1 000	35-70	34-50	33-35	32-25	6-35		
30	1 052	37-55	36-30	35-05	33-95	7-05		
31	1 101	39-30	37-95	36-70	35-50	7-70		
32	1 150	41-05	39-65	38-35	37-10	8-35		
33	1 192	42-55	41-10	39-75	38-45	8-95		
34	1 234	44-05	42-55	41-15	39-80	9-55		
35	1 276	45-55	44-00	42-55	41-15	10-15		
36	1 318	47-05	45-45	43-95	42-50	10-70		
37	1 360	48-55	46-90	45-35	43-85	11-25		
38	1 402	50-05	48-35	46-75	45-25	11-80		
39	1 444	51-55	49-80	48-15	46-60	12-35		
40	1 486	53-05	51-25	49-55	47-95	12-90		

Tabell till löneplan nr 1, ortsgrupp 3.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor	Övertidsersättning för timme vid arbete å	
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor		enkel övertid, kronor	kvalifi- cerad övertid, kronor
1	260	9-30	8-95	8-65	8-40	1-00	1-80	2-75
2	268	9-55	9-25	8-95	8-65	1-05	1-90	2-80
3	279	9-95	9-60	9-30	9-00	1-15	1-95	2-95
4	291	10-40	10-05	9-70	9-40	1-25	2-05	3-05
5	306	10-95	10-55	10-20	9-85	1-40	2-15	3-20
6	324	11-55	11-15	10-80	10-45	1-55	2-25	3-40
7	343	12-25	11-85	11-45	11-05	1-70	2-40	3-60
8	362	12-95	12-50	12-05	11-70	1-85	2-55	3-80
9	383	13-70	13-20	12-75	12-35	2-00	2-70	4-00
10	405	14-45	13-95	13-50	13-05	2-15	2-85	4-25
11	426	15-20	14-70	14-20	13-75	2-30	3-00	4-45
12	446	15-95	15-40	14-85	14-40	2-45	3-10	4-70
13	466	16-65	16-05	15-55	15-05	2-60	3-25	4-90
14	486	17-35	16-75	16-20	15-70	2-75	3-40	5-10
15	506	18-05	17-45	16-85	16-30	2-90	3-55	5-30
16	526	18-80	18-15	17-55	16-95	3-05	3-70	5-50
17	547	19-55	18-85	18-25	17-65	3-20	3-85	5-75
18	569	20-30	19-60	18-95	18-35	3-35	4-00	5-95
19	596	21-30	20-55	19-85	19-25	3-55	4-15	6-25
20	624	22-30	21-50	20-80	20-15	3-75	4-35	6-55
21	661	23-60	22-80	22-05	21-30	4-00	4-65	6-95
22	701	25-05	24-15	23-35	22-60	4-25	4-90	7-35
23	742	26-50	25-60	24-75	23-95	4-50	5-20	7-80
24	785	28-05	27-05	26-15	25-30	4-80	5-50	8-25
25	832	29-70	28-70	27-75	26-85	5-10	5-80	8-75
26	880	31-45	30-35	29-35	28-40	5-40		
27	931	33-25	32-10	31-05	30-05	5-75		
28	982	35-05	33-85	32-75	31-70	6-15		
29	1 034	36-95	35-65	34-45	33-35	6-60		
30	1 086	38-80	37-45	36-20	35-05	7-25		
31	1 135	40-55	39-15	37-85	36-60	7-95		
32	1 184	42-30	40-85	39-45	38-20	8-60		
33	1 226	43-80	42-30	40-85	39-55	9-20		
34	1 268	45-30	43-70	42-25	40-90	9-80		
35	1 310	46-80	45-15	43-65	42-25	10-40		
36	1 352	48-30	46-60	45-05	43-60	10-95		
37	1 394	49-80	48-05	46-45	44-95	11-55		
38	1 436	51-30	49-50	47-85	46-30	12-10		
39	1 478	52-80	50-95	49-25	47-70	12-65		
40	1 520	54-30	52-40	50-65	49-05	13-20		

Tabell till löneplan nr 1, ortsgrupp 4.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor	Övertidsersättning för timme vid arbete å	
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor		enkel övertid, kronor	kvalifi- cerad övertid, kronor
1	271	9.70	9.35	9.05	8.75	1.05	1.90	2.85
2	280	10.00	9.65	9.35	9.05	1.10	1.95	2.95
3	291	10.40	10.05	9.70	9.40	1.20	2.05	3.05
4	304	10.85	10.50	10.15	9.80	1.30	2.15	3.20
5	319	11.40	11.00	10.65	10.30	1.45	2.25	3.35
6	338	12.05	11.65	11.25	10.90	1.60	2.35	3.55
7	358	12.80	12.35	11.95	11.55	1.75	2.50	3.75
8	378	13.50	13.05	12.60	12.20	1.90	2.65	3.95
9	399	14.25	13.75	13.30	12.85	2.05	2.80	4.20
10	422	15.05	14.55	14.05	13.60	2.25	2.95	4.45
11	444	15.85	15.30	14.80	14.30	2.40	3.10	4.65
12	466	16.65	16.05	15.55	15.05	2.55	3.25	4.90
13	487	17.40	16.80	16.25	15.70	2.70	3.40	5.10
14	507	18.10	17.50	16.90	16.35	2.85	3.55	5.30
15	528	18.85	18.20	17.60	17.05	3.00	3.70	5.55
16	549	19.60	18.95	18.30	17.70	3.15	3.85	5.75
17	571	20.40	19.70	19.05	18.40	3.30	4.00	6.00
18	594	21.20	20.50	19.80	19.15	3.45	4.15	6.25
19	622	22.20	21.45	20.75	20.05	3.65	4.35	6.55
20	651	23.25	22.45	21.70	21.00	3.85	4.55	6.85
21	690	24.65	23.80	23.00	22.25	4.10	4.85	7.25
22	732	26.15	25.25	24.40	23.60	4.40	5.10	7.70
23	775	27.70	26.70	25.85	25.00	4.70	5.45	8.15
24	819	29.25	28.25	27.30	26.40	5.00	5.75	8.60
25	866	30.95	29.85	28.85	27.95	5.30	6.05	9.10
26	914	32.65	31.50	30.45	29.50	5.60		
27	965	34.45	33.30	32.15	31.15	5.95		
28	1 016	36.30	35.05	33.85	32.75	6.35		
29	1 068	38.15	36.85	35.60	34.45	6.80		
30	1 120	40.00	38.60	37.35	36.15	7.50		
31	1 169	41.75	40.30	38.95	37.70	8.15		
32	1 218	43.50	42.00	40.60	39.30	8.80		
33	1 260	45.00	43.45	42.00	40.65	9.45		
34	1 302	46.50	44.90	43.40	42.00	10.05		
35	1 344	48.00	46.35	44.80	43.35	10.65		
36	1 386	49.50	47.80	46.20	44.70	11.25		
37	1 428	51.00	49.25	47.60	46.05	11.80		
38	1 470	52.50	50.70	49.00	47.40	12.40		
39	1 512	54.00	52.15	50.40	48.75	12.95		
40	1 554	55.50	53.60	51.80	50.15	13.50		

Tabell till löneplan nr 1, ortsgrupp 5.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor	Övertidsersättning för timme vid arbete å	
		28 dagar,	29 dagar,	30 dagar,	31 dagar,		enkel övertid, kronor	kvalifi- cerad övertid, kronor
		kronor	kronor	kronor	kronor			
1	283	10·10	9·75	9·45	9·15	1·10	2·00	2·95
2	292	10·45	10·05	9·75	9·40	1·15	2·05	3·05
3	303	10·80	10·45	10·10	9·75	1·25	2·10	3·20
4	317	11·30	10·95	10·55	10·25	1·35	2·20	3·35
5	333	11·90	11·50	11·10	10·75	1·50	2·35	3·50
6	352	12·55	12·15	11·75	11·35	1·65	2·45	3·70
7	373	13·30	12·85	12·45	12·05	1·80	2·60	3·90
8	394	14·05	13·60	13·15	12·70	1·95	2·75	4·15
9	416	14·85	14·35	13·85	13·40	2·15	2·90	4·35
10	440	15·70	15·15	14·65	14·20	2·35	3·10	4·60
11	463	16·55	15·95	15·45	14·95	2·55	3·25	4·85
12	485	17·30	16·70	16·15	15·65	2·70	3·40	5·10
13	507	18·10	17·50	16·90	16·35	2·85	3·55	5·30
14	528	18·85	18·20	17·60	17·05	3·00	3·70	5·55
15	550	19·65	18·95	18·35	17·75	3·15	3·85	5·80
16	572	20·45	19·70	19·05	18·45	3·30	4·00	6·00
17	595	21·25	20·50	19·85	19·20	3·45	4·15	6·25
18	619	22·10	21·35	20·65	19·95	3·60	4·35	6·50
19	648	23·15	22·35	21·60	20·90	3·80	4·55	6·80
20	678	24·20	23·40	22·60	21·85	4·00	4·75	7·10
21	719	25·70	24·80	23·95	23·20	4·25	5·05	7·55
22	762	27·20	26·30	25·40	24·60	4·55	5·35	8·00
23	807	28·80	27·85	26·90	26·05	4·85	5·65	8·45
24	853	30·45	29·40	28·45	27·50	5·15	5·95	8·95
25	900	32·15	31·05	30·00	29·05	5·45	6·30	9·45
26	948	33·85	32·70	31·60	30·60	5·75		
27	999	35·70	34·45	33·30	32·25	6·10		
28	1 050	37·50	36·20	35·00	33·85	6·50		
29	1 102	39·35	38·00	36·75	35·55	7·00		
30	1 154	41·20	39·80	38·45	37·25	7·70		
31	1 203	42·95	41·50	40·10	38·80	8·40		
32	1 252	44·70	43·15	41·75	40·40	9·10		
33	1 294	46·20	44·60	43·15	41·75	9·70		
34	1 336	47·70	46·05	44·55	43·10	10·30		
35	1 378	49·20	47·50	45·95	44·45	10·90		
36	1 420	50·70	48·95	47·35	45·80	11·50		
37	1 462	52·20	50·40	48·75	47·15	12·10		
38	1 504	53·70	51·85	50·15	48·50	12·70		
39	1 546	55·20	53·30	51·55	49·85	13·25		
40	1 588	56·70	54·75	52·95	51·25	13·80		

Tabell till löneplan nr 2.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	1 000	35·70	34·50	33·35	32·25	6·10
2	1 050	37·50	36·20	35·00	33·85	6·50
3	1 100	39·30	37·95	36·65	35·50	7·00
4	1 150	41·05	39·65	38·35	37·10	7·65
5	1 200	42·85	41·40	40·00	38·70	8·35
6	1 250	44·65	43·10	41·65	40·30	9·05
7	1 300	46·45	44·85	43·35	41·95	9·80
8	1 350	48·20	46·55	45·00	43·55	10·50
9	1 400	50·00	48·30	46·65	45·15	11·20
10	1 450	51·80	50·00	48·35	46·75	11·95
11	1 500	53·55	51·70	50·00	48·40	12·65
12	1 550	55·35	53·45	51·65	50·00	13·30
13	1 600	57·15	55·15	53·35	51·60	13·90
14	1 650	58·95	56·90	55·00	53·25	14·40
15	1 700	60·70	58·60	56·65	54·85	14·90
16	1 750	62·50	60·35	58·35	56·45	15·40
17	1 825	65·20	62·95	60·85	58·85	16·10
18	1 900	67·85	65·50	63·35	61·30	16·80
19	1 975	70·55	68·10	65·85	63·70	17·50
20	2 125	75·90	73·30	70·85	68·55	18·90
21	2 300	82·15	79·30	76·65	74·20	20·50
22	2 475	88·40	85·35	82·50	79·85	22·10
23	2 800	100·00	96·55	93·35	90·30	25·10
24	3 300	117·85	113·80	110·00	106·45	29·70

Tabell till löneplan nr 3, lönegrupp I.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	889	31·75	30·65	29·65	28·70	6·15
2	940	33·55	32·40	31·35	30·30	6·60
3	991	35·40	34·15	33·05	31·95	7·25
4	1 042	37·20	35·95	34·75	33·60	7·95

Tabell till löneplan nr 3, lönegrupp II.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	998	35-65	34-40	33-25	32-20	6-15
2	1 049	37-45	36-15	34-95	33-85	6-60
3	1 100	39-30	37-95	36-65	35-50	7-25
4	1 151	41-10	39-70	38-35	37-15	7-95

Tabell till löneplan nr 3, lönegrupp III.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	1 107	39-55	38-15	36-90	35-70	6-15
2	1 158	41-35	39-95	38-60	37-35	6-60
3	1 209	43-20	41-70	40-30	39-00	7-25
4	1 260	45-00	43-45	42-00	40-65	7-95

Tabell till löneplan nr 3, lönegrupp IV.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	1 216	43-45	41-95	40-55	39-25	6-15
2	1 267	45-25	43-70	42-25	40-85	6-60
3	1 318	47-05	45-45	43-95	42-50	7-25
4	1 369	48-90	47-20	45-65	44-15	7-95

Tabell till löneplan nr 4, lönegrupp I.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	530	18-95	18-30	17-65	17-10	3-10
2	552	19-70	19-05	18-40	17-80	3-25
3	585	20-90	20-15	19-50	18-85	3-45
4	621	22-20	21-40	20-70	20-05	3-70

Tabell till löneplan nr 4, lönegrupp II.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	592	21.15	20.40	19.75	19.10	3.10
2	614	21.95	21.15	20.45	19.80	3.25
3	647	23.10	22.30	21.55	20.85	3.45
4	683	24.40	23.55	22.75	22.05	3.70

Tabell till löneplan nr 4, lönegrupp III.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	654	23.35	22.55	21.80	21.10	3.10
2	676	24.15	23.30	22.55	21.80	3.25
3	709	25.30	24.45	23.65	22.85	3.45
4	745	26.60	25.70	24.85	24.05	3.70

Tabell till löneplan nr 4, lönegrupp IV.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	716	25.55	24.70	23.85	23.10	3.10
2	738	26.35	25.45	24.60	23.80	3.25
3	771	27.55	26.60	25.70	24.85	3.45
4	807	28.80	27.85	26.90	26.05	3.70

Tabell till löneplan nr 4, lönegrupp V.

Löne- klass nr	Månads- lön, kronor	Daglön i kalendermånad om				A-avdrag för dag, kronor
		28 dagar, kronor	29 dagar, kronor	30 dagar, kronor	31 dagar, kronor	
1	778	27.80	26.85	25.95	25.10	3.10
2	800	28.55	27.60	26.65	25.80	3.25
3	833	29.75	28.70	27.75	26.85	3.45
4	869	31.05	29.95	28.95	28.05	3.70

4 §.

Höjning eller sänkning av de i grundlönetablerna angivna beloppen.

1 mom. Socialstyrelsen verkställer kvartalsvis enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, beräkning av förhållandet mellan de allmänna levnadskostnaderna i sista månaden under vederbörande kvartal och 100/110 av levnadskostnaderna i mars 1946. På grundval härav fastställer Kungl. Maj:t det procenttal (*pristalet*), som utmärker nämnda förhållande. Sålunda fastställt pristal skall gälla från och med det kvartal, under vilket fastställelsen kungjorts, tills vidare intill det kvartal, under vilket nytt pristal blivit fastställt på motsvarande sätt.

2 mom. De i grundlönetablerna intagna beloppen skola vid olika pristal höjas eller sänkas i enlighet med föreskrifterna i 3 och 4 mom., så framåt icke, beträffande förhöjning, Kungl. Maj:t och riksdagen funnit skäl särskilt föreskriva, att densamma skall ske med högre belopp eller även i annat fall än i nämnda moment anges.

3 mom. Då pristalet överstiger 100 skall månadslön enligt vad som framgår av nedanstående tabell höjas med ett belopp, som motsvarar i tabellen angivet antal procent av månadslönen eller, om denna överstiger 1 200 kronor, av detta belopp. I fall, då tabellen innehåller alternativa tal, skall för vederbörande kvartal det av dessa tal gälla, som överensstämmer med eller minst avviker från det tal, som varit tillämpligt för det närmast föregående kvartalet.

Pristal	Antal procent		Pristal	Antal procent		Pristal	Antal procent	
	Alternativ a	Alternativ b		Alternativ a	Alternativ b		Alternativ a	Alternativ b
101—103	0	3	109—111	6	9	117—119	12	15
104	3	3	112	9	9	120	15	15
105—107	3	6	113—115	9	12	121—123	15	18
108	6	6	116	12	12	124	18	18
						och högre		

Då pristalet nedgår till eller understiger 90, skall, så framåt Kungl. Maj:t och riksdagen därom besluta, månadslönen sänkas med högst 5 procent.

Månadslön, vilken efter höjning eller sänkning slutar på öretal, skall jämkas till närmaste krontal eller, om den slutar på 50 öre, till närmast högre krontal.

4 mom. Då månadslön höjes eller sänkes, skola övriga till samma löneklass hörande belopp höjas eller sänkas i sådan omfattning, att de förändrade beloppen förhålla sig till den förändrade månadslönen på samma sätt som de oförändrade beloppen till den oförändrade månadslönen.

Belopp, vilket efter höjning eller sänkning icke slutar å helt femtal ören, skall jämkas till närmaste femtal.

Vid förordningen fogade tabeller.

1 mom. I en vid denna förordning fogad *bruttolönatabell* angivas de i löneplanen nr 1 intagna årslönerna förhöjda med belopp, vilka för det fall, att pensionsförmåner utgå på grund av anställningen, motsvara tänkta avgifter för viss del av dessa förmåner. Nämda del har beräknats under hänsynstagande till vad på den allmänna arbetsmarknaden är brukligt i fråga om de anställdas pensionsavgifter.

2 mom. Vid denna förordning skola fogas tabeller, fastställda av Kungl. Maj:t, i vilka angivas de belopp som skola tillämpas, då de i grundlönetablellerna intagna beloppen skola höjas eller sänkas.

3 mom. Vid denna förordning må fogas tabeller och anvisningar, som Kungl. Maj:t finner lämpligt utfärda till hjälp vid tillämpningen av bestämmelserna i vederbörande avlöningsreglementen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1947. Bestämmelserna i 4 § 2 mom. skola så tillämpas, som om förordningen varit gällande från och med andra kvartalet 1946 samt under detta kvartal pristalet utgjort 110 och månadslön höjts med ett efter 6 procent beräknat belopp.

Bilaga.

Bruttolönetabell till löneplan nr 1.

Löne- klass nr	Ortsgrupp				
	1	2	3	4	5
	Årslön, kronor				
1	3 081	3 213	3 345	3 477	3 621
2	3 172	3 304	3 448	3 592	3 736
3	3 302	3 446	3 590	3 734	3 878
4	3 444	3 588	3 744	3 900	4 056
5	3 625	3 781	3 937	4 093	4 261
6	3 832	4 000	4 168	4 336	4 504
7	4 053	4 233	4 413	4 593	4 773
8	4 285	4 465	4 657	4 849	5 041
9	4 519	4 723	4 927	5 119	5 323
10	4 790	4 994	5 210	5 414	5 630
11	5 036	5 252	5 480	5 696	5 924
12	5 282	5 510	5 738	5 978	6 206
13	5 515	5 755	5 995	6 247	6 487
14	5 748	6 000	6 252	6 504	6 756
15	5 982	6 246	6 510	6 774	7 038
16	6 215	6 491	6 767	7 043	7 319
17	6 474	6 762	7 038	7 326	7 614
18	6 733	7 033	7 321	7 621	7 921
19	7 043	7 355	7 667	7 979	8 291
20	7 368	7 704	8 028	8 352	8 676
21	7 820	8 168	8 504	8 852	9 200
22	8 286	8 658	9 018	9 390	9 750
23	8 778	9 162	9 546	9 942	10 326
24	9 283	9 691	10 099	10 507	10 915
25	9 889	10 297	10 705	11 113	11 521
26	10 509	10 917	11 325	11 733	12 141
27	11 167	11 575	11 983	12 391	12 799
28	11 825	12 233	12 641	13 049	13 457
29	12 496	12 904	13 312	13 720	14 128
30	13 167	13 575	13 983	14 391	14 799
31	13 799	14 207	14 615	15 023	15 431
32	14 431	14 839	15 247	15 655	16 063
33	14 973	15 381	15 789	16 197	16 605
34	15 515	15 923	16 331	16 739	17 147
35	16 057	16 465	16 873	17 281	17 689
36	16 599	17 007	17 415	17 823	18 231
37	17 141	17 549	17 957	18 365	18 773
38	17 683	18 091	18 499	18 907	19 315
39	18 225	18 633	19 041	19 449	19 857
40	18 767	19 175	19 583	19 991	20 399

FÖRSLAG TILL STATENS ALLMÄNNA AVLÖNINGSREGLEMENTE

1 avd. Reglementets tillämpningsområde m. m.

1 §.

1 mom. Reglementet äger tillämpning å innehavare av

a) sådan statlig tjänst, vilken — med hänsyn till den för tjänsten gällande anställningsformen, det förhållandet att lönen vid tjänsten skall utgå enligt viss löneplan i statens löneplansförordning ävensom de med tjänsten för- enade arbetsuppgifterna och övriga på löneställningen inverkan- de förhållan- den — i vederbörlig ordning åsatts lönegradsbeteckning och lönegradsnum- mer i överensstämmelse med följande sammanställning:

Anställningsform	Löneplan nr							
	1		2		3		4	
	Lönegrads-		Lönegrads-		Lönegrads-		Lönegrads-	
	beteck- ning	num- mer	beteck- ning	num- mer	beteck- ning	num- mer	beteck- ning	num- mer
<i>Oräinarie anställning.</i>								
Fullmakt eller konstitutorial .	Ca	1—37	Co	1—24	Coa	1	Cob	1
Förordnande för viss tid	Cb	1—14	Cp	1—24	—	—	—	—
Förordnande för begränsad an- ställningstid	—	—	Cq	1—24	—	—	—	—
Förordnande tills vidare	—	—	Cr	1—24	—	—	—	—
<i>Icke-ordinarie anställning.</i>								
Förordnande såsom extra ordi- narie tjänsteman	Ce	1—37	Cs	1—24	—	—	—	—
Förordnande såsom aspirant . .	Cf	1—35	—	—	—	—	—	—
Förordnande såsom extra tjäns- teman	Cg	1—37	—	—	—	—	—	—

b) sådan tjänst vid bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektio- nen, vilken i vederbörlig ordning åsatts lönegradsbeteckning, som i ovan intagna sammanställning ifrågakommer vid ordinarie anställning, oaktat tjäns- ten icke är att anse såsom ordinarie och, då lönegradsbeteckningen Ca åsatts, tjänsten icke tillsättes medelst fullmakt eller konstitutorial, samt

c) annan icke-ordinarie statlig tjänst än ovan angivits,

allt i den mån icke beträffande vissa grupper av tjänstemän andra avlöningsbestämmelser skola tillämpas enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen.

2 mom. Vid tillämpning av vad i reglementet förmåles med avseende å tjänst, som är högre eller lägre än viss annan tjänst, skall, i den mån icke annat följer av särskilt stadgande i reglementet, den tjänst anses vara högst, för vilken lönen är högst. Om lönen utgår enligt löneplan nr 1, skall härvid fästas avseende vid den lön, som utgår å ortsgrupp 5 och, då tjänsten har annan lönegradsbeteckning än Cb, inom den högsta löneklass, som tjänstens lönegrad omfattar.

I fråga om tjänster tillhörande lönegraderna Coa 1 och Cob 1 skall vad i första stycket sägs tillämpas på sådant sätt, som om tjänst i lönegraden Coa 1 tillhört lönegraden Ca 28 och tjänst i lönegraden Cob 1 tillhört lönegraden Ca 19.

Vad i reglementet sägs om ordinarie tjänst skall, där ej annat särskilt stadgas, äga tillämpning jämväl å sådan tjänst vid bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen, som avses i 1 mom. under b).

2 avd. Vissa allmänna förvaltningsbestämmelser.

2 §.

Bestämmandet av tjänsters lönegrader och antal.

1 mom. Ordinarie tjänst åsättes lönegradsbeteckning och lönegradsnummer av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut.

Antalet ordinarie tjänster bestämmes av Kungl. Maj:t med stöd i fråga om andra tjänster än tjänster inom lönegraderna Ca 1—23 vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och domänverket av riksdagens beslut. Om tjänsteman, vars förordnande att innehava tjänst med lönegradsbeteckningen Cp upphört utan att efterföljas av förnyat förordnande, efter Kungl. Maj:ts medgivande övergår till tjänst med lönegradsbeteckningen Ca inom den lönegrad han före förordnandet tillhörde, må dock Kungl. Maj:t utan att frågan underställes riksdagen besluta om den tillfälliga ökning av antalet ordinarie tjänster, som på grund härav kan erfordras.

2 mom. Då tjänst vid bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen skall erhålla lönegradsbeteckning, som eljest ifrågakommer vid ordinarie anställning, åsättes tjänsten nämnda beteckning ävensom lönegradsnummer av Kungl. Maj:t. I enahanda ordning bestämmes antalet dylika tjänster.

3 mom. Extra ordinarie tjänst vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk eller domänverket åsättes lönegradsbeteckning och lönegradsnummer av Kungl. Maj:t, om tjänsten skall tillhöra någon av lönegraderna Ce 31—37 eller Cs 1—24, samt eljest av vederbörande myndighet. I enahanda ordning bestämmes antalet dylika tjänster.

Extra ordinarie tjänst vid annat verk än i första stycket avses åsättas lönegradsbeteckning och lönegradsnummer, om tjänsten skall tillhöra någon av lönegraderna Ce 25—37 eller Cs 1—24, av Kungl. Maj:t med stöd, såvitt fråga ej är om tjänst vid bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen, av riksdagens beslut. I enahanda ordning bestämmes antalet dylika tjänster.

Eljest åsättas extra ordinarie tjänst, där ej Kungl. Maj:t annorlunda beslutit, lönegradsbeteckning och lönegradsnummer av vederbörande myndighet i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Antalet dylika tjänster bestämmes av vederbörande myndighet, där ej Kungl. Maj:t annorlunda beslutit.

4 mom. Aspiranttjänst åsättas, där ej Kungl. Maj:t annorlunda beslutit, lönegradsbeteckning och lönegradsnummer av vederbörande myndighet. I enahanda ordning bestämmes antalet dylika tjänster.

Det åligger myndighet att åsätta aspiranttjänst det lönegradsnummer, som med två enheter understiger lönegradsnumret för den ordinarie eller extra ordinarie tjänst, som normalt utgör första befordringstjänst från aspiranttjänsten.

5 mom. Extra tjänst åsättas, där ej Kungl. Maj:t annorlunda beslutit, lönegradsbeteckning och lönegradsnummer av vederbörande myndighet. I enahanda ordning bestämmes antalet dylika tjänster.

Extra tjänst må icke åsättas högre lönegradsnummer än som gäller för ordinarie eller extra ordinarie tjänst av motsvarande slag eller å vilken arbetsuppgifterna äro jämförliga med den extra tjänstens arbetsuppgifter. Saknas dylik motsvarighet, fastställes lönegradsnumret i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

3 §.

Konstitutorial. Antagningshandling för icke-ordinarie tjänsteman.

Tillsättning genom konstitutorial innebär, att tjänsteman kan i administrativ väg avsättas från sin tjänst på grund av fel eller försummelse i tjänsten.

För den, vilken erhåller anställning såsom extra ordinarie tjänsteman, aspirant eller extra tjänsteman, skall utfärdas antagningsbevis eller annan skriftlig antagningshandling. Avser anställningen avkortad tjänstgöringstid, skall detta angivas i antagningshandlingen.

4 §.

Vissa villkor för anställning.

Ordinarie och extra ordinarie tjänster samt aspiranttjänster kunna innehavas endast av dem, som uppnått

21 års ålder i fråga om ordinarie tjänster,

20 års ålder i fråga om extra ordinarie tjänster samt

17 års ålder i fråga om aspiranttjänster.

För anställning såsom extra lärare vid läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket, fordras, där ej annat följer av beslut meddelat av Kungl. Maj:t, att anställningen avser minst en termin.

Angående företeende av läkarintyg för vinnande av anställning gäller vad särskilt stadgas.

5 §.

Sättet för meddelande av vissa förordnanden.

Därest ordinarie eller extra ordinarie tjänst kan beräknas komma att uppehållas på förordnande under en tid av minst sex månader i en följd eller särskilt förordnande att bestrida göromål, som eljest tillhöra dylik tjänst, kan beräknas bliva av sådan varaktighet, skall, där ej Kungl. Maj:t annorlunda beslutit, förordnandet, i förekommande fall efter kungörande till ansökning, meddelas i den ordning, som är stadgad för tillsättande av den tjänst, förordnandet avser eller göromålen tillhöra.

Har, utan att förordnande meddelats på sätt i första stycket sagts, ordinarie eller extra ordinarie tjänst uppehållits på förordnande under en tid av fem månader i en följd och kan det beräknas, att tiden för tjänstens uppehållande på förordnande kommer att ytterligare omfatta mer än de båda närmast följande månaderna, skall, där ej Kungl. Maj:t annorlunda beslutit, förordnande å tjänsten räknat från och med sjunde månadens ingång meddelas i den ordning, som i första stycket angivits.

6 §.

Bestämmandet av tjänstemans stationeringsort. Orternas fördelning å olika ortsgrupper.

Där ej på grund av fastställd stat eller eljest enligt omständigheterna finnes uppenbart, vilken ort är att anse såsom tjänstemans stationeringsort, eller ock stationeringsorten blivit av Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämd, skall vederbörande myndighet bestämma nämnda ort. Därvid skall, i den mån ej annat följer av beslut meddelat av Kungl. Maj:t, iakttagas vad nedan föreskrives.

Förordnas tjänsteman att å annan ort än den för honom eljest gällande stationeringsorten uppehålla tjänst eller eljest fullgöra tjänstgöring, skall från förordnandets början förstnämnda ort vara hans stationeringsort, därest tjänstemannen enligt vad därom är föreskrivet äger uppbära vikariatslön under tiden för förordnandet. I andra fall skall vid dylikt förordnande, om detsamma kan beräknas bliva av längre varaktighet än sex månader, förstnämnda ort vara tjänstemannens stationeringsort från den tidpunkt vederbörande myndighet bestämmer. Om särskilda omständigheter därtill föranleda, må dock myndigheten föreskriva, att ändring av stationeringsorten ej skall ske eller att sådan ändring skall ske även för det fall, att förordnandet icke kan beräknas bliva av sådan varaktighet som nyss sagts. Vad i detta

stycke sagts om förordnande skall, såvitt angår beställningshavare vid försvaret, jämväl gälla i fråga om kommendering.

Befordras eller förflyttas tjänsteman till tjänst å annan ort och förordnas han antingen att före tillträddandet av den nya tjänsten uppehålla densamma eller ock att efter frånträddandet av den tidigare tjänsten uppehålla denna tjänst, har vederbörande myndighet att bestämma den tidpunkt, från vilken ändring av stationeringsorten skall äga rum.

För tjänsteman, som vid visst verk anställts för tjänstgöring utan fast stationeringsort, skall vid varje särskild tidpunkt den ort utgöra stationeringsort, där tjänstgöringen fullgöres.

Vid avgörandet av fråga om förändring på grund av förordnande eller kommendering, som förut nämnts, av tjänstemans stationeringsort, har myndigheten att beakta ej blott att statsverkets ekonomiska intressen behörigen tillgodoses utan även att tjänstemannen ej oskäligt betungas genom ändring av stationeringsorten.

Kungl. Maj:t besluter om fördelningen av stationeringsorter å olika ortsgrupper med hänsyn till levnadskostnaderna å de skilda orterna. Ort utom riket skall anses tillhöra högsta ortgruppen.

7 §.

Tjänstgöringsföreskrifter.

1 mom. Tjänsteman är underkastad de tjänstgöringsföreskrifter, som meddelas i instruktion, arbetsordning eller annan dylik författning. Han är ock, där särskilt tjänstgöringsområde är för hans tjänst bestämt, pliktig underkasta sig omreglering av nämnda område. Beställningshavare vid försvaret är därutöver pliktig underkasta sig den vidsträcktare eller ändrade tjänstgöring, som vid förändrad försvarsorganisation eller eljest kan varda stadgad.

Angående tjänstemans ställning vid arbetskonflikter gäller vad därom särskilt stadgas.

Utöver vad som följer av vad sålunda föreskrivits gäller, i fråga om tjänstgöringstidens längd och fördelning, skyldighet att vikariera å annan tjänst samt skyldighet att fullgöra vissa till tjänsten icke hörande göromål eller uppdrag, vad i 2—4 mom. stadgas.

2 mom. För ordinarie eller extra ordinarie lärare eller extra ordinarie ackompanjator vid musikhögskolan ävensom för lärare vid konstfackskolan skall tjänstgöringsskyldigheten, enligt vad vederbörande myndighet för varje termin eller läsår bestämmer, omfatta följande antal veckotimmar, nämligen för ordinarie lärare vid musikhögskolan minst 10 och högst 20, för annan nu nämnd tjänsteman vid musikhögskolan minst 6 och högst 20, för huvudlärare vid konstfackskolan minst 9 och högst 16 samt för facklärare och biträdande facklärare vid sistnämnda skola minst 9 och högst 24. Vad nu sagts har ej avseende å professor vid musikhögskolan, vilken tillsatts medelst förordnande för begränsad anställningstid. För extra ordinarie tjänsteman, som ej här särskilt angivits, gäller i fråga om tjänstgöringstidens längd vad därom

finnes stadgat för jämförlig ordinarie tjänsteman, dock att anställning, där ej annat följer av beslut meddelat av Kungl. Maj:t, må kunna ske för tjänstgöring, vid vilken tjänstgöringstiden för dag eller längre tidsperiod räknat är avkortad sålunda, att den motsvarar hälften eller större del av den för jämförlig ordinarie tjänsteman bestämda. För extra lärare vid sådan läroanstalt, som avses i nästföljande stycke, skall tjänstgöringsskyldigheten hava samma omfattning som den, vilken gäller för vid sådan läroanstalt anställd extra ordinarie lärare med närmast jämförliga arbetsuppgifter.

Lärare vid försvarets läroverk, allmänt läroverk, statens skolköksseminarium och hushållsskola, folkskoleseminarium, småskoleseminarium, läroanstalt för blinda, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, dövstumskola, högre tekniskt läroverk, konstfackskolan eller navigationsskola är skyldig att utan särskild ersättning fullgöra återläsning, där undervisningen inställts till följd av smittsam sjukdom. I fråga om annan lärare än ordinarie, extra ordinarie eller extra lärare föreligger dock sådan skyldighet endast för det fall, att han uppburit avlöning för den tid, undervisningen varit inställd.

Inställes, inskränkes eller avkortas undervisningen på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, gäller angående lärares skyldighet till återläsning vad i föregående stycke stadgas, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver.

Med lärare, som i andra och tredje styckena avses, skall i förevarande hänseende likställas lärare samt extra ordinarie ackompanjatör vid musikhögskolan.

Där arbetets behöriga gång kräver tjänstgöring jämväl å sön- eller helgdag, skall tjänsteman, om icke på grund av särskilda skäl annorlunda bestämts, beredas frihet från tjänstgöring minst varannan sådan dag.

3 mom. Förste provinsialläkare eller överläkare vid statens sinnessjukhus är, om han därtill förordnas, pliktig att under sammanlagt högst tre månader av ett och samma kalenderår uppehålla sådan medicinalrådstjänst, vars innehavare skall vara legitimerad läkare. Vad sålunda stadgats äger jämväl tillämpning å länsveterinär, såvitt fråga är om uppehållande av medicinalrådstjänst, vars innehavare skall vara legitimerad veterinär.

Rektor vid läroanstalt, som avses i 2 mom. andra stycket, ävensom föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet är, om han därtill förordnas, pliktig att under sammanlagt högst tre månader av ett och samma kalenderår uppehålla ledamotstjänst i det centrala ämbetsverk, varunder han lyder.

Lärare vid läroanstalt, som i nästföregående stycke sagts, är, om han därtill förordnas, pliktig att uppehålla högre lärartjänst vid sådan anstalt. För ordinarie lärare gäller dock skyldigheten en tid av sammanlagt högst sex månader av ett och samma kalenderår.

Annan tjänsteman är, om han därtill förordnas, pliktig att under sammanlagt högst tre månader av ett och samma kalenderår uppehålla högre tjänst vid det verk han tillhör. Vad sålunda stadgats skall dock icke föranleda in-

skränkning i den vidsträcktare skyldighet i nämnda hänseende, som må vara av Kungl. Maj:t föreskriven eller, i fråga om beställningshavare vid försvaret, eljest må gälla.

4 mom. Chef, tillika läkare, vid statens skola för själsligt abnorma manliga elever är skyldig att utan särskild ersättning tillika vara psykiatrisk rådgivare åt inspektören för skolorna tillhörande barna- och ungdomsvården. Han är ock pliktig att mot ersättning, som av socialstyrelsen godkännes, stå till förfogande såsom läkare vid Stockholms stadsmissions skolhem och yrkesskola för själsligt abnorma flickor.

Förste provinsialläkaren i Gotlands län skall utan särskild ersättning tillika bestrida provinsialläkartjänsten i Visby distrikt.

Provinsialläkare skall, om han därtill med medicinalstyrelsens medgivande förordnas, vara skyldig att mot särskild ersättning bestrida befattning eller uppdrag såsom läkare vid sjukvårdsanstalt inom distriktet, vilken tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, vid distriktsdispensär samt vid annan statsunderstödd inrättning för förlossningsvård inom distriktet än barnbördsavdelning vid lasarett. Under enahanda förutsättning är provinsialläkare jämväl skyldig att biträda vid förebyggande mödra- och barnavård inom distriktet. Kan överenskommelse ej träffas om ersättning för befattning eller uppdrag, varom här är fråga, skall ersättningen bestämmas av medicinalstyrelsen.

Distriktsveterinär skall, om han därtill av medicinalstyrelsen förordnas, vara skyldig att mot av styrelsen godkänd ersättning bestrida jämväl veterinärbefattning vid kommunal köttbesiktningsbyrå, belägen inom veterinärens distrikt vid eller i närheten av veterinärens station.

8 §.

Skyldigheter i fråga om tjänstebostad.

1 mom. Därest åt tjänsteman anvisas tjänstebostad, som — förutom att den överensstämmer med vad i gällande hälsovårdsstadga föreskrives — står i överensstämmelse med av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet meddelade bestämmelser, är han, i den mån ej annat följer av vad nedan sägs, skyldig att mottaga densamma och ställa sig till efterrättelse de föreskrifter angående bostadens begagnande samt vård och underhåll, som i denna paragraf eller i vederbörlig ordning eljest meddelas.

2 mom. Skyldighet för tjänsteman att mottaga av statsverket ägd eller disponerad tjänstebostad, för vilken ersättning skall utgå, föreligger med nedan angivna undantag endast, om bostadens upplåtande är påkallat ur tjänstesynpunkt.

Även om bostadens upplåtande icke är påkallat ur tjänstesynpunkt, föreligger skyldighet att mottaga tjänstebostad för innehavare av rektorstjänst vid läroanstalt, som i 7 § 2 mom. andra stycket sägs.

Skyldighet, som i nästföregående stycke sägs, föreligger jämväl för tjänste-

man, vilken innehar anställning vid försvaret, statens sinnessjukhus eller statens järnvägar. Prövas emellertid för tjänsteman, som innehar sådan anställning, med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter avsevärda olägenheter vara förenade med skyldigheten att mottaga tjänstebostaden eller att fortsättningsvis innehava redan mottagen tjänstebostad, må vederbörande myndighet medgiva honom befrielse från nämnda skyldighet. Innan sådan framställning upptages till prövning, skall tillfälle beredas ett för avgivande av yttranden i dylika ärenden utsett personalombud att utlåta sig över framställningen. Det ankommer på myndigheten att meddela bestämmelser angående personalombuds verksamhetsområde och om sättet för utseende av sådant ombud.

3 mom. Tjänsteman, som är skyldig mottaga honom anvisad tjänstebostad, är ock skyldig att bebo densamma, så framt icke Kungl. Maj:t på grund av särskilda omständigheter annat medgivit. Vad sålunda stadgats äger dock icke tillämpning i fråga om innehavare av tjänst, som i 2 mom. andra stycket sägs.

4 mom. Landshövding eller, om han avlidit, hans dödsbo, åligger att i den omfattning, som i brist på överenskommelse bestämmes av Kungl. Maj:t, upplåta nödigt utrymme i tjänstebostad för landshövdingens vikarie eller efterträdare.

Provinsialläkare eller, om han avlidit, hans dödsbo åligger att till vikarie eller efterträdare på provinsialläkartjänsten mot skälig ersättning eller, därest tjänstebostad upplåtits utan ersättning, kostnadsfritt upplåta till tjänstebostaden hörande mottagningsrum och, i den omfattning som kan finnas lämplig, bostadsutrymme.

Distriktsveterinär eller, om han avlidit, hans dödsbo åligger att till vikarie eller efterträdare på distriktsveterinärtjänsten mot skälig ersättning eller, därest tjänstebostad upplåtits utan ersättning, kostnadsfritt upplåta expeditjonslokal och till bostaden eventuellt anslutna, för veterinärtjänstens skötande erforderliga särskilda utrymmen ävensom, i den omfattning som kan finnas lämplig, bostadsutrymme.

I övrigt åligger det innehavare av tjänstebostad eller, om han avlidit, hans dödsbo att i den omfattning, som kan finnas lämplig, mot skälig gottgörelse upplåta utrymme i bostaden för tjänstemannens vikarie eller efterträdare.

5 mom. Därest landshövdingens tjänstebostad erfordras för utvidgning av länsstyrelsens ämbetslokaler eller för annat statsändamål, är landshövdingen skyldig att å tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, avstå från bostaden samt, om annan tjänstebostad anvisas honom, åtnöjas med denna. För enahanda ändamål är landshövding jämväl skyldig att underkasta sig sådan minskning av tjänstebostaden, som skäligen må kunna ske. Beträffande avträdande av landshövdingens tjänstebostad i andra fall skall gälla, att landshövding eller, om han avlidit, hans dödsbo, skall avträda bostaden å den fardag, som infaller näst efter tre månader från det landshövdingen avgått från tjänsten eller avlidit. Avflyttning skall dock ske, där landshövding beviljas avsked

på tid, som av honom begärts, å den fardag, som infaller näst efter avgången från tjänsten, samt, därest landshövding entledigas från tjänsten, å tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Beträffande avträdande av tjänstebostad, som anvisats annan tjänsteman än landshövding, skall gälla, att bostadsinnehavaren eller, om han avlidit, hans dödsbo skall, såvida annat icke avtalats, avträda bostaden å fardag, som infaller näst efter tre månader från det uppsägning skett eller dödsfallet timat. Avflyttning skall dock, om icke annorlunda överenskommes, ske:

a) därest bostadsinnehavaren befordras eller i annan ordning förflyttas och ny tjänstebostad anvisas honom, inom skälig tid därefter, men då sådan bostad ej anvisas honom, å den fardag, som inträffar näst efter tre månader från det han erhöll kännedom om beslutet rörande befordringen eller förflyttningen,

b) därest bostadsinnehavaren avgår ur tjänst med pension, å närmaste fardag efter avgången samt

c) därest han av annan anledning avgår ur tjänst eller entledigas, vid den löpande månadens utgång.

6 mom. I fråga om tjänstebostads begagnande gälla, utöver vad ovan under 3—5 mom. stadgats, de särskilda föreskrifter, som härutinnan meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet.

7 mom. Beträffande tjänstebostads vård och underhåll skall gälla vad Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet bestämmer.

9 §.

Skyldighet i fråga om tjänstedräkt eller tjänstetecken m. m.

I fråga om tjänstemans skyldighet att bära eller innehava tjänstedräkt, tjänstetecken samt övrig för tjänsten erforderlig utrustning skall gälla vad Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet därutinnan bestämmer.

10 §.

Tjänstemans skyldighet att underkasta sig läkarundersökning.

Tjänsteman är skyldig att underkasta sig läkarundersökning enligt vad därom särskilt stadgas.

11 §.

Vissa skyldigheter i förhållande till vikarie.

Förste provinsialläkare är vid honom beviljad semester eller tjänstledighet skyldig, så framt under semester- eller tjänstledighetstiden till honom utgår ersättning för bestridande av kostnader för expeditionslokal samt skrivhjälp

och andra expenser, att utan kostnad för vikarien tillhandahålla denne expeditionlokal ävensom i erforderlig omfattning skrivhjälp, skrivmaterialier och telefon.

Länsveterinär, provinsialläkare eller distriktsveterinär är skyldig att vid honom beviljad semester eller tjänstledighet, där så påkallas och omständigheterna sådant medgiva, mot skälig ersättning tillhandahålla vikarie nödig expeditionlokal eller, vad angår provinsialläkare, nödigt mottagningsrum.

Angående vissa skyldigheter för tjänsteman, åt vilken anvisats tjänstestad, stadgas i 8 § 4 mom.

12 §.

Förening av tjänst med annan tjänst eller med uppdrag.

1 mom. Utan särskilt tillstånd men under iakttagande av vad i tredje stycket stadgas må med ordinarie eller extra ordinarie tjänst förenas annan statlig tjänst av nedan angivet slag, nämligen:

- a) ordinarie tjänst, som tillsättes medelst förordnande tills vidare och icke är förenad med pensionsrätt, samt
- b) högre aspiranttjänst och högre extra tjänst.

Utan särskilt tillstånd men under iakttagande av vad i tredje stycket stadgas må vidare förenas

- a) med ordinarie tjänst högre extra ordinarie statlig tjänst samt
- b) med ordinarie eller extra ordinarie lärartjänst vid läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket, rektorstjänst vid sådan anstalt och tjänst såsom föreståndare för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet.

Såsom förutsättning för sådan tjänsteförening, som ovan sagts, gäller, att tjänstemannen frånträder utövningen av den tjänst, som först är nämnd. Utan att så sker, må dock med extra ordinarie tjänst förenas högre aspiranttjänst eller högre extra tjänst, så framt anställningen i båda tjänsterna avser avkortad tjänstgöringstid och den sammanlagda tjänstgöringstiden icke överstiger den för jämförlig ordinarie tjänsteman bestämda.

Utan särskilt tillstånd och utan iakttagande av vad i tredje stycket stadgas må förenas

- a) med extra ordinarie tjänst annan extra ordinarie statlig tjänst och annan statlig aspiranttjänst eller extra tjänst än ovan angivits, så framt anställningen i båda tjänsterna avser avkortad tjänstgöringstid och den sammanlagda tjänstgöringstiden icke överstiger den för jämförlig ordinarie tjänsteman bestämda, samt
- b) med extra ordinarie tjänst såsom facklärare eller biträdande facklärare vid konstfackskolan ordinarie eller extra ordinarie övningslärartjänst vid läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket, varvid dock den sammanlagda undervisningsskyldigheten i ordinarie och extra ordinarie tjänst eller i allenast extra ordinarie tjänst icke må överstiga 24 veckotimmar.

2 mom. Utöver vad som följer av föreskrifterna i 1 mom. skall beträf-

fande rätt att med aspiranttjänst eller extra tjänst förena annan tjänst vad där i fjärde stycket under a) stadgats om rätt att förena extra ordinarie tjänst med annan tjänst äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Vad i 1 mom. första stycket och andra stycket a) sägs om förening av två tjänster, vilka båda äro statliga, skall jämväl gälla om en av tjänsterna är statlig och den andra tjänsten utgöres av icke-statlig anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Utan särskilt tillstånd och utan iakttagande av vad i 1 mom. tredje stycket stadgats må med tjänst såsom överlärare eller barnmorskelärare vid läroanstalt för barnmorskor förenas befattning vid det barnbördshus, till vilket läroanstalten är förlagd, samt med länsveterinärtjänst och distriktsveterinärtjänst förenas kommunal befattning.

4 mom. Med ordinarie tjänst såsom lärare och extra ordinarie tjänst såsom lärare eller ackompanjator vid musikhögskolan, så ock med ordinarie tjänst såsom facklärare och extra ordinarie tjänst såsom facklärare eller biträdande facklärare vid konstfackskolan må, efter särskilt tillstånd, förenas annan ordinarie eller extra ordinarie statlig tjänst eller därmed jämförlig kommunal befattning. Tillstånd meddelas, vid förening med ordinarie statlig eller därmed jämförlig kommunal övningslärartjänst av Kungl. Maj:t och i övrigt av vederbörande myndighet. Angående rätt att utan särskilt tillstånd förena extra ordinarie tjänst såsom facklärare eller biträdande facklärare vid konstfackskolan med viss annan tjänst stadgas i 1 mom.

Efter särskilt tillstånd må med ordinarie eller extra ordinarie tjänst förenas beställning å reservstat eller avgångsstat vid försvaret eller sådan beställning å arméns eller marinens övergångsstat, vars innehavare icke är underkastad full tjänstgöringsskyldighet. Sådant tillstånd meddelas av Kungl. Maj:t.

Efter särskilt tillstånd må med beställning såsom läkare eller veterinär vid försvaret kunna förenas kommunal läkar- eller veterinärtjänst. Sådant tillstånd meddelas av Kungl. Maj:t.

Utöver vad i 1 och 3 mom. samt här ovan stadgats må ordinarie eller extra ordinarie tjänst icke förenas med annan ordinarie eller extra ordinarie statlig tjänst eller med jämförlig kommunal befattning så framt ej Kungl. Maj:t, i fråga om ordinarie tjänst med stöd av riksdagens beslut, för visst fall annorlunda beslutit. Riksdagens beslut erfordras icke, då fråga är om förening av sådan tjänst vid bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen, som avses i 1 § 1 mom. under b), med annan tjänst eller befattning.

5 mom. För förening i andra fall än i 1—4 mom. sagts av ordinarie eller extra ordinarie tjänst med annan tjänstbefattning eller därmed jämförligt uppdrag fordras tillstånd av vederbörande myndighet, såvitt fråga är om tjänst med lönegradsbeteckning Ca eller Ce och något av lönegradsnumren 1—30, dock ej tjänst vid försvaret som tillsatts av Kungl. Maj:t, eller om provinsialläkar- eller distriktsveterinärtjänst, samt eljest av Kungl. Maj:t. Sådant tillstånd erfordras dock icke, där Kungl. Maj:t eller den myndighet,

som äger bevilja tillstånd, tillsatt tjänstebefattningen eller meddelat uppdraget.

Vid tillämpningen av vad sålunda föreskrivits skall iakttagas, att tjänstebefattning eller därmed jämförligt uppdrag icke må förenas med tjänst såsom justitieråd, regeringsråd, häradshövding eller vattenrättsdomare samt ej heller, såvida ej befattningen tillsatts eller uppdraget meddelats av Kungl. Maj:t, med tjänst såsom landshövding.

6 mom. Utan tillstånd av vederbörande myndighet, vad angår tjänsteman vilken innehar tjänst med lönegradsbeteckning och lönegradsnummer som i 5 mom. särskilt angivits, dock ej tjänst vid försvaret som tillsatts av Kungl. Maj:t, eller provinsialläkar- eller distriktsveterinärtjänst, samt eljest av Kungl. Maj:t, må ordinarie eller extra ordinarie tjänsteman ej åtaga sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk, bolag, förening eller inrättning, som har till ändamål att driva rörelse inom industri, handel, transport-, bank- eller försäkringsväsen eller annan näringsgren eller vars vars verksamhet eljest har huvudsakligen ekonomiskt syfte. Sådant tillstånd erfordras dock icke, där Kungl. Maj:t eller den myndighet, som äger bevilja tillstånd, meddelat uppdraget.

Vid tillämpningen härav skall iakttagas, att uppdrag, som i första stycket sägs, ej må förenas med tjänst såsom justitieråd, regeringsråd, häradshövding eller vattenrättsdomare. Vidare skall iakttagas, att med landshövdingbefattning ej må förenas uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag och ej heller uppdrag såsom ordförande eller ledamot i annat företag, som avses i första stycket, såvida icke i sistberörda fall uppdraget meddelats antingen av Kungl. Maj:t eller genom val å bolagsstämma efter av Kungl. Maj:t därom meddelat beslut.

Med tjänst såsom justitieråd eller regeringsråd må ej förenas uppdrag såsom skiljeman. Med tjänst såsom häradshövding eller vattenrättsdomare må ej heller förenas skiljemannauppdrag annat än såsom ordförande eller ensam skiljedomare.

Ordinarie, extra ordinarie eller extra lärare vid läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket, må ej åtaga sig undervisning i annan läroanstalt utan tillstånd av vederbörande rektor. Ej heller må rektor vid sådan läroanstalt eller föreståndaren för teckningslärarinstitutet åtaga sig undervisning i annan läroanstalt utan tillstånd av det centrala ämbetsverk, varunder han lyder.

7 mom. Tillstånd, varom i denna paragraf är fråga, må beviljas endast för såvitt befattningen eller uppdraget prövas icke inverka hinderligt för utövan- det av den tjänst, varmed förening skulle ske. Tillstånd, som avses i 6 mom. sista stycket första punkten, meddelas efter riktlinjer, som givits av det centrala ämbetsverk, varunder läraren lyder.

Tillstånd bör, där så lämpligen kan ske, avse viss tid. Tiden för tillstånd, som avses i 4 mom. första stycket, bör icke överstiga tre år i sänder och må för tillstånd, som avses i 6 mom. sista stycket, icke överstiga ett läsår i sänder.

8 mom. Föranleder befattning eller uppdrag, att tjänsteman tillfälligtvis

icke kan bestrida sin tjänst, skall han göra framställning om ledighet i erforderlig omfattning.

9 mom. I fråga om förbud för tjänsteman vid visst verk eller för innehavare av viss tjänst att åtaga sig uppdrag eller utöva verksamhet, som lämpligen ej bör förenas med hans tjänst, äger Kungl. Maj:t utfärda erforderliga föreskrifter.

13 §.

Förflyttningsskyldighet.

Innehavare av ordinarie domartjänst, med undantag av vattenrättsingenjör, är pliktig att, om Kungl. Maj:t finner organisatoriska skäl sådant påkalla, låta förflytta sig till annan ordinarie domartjänst inom den lönegrad han tillhör.

Ordinarie beställningshavare vid försvaret är pliktig underkasta sig den förflyttning till annan stationeringsort eller till annan ordinarie beställning eller befattning vid försvaret, vilken må beslutas antingen av Kungl. Maj:t eller ock av vederbörande myndighet med stöd av myndigheten i reglemente, instruktion eller annan dylik författning tillagd befogenhet.

Annan ordinarie tjänsteman än ovan avses är, så framt ej annat följer av vad nedan sägs, pliktig att låta förflytta sig till annan stationeringsort eller annan ordinarie tjänst vid det verk han tillhör liksom ock, där Kungl. Maj:t så prövar lämpligt, till ordinarie tjänst vid annat verk, å vilken detta reglemente är tillämpligt.

Vad i nästföregående stycke stadgas äger icke tillämpning i fråga om landshövding och ej heller beträffande innehavare av tjänst, som tillsatts medelst förordnande för viss tid, för begränsad anställningstid eller tills vidare eller som avses i 1 § 1 mom. under b). Depåchef vid hingstdepå är dock pliktig underkasta sig den förflyttning till annan depåchefstjänst vid stuteristaten, som kan bliva honom av Kungl. Maj:t ålagd.

14 §.

Avgångsskyldighet m. m. Entledigande.

1 mom. Angående ordinarie tjänstemans skyldighet att avgå från tjänsten samt om skyldighet för beställningshavare vid försvaret och vissa tjänstemän vid poliskåren i Boden att efter avgång tillhöra vederbörlig reserv stadgas i gällande bestämmelser om tjänstepension.

Beställningshavare vid försvaret, som innehar tjänst tillhörande någon av lönegraderna Ca 29—33, Co 10 och Co 14, är jämväl pliktig att avgå från beställningen, där så finnes påkallat med hänsyn till statens intresse. Beslut härom meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande försvarsgrenschef. Innan sådant förslag avgives, skola yttranden hava inhämtats från övriga beställningshavaren överordnade myndigheter eller chefer.

Med stöd av föregående stycke entledigad beställningshavare, som icke var innehavare av förtroendesyssla enligt § 35 regeringsformen, är berättigad att

bliva försatt i disponibilitet mot åtnjutande av disponibilitetsarvode enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t med stöd av rksdagens beslut.

Entledigas beställningshavare, som är innehavare av förtroendesyssla enligt § 35 regeringsformen, med stöd av bestämmelserna i andra stycket, ankommer på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida han må bliva försatt i disponibilitet mot åtnjutande av disponibilitetsarvode, som i tredje stycket sagts.

Beställningshavare, som i andra stycket sagts, må jämväl på egen ansökan av Kungl. Maj:t försättas i disponibilitet mot åtnjutande av disponibilitetsarvode, där avgången från aktiv stat finnes icke vara mot statens intressen stridande.

2 mom. Där ej annat särskilt avtalats eller följer av anställningens tidsbegränsning, skall entledigande från statens tjänst av extra ordinarie tjänsteman av annan anledning än tjänstefel, då entledigandet icke företages på tjänstemannens egen ansökning, ske efter skriftlig uppsägning senast tre månader före anställningens upphörande.

Ansökning av extra ordinarie tjänsteman om entledigande skall, där annat ej särskilt avtalats eller bestämts för särskilda grupper eller fall, göras senast en månad före den dag, från och med vilken entledigande begäres.

Angående entledigande i samband med pensionering gäller vad därom särskilt stadgas.

15 §.

Allmänna lönenämnden.

För beredning av ärenden, som angå löneförhållandena för statstjänstemän och för andra tjänstemän vilkas avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, skall finnas en nämnd, benämnd *allmänna lönenämnden*.

Denna nämnd, i vilken löntagare-, förvaltnings- och de allmänna intressena böra vara representerade, består av ordförande och ledamöter, förordnade av Kungl. Maj:t. Där så finnes lämpligt må Kungl. Maj:t, med iakttagande av vad nyss sagts om de intressen som böra vara företrädade i nämnden, för skilda förvaltningsområden förordna om olika sammansättning av nämnden.

Nämndens ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem förordnas för en tid av högst tre år i sänder.

Instruktion för nämnden utfärdas av Kungl. Maj:t.

16 §.

Statens bostadsnämnd.

För handläggning enligt vad därom särskilt stadgas av ärenden angående ersättning för tjänstebostad, som anvisas tjänsteman, skall finnas en nämnd, benämnd *statens bostadsnämnd*, vilken består av en opartisk ordförande samt representanter för förvaltnings- och personalintressena, samtliga förordnade av Kungl. Maj:t.

Instruktion för nämnden utfärdas av Kungl. Maj:t.

3 avd. Avlöningsbestämmelser för ordinarie och extra ordinarie tjänstemän, aspiranter samt extra tjänstemän.

1 kap. Allmänna bestämmelser.

17 §.

1 mom. Tjänsteman, som avses i denna avdelning, äger på grund av sin anställning rätt till avlöningsförmåner enligt vad som stadgas i detta reglemente och de särskilda bestämmelser, vilka meddelas på grund av föreskrift i reglementet eller eljest utfärdas av Kungl. Maj:t, ävensom pensionsrätt i den utsträckning särskilt stadgas.

Beträffande aspirant eller extra tjänsteman skall för tid, varunder arbete vid vederbörande verk icke kan beredas honom och varunder han ej åtnjuter semester eller ferier, i avlöningshänseende så anses, som om han under denna tid icke innehaft anställning i nämnda egenskap.

2 mom. För sådan innehavare av i detta reglemente avsedd tjänst, vilken i denna sin egenskap åtnjuter avlöning enligt i vederbörlig ordning utfärdade krigsavlöningsbestämmelser, träder nämnda avlöning i stället för å tjänsten eljest utgående avlöningsförmåner.

3 mom. Landsfogde, landsfiskal eller tjänsteman vid poliskåren i Boden, som i enlighet med vad därom är särskilt stadgat övergått på avgångsstat, åtnjuter i stället för å tjänsten eljest utgående avlöningsförmåner avlöning enligt grunder, som i särskild ordning bestämmas av Kungl. Maj:t.

4 mom. Tjänsteman, vilken innehar tjänst med lönegradsbeteckning Ca, Ce, Cf eller Cg och något av lönegradsnumren 1—22, må för utförande av visst arbete kunna, efter därom träffad överenskommelse, i stället för å tjänsten eljest utgående kontanta avlöningsförmåner uppbära ersättning efter ackord eller beting, där så prövas lämpligt för tillgodoseende av statens intressen.

5 mom. Utöver vad i detta reglemente förutsättes eller eljest medgivits enligt beslut av Kungl. Maj:t, såvitt angår ordinarie tjänsteman med stöd av riksdagens beslut, må tjänsteman icke för tjänstgöring vid vederbörande verk åtnjuta ersättning eller förmån, så framt ej Kungl. Maj:t för uppdrag eller arbete, vilket kan anses falla utom tjänstemannens vanliga tjänstutövning, anvisat särskilda medel eller eljest finner skäl medgiva särskild gottgörelse.

6 mom. Är tjänsteman berättigad att av statsmedel uppbära tjänstepension eller årligt understöd, beror på beslut av Kungl. Maj:t, om och i vad mån av sådan anledning avdrag å lönen skall ske. Reservpension eller däremot svarande engångsbelopp skall dock icke föranleda sådant avdrag, såvitt ej annat särskilt stadgas i detta reglemente.

På beslut av Kungl. Maj:t skall ock bero, om och i vad mån avdrag å lönen skall ske för tjänsteman, som innehar beställning å reservstat vid försvaret.

7 mom. Innehavare av sådan rektors- eller lärartjänst vid de allmänna läro-

verken, med vilken rätt till särskilda förmåner är förenad, skall vara underkastad såväl minskning i den från statsverket eljest utgående lönen till belopp, motsvarande de särskilda förmånernas värde enligt uppskattning i behörig ordning, som ock vad i laga ordning kan varda stadgat rörande upphörande eller ändring i nämnda förmåner. Vad genom donation av enskild tillförsäkrats innehavare av viss tjänst, i syfte att bereda denne särskild förmån utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner, skall dock oavkortat komma tjänstinnehavaren till godo.

Där tjänsteman vid lots- och fyrstaten på grund av tjänsten erhåller naturaförmån, vilken ej avses i detta reglemente, eller ersättning i penningar för sådan förmån, skall han, enligt de närmare bestämmelser, som lotsstyrelsen äger meddela, vara underkastad antingen minskning i den från statsverket eljest utgående lönen till belopp, motsvarande den särskilda förmånens värde eller den erhållna ersättningen, eller ock skyldighet att i vederbörlig ordning till statsverket inbetala däremot svarande belopp.

8 mom. Tjänsteman är skyldig underkasta sig minskning i eller upphörande av extra inkomster, vilka kunna medfölja tjänsten eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

9 mom. Tjänsteman är vidare pliktig att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar m. m., om vilka förmåles i nedan angivna delar av reglementet:

4 mom. här ovan angående ersättning efter ackord eller beting,

7 mom första stycket här ovan angående särskilda med rektors- eller lärartjänst förenade förmåner,

20—23 §§ angående placering samt uppflyttning i löneklass och lönerum,

33 § 2 mom. 3 punkten angående tjänstledighet för militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är å tjänstemannen tillämpligt,

35 § 3 mom. femte stycket angående förhöjning av vikariatsersättning,

37 § angående gottgörelse för övertidstjänstgöring,

39 § angående lönetillägg, som utgå vid tjänstgöring av visst slag,

40 § 5 mom. angående kallortstraktamente,

41 § angående befattningsarvoden,

42 § angående ställföreträdararvoden,

43 § 1 mom. angående arvoden för särskilda uppdrag m. m.,

44 § angående vissa särskilda ersättningar,

45 § angående vissa inkomster enligt taxa m. m.,

7 kap. angående tjänstebostad m. m.,

8 kap. angående tjänstedräkt m. m.,

55 § 3 mom. angående vissa naturaförmåner till tjänstemän vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk,

10 kap. angående sjukvård,

68 § 3 mom. angående vissa till tjänstemän vid utrikesförvaltningen utgående tillägg till lönen m. m.,

68 § 4 mom. angående ortstillägg till lantbruksattaché samt

69 § 4—8 mom. angående vissa förmåner till innehavare av civilmilitär beställning vid försvaret.

2 kap. Lönens bestämmande.

Tjänstemans lönegrad. Lönegradernas konstruktion.

18 §.

1 mom. Tjänsteman tillhör, under iakttagande i förekommande fall av vad i 2 och 3 mom. sägs, samma lönegrad, som gäller för den tjänst han innehar.

2 mom. Förflyttas tjänsteman på grund av föreskrift i 13 § utan eget förvållande till lägre tjänst, skall han i avlöningshänseende behandlas som om han fortfarande innehaft tjänst i samma lönegrad som den högre tjänsten, såvitt angår depåchef vid hingstdepå intill utgången av den period förordnandet avser. Vad sålunda stadgats skall även gälla, då tjänsteman från ordinarie tjänst, som icke avses i detta reglemente, utan eget förvållande förflyttas till lägre tjänst, varå reglementet äger tillämpning.

3 mom. Har förordnande att med full tjänstgöring uppehålla ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller bestrida göromål, som eljest tillhöra sådan tjänst, på grund av föreskrift i 5 § meddelats i den ordning, som där angivits, skall i denna avdelning avsedd tjänsteman, som erhållit förordnandet, i avlöningshänseende behandlas som om han under förordnandetiden innehaft tjänst i samma lönegrad som den tjänst, förordnandet avser eller göromålen tillhöra.

Kungl. Maj:t må, då särskilda skäl därtill föranleda, medgiva, att vad i första stycket sägs skall gälla även i andra fall än där avses vid förordnande att uppehålla ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller bestrida göromål som eljest tillhöra sådan tjänst, under förutsättning dock att förordnandet meddelas i den ordning, som i nämnda författningsrum angivits.

Under förordnande, som här avses, säges tjänsteman uppbära *vikariatslön*.

19 §.

1 mom. Lönegraderna med beteckningarna Ca, Ce, Cg, Coa och Cob omfatta envar fyra löneklasser.

Lägsta löneklassen har samma nummer som lönegraden. Övriga tre löneklasser hava, i tur och ordning, därefter närmast följande tre nummer. Högsta löneklassen i varje lönegrad omfattar fyra lönerum.

2 mom. Lönegraderna med beteckningarna Cb, Cf, Co, Cp, Cq, Cr och Cs omfatta envar en löneklass.

Av efterföljande sammanställning framgår för varje lönegrad med beteckningen Cb den till lönegraden hörande löneklassen.

I lönegraderna med övriga i detta moment angivna lönegradsbeteckningar har löneklassen samma nummer som lönegraden.

Löne-grad nr	Löne-klass nr	Löne-grad nr	Löne-klass nr	Löne-grad nr	Löne-klass nr	Löne-grad nr	Löne-klass nr	Löne-grad nr	Löne-klass nr
1	27	4	30	7	33	10	36	13	39
2	28	5	31	8	34	11	37	14	40
3	29	6	32	9	35	12	38		

Tjänstemans placering samt uppflyttning i löneklass och lönerum.

20 §.

Tjänsteman skall vid tillträde av tjänst, vars lönegrad omfattar flera löneklasser, placeras i löneklass och, i förekommande fall, i lönerum samt uppflyttas i löneklass eller lönerum i enlighet med bestämmelserna i 21 och 22 §§, allt under förbehåll att annat ej följer av beslut eller bestämmelser, som meddelats med stöd av 23 §.

Där tjänsteman på grund av föreskrift i 13 § utan eget förvållande förflyttats till lägre tjänst, eller då tjänsteman från ordinarie tjänst, som icke avses i detta reglemente, utan eget förvållande förflyttats till lägre tjänst, varå reglementet äger tillämpning, gälla bestämmelserna i 18 § 2 mom. Att lön i vissa fall kan utgå enligt högre löneklass än den, vari tjänstemannen placeras, framgår av 24 §.

21 §.

1 mom. Har tjänstemannen under de närmast före tjänstetillträdet förflyttats tre åren icke vid något tillfälle innehaft anställning hos staten eller annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, skall han placeras i lönegradens lägsta löneklass.

2 mom. Efter att tjänsteman tillhört den löneklass, i vilken han placerats jämlikt 1 mom., under tre år eller den längre tid, som följer av bestämmelserna här nedan, skall han från och med ingången av närmast följande kalenderkvartal uppflyttas till närmast högre löneklass. Enligt samma grunder skall tjänstemannen uppflyttas till de ytterligare högre löneklasser, som lönegraden omfattar, samt, sedan han uppnått lönegradens högsta löneklass, till andra, tredje och fjärde lönerummen inom sistnämnda löneklass.

För bedömandet om och i vad mån förlängning av den i första stycket angivna tiden av tre år skall ske, skall till en början med de undantag, som nedan angivas, sammanräknas det antal dagar, varunder tjänstemannen under nämnda treårsperiod

a) åtnjutit tjänstledighet med skyldighet att vidkännas A- eller B-avdrag för sjukdom, tvångsvis anordnad läkarundersökning eller svag hälsas vårdande,

b) åtnjutit tjänstledighet med skyldighet att vidkännas C-avdrag av annan anledning än för offentligt uppdrag eller värnpliktstjänstgöring eller

c) varit avstängd från tjänstgöring, hållits häktad för brott, undergått annat frihetsstraff än arrest eller av polismyndighet kvarhållits såsom misstänkt för brott eller ock avhållit sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall.

Vid sammanräkningen skall ej medtagas det antal dagar, varunder tjänsteman, som är anställd med heltidstjänstgöring, åtnjutit tjänstledighet, som under a) eller b) sagts, under allenast högst hälften av den dagliga tjänstgöringstiden. Ej heller skall medtagas det ytterligare antal dagar, varunder tjänsteman åtnjutit tjänstledighet, som under a) sagts, eller med skyldighet att vidkännas C-avdrag varit tjänstledig för fullgörande av uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarataga tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning, i vidare mån än det sammanlagda antalet överstiger 600 dagar. Vidare skall vid sammanräkningen ej medtagas det antal dagar, varunder tjänsteman obefogat varit avstängd från tjänstgöring eller hållits häktad för brott, för vilket han sedermera blivit frikänd, och ej heller det antal dagar, varunder tjänstemannen av polismyndighet kvarhållits såsom misstänkt för brott, därest han antingen icke blivit häktad eller efter häktning blivit frikänd.

Har enligt beslut av vederbörande myndighet tjänsteman, som är anställd med heltidstjänstgöring, medgivits nedsättning med högst hälften av tjänstgöringstiden och har för viss hel kalendermånad meddelats föreskrift om den återstående tjänstgöringens fullgörande allenast å vissa dagar i nämnda månad, behandlas vid sammanräkningen dag eller dagar, som till följd av nedsättningen varit tjänstefria och som omedelbart föregåtts av tjänstgöringsdag, under vilken tjänstledighet åtnjutits eller tjänstgöringshinder förelegat, som om därunder åtnjutits tjänstledighet eller förelegat tjänstgöringshinder av samma slag som under tjänstgöringsdagen. Utöver vad härav följer skola till följd av nedsättningen tjänstefria dagar icke medtagas vid sammanräkningen.

Överstiger det sammanräknade dagantalet icke 120, skall förlängning icke ske. Om åter det sammanräknade dagantalet överstiger 120, skall den i första stycket angivna tiden av tre år förlängas med så lång tid som, utöver i förekommande fall sådana dagar, vilka om de infallit under treårsperioden skolats medtagas vid sammanräkningen, inrymmer ett mot antalet överskjutande dagar svarande dagantal.

Angående uppskov med uppflyttning stadgas i 3 mom.

3 mom. Den i 2 mom. angivna tiden för uppflyttning må förlängas, därest uppskov med uppflyttning prövas böra äga rum på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring under den tid tjänstemannen tillhört den lägre löneklassen. Härvid må dock hänsyn tagas till viss i tjänsten begången förseelse, för vilken tjänstemannen särskilt bestraffats, endast då förseelsen kan sägas karakterisera arten av tjänstgöringen i dess helhet.

Beslut om uppskov må icke fattas, utan att tjänstemannen erhållit tillfälle att förklara sig.

Uppskov skall avse viss tid, minst ett halvt och högst tre år. Vid upp-

skovstidens utgång skall uppflyttning ske, om ej tjänstgöringen under nämnda tid givit anledning till förnyat uppskov därmed.

Har tjänsteman först efter viss tids uppskov blivit uppflyttad till högre löneklass eller lönerum, skall han för uppflyttning till än högre löneklass eller lönerum anses hava tillhört förstnämnda löneklass eller lönerum jämväl under den tid uppskovet varat, såvida icke hans fortsatta tjänstgöring anses böra till annat föranleda.

22 §.

1 mom. Har tjänstemannen under de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren eller någon del av dem innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, skall han, om i nästföljande stycke avsett fall föreligger, inom vederbörande lönegrad placeras i löneklass och, i förekommande fall, i lönerum i enlighet med avdelning 1 eller 2 av den *placeringstabell* och de därtill hörande anvisningarna, som bifogas detta reglemente såsom bilaga A. I övriga fall skall han placeras i lönegradens lägsta löneklass.

Placering enligt tabellen skall, i den utsträckning som framgår av densamma och av vad nedan sägs, ske *dels* då den nya tjänstens lönegrad omfattar flera löneklasser å löneplan nr 1 samt tjänstemannen inom de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren eller tidigare i anställning av sådant slag, som i första stycket angivits, innehaft tjänst, vars lönegrad omfattar flera löneklasser å löneplan nr 1, eller ånjutit avlöning enligt kollektivavtal, *dels ock* då lön å såväl den nya tjänsten som den tidigare tjänsten utgår enligt löneplan nr 3 respektive löneplan nr 4.

I fråga om tabellens tillämpning iakttages

dels att, om enligt tabellen olika placeringar vid tjänstetillträdet kunna förekomma, den placering skall tillämpas, som är för tjänstemannen mest förmånlig,

dels att med anställning, i vilken åtnjutits avlöning enligt kollektivavtal, likställas anställning, i vilken avlöningen bestämts på samma sätt som avlöning enligt sådant avtal, ehuru bestämmelserna icke intagits i kollektivavtal, eller ock anpassats efter grunderna i visst sådant avtal för arbete av liknande slag,

dels ock att anställning icke må tagas i betraktande, därest den innehafts före en sammanhängande tid av tre år, varunder tjänstemannen icke vid något tillfälle innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

2 mom. Tjänsteman, som avses i 1 mom., skall uppflyttas i löneklass eller lönerum enligt bestämmelserna i 21 § 2 och 3 mom. med följande avvikelser:

a) Vad i 21 § 2 mom. första stycket sägs om löneklass, i vilken tjänsteman placerats jämlikt 21 § 1 mom., skall i stället avse den löneklass eller det lönerum, vari han placerats jämlikt 1 mom. här ovan.

b) Har placeringen skett i enlighet med avdelning 1 av placeringstabellen,

skall uppflyttning från den löneklass eller det lönerum vari tjänstemannen vid tjänstetillträdet placerats, om sådan uppflyttning ifrågakommer, ske vid den närmast efter tjänstetillträdet eller, i förekommande fall, vid tjänstetillträdet infallande tidpunkt, då han vid fortsatt innehav av den tidigare tjänsten skulle hava vunnit uppflyttning. Vad sålunda stadgats skall dock icke gälla, om tjänstemannens slutplacering i den tidigare tjänsten, bestämd enligt punkten 2 i anvisningarna till placeringstabellen, utgjort högsta löneklassens fjärde lönerum. Om avbrott föreligger mellan anställningarna i den tidigare och den nya tjänsten, skall avbrottstiden behandlas på sätt angives under nyssnämnda punkt.

c) Har placeringen skett i enlighet med avdelning 2, underavdelning a, placeringstabellen skall, om anställning med avlöning enligt kollektivavtal eller vad därmed är att likställa innehafts under kortare tid än 12 år samt den nya tjänstens jämförelsetal enligt de till placeringstabellen hörande anvisningarna understiger 15, den tid, efter vilken uppflyttning första gången i den nya tjänsten eljest må ske, minskas med det antal dagar, varmed den tidigare anställningens längd överskjuter den kortaste tid, som enligt placeringstabellen kan grunda den av tjänstemannen vunna placeringen.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning om den nya tjänstens jämförelsetal uppgår till eller överstiger 15, så framt den tidigare anställningen innehafts under kortare tid än 15 år.

23 §.

Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet äger, om och i den mån så med hänsyn till särskilda omständigheter prövas skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst särskilt fall eller under vissa särskilda förutsättningar tjänsteman erhåller rätt att tillhöra högre löneklass eller lönerum inom lönegraden än som följer av bestämmelserna i 21 och 22 §§ eller att inom kortare tid än som föreskrives i dessa bestämmelser uppflyttas till viss löneklass eller visst lönerum.

Bestämmelser om den löneklass, enligt vilken lön skall utgå, samt om lönens storlek m. m.

24 §.

1 mom. Tjänsteman, som innehar tjänst vars lönegrad omfattar flera löneklasser, åtnjuter med i 2 mom. angivna undantag lön enligt den löneklass, i vilken han placerats eller till vilken han uppflyttats jämlikt bestämmelserna i 20—23 §§.

2 mom. Är fråga om bibehållande vid tjänsten av tjänsteman, som tillhör lönegradens högsta löneklass, äger Kungl. Maj:t, där tjänstemannen är särskilt kvalificerad för tjänsten och hans bibehållande vid densamma anses påkallat av statens intresse, tilldela honom lön enligt än högre löneklass, där

sådan finnes i löneplanen upptagen, dock högst två löneklasser över den högsta för lönegraden gällande.

Förflyttas tjänsteman på grund av föreskrift i 13 § till följd av sitt förhållande i tjänsten till lägre tjänst, skall han, därest han vid förflyttningen tillhörde högre löneklass än den högsta för den lägre tjänstens lönegrad gällande, åtnjuta lön enligt nämnda högre löneklass. Vad sålunda stadgats skall jämväl gälla, då tjänsteman från ordinarie tjänst, som icke avses i detta reglemente, till följd av sitt förhållande i tjänsten förflyttas till lägre tjänst, varå reglementet äger tillämpning.

Till den, som åtnjuter vikariatslön i anledning av förordnande att uppehålla tjänst såsom överläkare vid fångvårdsanstalterna, statens sinnessjukhus eller statens anstalt för fallandesjuka eller tjänst som chef, tillika läkare, vid statens skola för själsligt abnorma manliga elever, utgår lön enligt löneklassen närmast över den, i vilken tjänstemannen placerats eller till vilken han uppflyttats.

3 mom. Tjänsteman, som innehar tjänst vars lönegrad omfattar endast en löneklass, åtnjuter lön enligt nämnda löneklass.

25 §.

Lönerna för varje löneklass framgå av statens löneplansförordning.

Inom löneklass å löneplan nr 1 bestämmes tjänstemans lön efter den ortsgrupp, till vilken hans stationeringsort blivit hänförd. Då särskilda skäl därtill föranleda må dock Kungl. Maj:t beträffande viss tjänsteman eller viss grupp av tjänstemän bestämma, att lön skall utgå efter annan ortsgrupp.

Inom löneklass å löneplan nr 3 eller 4 bestämmes tjänstemans lön efter den lönegrupp, till vilken tjänsten blivit hänförd enligt beslut av Kungl. Maj:t.

För i 7 § 2 mom. första stycket avsedd lärare eller ackompanjator vid musikhögskolan eller lärare vid konstfackskolan skall, då tjänstgöringen under viss termin omfattar mindre antal veckotimmar än det högsta antal veckotimmar, vartill tjänstgöringsskyldigheten enligt nämnda stycke kunnat fastställas, lönen för det kalenderhalvår, varunder terminen infaller, minskas, för lärare eller ackompanjator vid musikhögskolan med $\frac{1}{40}$ för varje halv veckotimme, som felar i 20 veckotimmar, för huvudlärare vid konstfackskolan med $\frac{1}{16}$ för varje veckotimme, som felar i 16 veckotimmar, samt för facklärare och biträdande facklärare vid sistnämnda skola med $\frac{1}{24}$ för varje veckotimme, som felar i 24 veckotimmar. I den mån tjänstgöringsskyldigheten för facklärare eller biträdande facklärare understiger 24 veckotimmar, må dock för lönen bestämmande tagas hänsyn jämväl till annan undervisning, som läraren fullgör vid konstfackskolan, så framt den meddelas regelbundet under visst antal veckotimmar. Vidare må minskning ske med högst $\frac{20}{40}$ för ordinarie lärare vid musikhögskolan, högst $\frac{7}{16}$ för huvudlärare vid konstfackskolan och högst $\frac{15}{24}$ för ordinarie facklärare vid sistnämnda skola.

För tjänsteman, som är anställd för tjänstgöring med avkortad tjänstgöringstid, skall lönen minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen.

Vid tillämpning av vad i fjärde och femte styckena här ovan sagts skall

iakttagas, att månadslön, som efter minskning slutar på öretal, skall jämkas till närmaste krontal eller, om den slutar på 50 öre, till närmast högre krontal samt att beträffande daglön skola tillämpas bestämmelserna i 4 § 4 mom. statens löneplansförordning.

26 §.

1 mom. För tid, då tjänsteman icke utövar sin tjänst, skall han, i den mån ej annat beslutes med stöd av särskild i reglementet meddelad bestämmelse eller Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet finner skäl att för visst fall annorlunda bestämma, åtnjuta oavkortad lön eller lön minskad med A-avdrag, B-avdrag eller C-avdrag eller avstå hela lönen i enlighet med bestämmelser, som meddelas i 2—6 mom. här nedan eller där angivas. Där tjänsteman för handläggning av visst ärende eller viss grupp av ärenden inom verket eller eljest för fullgörande av särskilt åliggande i tjänsten erhållit befrielse helt eller delvis från övriga honom åliggande tjänstegöromål, skall nämnda befrielse vara utan inverkan på hans rätt att åtnjuta lön.

I fråga om ovan omnämnda löneavdrag skall följande gälla.

A-avdragen för dag framgå av statens löneplansförordning för varje löneklass samt, i fråga om löneklass tillhörande löneplan nr 1, varje ortsgrupp och, i fråga om löneklass tillhörande någon av löneplanerna nr 3 och 4, varje lönegrupp. För tjänsteman skall tillämpas det A-avdrag för dag, som gäller för den löneklass och, i förekommande fall, för den ortsgrupp eller lönegrupp, efter vilken han åtnjuter lön, dock att för ordinarie lots, lotsförman eller överlots skall tillämpas det A-avdrag för dag, som gäller för den löneklass, vars ordningsnummer med två enheter understiger ordningsnumret för den löneklass, efter vilken lönen utgår. För tjänsteman, för vilken lönen minskats jämlikt bestämmelserna i 25 § fjärde, femte och sjätte styckena, skall likväl tillämpas ett i förhållande därtill minskat A-avdrag för dag. Detta bestämmas med tillämpning av föreskrifterna i 4 § 4 mom. statens löneplansförordning.

Såsom B-avdrag för dag skall för tjänsteman tillämpas ett belopp, som är dubbelt så stort som det för honom tillämpliga A-avdraget.

Såsom C-avdrag för dag skall för tjänsteman tillämpas ett belopp, som är lika stort som den för honom gällande daglönen, i förekommande fall bestämd under iakttagande av föreskrifterna i 25 § fjärde, femte och sjätte styckena.

Tillika skall iakttagas,

dels att då förhållande, som skall medföra A-avdrag, B-avdrag eller C-avdrag, allenast föreligger under del av dag, därunder skall tillämpas det avdragsbelopp, som belöper på denna del av dagen,

dels ock att då förhållande, som skolat medföra C-avdrag, föreligger under hel kalendermånad, tjänstemannen i stället för att vidkännas sådant löneavdrag med visst belopp för dag räknat skall avstå hela lönen för denna månad.

2 mom. I fråga om tjänstemans rätt att åtnjuta semester eller ferier eller, i visst fall, semesterersättning gälla bestämmelserna i 27—32 §§. Att tjänsteman under tiden för semester eller ferier icke utövar sin tjänst, skall vara utan inverkan på hans rätt att för nämnda tid uppbära lön för densamma, där icke annat följer av vad i 6 mom. här nedan sägs eller ock i fråga om ferier annat stadgas i 31 § 2 mom. eller följer av bestämmelserna i 4 mom. här nedan eller av att ferietiden inbegripes i tiden för tjänstemannen meddelad tjänstledighet.

3 mom. Angående det sätt, varpå med tjänstemans lön skall förhållas vid tjänstledighet eller tjänstgöringshinder av visst slag eller om tjänstemannen avhåller sig från tjänstgöring, stadgas i 33 och 34 §§.

4 mom. För tid, då tjänsteman frånträder utövningen av sin tjänst på grund av förordnande att uppehålla annan tjänst, som är lika hög som eller högre än hans egen tjänst, skall han i fråga om rätt att åtnjuta lön behandlas som om han under förordnandetiden tjänstgjort i sin tjänst och denna, om den uppehållna tjänsten är inrättad vid annat verk, vore inrättad vid detta verk. Vad nu sagts skall jämväl gälla, där lärare vid i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt av hänsyn till undervisningsväsendets intressen förordnas att, med frånträdande av utövningen av den egna tjänsten, uppehålla lägre lärartjänst vid annan sådan läroanstalt. Härutöver skall, såvitt angår lärare vid nyssnämnd läroanstalt, vilkens förordnande avser hel termin, vad här sagts gälla jämväl i fråga om ferietid, som infaller under samma kalenderhalvår som terminen.

Bestämmelserna i första stycket avse icke fall, där tjänstemannen under förordnandetiden erhåller vikariatslön, varom i 18 § 3 mom. förmåles.

5 mom. Att aspirant eller extra tjänsteman icke i sådan egenskap äger åtnjuta lön för tid, varunder arbete vid vederbörande verk icke kan beredas honom och varunder han ej åtnjuter semester eller ferier, framgår av vad i 17 § 1 mom. andra stycket stadgats.

Extra ordinarie tjänsteman vid lots- och fyrstaten, vilken är anställd å sådant tjänstefartyg eller fyrskepp, som är upplagt under viss del av året, skall för tid, under vilken han till följd av uppläggningsen ej tjänstgör och varunder han ej åtnjuter semester, å lönen vidkännas B-avdrag.

6 mom. För tid, då tjänsteman, på sätt i 12 § angives, frånträder utövningen av viss av honom innehavd tjänst, äger han icke åtnjuta lön för denna tjänst.

7 mom. I den mån ej annat följer av bestämmelserna i denna paragraf eller andra i reglementet meddelade bestämmelser utgår lön från och med den dag tjänsten enligt utnämnings- eller annan tillsättningshandling tillträdes till och med den dag, då tjänsten frånträdes.

3 kap. Semester och ferier.

27 §.

1 mom. Ordinarie och extra ordinarie tjänstemän, aspiranter samt extra tjänstemän äga rätt att erhålla semester i enlighet med bestämmelserna i 28—30 §§. Vissa tjänstemän äga dock i stället åtnjuta ferier enligt vad i 31 § stadgas. Till aspiranter och extra tjänstemän kan utgå semesterersättning enligt bestämmelserna i 32 §. Bestämmelserna i detta kapitel äga icke tillämpning å justitieråd, regeringsråd eller landshövding.

Har någon under tiden 1 juli—31 december visst kalenderår innehaft anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, men innefattas hela nämnda tid i sådan tid, varunder han åtnjuter semester eller tjänstledighet av sådant slag, som avses i 33 § under punkt 6 b) eller c), 12 eller 13, varit förhindrad att tjänstgöra av anledning, som enligt 34 § skall medföra C-avdrag å lönen, eller avhållit sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall, må han icke, med mindre vederbörande myndighet finner skäl därtill lämna medgivande, i fortsättningen erhålla semester utan att efter sistnämnda dag hava å minst 90 dagar tjänstgjort i anställning, som nyss nämnts, eller fullgjort uppdrag för statens räkning.

2 mom. Till semester berättigad tjänsteman, som har sig anförtrodd upp-
börd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att begagna sig av semester, då sådant föreskrives av vederbörande myndighet.

28 §.

1 mom. Semestertidens längd bestämmes, i den mån ej annat följer av stadgandena i 2—5 mom. här nedan, med utgångspunkt från de i 29 § angivna årssemestrarna enligt följande grunder:

a) För kalenderår, då allenast en årssemester är för tjänstemannen tillämplig, är semestertidens längd lika med årssemestern, så framt tjänstemannen innehar tjänst eller tjänster hela kalenderåret. I annat fall skall den utgöra så stor del av årssemestern, som svarar mot förhållandet mellan tiden för tjänstinnehavet och helt år. Uppkommer i sistnämnda fall brutet dagantal, skall avrundning ske till närmast högre hela dagantal.

b) För kalenderår, då olika årssemestrar äro för tjänstemannen tillämpliga endast till följd av att han under hela året eller under hela den därunder infallande kortare tiden för tjänstinnehavet samtidigt innehar olika tjänster, skall semestertidens längd med utgångspunkt från den längre av årssemestrarna bestämmas på sätt under a) här ovan angivits.

c) För kalenderår, då eljest olika årssemestrar äro för tjänstemannen tillämpliga, bestämmes semestertidens längd på följande sätt. Först beräknas det dagantal, som belöper på varje period, under vilken ett och samma förhållande råder i fråga om för tjänstemannen tillämplig årssemester. Beräkningen sker med tillämpning av de under a) och b) här ovan meddelade bestämmel-

serna angående semestertid på sådant sätt, som om tjänstinnehavet under kalenderåret endast omfattat den period, varom fråga är. Avrundning företages likväl icke härvid. Därefter sammanläggas de på nämnda sätt beräknade dagantalen, varjämte, om summan uppvisar brutet dagantal, avrundning sker till närmast högre hela dagantal. Det på sådant sätt beräknade dagantalet utgör tjänstemannens semestertid för kalenderåret i fråga.

Vid tillämpning av ovan meddelade bestämmelser skall hänsyn allenast tagas till av tjänstemannen innehavd eller å förordnande med vikariatslön uppehållen tjänst, som avses i denna avdelning av reglementet och varmed är förenad rätt till semester.

2 mom. För kalenderår, efter vars ingång övergång till i denna avdelning avsedd tjänst skett från i avdelningen icke avsedd anställning hos staten eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, skall semestertidens längd beräknas med tillämpning av de i 1 mom. här ovan meddelade bestämmelserna. I den mån tjänstemannen icke före övergången åtnjutit hela den semester, som enligt de för den tidigare anställningen gällande bestämmelserna tillkommer honom under det kalenderår, då övergången sker, eller därefter, skall dock sålunda återstående semestertid tilläggas den tid, som beräknats enligt 1 mom. Tjänstemannen må likväl icke i följd härav i något fall erhålla längre semester för kalenderåret än om berörda övergång skett vid kalenderårets ingång.

3 mom. För kalenderår, före vars utgång tjänstemannen avgår med rätt att komma i åtnjutande av ålderspension eller förordnandepension, skall semestertidens längd, med tillämpning i övrigt av bestämmelserna i 1 mom. här ovan, bestämmas på sådant sätt, som om tjänstemannen intill kalenderårets utgång kvarstått i tjänst, som han frånträdde vid avgången.

För sådan tjänsteman, som tillhör fyrskeppspersonalen och för vilken årssemestern enligt stadgandet i 29 § 7 mom. omfattar 45 dagar eller mera, skall vad i första stycket sägs icke gälla. För kalenderår, före vars utgång nu nämnd tjänsteman avgår med rätt att komma i åtnjutande av ålderspension, skall semestertidens längd utgöra 45 dagar, därest avgången sker under någon av årets fyra första månader, samt eljest nämnda antal dagar med tillägg av 10 dagar för varje hel kalendermånad utöver fyra, under vilken tjänsten innehaves, dock att semestertidens längd icke i något fall må överstiga årssemestern.

4 mom. I den mån tjänsteman erhållit semesterersättning enligt bestämmelserna i 32 § skall den anställningstid, på vilken denna ersättning är grundad, icke medtagas vid beräkning av semestertidens längd enligt bestämmelserna i 1 mom. Ej heller skall vad i 2 mom. föreskrives om tilläggande av viss återstående semestertid gälla, i den mån i stället för semester utgått semesterersättning.

5 mom. För tjänsteman med stationering utom Europa eller å mera avlägset belägen ort inom Europa må, därest Kungl. Maj:t prövar skäligt sådant medgiva, till den eljest beräknade semestertiden läggas högst så många dagar, som beräknas åtgå för resa från stationeringsorten till Stockholm och åter.

1 mom. Årssemestern skall, där ej annat följer av bestämmelserna i 2—7 mom. här nedan, omfatta,

för aspiranter och extra tjänstemän med mindre än 36 anställningsmånader 20 dagar samt

för andra tjänstemän det antal dagar, som framgår av följande sammanställning:

	Intill det år, under vilket tjänstemannen fyller 40 år	Från och med de år, under vilket tjänstemannen fyller 40 år
Tjänstemän tillhörande lönegraderna Ca, Ce, Cf och Cg 1—14	20 dagar	30 dagar
Tjänstemän tillhörande lönegraderna Ca, Ce, Cf och Cg 15—26 samt Cob 1	25 »	35 »
Tjänstemän tillhörande övriga lönegrader	35 »	45 »

Vad angår aspirant eller extra tjänsteman skall såsom anställningsmånad anses kalendermånad, under vilken han å minst 16 dagar utfört arbete i anställning hos staten eller i sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgått enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Med tid, under vilken arbete utförts, skall härvid likställas annan tid, för vilken avlöning till någon del utgått. Där ej Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet annorlunda förordnar, skall dock såsom anställningsmånad icke tagas i betraktande kalendermånad, vilken infaller före tid av 36 kalendermånader i följd, under vilken tjänstemannen icke utfört arbete eller åtnjutit avlöning i sådan anställning, som nyss sagts.

2 mom. För revisionssekreterare, hovrättsråd samt assessorer och fiskaler i hovrätt ävensom kammarrättsråd samt assessorer och extra ordinarie föredragande i kammarrätten äger vederbörande myndighet i förekommande fall förlänga årssemestern högst med den tid, varmed densamma enligt bestämmelserna i 1 mom. understiger 45 dagar.

3 mom. För tjänstemän vid utrikesförvaltningen med stationering utomlands, med undantag av attachéer, må årssemestern, i den mån sådant utan olägenhet kan ske, förlängas till nedan angivna antal dagar:

Tjänstemän tillhörande lönegraderna Ca, Ce, Cf och Cg 15—26 ..	45 dagar
Tjänstemän tillhörande lönegraderna Ca, Ce och Cg 27—37 eller lönegraderna med någon av beteckningarna Co och Cs	60 dagar.

För attaché med stationering utomlands skall årssemestern, i den mån den enligt 1 mom. är kortare än 30 dagar, förlängas till detta antal dagar.

4 mom. Med hänsyn till arbete, som utsätter vederbörande för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne, skola för nedan angivna tjänstemän följande särskilda bestämmelser gälla.

Årssemestern omfattar 90 dagar för

a) överläkare å gynekologiska avdelningen av det till karolinska sjukhuset hörande radiumhemmet eller å röntgenavdelning vid serafimerlasarettet samt

b) icke-ordinarie läkare vid radiumhemmet eller å röntgenavdelning vid karolinska sjukhuset eller serafimerlasarettet, så framt läkaren tjänstgjort vid radiumhemmet eller å röntgenavdelning eller därmed jämställd radioterapeutisk klinik under sammanlagt minst 10 år.

Årssemestern omfattar 60 dagar för

a) laborator och förste strålskyddsinspektör samt extra ordinarie strålskyddsinspektör vid den till karolinska sjukhuset hörande radiofysiska institutionen samt

b) sådan icke-ordinarie läkare, varom i andra stycket under b) förmåles, så framt läkaren fullgjort där avsedd tjänstgöring under sammanlagt minst 5 år men mindre än 10 år.

Årssemestern omfattar 42 dagar för

a) följande tjänstemän vid karolinska sjukhuset, nämligen assistent och tekniskt biträde vid radiofysiska institutionen, reparatör vid röntgen- och ljusavdelningen av radiumhemmet samt tjänsteman, vilken tillhör sjukvårdspersonalen vid radiumhemmet och i sitt arbete handskas med röntgen eller radium,

b) till försvaret hörande läkare, som å sjukhus handskas med röntgen eller radium, och sådan i andra stycket under b) omförmäld läkare, vilken icke fullgjort där avsedd tjänstgöring under sammanlagt minst 5 år, samt

c) annan tjänsteman, vilken tillhör sjukvårdspersonalen å röntgenavdelning vid sjukhus, än som angivits under a) i detta stycke.

Då det anses påkallat med hänsyn till arten och omfattningen av det radiologiska arbete, som i nästföregående stycke under a) eller b) avsedd tjänsteman har att i sin tjänst fullgöra och tidigare fullgjort, äger vederbörande myndighet förlänga årssemestern, dock med högst 35 dagar för tjänsteman, som avses under a), och med högst 18 dagar för tjänsteman, som avses under b).

5 mom. För annan läkare än i 4 mom. här ovan avses skall årssemestern, i den mån den enligt 1 mom. är kortare än 30 dagar, förlängas till detta antal dagar.

6 mom. För sådan aspirant eller extra tjänsteman med minst 36 anställningsmånader eller extra ordinarie eller ordinarie tjänsteman, som här nedan sägs och för vilken årssemester icke angivits i 4 mom., skall, i stället för vad i 1 mom. första stycket stadgas, gälla, att årssemestern omfattar 25 dagar intill det år, under vilket tjänstemannen fyller 40 år, och 35 dagar från och med nämnda år:

tjänsteman, som tillhör sjukvårdspersonalen vid försvaret;

kvinnlig tjänsteman, som tillhör sjukvårdspersonalen vid statens sjuksjukhus eller statens anstalt för fallandesjuka;

sjuksköterska, assistentsköterska, andra föreståndarinna och barnmorska vid karolinska sjukhuset;

sjuksköterska och assistentsköterska vid serafimerlasarettet; samt

sjuksköterska vid läroanstalt för blinda, översköterska vid vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte och sjuksköterska vid dövstumskola.

7 mom. För tjänsteman tillhörande fyrskeppspersonalen skall, i stället för vad i 1 mom. första stycket här ovan sägs, gälla, att årssemestern alltefter den tid under kalenderåret, varunder vederbörande fyrskepp beräknas vara påmönstrat, skall omfatta det antal dagar, som av följande tabell framgår, i den mån ej annat följer av föreskriften i 28 § 3 mom. andra stycket eller lotsstyrelsen annorlunda förordnar med hänsyn till att anställningen icke innehaves under helt kalenderår:

Påmönstringstiden beräknas		Årssemester	
uppgå till minst	men understiga	för aspiranter och extra tjänstemän med mindre än 36 anställningsmånader	för andra tjänstemän
	6 månader	12 dagar	15 dagar
6 månader	7 »	20 »	25 »
7 »	8 »	28 »	35 »
8 »	9 »	36 »	45 »
9 »	10 »	44 »	55 »
10 »	11 »	52 »	65 »
11 »	12 »	60 »	75 »
12 »		72 »	90 »

30 §.

1 mom. Tjänsteman äger erhålla honom tillkommande semester å tid, som provas lämplig med hänsyn till göromålsens behöriga gång, under det kalenderår, vartill semestern hänför sig, eller, om detta på grund av tjänstgöringsförhållandena icke kunnat ske, under tiden 1 januari—31 maj nästpåföljande år.

Såsom undantag från vad nu sagts skall likväl gälla,

dels att tjänsteman, som är stationerad å ort inom riket, där kallortstilllägg utgår, ävensom provinsialläkare eller distriktsveterinär må av vederbörande myndighet kunna medgivas att i följd åtnjuta icke blott semester för löpande år utan jämväl återstående semester för nästföregående år,

dels ock att tjänsteman med stationering utom Europa må för besök i Sverige i följd åtnjuta icke blott semester för löpande år utan jämväl återstående semester för

nästföregående år, såvitt angår tjänsteman med stationering i Nordamerika eller Nordafrika,

nästföregående två år, såvitt angår tjänsteman med stationering i Asien, Sydamerika eller Sydafrika, samt

nästföregående tre år, såvitt angår tjänsteman med stationering i Australien.

2 mom. Då tjänsteman åtnjutit någon del av honom tillkommande semester, skall för beräkning av den semestertid, som må återstå, i förekommande fall iakttagas,

a) om semester åtnjutits å del av dag, vilken i övrigt varit tjänstefri till

följd av sådan nedsättning av tjänstgöringstiden, som medför C-avdrag å lönen och ej är föranledd av offentligt uppdrag eller värnpliktstjänstgöring: att för berörda ändamål skall så anses, som om semestern omfattat hela nämnda dag, samt

b) om semester såväl före som efter dag eller dagar, som äro tjänstefria, åtnjutits under hel dag eller å sådan del av dag, som nyss angivits: att för berörda ändamål skall så anses, som om semestern omfattat jämväl den eller de mellanliggande dagarna, i den mån ej annat följer av beslut meddelat av Kungl. Maj:t.

31 §.

1 mom. Följande tjänstemän äga årligen, i stället för semester enligt bestämmelserna i 28—30 §§, åtnjuta ferier på tider, som i vederbörande stadgar och reglementen föreskrivas, nämligen

a) direktören för musikhögskolan, musikaliska akademiens sekreterare samt extra ordinarie ackompanjator vid nämnda högskola,

b) ordinarie och extra ordinarie lärare vid i 7 § 2 mom. andra stycket omförmälda läroanstalter, dock icke rektorer, föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet eller lärare i trädgårds-skötsel vid folkskoleseminarium, samt

c) ordinarie lärare vid statens anstalt för fallandesjuka, konsthögskolan, dock icke föreståndaren för institutet för materialkunskap, tillika lärare i materialkunskap, musikhögskolan, tandläkarinstitutet, farmaceutiska institutet, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola, gymnastiska centralinstitutet, lantbrukshögskolan, lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, veterinärhögskolan och skogshögskolan.

Extra ordinarie och extra lärare vid ovan under c) omförmälda verk äga årligen åtnjuta ferier på samma tider som där anställda ordinarie lärare.

2 mom. Under ferier skall tjänsteman åtnjuta oavkortad lön.

I vissa fall skall dock under ferier tillämpas lön minskad med A-avdrag. Avdraget skall i dessa fall ske med hänsyn till tid, varunder tjänstemannen åtnjutit tjänstledighet av sådant slag, som avses i 33 § 2 mom. under punkt 6 b) eller c), 12 eller 13, varit förhindrad att tjänstgöra av anledning, som enligt 34 § 2 mom. skall medföra C-avdrag å lönen, eller avhållit sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall. Vad nu sagts avser fall,

a) där tjänstemannen i anställning hos staten eller i sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, innehaft tjänst vid läroanstalt, där den årliga lästiden är fördelad i läs-terminer, under de båda senaste terminerna före ferietidens början men där- under infallit så lång tid av ovan avsett slag, att återstoden ej uppgår till 60 dagar; eller

b) där tjänstemannen i anställning, som nyss nämnts, innehaft annan tjänst än under a) sagts under det närmast före ferietidens början förflutna året men till följd av förhållande, som ovan angivits, eller på grund av ferier icke tjänstgjort under någon del av detta år.

I den mån ferietid inbegripes i tid för tjänstemannen meddelad tjänstledighet, skall därunder med lönen förhållas på sätt i fråga om tjänstledigheten stadgas i 33 §.

32 §.

Därest aspirant eller extra tjänsteman avgår ur statens tjänst eller avlider innan han åtnjutit semester, vartill han vid avgången var berättigad enligt bestämmelserna i 27—30 §§, äger tjänstemannen eller, om han avlidit, hans dödsbo erhålla semesterersättning.

För beräkandet av nämnda ersättning skall bestämmas den tidpunkt, vid vilken tjänstemannen skulle hava avslutat den honom för tid före avgången tillkommande semestern, om han kvarstått i tjänsten och omedelbart påbörjat nämnda semester. I det fall, då tjänstemannen närmast före avgången hade sådan nedsättning av tjänstgöringstiden, som medför C-avdrag å lönen och ej föranletts av offentligt uppdrag eller värnplikstjänstgöring, skall härvid, såframt ej annat prövas skäligt, tillika så anses, som om tjänstemannen i fortsättningen haft sådan nedsättning på samma sätt som närmast före avgången. Semesterersättningen skall motsvara den lön, i förekommande fall minskad med C-avdrag, som tjänstemannen, såvitt vid tidpunkten för avgången kan bedömas, skulle under angivna förutsättningar erhållit för tiden från och med dagen näst efter den, då avgången skett, intill nyssberörda tidpunkt.

4 kap. Tjänstledighet och tjänstgöringshinder m. m.

33 §.

1 mom. I fråga om det sätt, varpå med lönen skall förhållas för tid, under vilken tjänstledighet åtnjutes, hänföres tjänsteman till någon av följande tre grupper:

Grupp 1. Aspiranter och extra tjänstemän med mindre än 6 anställningsmånader.

Grupp 2. Aspiranter och extra tjänstemän med 6 men ej 36 anställningsmånader.

Grupp 3. Aspiranter och extra tjänstemän med 36 anställningsmånader eller mera ävensom extra ordinarie och ordinarie tjänstemän.

Med anställningsmånad förstås sådan kalendermånad, som i 29 § 1 mom. andra stycket sägs.

2 mom. Så framt icke annat följer av vad i 3 och 4 mom. här nedan sägs eller beslutes i den ordning, som i 26 § 1 mom. anges, skall vid tjänstledighet

tjänsteman tillhörande grupp 1 vidkännas C-avdrag samt

tjänsteman tillhörande grupp 2 eller 3, enligt vad i det följande anges, åtnjuta oavkortad lön eller vidkännas A-, B- eller C-avdrag eller uppbära lön enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>1. <i>Offentligt uppdrag.</i></p> <p>a) Uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller kyrkomötet eller att vara riksdagens revisor.</p> <p>b) Uppdrag, där ersättning ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förretningsdag och tjänstemannen icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, i den mån ej fråga är om uppdrag som avses under a).</p> <p>c) Annat offentligt uppdrag än under a) och b) avses.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p> <p><i>A-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p>
<p>2. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är å tjänstemannen tillämpligt.</i></p>	<p>Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</p>	
<p>3. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är å tjänstemannen tillämpligt.</i></p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p>
<p>a) Värnpliktstjänstgöring, som fullgöres under det år, under vilket den värnpliktige fyller tjugutre år, eller därefter.</p> <p>b) Frivillig befodrings- eller repetitionskurs eller med sådan kurs jämställd annan kurs eller övning, vilken erfordras för vinnande eller bibehållande av viss tjänstegrad såsom värnpliktigt befäl.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p> <p><i>B-avdrag</i> högst 32 dagar av ett och samma kalenderår.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>
<p>c) Tjänstgöring, vilken åligger anställningshavare i reserven, beställningshavare å reservstat eller å övergångsstat samt officer i väg- och vattenbyggnadskåren.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p>
<p>Kaptens-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs för anställningshavare i reserven.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag</i> högst 14 dagar av ett och samma kalenderår.</p>
<p>d) Hemvärnsövning eller hemvärnskurs.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>
<p>e) Driftvärnskurs.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>Oavkortad lön</i> högst 14 dagar av ett och samma kalenderår.</p>
<p>f) Annan militärtjänstgöring än under a)—e) avses.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p> <p><i>C-avdrag.</i></p>
<p>4. <i>Arbete av synnerlig vikt för folkförsörjningen eller av därmed jämförligt allmänt intresse.</i></p>	<p>Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</p>	

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>5. <i>Iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för verket eller, såvitt angår tjänsteman vid försvaret, av betydelse för försvaret samt, såvitt angår rektor eller lärare vid i 7 § 2 mom. andra stycket omförmäld läroanstalt eller föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningsläroanstaltet, av betydelse för undervisningsväsendet.</i></p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>Oavkortad lön, därest Kungl. Maj:t så förordnar med hänsyn till att iakttagelserna, studierna eller arbetet prövas på ett påtagligt sätt kunna tjäna verkets (försvarets, undervisningsväsendets) intressen. I andra fall: B-avdrag sammanlagt högst 120 dagar eller, såvitt angår rektor, föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningsläroanstaltet eller lärare, sammanlagt högst 180 dagar av den tid, under vilken tjänstemannen innehar tjänst inom en och samma lönegrad. Nämda dagantal skall dock minskas med det antal dagar, då tjänsteman under samma tid vidkänts B-avdrag av anledning, som i punkten 9 b) sägs.</i> <i>C-avdrag i övrigt.</i></p>
<p>6. <i>Sjukdom m. m.</i></p> <p>a) <i>Sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, föranledd av i tjänsten inträffad händelse, som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete, eller av våld eller misshandel, för vilken tjänstemannen blivit utsatt på grund av tjänsten.</i></p> <p><i>I tjänsten ådragen yrkessjukdom, varom förmåles i gällande lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar.</i></p> <p><i>I tjänsten ådragen smittsam sjukdom, som enligt bestämmelserna i gällande epidemilag skall anmälas till vederbörande myndighet.</i></p> <p><i>I tjänsten ådragen sjukdom, som enligt bestämmelserna i gällande epizootilag skall anmälas till vederbörande myndighet.</i></p> <p><i>Under tjänstgöring å utländsk ort ådragen svårare sjukdom, som där uppträder epidemiskt men ej alls</i></p>	<p><i>Oavkortad lön under högst 180 dagars ledighet av en och samma tjänstledighetsorsak.</i></p> <p><i>B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande myndighet på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</i></p>	<p><i>Oavkortad lön.</i></p>

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>eller allenast i sällsynta fall förekommer inom Sverige, eller svårare klimatsjukdom i akut form, som tjänsteman med stationering i land med tropiskt eller halvtropiskt klimat ådragit sig.</p> <p>Med tjänsten skall likställas annan statlig anställning, uppdrag för statens räkning ävensom sådan icke-statlig anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</p> <p>b) Sjukdom i andra fall än under a) avses¹ eller tvångsvis anordnad läkarundersökning.</p> <p>c) Svag hälsas vårdande, då behovet av ledighet härför är behörigen styrkt.</p> <p>7. <i>Havandeskap eller barnsbörd.</i></p>	<p><i>B-avdrag</i> högst 180 dagar av ett och samma kalenderår eller, vid sjukdom som fortgår över årsskifte, högst 180 dagar i en följd.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p> <p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>B-avdrag</i> högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlossningen.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>	<p>Tjänsteman med mer än 45 dagar årlig ferietid:</p> <p><i>A-avdrag.</i></p> <p>Annan tjänsteman:</p> <p><i>Oavkortad lön</i> under högst följande antal dagar av ett och samma kalenderår, nämligen</p> <p>för tjänsteman, som senast under löpande kalenderåret uppnått eller uppnår 40 års ålder, 55 dagar minskat med det antal semesterdagar, som tjänstemannen vid tillämpning av bestämmelserna i 28 § och 29 § 1 mom. åtnjuter eller skolat åtnjuta;</p> <p>för annan tjänsteman 45 dagar minskat med det antal semesterdagar, som tjänstemannen vid tillämpning av bestämmelserna i 28 § och 29 § 1 mom. åtnjuter eller skolat åtnjuta.</p> <p><i>A-avdrag</i> i övrigt.</p> <p><i>B-avdrag.</i></p> <p><i>A-avdrag</i> högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlossningen.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>8. Tjänstgöringsförbud till förekommande av smittas spridning.⁴⁾</p> <p>9. Utbildning,⁵⁾ iakttagelser, studier m. m. i vissa andra fall än i punkten 5 avses.</p> <p>a) Utbildningskurs vid verket eller, beträffande tjänsteman vid försvaret, vid försvaret, såvida fråga icke är om rektor eller lärare vid i 7 § 2 mom. andra stycket omförmäld läroanstalt eller om föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet.</p> <p>Med utbildningskurs vid verket likställes i fråga om förste provinsialläkare och provinsialläkare medicinska fortsättningskurser samt i fråga om förste provinsialläkare, provinsialläkare, länsveterinärer och distriktsveterinärer för dylika tjänstemän avsedda utbildnings- och repetitionskurser.</p> <p>b) Iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom verket eller, såvitt angår rektor eller lärare vid i 7 § 2 mom. andra stycket omförmäld läroanstalt eller föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet, studier för vinnande av högre lärdomsmeriter i visst ämne eller studier eller arbete, som av vederbörande myndighet prövas vara av betydelse för lärarens kompetens för viss uppgift eller befattning inom den skolform, vid vilken han är anställd.</p>	<p>Oavkortad lön högst 180 dagar.</p> <p>B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande myndighet på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</p> <p>C-avdrag.</p> <p>C-avdrag.</p>	<p>Oavkortad lön.</p> <p>Oavkortad lön.</p> <p>B-avdrag sammanlagt högst 120 dagar eller, såvitt angår rektor, föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet eller lärare, sammanlagt högst 180 dagar av den tid, under vilken tjänstemannen innehar tjänst inom en och samma lönegrad. Nämnnda dagantal skall dock minskas med det antal dagar, då tjänsteman under samma tid vidkänts B-avdrag av anledning, som i punkten 5 avses.</p> <p>C-avdrag i övrigt.</p>

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
10. Flyttning, för vilken ersättning för flyttningskostnad utgår av statsmedel.	C-avdrag.	Oavkortad lön högst 3 dagar. C-avdrag i övrigt.
11. Uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarata tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning.	B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår. C-avdrag i övrigt.	B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår. C-avdrag i övrigt.
12. Enskild angelägenhet av vikt.	C-avdrag.	B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår. C-avdrag i övrigt.
13. Annan orsak än under 1—12 avses.	C-avdrag.	C-avdrag.

3 mom. Vid tjänstledighet för vinnande av lättnad i arbetsbördan och ombesörjande av enskilda angelägenheter, som icke föranleder särskilda vikariatskostnader, må häradsförvaldning under högst 15 dagar av ett och samma kalenderår åtnjuta oavkortad lön.

Bestämmelserna i 2 mom. äga icke tillämpning på landshövding.

Professorn och chefen för konjunkturinstitutet äger, oavsett vad i 2 mom. sägs, under 45 dagar årligen vid tjänstledighet för bedrivande av vetenskaplig forskning åtnjuta oavkortad lön.

För tjänsteman, som tillhör fyrskeppspersonalen och är hänförlig till grupp 3, skall vid tjänstledighet, som avses i 2 mom. under punkt 6 b), i stället för vad där sägs gälla, att oavkortad lön må, alltefter den tid under kalenderåret varunder vederbörande fyrskepp beräknas vara påmönstrat, utgå under högst följande antal dagar av ett och samma kalenderår, nämligen 25 dagar om tiden uppgår till mindre än 7 månader, 20 dagar om tiden uppgår till 7 men ej 8 månader och 10 dagar om tiden uppgår till 8 månader eller mera. I övrigt skall tjänstemannen vid sådan ledighet vidkännas A-avdrag.

Utän hinder av vad i 2 mom. under punkt 9 b) sägs skall till grupp 3 hörande tjänsteman vid postverket, telegrafverket eller statens järnvägar äga åtnjuta oavkortad lön för tid, varunder han åtnjuter tjänstledighet för studier i utlandet, vilka av vederbörande verksamhetsstyrelse prövas vara erforderliga för den fackliga utbildningen.

4 mom. I följande fall skall, i den mån tjänsteman enligt vad i 2 eller 3 mom. här ovan sagts skolas äga åtnjuta oavkortad lön, i stället tillämpas lön minskad med A-avdrag, nämligen

a) då tjänstledighet, som avses i 2 mom. under punkt 6 b), åtnjutes av tjänsteman som, ehuru han eljest skolas äga rätt till semester, på grund av föreskriften i 27 § 1 mom. andra stycket icke må åtnjuta sådan förmån, samt

b) då tjänstledighet av tjänsteman med rätt till ferier åtnjutes under sådan ferietid, varunder, om tjänstledighet ej förekommit, på grund av föreskriften i 31 § 2 mom. andra stycket skolas tillämpas lön minskad med A-avdrag.

34 §.

1 mom. Följande vid musikhögskolan anställda tjänstemän, nämligen direktören, ordinarie och extra ordinarie lärare samt extra ordinarie ackompanjatörer, vid i 7 § 2 mom. andra stycket omförmälda läroanstalter anställda rektorer samt ordinarie, extra ordinarie och extra lärare ävensom föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet äga åtnjuta oavkortad lön för tid, under vilken undervisningen vid vederbörande läroanstalt blivit till följd av smittsam sjukdom inställd och de av sådan anledning hindrats tjänstgöra.

Inställes, inskränkes eller avkortas undervisningen vid vederbörande läroanstalt på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, gäller vad i föregående stycke stadgas, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver.

2 mom. Tjänsteman, som är avstängd från tjänstgöring, hålles häktad för brott eller undergår annat frihetsstraff än arrest, skall under tiden vidkännas C-avdrag, så framt ej vederbörande myndighet prövar skäligt att låta honom uppbära någon del av lönen. För tid, under vilken tjänsteman undergår arreststraff med förbud att tjänsigöra, skall han vidkännas B-avdrag.

Finnes avstängningsåtgärd hava varit obefogad, blir för brott häktad frikänd eller prövas undergången arreststraff icke böra räknas vederbörande till last, skall vad av tjänstemannens lön innehållits till honom utbetalas.

Vad i första stycket stadgats i fråga om tjänsteman, vilken hålles häktad för brott, skall gälla jämväl beträffande den, som av polismyndighet kvarhålles såsom misstänkt för brott; dock att, där häktningsåtgärd ej vidtages eller tjänstemannen efter häktning frikännes, han skall äga åtnjuta oavkortad lön under tiden för kvarhållandet.

I fråga om avlöning till tjänsteman, som avstängts från tjänstgöring på grund av vägran att underkasta sig tvångsvis anordnad läkarundersökning, är särskilt stadgat.

3 mom. Avhåller sig tjänsteman från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall, skall han för den tiden vidkännas C-avdrag.

5 kap. Vikariatsersättning och overtidsersättning m. m.

35 §.

1 mom. För tid, varunder i denna avdelning avsedd tjänsteman på grund av förordnande helt eller delvis uppehåller annan tjänst, äger han, under nedan angivna förutsättningar, åtnjuta vikariatsersättning med visst belopp för dag räknat i enlighet med bestämmelserna i 2—5 mom. här nedan. Vad i denna paragraf sägs om förordnande att uppehålla viss tjänst, skall äga tillämpning jämväl i fråga om särskilt förordnande att bestrida göromål, vilka eljest tillhöra sådan tjänst.

Vikariatsersättning utgår, därest den uppehållna tjänsten är ordinarie eller

extra ordinarie och högre än den tjänst, som tjänstemannen innehar. Extra ordinarie eller extra lärare vid annan i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt än konstfackskolan äger likväl icke åtnjuta vikariatsersättning, där-est han förordnas att uppehålla högre lärartjänst vid sådan läroanstalt. Ej heller äger tjänsteman, vars lönegrad har någon av beteckningarna Ca, Ce, Cf och Cg samt lägst lönegradsnumret 16, åtnjuta vikariatsersättning vid förordnande att förvalta häradshövdingämbete eller att uppehålla annan högre tjänst i domsaga, i den mån icke Kungl. Maj:t därom förordnar.

Vikariatsersättning må härutöver, när den uppehållna tjänsten är lika hög som eller lägre än den tjänst, som tjänstemannen innehar, utgå dels då den, som innehar förste provinsialläkartjänst eller tjänst som överläkare vid statens sinnessjukhus, uppehåller sådan medicinalrådstjänst, vars innehavare skall vara legitimerad läkare, dels ock då rektor vid i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt uppehåller ledamotstjänst i centralt ämbetsverk, varunder sådan läroanstalt lyder.

Bestämmelserna här ovan avse icke fall, där tjänstemannen i anledning av förordnandet åtnjuter vikariatslön enligt 18 § 3 mom. eller sådan ersättning, varom i 36 § 1 och 2 mom. förmäles. Vid bedömande, huruvida viss tjänst är högre än, lika hög som eller lägre än annan tjänst, skall, utöver vad som framgår av 1 § 2 mom., iakttagas, att innehavd eller uppehållen tjänst som överläkare vid fångvårdsanstalterna, statens sinnessjukhus eller statens anstalt för fallandesjuka eller som chef, tillika läkare vid statens skola för sjäsligt abnorma manliga elever skall anses vara åsatt det lönegradsnummer, som med en enhet överstiger det gällande lönegradsnumret. Där tjänsteman i fall, varom i 24 § 2 mom. andra stycket förmäles, åtnjuter lön enligt en löneklass, som är högre än den högsta, vilken gäller för den innehavda tjänstens lönegrad, skall så anses, som om denna tjänst tillhörde den lönegrad, vars nummer med tre enheter understiger numret på den löneklass, efter vilken lönen utgår.

2 mom. I den mån ej annat följer av vad här nedan eller i 3 mom. stadgas skall angående vikariatsersättningens belopp i de fall, som här nedan angivas, gälla följande.

Då lönen vid såväl den innehavda som den uppehållna tjänsten utgår enligt löneplan nr 1 och sistnämnda tjänsts lönegrad omfattar flera löneklasser, utgör vikariatsersättningen,

a) om lägsta löneklassen inom den uppehållna tjänstens lönegrad är lägre än eller lika med eller ligger närmast över den löneklass, vari tjänstemannen är placerad: ett belopp motsvarande skillnaden mellan daglönerna för sistnämnda löneklass och för den närmast högre löneklassen; samt

b) i annat fall: ett belopp motsvarande *dels* skillnaden mellan daglönerna för den löneklass, vari tjänstemannen är placerad, och för den två nummer högre löneklassen, *dels ock* därutöver, i förekommande fall, halva skillnaden mellan daglönerna för sistnämnda löneklass och för lägsta löneklassen inom den uppehållna tjänstens lönegrad

Då lönen vid såväl den innehavda som den uppehållna tjänsten utgår enligt löneplan nr 1 och sistnämnda tjänsts lönegrad omfattar allenast en löneklass, eller då vid båda tjänsterna utgår lön enligt löneplan nr 2, bestämmes vikariatsersättningen på sätt i andra stycket sagts, varvid vad där förmålts om lägsta löneklassen inom den uppehållna tjänstens lönegrad skall hava avseende å den löneklass, som sistnämnda tjänsts lönegrad omfattar.

Då lönen utgår enligt löneplan nr 1 vid den innehavda tjänsten men enligt löneplan nr 2 vid den uppehållna tjänsten, utgör vikariatsersättningen,

a) om daglönen för den löneklass, som den uppehållna tjänstens lönegrad omfattar, icke överstiger daglönen för den löneklass på löneplan nr 1, som är två nummer högre än den löneklass, vari tjänstemannen är placerad: ett belopp motsvarande skillnaden mellan daglönerna för förstnämnda och sistnämnda löneklasser; samt

b) i annat fall: ett belopp motsvarande *dels* skillnaden mellan daglönerna för den löneklass, vari tjänstemannen är placerad, och för den två nummer högre löneklassen på löneplan nr 1, *dels ock* därutöver halva skillnaden mellan daglönerna för sistnämnda löneklass och för den löneklass, som den uppehållna tjänstens lönegrad omfattar.

Vad här ovan sagts om den löneklass, vari tjänstemannen är placerad, skall i stället avse, för den som innehar i 1 mom. fjärde stycket omförmäld överläkartjänst eller tjänst som chef, tillika läkare, löneklassen närmast över den, vari han är placerad, och för tjänsteman, som på grund av bestämmelsen i 24 § 2 mom. andra stycket åtnjuter lön enligt högre löneklass än den, vari han är placerad, nämnda högre löneklass. Vidare skall vad ovan sagts om lägsta löneklassen i den uppehållna tjänstens lönegrad, när fråga är om nyss avsedd tjänst, i stället avse näst lägsta löneklassen i tjänstens lönegrad. Slutligen skall vad ovan sagts om den löneklass på löneplan nr 2, som den uppehållna tjänstens lönegrad omfattar, om denna löneklass har högre ordningsnummer än 20 i stället avse löneklassen med sistnämnda ordningsnummer.

Med daglön avses, då lönen vid båda tjänsterna utgår enligt löneplan nr 1, det belopp som gäller för den ortsgrupp, efter vilken tjänstemannens lön utgår. I annat fall avses, såvitt fråga är om daglön enligt löneplan nr 1, det för ortsgrupp 5 gällande beloppet. Då tjänstemannen åtnjuter daglön, som minskats i enlighet med bestämmelserna i 25 § fjärde, femte och sjätte styckena, skall vikariatsersättningen det oaktat beräknas på grundval av den utan minskning gällande daglönen.

Beräknad vikariatsersättning, som icke slutar å helt femtal ören, jämkas till närmaste femtal.

3 mom. I nedan angivna fall skall, såsom tillägg till eller undantag från bestämmelserna i 2 mom., följande gälla angående vikariatsersättningens belopp.

För fiskal i hovrätt, vilken förordnats att tjänstgöra såsom adjungerad ledamot, utgör vikariatsersättningen ett belopp motsvarande skillnaden mel-

lan daglönerna för å ena sidan 29 löneklassen på löneplan nr 1 och å andra sidan den löneklass, vari tjänstemannen är placerad. Därest annan icke-ordinarie tjänsteman än assessor eller fiskal förordnas att tjänstgöra såsom adjungerad ledamot, bestämmer Kungl. Maj:t vikariatsersättningens belopp för varje särskilt fall.

För förste provinsialläkare eller överläkare vid statens sinnessjukhus skall vikariatsersättningen vid uppehållande av sådan medicinalrådstjänst, vars innehavare skall vara legitimerad läkare, utgöra 6 kronor. Samma vikariatsersättning skall tillämpas för länsveterinär, som uppehåller medicinalrådstjänst, vars innehavare skall vara legitimerad veterinär.

För rektor vid i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt skall vikariatsersättningen, då han uppehåller ledamotstjänst i centralt ämbetsverk, varunder sådan läroanstalt lyder, utgöra lägst 2 kronor 50 öre.

För lokförare, som uppehåller tjänst som lokmästare, skall den enligt 2 mom. beräknade vikariatsersättningen höjas med 2 kronor.

För tjänsteman, som med mindre än full tjänstgöring uppehåller annan tjänst, skall vikariatsersättningen minskas i förhållande till nedsättningen av tjänstgöringstiden på den högre tjänsten.

4 mom. Vikariatsersättningen för provinsialläkare, som uppehåller tjänst som förste provinsialläkare, eller för distriktsveterinär, som uppehåller tjänst som länsveterinär, bestämmas av vederbörande myndighet, med iakttagande att ersättningen må uppgå till högst 12 kronor för dag för provinsialläkare och till högst 10 kronor för dag för distriktsveterinär.

5 mom. Då innehavare av tjänst, vid vilken lön utgår enligt viss löneplan, i annat fall än som avses i 2 mom. fjärde stycket eller 4 mom. på grund av förordnande uppehåller högre tjänst, vid vilken lönen utgår enligt annan löneplan, bestämmas vikariatsersättningen av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet.

36 §.

1 mom. Till provinsialläkare som, vid sidan av tjänstgöring i egen tjänst, på grund av förordnande bestrider provinsialläkartjänst i angränsande distrikt, utgår för den tid förordnandet avser särskild ersättning med 10 kronor för dag. Till distriktsveterinär som, vid sidan av tjänstgöring i egen tjänst, på grund av förordnande bestrider distriktsveterinärtjänst i angränsande distrikt, utgår för den tid förordnandet avser särskild ersättning med 5 kronor för dag. Vad nu sagts avser likväl icke fall, där tjänstgöringen i det angränsande distriktet föranletts av sådan tjänstefrihet för ordinarie tjänstinnehavaren, varom i 7 § 2 mom. sista stycket förmäles.

2 mom. I följande fall skall till tjänsteman som, vid sidan av antingen full tjänstgöring eller ock nedsatt tjänstgöring i egen tjänst, på grund av förordnande bestrider med annan tjänst förenad tjänstgöring, för sistnämnda tjänstgöring utgå särskild ersättning enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t, nämligen

a) då den, som innehar tjänst som lärare eller ackompanjator vid musik-

högskolan bestrider tjänstgöring, som är förenad med annan tjänst av nu nämnt slag vid musikhögskolan,

b) då rektor vid i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt eller föreståndaren för det till konstfackskolan hörande teckningslärarinstitutet bestrider tjänstgöring, som är förenad med lärartjänst vid sådan läroanstalt, samt

c) då lärare vid dylik läroanstalt bestrider tjänstgöring, som är förenad med annan lärartjänst vid sådan läroanstalt.

Vad här ovan sagts skall jämväl, där ej annorlunda är särskilt stadgat, gälla, då tjänstemannen, utan att fullgöra tjänstgöring som är förenad med annan tjänst, meddelar undervisning eller, vad angår ackompanjatör vid musikhögskolan, fullgör tjänstgöring utöver för honom föreskrivet antal veckotimmar.

Bestämmelserna här ovan skola i fråga om facklärare eller biträdande facklärare vid konstfackskolan gälla allenast i den mån hänsyn till den av läraren bestridda tjänstgöringen icke tagits jämlikt bestämmelsen i 25 § fjärde stycket.

3 mom. Där tjänsteman, som är anställd med avkortad tjänstgöringstid, på grund av förordnande fullgör tjänstgöring å sådan del av dag eller i förekommande fall hel dag, under vilken han med hänsyn till den för honom gällande anställningen eljest icke skolat tjänstgöra, äger han för tjänstgöringen åtnjuta särskild ersättning. Denna ersättning skall, där fråga är om tjänstgöring under hel dag, vara lika stor som daglönen och, där fråga är om tjänstgöring allenast under viss del av dag, utgöras av den därpå belöpande delen av daglönen. Med daglön förstås härvid det belopp, som skulle hava utgjort tjänstemannens daglön, om han varit anställd för full tjänstgöring.

Vad i första stycket sagts skall gälla jämväl i fall, där den ifrågavarande tjänstgöringen fullgöres på grund av förordnande att uppehålla annan tjänst, som är lika hög som eller högre än tjänstemannens egen tjänst, så framt icke vikariatslön utgår.

37 §.

1 mom. Där innehavare av tjänst, som har någon av lönegradsbeteckningarna Ca, Ce och Cg samt högst lönegradsnumret 22 eller som har lönegradsbeteckningen Cf och högst lönegradsnumret 20, undantagsvis måste anlitas för övertidstjänstgöring, må tjänstemannen, så framt han icke på grund av förordnande uppehåller högre tjänst än nu angivits och fullgör övertidstjänstgöringen i denna tjänst, kunna för sagda tjänstgöring erhålla gottgörelse i enlighet med bestämmelserna här nedan samt de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t meddelar. Såsom förutsättning härför skall dock, där ej särskilda skäl till annat föranleda, gälla, att tjänsten avser arbete av sådant slag, att behovet och varaktigheten av övertidstjänstgöring kan kontrolleras, och att tjänstemannen icke utövar mera självständigt befäl.

Med övertidstjänstgöring förstås tjänstgöring, vilken överskjuter den, som

av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet fastställts såsom normal för den tjänst eller det slag av tjänstgöring, varom fråga är, eller, vad angår tjänsteman, som anställts med avkortad tjänstgöring, sådan tjänstgöring som överskjuter den, som beräknas hava åvilat tjänstemannen, om han varit anställd med full tjänstgöring. Såsom övertidstjänstgöring anses likväl icke tjänstgöring, vars fullgörande icke påkallats eller godkänts av vederbörande myndighet.

Med avseende å övertidstjänstgöring skiljes, för det ändamål som av 2 och 3 mom. här nedan framgår, mellan arbete å kvalificerad övertid och arbete å enkel övertid. Med arbete å kvalificerad övertid förstås arbete å natt, varmed här avses tiden mellan klockan 22 och 6, å sön- eller helgdag, påsk-afton, midsommarafton eller julafton eller å tid, som infaller mellan klockan 18 och 22 å dag före sön- eller helgdag. Med arbete å enkel övertid förstås arbete å annan tid än nu sagts.

Vid beräkning av gottgörelse för sådan tjänstgöring, som fullgjorts på övertid men eljest enligt meddelade arbetstidsbestämmelser skulle beräknats motsvara viss kortare tjänstgöring, skall den tid, varunder sagda övertidstjänstgöring fullgjorts, på motsvarande sätt minskas.

2 mom. Gottgörelse för övertidstjänstgöring skall, i den mån så kan ske, utgå i form av ledighet från annan tjänstgöring (*kompensationsledighet*). Tiden för sådan ledighet skall motsvara en och en halv gånger den tid, varunder övertidstjänstgöringen fullgjorts. Kompensationsledighet för arbete, som utförts å kvalificerad övertid, skall likväl, om den beredes å annan tid än sådan, varunder övertidstjänstgöring betraktas som arbete å kvalificerad övertid, omfatta dubbelt så lång tid som den, varunder övertidstjänstgöringen fullgjorts.

3 mom. I den mån gottgörelse för fullgjord övertidstjänstgöring icke kan i enlighet med vad i 2 mom. sagts beredas genom ledighet, äger tjänstemannen för densamma åtnjuta övertidsersättning med visst belopp för timme räknat. Denna ersättning är olika stor, alltefter det fråga är om ersättning för arbete å enkel övertid eller för arbete å kvalificerad övertid.

Övertidsersättningen för timme vid arbete å enkel övertid och vid arbete å kvalificerad övertid framgår av statens löneplansförordning för varje löneklass och ortsgrupp. För tjänsteman skall tillämpas den övertidsersättning, som gäller för den löneklass och ortsgrupp, efter vilken han åtnjuter lön. För övertidsarbete, som utförts å högre tjänst, vilken tjänstemannen uppehållit på grund av förordnande utan att därunder äga uppbära vikariatslön, skall dock övertidsersättningen utgå med belopp, som gäller för löneklassen närmast över den, efter vilken tjänstemannen åtnjuter lön, eller för den högre löneklass, som utgör lägsta löneklassen inom den uppehållna tjänstens lönegrad.

4 mom. Har anspråk på gottgörelse för övertidstjänstgöring icke anmälts till vederbörande myndighet inom ett år efter utgången av den månad, varunder tjänstgöringen fullgjorts, må gottgörelse icke utgå, med mindre Kungl. Maj:t sådant medgiver.

6 kap. Lönetillägg, tilläggsarvoden och särskilda ersättningar.

38 §.

Avlöningsförstärkning.

1 mom. Såsom tillägg till lönen utgår till innehavare av vissa tjänster avlöningsförstärkning med belopp, som i nedanstående tabell angivas.

T j ä n s t	Avlöningsförstärkning för år, kronor
Justitiekansler	3 504
Häradshövding i domsaga tillhörande lönegrupp I	—
» » » » » II	1 260
» » » » » III	2 508
» » » » » IV	3 756
» » » » » V	5 004
Vattenrättsdomare	3 756
Landskamrerare } Landssekreterare } i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län	1 008
Rektor vid statens polisskola	1 008
Bankinspektör	1 008
Byråchef i skolöverstyrelsen, tillika chef för överstyrelsens administrativa avdelning	1 200
Nomadskolininspektör	1 500
Föreståndare och rektor vid statens skogsmästarskola	504
Överlantmätare i Kopparbergs län	900
Jägmästare, förvaltare av revir tillhörande lönegrupp I	—
» » » » » II	660
» » » » » III	1 320

Närmare bestämmelser angående domsagornas och revirens fördelning å de olika lönegrupperna meddelas av Kungl. Maj:t.

För häradshövding i domsaga, som nedflyttas från högre lönegrupp till lägre, samt för häradshövding eller vattenrättsdomare, vilken jämlikt 13 § förflyttas till annan tjänst, skall nedflyttningen eller förflyttningen icke föranleda minskning i omedelbart dessförinnan föreliggande rätt till avlöningsförstärkning.

2 mom. Tjänsteman, till vilken avlöningsförstärkning utgår, äger uppbära denna jämväl för tid, varunder han ej utövar tjänsten, såframt han under denna tid äger åtnjuta lön å tjänsten och sådant fall ej föreligger, som avses i 26 § 4 mom. För tid, då han å lönen vidkännes löneavdrag, skall likväl avlöningsförstärkningen minskas med en fjärdedel eller hälften eller helt avstås, alltefter det löneavdraget utgöres av A-avdrag, B-avdrag eller C-avdrag. Då tjänstemannen icke utövar tjänsten till följd av förordnande, varunder han åtnjuter vikariatsersättning eller vikariatslön, skall på Kungl.

Maj:ts prövning bero, om och i vad mån han må uppbära avlöningsförstärkningen.

3 mom. Tjänsteman, som erhållit förordnande att uppehålla tjänst, vid vilken avlöningsförstärkning utgår, äger för den tid förordnandet avser uppbära avlöningsförstärkning med belopp motsvarande hälften av det för tjänsten gällande beloppet. Avlöningsförstärkning må dock utgå med hela det belopp, som gäller för den uppehållna tjänsten, därest den förordnade åtnjuter vikariatslön, så ock i annat fall, när Kungl. Maj:t därom förordnar.

39 §.

Lönetillägg, som utgå vid tjänstgöring av visst slag.

1 mom. Till innehavare av sådan tjänst vid den till fångvårdsanstalterna hörande säkerhetsanstalten i Norrköping, vars lönegrad har någon av be-teckningarna Ca, Ce, Cf och Cg samt högst lönegradsnumret 17, utgår för tid, då han fullgör *tjänstgöring i bevakningstjänst*, ett lönetillägg av 120 kronor för år räknat.

2 mom. Till tjänsteman vid statens sinnessjukhus, vilken tillhör sjukvårdspersonalen, utgår för tid, då han fullgör *tjänstgöring å fast avdelning*, ett lönetillägg av 216 kronor för år räknat.

3 mom. I nedan intagna tabell angivna ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten ävensom motsvarande extra ordinarie tjänstemän, aspiranter och extra tjänstemän äga för tid, då de fullgöra tjänstgöring på fyrskepp, på vilket de äro inmönstrade, åtnjuta *fyrskippstillägg* med visst belopp för dag räknat. Tillägget utgår, då fyrskeppet ligger å sin station eller är under gång till eller från stationen, med det normalbelopp, som i tabellen angives för vederbörande stationsgrupp, samt i annat fall med hälften av normalbeloppet, dock att tillägget i stället skall utgå med 150 respektive 75 procent av normalbeloppet, såvitt fråga är om tjänstgöring, vilken under tiden 16 oktober—31 mars fullgöres å norr om 60:e breddgraden stationerat fyrskepp eller under tiden 16 november—15 mars fullgöres å annat fyrskepp.

	Stationsgrupp A kronor	Stationsgrupp B kronor	Stationsgrupp C kronor
Fyrvaktare i lönegrad Ca 9	1.—	1·50	2.—
» » » Ca 10	1·20	1·70	2·20
Förste fyrvaktare	1·50	2.—	2·50
Fyrmästare i lönegrad Ca 12	1·70	2·20	2·70
» » » Ca 14	2·10	2·60	3·10
Distriktsfyrmästare	2·80	3·30	3·80
Fyrmästare i lönegrad Ca 16			

Närmare bestämmelser angående fördelningen av fyrskeppens stationsorter på stationsgrupper meddelas av Kungl. Maj:t.

Utöver vad ovan stadgats skall för tjänsteman vid lots- och fyrstaten gälla, dels att vid *tjänstgöring på fyrskepp såsom kockstewart* utgår ett lönetillägg av en krona för dag, dels ock att för *mistsignalering å fyr eller fyrskepp* enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, utgår ett lönetillägg av 50 öre för timme, varunder sådan signalering verkställes.

4 mom. Till tjänsteman vid statens järnvägar, vilken fullgör tjänstgöring av följande slag, må enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, kunna utgå lönetillägg med högst det belopp, som nedan angives, nämligen

till tjänsteman, som på grund av förordnande bestrider *göromål såsom tågledare*: 600 kronor för år räknat, och

till tjänsteman, som på grund av förordnande bestrider *göromål såsom lokledare*: 420 kronor för år räknat.

Tjänsteman vid statens järnvägar, som bestrider *växlingstjänst*, samt stationskarl, vilken fullgör *göromål såsom tågklarare*, äger enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder erhålla ett lönetillägg av 50 öre för dag.

5 mom. Angående lönetillägg till följande tjänstemän vid av dem fullgjord tjänstgöring av nedan angivet slag gäller vad Kungl. Maj:t därom förordnar:

tjänsteman vid sjökarteverket, vilken deltagar i *sjömättningsarbete*, extra ordinarie befälhavare å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov, vilken fullgör *sjötjänstgöring*,

tjänsteman vid rikets allmänna kartverk, vilken *tjänstgör vid kartverkets flygfotografering*,

tjänsteman vid statens järnvägar, vilken *tjänstgör såsom förare å lok eller motordrivet rälsfordon eller såsom eldare å ånglok eller biträde å elektrolok* eller vilken *tjänstgör å tågfarja eller fartyg*, samt

tjänsteman vid statens vattenfallsverk, vilken *tjänstgör å bogserbåt*.

Lokförare, lokeldare eller maskinbiträde med stadigvarande tjänstgöring å lok, vilken på grund av särskilt tjänsteuppsdrag tillfälligtvis är hindrad att fullgöra sådan tjänstgöring, må såsom gottgörelse för mistat lönetillägg under dylik tjänstgöring uppbära, lokförare 2 kronor, lokeldare med tjänstgöring å ånglok 1 krona samt lokeldare och maskinbiträde med tjänstgöring å elektrolok 70 öre för dag räknat.

40 §.

Kallortstillägg och enslighetstillägg m. m.

1 mom. Till tjänsteman, som är stationerad å ort inom rikets nordliga delar, där vistelsen på grund av klimatiska förhållanden och levnadsbetingelserna i övrigt kan anses medföra avsevärda olägenheter i fysiologiskt hänseende, utgår, i den mån ej annat följer av vad nedan stadgas, kallortstillägg med nedanstående, för olika kallortsklasser bestämda belopp för år räknat, nämligen

för kallortsklass	I	96 kronor
»	II	156 »
»	III	240 »
»	IV	360 »
»	V	540 »
»	VI	720 »

Kallortstillägg utgår icke till häradshövding.

För tjänsteman, som är anställd med avkortad tjänstgöringstid skall tillämpas ett i förhållande till nämnda avkortning minskat kallortstillägg.

2 mom. Till tjänsteman vid lots- och fyrstaden, som är stationerad å ort, där vistelsen till följd av ortens särskilt ensliga belägenhet kan anses medföra avsevärda olägenheter, utgår enslighetstillägg med nedanstående, för olika enslighetsklasser bestämda belopp för år räknat, nämligen

för enslighetsklass	I	96 kronor
»	II	156 »
»	III	216 »
»	IV	276 »

3 mom. Närmare bestämmelser angående de orter, å vilka kallortstillägg eller enslighetstillägg skall utgå, och dessa orters fördelning å de olika kallorts- eller enslighetsklasserna meddelas av Kungl. Maj:t.

4 mom. Tjänsteman, till vilken kallortstillägg eller enslighetstillägg utgår, äger uppbära tillägget jämväl för tid, varunder han ej utövar tjänsten, så framt han under denna tid äger åtnjuta lön. För tid, då han å lönen vidkännes C-avdrag, skall han likväl avstå tillägget.

För tjänsteman, som är berättigad att jämte kallortstillägg uppbära enslighetstillägg eller fyrskeppstillägg, skall kallortstillägget minskas till hälften av det tjänstemannen eljest tillkommande beloppet; dock att sådan minskning för tjänsteman, till vilken kallorts- och enslighetstillägg utgå, icke skall ske i vidare mån än att vad han äger behålla minst svarar mot summan av det större tillägget och hälften av det mindre tillägget eller, om båda äro lika, det ena tillägget ökat med hälften.

5 mom. Tjänsteman vid tullstaten, statens järnvägar eller statens vattenfallsverk, som å ort, tillhörande kallortsklass VI, fullgör tjänstgöring, vilken är av beskaffenhet att i särskilt hög grad utsätta honom för inverkan av ortens klimatiska förhållanden, kan enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser tilldelas kallortstraktamente med 60 öre för varje dag, då han fullgör sådan tjänstgöring.

41 §.

Befattningsarvoden.

1 mom. Till i nedan intagna tabell angivna tjänstemän, som, på grund av förordnande eller val, innehava viss befattning, vilken ej är uppförd såsom särskild tjänst, utgår befattningsarvode med belopp, som i tabellen anges.

Tjänsteman och befattning	Befattningsarvode för år, kronor
Revisionssekreterare, som är nedre justitierevisionens ordförande	1 500
Hovrättsråd, som är ordförande på division i hovrätt	2 508
Hovrättsråd, som är ordförande å krigshovrättsavdelningen i Svea hovrätt	3 000
Hovrättsråd, som är vice ordförande på division i hovrätt	1 008
Försäkringsråd, som är gruppordförande i försäkringsrådet	1 200
Laborator och avdelningsföreståndare vid statens farmaceutiska laboratorium, som är laboratoriets föreståndare	1 008
Professor vid statens institut för folkhälsan, som är institutets föreståndare	2 004
Kammarrättsråd, som är ordförande på division i kammarrätten	1 200
Professor eller laborator vid farmaceutiska institutet, som är institutets rektor	1 200
Professor vid tekniska högskolan i Stockholm, som är högskolans rektor	4 800
Professor vid tekniska högskolan i Stockholm, som är avdelningsföreståndare vid högskolan	804
	408
Professor vid Chalmers tekniska högskola, som är högskolans rektor	3 600
Professor vid Chalmers tekniska högskola, som är avdelningsföreståndare vid högskolan	804
	408
Undervisningsråd i skolöverstyrelsen, som är chef för undervisningsavdelning inom överstyrelsen	1 200
Lärlarinna vid statens normalskola, som är biträdande föreståndarinna vid skolan	1 200
Lärlarinna vid den med blindinstitutet å Tomtebodå förenade förskolan, som är första lärlarinna vid nämnda skola	720
Avdelningsföreståndare vid statens växtskyddsanstalt, som är anstaltens chef	1 008
Professor vid lantbrukshögskolan, som är högskolans rektor	2 004
Professor eller föreståndare för avdelning vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, som är institutets rektor	1 500
Professor vid veterinärhögskolan, som är högskolans rektor	1 500
Professor vid skogshögskolan, som är högskolans rektor	1 500

I tabellen angivna arvoden till professorer vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, som äro avdelningsföreståndare, skola utgå med 804 kronor i fall, där Kungl. Maj:t härom förordnar, och eljest med 408 kronor.

2 mom. Då tjänsteman, till vilken befattningsarvode utgår, icke utövar befattningen, skall i fråga om rätt att helt eller delvis uppbära befattningsarvode gälla vad för motsvarande fall i 38 § 2 mom. föreskrives i fråga om rätt att uppbära avlöningsförstärkning.

3 mom. Tjänsteman, som erhållit förordnande att såsom vikarie uppehålla befattning, vid vilken befattningsarvode utgår, äger för den tid förordnandet avser uppbära sådant arvode med belopp motsvarande hälften av det för befattningen gällande beloppet. Befattningsarvode må dock utgå med hela det belopp, som gäller för den uppehållna befattningen, därest den förordnade åtnjuter vikariatslön å den tjänst, som är förenad med befattningen, så ock i annat fall, när Kungl. Maj:t därom förordnar.

42 §.

Ställföreträdararvoden.

1 mom. Vid vissa verk och myndigheter utgår till tjänsteman, vilken innehar förordnande att vara generaldirektörens ställföreträdare, ställföreträdararvode, nämligen

vid försvarets civilförvaltning, socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen, lantbruksstyrelsen och kommerskollegium arvode av 1 200 kronor för år samt

vid postverket och telegrafverket arvode av 2 004 kronor för år.

2 mom. Tjänsteman, till vilken ställföreträdararvode utgår, äger uppbära detta jämväl för tid, varunder han ej utövar sin tjänst, såframt han under denna tid äger åtnjuta lön. För tid, varunder han å lönen vidkännes C-avdrag, skall han likväl avstå arvodet. Erhåller tjänstemannen sådant förordnande att såsom vikarie uppehålla generaldirektörstjänsten, vid vilket han äger åtnjuta vikariatslön, skall han för den tid förordnandet avser avstå ställföreträdararvodet.

43 §.

Arvoden för särskilda uppdrag m. m.

1 mom. I fall som angivas i den *arvodesförteckning*, som bifogas detta reglemente såsom bilaga B, må vid vissa befattningar ävensom för särskilda uppdrag eller särskild tjänstgöring vid vederbörande verk utgå arvoden i enlighet med vad av förteckningen framgår. Har tjänsteman, vilken åtnjuter dylikt arvode, erhållit annan ledighet än semester (ferier), skall, där ej för särskilt fall annorlunda framgår av arvodesförteckningen, på beslut av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet bero, i vad mån arvodet må för den tiden tillgodonjutas.

2 mom. Gratifikation eller belöning må kunna tilldelas tjänsteman, därest medel för sådant ändamål finnas anvisade.

44 §.

Vissa särskilda ersättningar.

1 mom. Angående *ersättning vid resa* för förrättning i statens ärenden, gäller vad därom är stadgat i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

2 mom. Tjänsteman, som vid semesters inträde tjänstgör å annan ort än stationeringsorten eller som vid semesters upphörande skall tjänstgöra å sådan annan ort, äger åtnjuta *reskostnadsersättning* för av honom vid semesters inträde eller upphörande företagen resa mellan tjänstgörings- och stationeringsorterna. Företager tjänstemannen resa mellan tjänstgöringsorten och annan ort än stationeringsorten, må han åtnjuta ersättning för dylik resa, dock allenast i den mån för densamma beräknad reskostnad till beloppet överstiger beräknad reskostnad för resa mellan sist avsedda ort och

stationeringsorten, och med iakttagande tillika att han icke må utbekomma större belopp än som vid tillämpning av stadgandet i första punkten kunnat utgå. Angående grunderna för resekostnadsersättnings beräkning i här avsedda fall skall gälla vad Kungl. Maj:t därom förordnar.

Därest tjänsteman, som tilldelats semester under viss tid, efter semesterns inträde men före utgången av nämnda tid återkallas till tjänstgöring, beror på prövning av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet, i vad mån ersättning av statsmedel må utgå för av tjänstemannen företagen resa, som står i samband med semesterns avbrytande.

3 mom. Under tjänstgöring å annan ort inom riket än stationeringsorten eller, vad angår innehavare av tjänst för vilken visst tjänstgöringsområde fastställts, under tjänstgöring utom tjänstgöringsområdet äger tjänsteman åtnjuta *tjänstgöringstraktamente* enligt de särskilda bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, dock icke i något fall till högre belopp än den för tjänstemannen enligt allmänna resereglementet bestämda traktamentsersättningen. Tjänsteman utan fast stationeringsort må av vederbörande myndighet tilldelas tjänstgöringstraktamente under högst 90 dagar efter förändring av tjänstgöringsort.

Vad nu sagts har icke avseende å fall, där tjänsteman till följd av innehav av olika tjänster är stationerad på mer än en ort. Tjänstgöringstraktamente må ej heller, med mindre Kungl. Maj:t för visst fall därom förordnat, utgå till den, som innehar lärarbefattning vid i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt och tillika helt eller delvis uppehåller lärarbefattning vid annan sådan läroanstalt.

Till sådan till försvaret hörande tjänsteman, som har sin stationeringsort inom fästning, må tjänstgöringstraktamente kunna utgå jämväl vid tjänstgöring å sagda ort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas.

4 mom. Tjänsteman må åtnjuta *ersättning för flyttningkostnad* enligt vad därom är särskilt stadgat.

5 mom. Tjänsteman, som å tjänstens vägnar handhar kontant uppbörd eller verkställer kontant utbetalning av medel, kan enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder erhålla *felräkningspenningar* till belopp, som bestämmes med hänsyn till de omständigheter, under vilka uppbörd eller utbetalning sker, och i förhållande till uppbördens eller utbetalningens omfattning. Med tjänsteman, som handhar kontant uppbörd, likställes sådan tjänsteman vid postverket, som vid tjänstgöring i dagkassa mottager och frimärker försändelser utan att därför uppbära kontant betalning eller som från huvudförord av värdetecken vid postkontor utlämnar frankotecken och andra värdetecken till dagkassa eller biförråd. Felräkningspenningar må icke vid en och samma tjänst utgå med högre belopp än 600 kronor för år räknat.

För tid, under vilken här avsedd tjänsteman icke bestrider sin tjänst, uppbäras felräkningspenningarna av den, som uppehåller tjänsten.

6 mom. Förste provinsialläkare äger åtnjuta ersättning med av Kungl. Maj:t fastställt årligt belopp för bestående av kostnader för expeditiöns-

lokal samt skrivhjälp och andra expenser. Sådan ersättning utgår, där ej för särskilt fall annorlunda bestämmes, till befattningens ordinarie innehavare jämväl för tid, varunder han åtnjuter semester eller tjänstledighet. Under vakans å förste provinsialläkartjänst uppbäres ersättningen av vikarien å tjänsten.

7 mom. Nedan angivna tjänstemän äga uppbära *representationsbidrag* med följande belopp för år räknat:

kabinettssekreteraren i utrikesdepartementet samt chefen för utrikesdepartementets pressbyrå 8 000 kronor,
landshövding i Malmöhus län eller Göteborgs och Bohus län 9 000 kronor,
landshövding i annat län 6 000 kronor,
chefen för Flyinge hingstdepå och stuteri 750 kronor och
chefen för Strömsholms hingstdepå 250 kronor.

Vid semester eller tjänstledighet för tjänsteman, vilken äger uppbära representationsbidrag, beror på Kungl. Maj:ts prövning huru med nämnda bidrag skall förfaras.

45 §.

Vissa inkomster enligt taxa m. m.

1 mom. Förste provinsialläkare, provinsialläkare, länsveterinär eller distriktsveterinär äger, utöver honom av statsmedel tillkommande avlöningsförmåner, uppbära ersättning enligt särskild taxa.

I första stycket avsedd tjänsteman, som åtnjuter semester eller tjänstledighet, skall till vikarien avstå den ersättning enligt taxan, vilken belöper på de av denne verkställda tjänstegöromålen.

2 mom. Laborator eller annan lärare vid tandläkarinstitutet, som enligt vad härom särskilt stadgas utövar tandvård i institutets tjänst, äger utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner åtnjuta särskild ersättning med av Kungl. Maj:t bestämt belopp för arbetstimme.

3 mom. Vid lotsplats tjänstgörande ordinarie överlots, lotsförman eller lots äger, utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner, uppbära lotslott enligt nedanstående bestämmelser och i övrigt av Kungl. Maj:t bestämda grunder. Lotslott utgår av de enligt särskilda stadganden vederbörande lotsplats tillkommande lotspenningarna och må för vid lotsplatsen tjänstgörande personal sammanlagt icke överstiga 35 procent av dessa.

I första stycket avsedd tjänsteman äger uppbära lotslott, förutom under tjänstgöring å egen tjänst, jämväl under tjänstgöring å annan med rätt till lotslott förenad tjänst vid lotsplatsen. Han äger vidare uppbära lotslott under semester samt tjänstledighet med oavkortad lön av anledning som avses i 33 § 2 mom. under punkt 6 a) eller b) eller punkt 8.

Innehavare av tjänst, som är förenad med rätt till lotslott, äger, då han på grund av förordnande uppehåller med rätt till lotslott förenad tjänst vid annan lotsplats, åtnjuta särskild ersättning med belopp, motsvarande vad han skulle hava uppburit i lotslott, om han varit ordinarie innehavare av den

tjänst, å vilken han förordnats. Då tjänstemannen på grund av förordnande uppehåller tjänst, som icke är förenad med rätt till lotslott, äger han åtnjuta ersättning med belopp, motsvarande vad han vid tjänstgöring å egen tjänst skulle hava uppburet i lotslott.

Extra ordinarie eller extra tjänsteman, som förordnas att uppehålla med rätt till lotslott förenad tjänst, äger för den tid vikariatet avser uppbära särskild ersättning (lotslottersättning). Denna ersättning utgår med belopp, motsvarande en fjärdedel av vad vid lotsplatsen anställd ordinarie tjänsteman varit berättigad att vid tjänstgöring under nämnda tid uppbära i lotslott. Efter utgången av den kalendermånad, varunder tjänstemannen uppehållit tjänst, som nyss sagts, under sammanlagt sex månader och då tillika två år förflutit från det tjänstemannen första gången varit förordnad att uppehålla sådan tjänst, utgår dock lotslottersättningen med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av den lotslott, som ordinarie tjänsteman vid lotsplatsen varit berättigad uppbära under den tid förordnandet avser. På Kungl. Maj:ts prövning beror, huruvida lotslottersättning må med hänsyn till särskilda förhållanden utgå med högre belopp än nu sagts.

I fråga om extra ordinarie tjänsteman äger lotsstyrelsen att med hänsyn tagen till längden av den tid, varunder sådan tjänsteman under kalenderåret beräknas uppehålla tjänst, som är förenad med rätt till lotslott, bestämma, om och i vad mån tjänstemannen må åtnjuta lotslottersättning under honom beviljad semester. Erhåller extra ordinarie eller extra tjänsteman under tid, för vilken han förordnats uppehålla sådan tjänst, tjänstledighet av anledning, som avses i 33 § 2 mom. under punkt 6 a) eller b) eller punkt 8, ankommer det på lotsstyrelsen att med hänsyn tagen till den föregående vikariatstjänstgöringens längd bestämma, om och i vad mån lotslottersättning må åtnjutas under ledigheten. Om tjänstledighet, som i nämnda moment avses under punkt 6 a), varar längre tid än sex månader, må dock lotslottersättning icke utgå för tid därutöver, i den mån icke Kungl. Maj:t, efter framställning av lotsstyrelsen, på grund av särskilda förhållanden därtill lämnar medgivande.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser må tjänsteman tillhörande lotspersonalen åtnjuta, förutom lotslott eller lotslottersättning, från sjöfarten utgående ersättningar och förmåner för biträde av kronolots.

7 kap. Tjänstebostad m. m.

46 §.

1 mom. *Fri tjänstebostad* i av statsverket ägd eller disponerad lägenhet tillkommer:

a) de såsom beskickningschefer tjänstgörande sändebuden ävensom i den mån Kungl. Maj:t, vad angår ordinarie tjänsteman med stöd av riksdagens beslut, därom särskilt besluter annan till utrikesförvaltningen hörande tjänsteman,

b) överläkarna vid fångvårdsanstalterna, statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka samt den, som är chef, tillika läkare, vid statens skola för själsligt abnorma manliga elever, ävensom

c) landshövdingarna.

Att i vissa fall i stället för fri tjänstebostad utgår kontant hyresersättning stadgas i 5 mom.

Till kabinetssekreteraren i utrikesdepartementet utgår *hyresbidrag* med 4 000 kronor för år räknat.

2 mom. Med fri tjänstebostad, varom i denna paragraf är fråga, följer rätt till fri uppvärmning och belysning av bostaden. Tjänsteman, som avses i 1 mom. under b), är dock endast berättigad att åtnjuta fritt bränsle ävensom fri elektrisk belysning, där tillgång härtill finnes, och är skyldig att själv bekosta armatur och lampor.

3 mom. Vid sändebuds eller landshövdingens tillträde till sin tjänst skall för honom avsedd bostad, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar, genom statens försorg vara försedd med möblering och andra inventarier för representationsändamål. Beträffande landshövdingens tjänstebostad skall möbleringen avse högst fyra rum.

Underhållet av möblering, som genom statens försorg anskaffats, bekostas av statsverket, i den mån skada icke uppkommit genom vårdslöshet eller försummelse från bostadsinnehavarens sida. Andra av staten anskaffade inventarier skola överlämnas till efterträdaren i det skick, vari de mottagits.

4 mom. Med landshövdingens tjänstebostad följer i förekommande fall till den ifrågavarande fastigheten hörande planterat område av den omfattning, som av Kungl. Maj:t för varje särskilt län fastställts.

5 mom. Därest tjänsteman, som avses i 1 mom. under b) eller c), icke kan eller lämpligen bör beredas tjänstebostad, så ock därest tjänstebostad, som tillhandahållits tjänstemannen, icke kan eller lämpligen bör beredas honom fortsättningsvis och annan tjänstebostad ej heller anses böra beredas honom, äger han i stället för fri tjänstebostad erhålla kontant *hyresersättning*. Huruvida, med hänsyn till tjänstgöringsförhållanden eller andra särskilda omständigheter, tjänstebostad icke bör beredas, ankommer på prövning av Kungl. Maj:t, som även i förekommande fall bestämmer hyresersättningens belopp med hänsyn till föreliggande omständigheter. Kungl. Maj:t bestämmer jämväl huru med hyresersättning skall förfaras under tid, för vilken tjänstemannen vidkännes C-avdrag å lönen.

6 mom. Har skada eller förlust åsamkats landshövding till följd av en mera väsentlig, vid hans tillträde av tjänsten icke påräknad rubbning i bostadsförhållandena, äger han erhålla skälig ersättning enligt Kungl. Maj:ts bestämmande i varje särskilt fall.

47 §.

Provinsialläkare eller distriktsveterinär i distrikt, där särskild bostad är av distriktet eller däri ingående kommun eller kommuner för tjänstinnehavaren anordnad och av vederbörande länsstyrelse godkänd, sedan förste pro-

vinsialläkaren eller beträffande distriktsveterinär länsveterinären blivit hörd, är, om bostaden anvisats honom utan ersättning, berättigad åtnjuta denna förmån av fri tjänstebostad. I fråga om distriktsveterinär skall vad sålunda stadgats äga motsvarande tillämpning beträffande särskilda till bostaden anslutna, för veterinärtjänstens skötande erforderliga utrymmen, såsom lokal för husdjursklinik, laboratorielokal, sjukstall eller dylikt.

48 §.

1 mom. Därest åt tjänsteman, vilken icke äger åtnjuta förmån av fri tjänstebostad, anvisas tjänstebostad, som han är skyldig mottaga, i av statsverket ägd eller disponerad lägenhet, skall han för densamma månadsvis i efterskott erlägga ersättning genom avdrag å avlöningen eller genom kontant inbetalning, i den mån utgående avlöningsbelopp ej förslår till avdraget (*hyresavdrag*).

Ersättningen skall bestämmas med hänsyn till det pris, som å orten i allmänhet gäller för lägenhet, vilken beträffande storlek och bekvämlighet samt beskaffenhet i övrigt kan anses likvärdig med tjänstebostaden. Är tjänstebostaden belägen å ort, där hyresmarknad, som kan tjäna till ledning vid ersättningens bestämmande, saknas, må i stället skäligen hänsyn tagas till det hyrestal, som för orten beräknats i samband med dyrortsgrupperingen. Vid ersättningens bestämmande skall jämväl beaktas bostadens belägenhet och karaktär av tjänstebostad.

I ersättningen skall i förekommande fall inbegripas gottgörelse för centraluppvärmning eller för tillhandahållande av möbler, så ock för ladugård, planteringsland eller dylikt, som följer med bostaden.

I övrigt skola vid ersättningens bestämmande iakttagas de föreskrifter, som Kungl. Maj:t meddelar.

Kan överenskommelse rörande ersättningens storlek icke träffas mellan vederbörande myndighet och tjänstemannen, skall frågan hänskjutas till statens bostadsnämnd. Över nämndens beslut i ärende, som hänskjutits till dess avgörande, må klagan icke föras.

Intill dess ersättningen blivit bestämd, skall densamma utgå med det av myndigheten fordrade beloppet, med rätt för bostadsinnehavaren att, därest beloppet av bostadsnämnden nedsättes, återbekomma vad han erlagt för mycket.

Jämkning av fastställd ersättning för tjänstebostad må icke påkallas, förrän minst ett år förflutit från det ersättningen senast fastställdes.

2 mom. Då på grund av särskilda omständigheter prövas skäligen att tillhandahålla tjänsteman, som avses i 1 mom., bränsle eller belysning för hans bostad, skall han erlägga ersättning därför beräknad efter statsverkets självkostnadspris. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, då statsverket ombesörjer uppvärmning av tjänstebostad.

Vad i första stycket sagts skall icke gälla i fråga om elektrisk ström, som för uppvärmning eller belysning eller för kokning tillhandahålles tjänsteman vid statens vattenfallsverk i verket tillhörig bostadslägenhet.

49 §.

Provinsiälläkare eller distriktsveterinär, åt vilken anvisats tjänstebostad som avses i 47 §, skall, om bostaden icke anvisats honom utan ersättning, för densamma erlægga ersättning till vederbörande distrikt, kommun eller kommuner med belopp som, där överenskommelse ej kan träffas, bestämmas av länsstyrelsen. I fråga om distriktsveterinär skall vad sålunda stadgats äga motsvarande tillämpning i fråga om sådana särskilda utrymmen, som i 47 § sagts.

Tjänsteman vid akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, åt vilken anvisas tjänstebostad i akademiens hus, skall för densamma ävensom för bränsle och belysning erlægga ersättning till akademien, bestämd enligt de i 48 § stadgade grunderna.

Tjänsteman vid läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket, skall, om åt honom anvisas tjänstebostad vilken disponeras av vederbörande kommun, för densamma erlægga ersättning enligt bestämmelserna i 48 §. Ombesörjer kommun centraluppvärmning av bostad, som anvisas sådan tjänsteman, skall dock tjänstemannen härför erlægga ersättning till kommunen.

8 kap. *Tjänstedräkt m. m.*

50 §.

Med tjänstedräkt avses i detta kapitel klädespersedel av fastställt utseende, vare sig den ingår i uniform eller icke.

Med tjänstetecken förstås gradbeteckningar, mössmärken, uniformsknappar eller dylikt ävensom polisbricka och annat därmed jämförligt legitimationsmedel.

De i detta kapitel meddelade bestämmelserna hava icke avseende å landshövding.

51 §.

Där för tjänsteman föreskrivits skyldighet att bära eller innehava tjänstedräkt eller tjänstetecken, fastställer Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet tjänstedräktens eller tjänstetecknets utseende. Tillika fastställas antal och slag av uniformspersedlar, som skola av tjänsteman innehavas (obligatoriska uniformspersedlar).

52 §.

1 mom. Tjänsteman, som är pliktig att bära eller innehava tjänstedräkt eller tjänstetecken eller vars tjänstgöring påkallar nyttjande av särskild skyddsbeklädnad, äger genom vederbörande myndighets försorg bekomma för ändamålet erforderliga persedlar och materialier antingen med äganderätt eller, där så prövas lämpligt i fråga om tjänstetecken eller skyddsbeklädnad eller sådan annan klädespersedel, vars bärande tillfälligtvis ålagts tjäns-

teman, som ej är skyldig att innehava densamma, såsom lån. Då särskilda skäl därtill föranleda, äger Kungl. Maj:t medgiva, att tjänsteman må från vederbörande myndighet såsom lån bekomma även andra klädespersedlar och materialier till sådana än här angivits.

Genom vederbörande myndighets försorg må tjänsteman tillhandahållas jämväl uniformspersedel, som icke är obligatorisk.

2 mom. Tjänsteman må icke med äganderätt eller såsom lån erhålla persedel och materialier i större omfattning eller av annat slag än som erfordras för hans personliga bruk i tjänsten. Av vederbörande myndighet fastställles vad som för olika persedlar under skilda tjänstgöringsförhållanden eller i fråga om särskilda personalgrupper skall anses utgöra den brukningstid, efter vars utgång ny persedel tidigast må utlämnas. Därest persedel på grund av olyckshändelse, stöld eller dylikt förstörts, skadats eller fränhånts tjänsteman, må tjänsteman kunna erhålla ersättningspersedel utan hinder av att den fastställda brukningstiden ej tilländalupit.

53 §.

1 mom. Ersättning för med äganderätt utbekomna persedlar eller materialier skall motsvara myndighetens självkostnadspris efter avdrag, i förekommande fall, som nedan sägs.

Första gången tjänsteman anskaffar viss obligatorisk uniformspersedel skall vid ersättningens bestämmande avdragas ett belopp, motsvarande sjutiofem procent av myndighetens självkostnadspris för ifrågavarande persedel. Vid annan anskaffning av obligatorisk uniformspersedel skall vid ersättningens bestämmande avdrag ske, i den mån så följer av bestämmelser, vilka meddelas av Kungl. Maj:t. Avdrag, som sist sagts, skall avvägas så, att det kan anses motsvara den ökning av tjänstemans utgifter för beklädnad, som skulle uppkomma, om avdrag icke medgaves. Avdraget må dock icke överstiga femtio procent av myndighetens självkostnadspris.

Har tjänsteman genom myndighets försorg tillhandahållits uniformspersedel, som icke är obligatorisk, må han tillgodonjuta avdrag i enlighet med vad nyss sagts för sådan anskaffning av obligatorisk uniformspersedel, som ej sker första gången, under förutsättning att det med hänsyn till tjänstens art prövas ligga i statens intresse att underlätta persedelns anskaffning.

Ersättning, som i detta moment avses, skall erläggas kontant vid persedlarnas eller materialiernas utbekommande, såvida icke vederbörande myndighet medgiver, att den må erläggas genom avdrag å tjänstemannens avlöning under viss tid.

Tjänsteman, åt vilken tjänstetecken utlämnats mot ersättning, må kunna få detsamma efter skälig brukningstid inlöst med ett belopp, motsvarande hälften av den erlagda ersättningen.

2 mom. Då såsom lån utbekommits tjänstetecken eller skyddsbeklädnad eller sådan annan klädespersedel, vars bärande tillfälligtvis ålagts tjänsteman, som ej är skyldig att innehava densamma, erlägges icke någon ersättning därför. För såsom lån utbekomna andra klädespersedlar och materia-

lier till sådana än nu sagts skall erläggas ersättning månadsvis i efterskott med belopp, som fastställes av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet. Ersättningen skall motsvara den inbesparing av tjänstemans egna utgifter för beklädnad, som kan beräknas uppkomma genom persedlarnas eller materialiernas tillhandahållande.

54 §.

Där tjänsteman, åt vilken tyg till uniformspersedel tillhandahållits genom vederbörande myndighets försorg, själv ombesörjt persedelns tillverkning, må han kunna erhålla kontant bidrag till täckande av styrkta kostnader för tillverkningen. Bidraget må utgå med högst det belopp, vartill, vid tillämpning av bestämmelserna i 53 § 1 mom., statsverkets andel i tillverkningskostnaderna — däri inbegripet, förutom sylön, kostnad för foder och smärre tillbehör — skulle hava uppgått, om persedeln hade tillverkats genom myndighetens försorg.

9 kap. Vissa naturaförmåner.

55 §.

1 mom. Fri kost tillkommer:

- a) extra ordinarie tjänsteman å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov under tjänstgöring å fartyget,
- b) tjänsteman vid lots- och fyrstaten, vilken är anställd å tjänstefartyg eller fyrskepp, under tjänstgöring å tjänstefartyget eller fyrskeppet,
- c) tjänsteman vid lots- och fyrstaten under tjänstgöring å fyrplats, där familjebostad saknas, samt
- d) tjänsteman vid statens järnvägar, vilken är anställd å tågfarja eller hjälpfartyg, under tjänstgöring å färjan eller fartyget.

Tjänsteman, som i första stycket avses, må vidare åtnjuta fri kost, då han icke fullgör där omförmäld tjänstgöring men på grund av och i samband med dylik tjänstgöring vistas å annan ort än stationeringsorten.

Att i vissa fall i stället för fri kost kan utgå kontant ersättning därför stadgas i 4 mom.

2 mom. Vid resa för förrättning i statens ärenden samt vid tjänstgöring, vid vilken tjänstgöringstraktamente kan utgå, må *fri inkvartering* eller *fri förplägnad* kunna beredas tjänsteman. I sådant fall skall, enligt bestämmelser, som Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet meddelar, hänsyn till här avsedd förmån tagas vid bedömmande av i vad mån ersättning må utgå för resan eller tjänstgöringen.

Till försvaret hörande tjänsteman må enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, kunna erhålla fri förläggning och fri förplägnad jämväl i annat fall än i första stycket avses vid tjänstgöring under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas.

3 mom. I enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet, må tjänstemän vid nedan angivna verk kunna erhålla följande förmåner:

tjänsteman vid telegrafverket *abonnemang å rikstelefon mot nedsatt avgift*,
tjänsteman vid statens järnvägar *fria resor och fria varutransporter å järnväg* samt

tjänsteman vid statens vattenfallsverk *fri elektrisk belysning* eller *elektrisk ström mot nedsatt avgift*.

4 mom. Därest fri kost tillfälligtvis icke kan tillhandahållas därtill berättigad tjänsteman, äger denne för den uteblivna förmånen erhålla ersättning enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet.

Enligt i enahanda ordning fastställda grunder kan förmånen av fri kost för tjänsteman vid lots- och fyrstaten utbytas mot *kostpenningar*.

56 §.

Därest tjänsteman genom vederbörande myndighets försorg erhåller kost in natura i annat fall än i 55 § 1 och 2 mom. avses, eller genom myndighetens försorg verkställes tvätt för tjänstemannens enskilda räkning, har han att härför erlægga ersättning genom avdrag å avlöningen eller på annat sätt i enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet.

10 kap. Sjukvård.

57 §.

Bestämmelsernas tillämpningsområde.

Bestämmelserna i detta kapitel skola äga tillämpning å tjänsteman, tillhörande någon av de i 33 § 1 mom. angivna grupperna 2 och 3, dock icke å justitieråd, regeringsråd eller landshövding.

58 §.

Allmänna bestämmelser om sjukvård.

1 mom. Vid sjukdom erhåller tjänsteman på statens bekostnad läkarvård jämte läkemedel samt vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, som medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga hjälpmedel, allt i den omfattning och under de villkor, som i detta kapitel stadgas eller av Kungl. Maj:t för särskilt fall bestämmas.

Där ej fråga är om olycksfall i tjänsten, må till läkarvård hänföras tandvård endast om sådan vård avser botande av sjukdom i tändernas omgivning- ar eller prövas vara av väsentlig betydelse för botande av annan sjukdom, vilken står i orsakssammanhang med tändernas tillstånd.

2 mom. Vad i detta kapitel stadgas i fråga om olycksfall i tjänsten gäller även i andra fall, som avses i 33 § 2 mom. under punkt 6 a).

3 mom. Då tjänsteman av annan anledning än som avses i 33 § 2 mom. under punkt 1 c) åtnjuter tjänstledighet mer än 14 dagar i en följd med skyldighet att därunder vidkännas C-avdrag å lönen, skall han för tiden efter nämnda 14 dagar avstå från de förmåner, varom i detta kapitel förmåles; vederbörande myndighet likväl obetaget att i undantagsfall medgiva, att förmånerna må bibehållas för en tid av högst tre månader.

4 mom. Erforderliga föreskrifter rörande tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel meddelas av Kungl. Maj:t.

5 mom. I fråga om rätt till sjukvård under tjänstgöring med stationering utomlands gäller vad därom särskilt stadgas.

59 §.

Verks- och tjänsteläkare.

Läkarvård, som enligt detta reglemente bekostas av statsmedel, skall, där ej annat följer av vad här nedan stadgas, ombesörjas av särskilda, för sådant ändamål anställda verksläkare och, vid försvaret, tjänsteläkare. Vad i reglementet stadgas om verksläkare skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tjänsteläkare.

Instruktioner för verksläkare och tjänsteläkare utfärdas av Kungl. Maj:t.

60 §.

Läkarvård och läkarintyg.

1 mom. Tjänsteman är berättigad att kostnadsfritt anlita verksläkaren för erhållande av läkarvård och intyg, som i tjänsten erfordras rörande tjänstemannens hälsotillstånd. Erfordras för ställande av diagnos röntgen- eller annan undersökning, som ej lämpligen kan utföras av verksläkaren, skall jämväl kostnaden för sådan undersökning bestridas av statsmedel.

Kostnader för erforderlig läkarvård samt för intyg och undersökning, som nyss sagts, må bestridas av statsmedel även i de fall, då tjänsteman uppehåller sig å sådan ort, att han icke lämpligen kan anlita verksläkaren, eller då vid trängande behov av läkarvård verksläkaren icke hinner anlitas. I dylika fall bör tjänstemannen i första rummet hänvända sig till annan av staten eller av kommun anställd läkare.

2 mom. Läkarintyg, som i tjänsten åberopas, skall vara utfärdat av verksläkaren eller försett med dennes attest. Likaså skall räkning å kostnad för rådfrågning eller behandling av annan läkare eller av tandläkare vara attesterad av verksläkaren, innan utbetalning på grund av räkningen äger rum.

61 §.

Specialistvård.

1 mom. Kostnad för anlåtande av läkare, som specialiserat sig på behandling av vissa sjukdomsformer, bestrides vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till tre fjärdedelar av statsmedel, under förut-

sättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 60 § 1 mom. ägt anlita, förklarar sådan specialistvård nödvändig samt verksläkaren antingen själv lämnat anvisning på eller ock godkänt valet av specialist.

Utän hinder av vad i första stycket sägs skall dock kostnad för specialistvård, som meddelas å poliklinik vid allmänt sjukhus, bestridas helt av statsmedel.

2 mom. Vad i 1 mom. sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för anlåtande av tandläkare i fall, som avses i 58 § 1 mom. andra stycket.

62 §.

Sjukhusvård.

1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften av statsmedel, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 60 § 1 mom. ägt anlita, förklarar sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättningens storlek skola kostnaderna beräknas:

a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal samt

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å allmän avdelning.

Prövar verksläkaren eller den för vården ansvarige sjukhusläkaren den sjukes tillstånd kräva vård i halvenskilt rum eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum, eller finner vederbörande myndighet med hänsyn till andra särskilda förhållanden dylik vård erforderlig, må, utan hinder av vad ovan stadgas, av statsmedel bestridas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal.

Till kostnader för sjukhusvård, som i nästföregående stycke sägs, hänföres ock sådant arvode, som den i enskilt eller halvenskilt rum vårdade tjänstemannen erlagt till den för vården ansvarige sjukhusläkaren. Bidrag av statsmedel till dylikt arvode må icke överstiga lägsta tillämpliga beloppet enligt den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan. Vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos må likväl efter prövning av vederbörande myndighet högre bidrag kunna utgå, dock icke med större belopp än det, som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av

staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för vård å enskild sjukvårdsanstalt må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, bestridas av statsmedel intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus; dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på vederbörande myndighets prövning må bero, huruvida vårdkostnaderna må ersättas med högre belopp än nu sagts.

63 §.

Läkemedel.

1 mom. Av statsmedel bestridas kostnaderna för läkemedel, som föreskrivits antingen av verksläkaren eller annan läkare, vilken tjänstemannen enligt bestämmelserna i 60 § 1 mom. ägt anlita, eller ock av specialist eller tandläkare, till vilken tjänstemannen enligt bestämmelserna i 61 § hänvänt sig.

2 mom. Där ej Kungl. Maj:t för visst verk annorlunda förordnar, skall räkning å läkemedelskostnad vara attesterad av verksläkaren, innan utbetalning på grund av räkningen äger rum.

64 §.

Bad, massage m. m.

1 mom. Behandling med bad, massage, elektricitet, hetluft m. m., som av verksläkaren ordineras såsom nödvändig för botande av viss angiven sjukdom, må bekostas vid olycksfall i tjänsten helt och eljest till hälften av statsmedel.

2 mom. Konstgjorda lemmar, kirurgiskt bandage och andra dylika hjälpmedel, som tjänsteman nödgas begagna till följd av olycksfall i tjänsten, bekostas av statsmedel.

3 mom. I de fall, då vederbörande myndighet finner skäl anordna vaccination mot epidemisk sjukdom, gäldas kostnaden härför av statsmedel.

65 §.

Resor och sjuktransporter.

I den mån så provas skäligt, må av statsmedel bestridas kostnad för den sjukes resa eller forslande till och från läkare eller sjukvårdsinrättning, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 60 § 1 mom. ägt anlita, förklarar resan eller förflyttningen nödvändig för ställande av diagnos eller för sjukdomens behöriga behandling. Likaledes må av statsmedel kunna ersättas skälig kostnad för resa, som tjänsteman nödgats företaga för erhållande av specialistvård samt, där fråga är om olycksfall i tjänsten, för erhållande av behandling, som av-

ses i 64 § 1 mom., ävensom för anskaffande av hjälpmedel varom förmåles i 64 § 2 mom.

Jämväl skäligen kostnad för läkares resa för besök hos den sjuke i det fall, då denne icke utan våda kan flyttas, må kunna ersättas av statsmedel.

11 kap. Begravningshjälp m. m.

66 §.

1 mom. Avlider tjänsteman, vilken tillhör någon av de i 33 § 1 mom. angivna grupperna 2 och 3, skall till hans dödsbo såsom begravningshjälp utbetalas ett belopp av 400 kronor. Efterlämnar tjänstemannen anhöriga, vilka äro berättigade till familjepension, som utgår på grund av tjänsten, skall dock, där tjänstemannens månadslön överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen förhöjas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av sagda förhöjning skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

I begravningshjälp, varom här stadgas, skall den vid dödsfall till följd av olycksfall i arbete enligt allmän lag eller särskild författning utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

2 mom. Avlider tjänsteman under tjänstgöring å annan ort än stationeringsorten, må utöver begravningshjälp, varom i 1 mom. förmåles, efter bestämmande av vederbörande myndighet i förekommande fall av statsmedel bestridas kostnaderna för transport av den avlidne till stationeringsorten eller till annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till stationeringsorten.

3 mom. Avlider tjänsteman under tjänstgöring utom riket, utgår begravningshjälp med belopp, som Kungl. Maj:t prövar skäligt.

12 kap. Särskilda avlöningsbestämmelser för vissa tjänstemän.

67 §.

Såsom tillägg till eller undantag från vad i 3 avd. 1—11 kap. stadgas skola för vissa tjänstemän gälla de särskilda bestämmelser, som meddelas i detta kapitel.

68 §.

Tjänstemän vid utrikesförvaltningen. Lantbruksattachéer.

1 mom. Försättes tjänsteman vid utrikesförvaltningen i disponibilitet, må Kungl. Maj:t tillerkänna honom *expektansarvode*, vilket dock ej må sättas till högre belopp än som motsvarar lönen för den tjänst han senast innehaft, minskad med A-avdrag.

2 mom. Kungl. Maj:t äger på därom gjord framställning bevilja tjänsteman vid utrikesförvaltningen med stationering utom Europa bidrag för resa till Sverige under semester. Tjänsteman må tilldelas sådant bidrag högst en gång vart tredje år eller, när särskilda skäl tala därför och fråga är om tjänsteman med stationering i land med särskilt hälsovådligt klimat, högst en gång vart annat år. Bidraget må icke beviljas till högre belopp än som motsvarar kostnaden för biljetter, i vilkas pris kosthåll icke ingår, till Stockholm och åter till stationeringsorten för tjänstemannen, hans hustru ävensom hans barn under 19 års ålder.

Kungl. Maj:t äger föreskriva de särskilda villkor för åtnjutande av resebidrag, som må finnas lämpliga.

3 mom. a) Tjänsteman vid utrikesförvaltningen med stationering utomlands äger åtnjuta särskilda tillägg till lönen, bidrag och ersättningar i enlighet med nedan meddelade bestämmelser, pressattaché och attaché dock endast i den mån sådant i det följande särskilt anges.

Ortstillägg utgår enligt särskild stat eller jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade särskilda bestämmelser.

Barnbidrag utgår, därest tjänsteman på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 19 års ålder, med 750 kronor för ett och 500 kronor för varje ytterligare barn under 10 års ålder samt med 2 000 kronor för varje barn, som fyllt 10 år, allt för år räknat.

Utomeuropeiskt tillägg utgår till tjänsteman, som är stationerad i land utom Europa eller i Sovjetunionen, med följande belopp för år, nämligen:

1 500 kronor, såvitt angår tjänsteman vars lönegrad har någon av beteckningarna Ca och Ce samt något av lönegradsnumren 16 och 20,

3 000 kronor, såvitt angår tjänsteman vars lönegrad har någon av beteckningarna Ca och Ce samt lönegradsnumret 24, samt

5 000 kronor, såvitt angår tjänsteman vars lönegrad antingen har någon av beteckningarna Ca och Ce samt något av lönegradsnumren 29 och 33 eller ock har någon av beteckningarna Co och Cs samt något av lönegradsnumren 14, 17 och 19.

Chargé d'affairstillägg utgår till tjänsteman, vars lönegrad har någon av beteckningarna Ca och Ce samt något av lönegradsnumren 24, 29 och 33, därest han förordnats att i egenskap av chargé d'affaires förestå beskickning å ort, där sändebud icke är stadigvarande placerat, med 2 000 kronor för år.

Bidrag för inköp av bil utgår, därest tjänsteman för första gången förordnats att i egenskap av sändebud tjänstgöra såsom chef för beskickning, med 6 000 kronor.

Ersättning för hållande av bil utgår, därest tjänsteman innehar förordnande att i egenskap av sändebud tjänstgöra såsom chef för beskickning och för sin ämbetsutövning använder sådant fordon, med ett belopp för år, som motsvarar summan av dels det för diplomatisk personal å sändebudets stationeringsort gällande priset för 2 000 liter bensin, dels kostnaden för försäkring å sändebudet tillhörig bil, omfattande såväl ansvarighetsförsäkring som försäkring för skada å bilen, dels kostnaden för hyra av bilgarage, därest sådant ej finnes inom beskickningshuset, dels ock 500 kronor.

Förflyttningsbidrag utgår till tjänsteman, vars lönegrad antingen har någon av beteckningarna Ca och Ce samt något av lönegradsnumren 24, 29 och 33 eller ock har någon av beteckningarna Co och Cs samt något av lönegradsnumren 14, 17 och 19, därest han för att tillträda honom meddelat förordnande att tjänstgöra utomlands eller för att med frånträdande av sådant förordnande tjänstgöra inom riket nödgas flytta från ort till annan, med ett belopp, som motsvarar lön ävensom i förekommande fall ortstillägg, barnbidrag, utomeuropeiskt tillägg och chargé d'affairstillägg under en månad vid den befattning, som tillträdes, dock högst 3 500 kronor.

Språktillägg utgår till tjänsteman, vars lönegrad har någon av beteckningarna Ca och Ce samt något av lönegradsnumren 16 och 20, med 1 000 kronor för år, under förutsättning att tjänsten i anseende till språkförhållandena i det land, där han är stationerad, påkallar användande i större utsträckning av annat språk än de skandinaviska, engelska, franska eller tyska språken, att tjänstemannen visar sig besitta god färdighet i det ifrågavarande språket samt att Kungl. Maj:t, på framställning av chefen för vederbörande beskickning, prövar skäligt, att sådant tillägg må utgå.

Pressattaché eller attaché äger åtnjuta ortstillägg. Attaché, som förklarats slutligt antagen för fortsatt tjänstgöring inom utrikesförvaltningen, äger därjämte åtnjuta barnbidrag samt, därest han är familjeförsörjare, förflyttningsbidrag.

b) Ortstillägg, barnbidrag, utomeuropeiskt tillägg, chargé d'affairstillägg, ersättning för hållande av bil ävensom språktillägg utgå, under i övrigt stadgade förutsättningar, från och med den dag tjänstemannen på grund av honom meddelat förordnande inträder i utövning av befattning, varmed tillägg är förenat, till och med den dag han, i anslutning till förordnandets upphörande, upphör att utöva samma befattning. Kungl. Maj:t äger dock bestämma, huru med nämnda lönetillägg skall förfaras, då tjänstemannen åtnjuter tjänstledighet med skyldighet att vidkännas tjänstledighetsavdrag eller då han tjänstgör inom riket eller eljest å ort utom verksamhetsområdet.

c) Vad beträffar åtnjutande av ortstillägg, utomeuropeiskt tillägg och chargé d'affairstillägg vid vikariat skall, där ej Kungl. Maj:t för särskilt fall annorlunda förordnar, gälla, att vikarien äger, mot avstående i förekommande fall av honom å egen tjänst tillkommande dylika tillägg, åtnjuta, där vikariatet avser befattning såsom chef för beskickning eller generalkonsulat, hälften av de med den uppehållna befattningen förenade tilläggen eller motsvarande belopp men eljest sist avsedda tillägg oavkortade eller däremot svarande belopp. Under sådant förordnande att å egen stationeringsort uppehålla viss befattning, som föranledes av att annan tjänsteman åtnjuter semester, må vikarien dock ej härför åtnjuta förhöjda tilläggsförmåner.

Vid tillämpningen härav skall iakttagas, att tjänsteman vid vikariat icke i något fall åtnjuter mindre tilläggsförmåner än de, som tillkomma honom i hans egen tjänst.

4 mom. Lantbruksattaché äger åtnjuta *ortstillägg* jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade särskilda bestämmelser.

69 §.

Vissa beställningshavare vid försvaret.

1 mom. Bestämmelserna i denna paragraf skola äga tillämpning å innehavare av sådan beställning vid försvaret, som enligt meddelade bestämmelser är att anse såsom civilmilitär.

2 mom. Har beställningshavare kommit i åtnjutande av reservpension eller däremot svarande engångsbelopp beror på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån av sådan anledning avdrag å lönen skall ske.

3 mom. I fråga om vikariatslön och vikariatsersättning skall, i stället för vad i 18 § 3 mom. och 35 § sägs, gälla vad i avlöningsreglementet för militära beställningshavare i dessa hänseenden stadgas för beställningshavare, å vilka nämnda reglemente äger tillämpning.

Bestämmelserna i 37 § om gottgörelse för övertidstjänstgöring äga icke tillämpning å här avsedd beställningshavare.

4 mom. I fråga om beställningshavares rätt att åtnjuta förmåner av följande slag skall, med iakttagande av vad här nedan sägs, gälla vad i motsvarande hänseende stadgas i avlöningsreglementet för militära beställningshavare:

sjö tillägg,

särskilda förmåner under tjänstgöring å fartyg, som är beordrat till expedition för undersökningar och mätningar av militärleder, å fartyg, som användes för sjökarteverkets mättningsarbeten, eller å statens isbrytarfartyg, ersättning för dykeriarbete samt flygtillägg och flygtraktamente.

De belopp för dag, som utgöra sjö tillägg för sjötjänstgöring vid flottan, framgå för här avsedda beställningshavare av följande tabell.

1	2	3	4	5	6
Beställningshavare tillhörande lönegrad med någon av beteckningarna Ca, Ce och Cg samt följande nummer	Sjö tillägg för dag vid tjänstgöring				
	å annat fartyg än undervattensbåt			å undervattensbåt	
	vid rörlig förläggning	vid stationär förläggning		vid rörlig förläggning	vid stationär förläggning
		å egen förläggningssort	å annan förläggningssort		
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
25	3.—	1.20	1.80	8.25	5.75
27	3.50	1.40	2.10	9.50	6.50
30	4.25	1.70	2.55	11.50	8.—
31	4.75	1.90	2.85	—	—
33	5.25	2.10	3.15	—	—

Det belopp för månad, som utgör flygtillägg vid kommendering till flygtjänstgöring i befattning såsom provflygare, utgör för här avsedd beställningshavare 330 kronor. Vid kommendering till flygtjänstgöring i befattning

såsom kontrollflygare utgår flygtillägg med 270 kronor för månad. Flygtraktamentets belopp för dag räknat utgör för beställningshavare, vars lönegrad har någon av lönegradsbeteckningarna Ca, Ce och Cg samt högst lönegradsnumret 17, 9 kronor och för annan här avsedd beställningshavare 11 kronor.

5 mom. I vissa fall må till beställningshavare enligt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser utgå befattningsarvode eller arvode för särskilt uppdrag eller särskild tjänstgöring.

6 mom. Till beställningshavare utgå mässpenningar i den mån sådant följer av bestämmelser, som meddelats av Kungl. Maj:t.

Därest här avsedd beställningshavare såsom biträdande försvarsattaché är stationerad utomlands, skall angående rätt för honom att åtnjuta ortstillägg, barnbidrag, utomeuropeiskt tillägg och förflyttningsbidrag gälla vad i avlöningsreglementet för militära beställningshavare i sådant hänseende stadgas för biträdande försvarsattaché, å vilken nämnda reglemente äger tillämpning.

7 mom. För beställningshavare, som enligt i vederbörlig ordning meddelat beslut är skyldig att innehava tjänstedräkt, skola, i stället för bestämmelserna i 50—54 §§, tillämpas de bestämmelser om tillhandahållande av tjänstedräkt och övrig för tjänsten erforderlig utrustning samt om ekiperingshjälp och årligt ekiperingsbidrag, som innefattas i avlöningsreglementet för militära beställningshavare. För beställningshavare, vilken icke är underkastad daglig tjänstgöringsskyldighet i den omfattning som gäller för beställningshavare i allmänhet, må dock Kungl. Maj:t fastställa ekiperingsbidraget till det lägre belopp, som prövas skäligt.

8 mom. I fråga om rätt till sjukvård under sjötjänstgöring och avpollettering från fartyg gäller vad därom särskilt stadgas.

70 §.

Extra lärare vid i 7 § 2 mom. andra stycket avsedda läroanstalter.

1 mom. Med avseende å löneklassplacering och löneklassuppflyttning skall iakttagas följande.

a) Där lärarens anställning under visst kalenderhalvår avser eller enligt beslut av Kungl. Maj:t anses avse hela den därunder infallande terminen, skola de delar av halvåret, som icke motsvara terminen, tagas i betraktande som om läraren därunder innehaft anställning såsom extra lärare utan att åtnjuta sådan tjänstledighet, som enligt 21 § 2 mom. kan föranleda förlängning av tid för löneklassuppflyttning.

b) De i 21 § 2 mom. tredje och femte styckena angivna dagantalen skola i stället för 600 och 120 vara 420 och 90.

c) Vid tillämpning av föreskrifterna i 22 § skola jämväl iakttagas de ovan under a) och b) meddelade bestämmelserna.

2 mom. De månadslöner och daglöner, som framgå av statens löneplansförordning, äro icke tillämpliga å här avsedd lärare. För sådan lärare tillämpas *läsårsdaglön*. Denna utgår med ett belopp, vilket förhåller sig till den

enligt löneplansförordningen för vederbörande löneklass och ortsgrupp gällande månadslönen som 12 förhåller sig till antalet av de dagar, som läsåret vid den skolform, varom fråga är, skall för här avsett ändamål anses omfatta enligt bestämmelser meddelade av Kungl. Maj:t. Belopp, vilket icke slutar å helt femtal ören, skall jämkas till närmast lägre femtal.

Genom vederbörande myndighets försorg må utfärdas de tabeller över läsårsdaglöner, som kunna finnas erforderliga.

3 mom. I stället för vad i 26 § 1 mom. femte stycket stadgas skall gälla, att såsom C-avdrag för dag skall tillämpas ett belopp, som är lika stort som den för läraren gällande läsårsdaglönen.

4 mom. De i 27—30 §§ meddelade bestämmelserna angående semesterledighet skola icke tillämpas å här avsedd lärare. Den under anställningstiden utgående läsårsdaglönen skall anses inbegripa den ersättning för semester, som eljest må tillkomma läraren.

5 mom. Vid tillämpning av stadgandena i 33 § skall iakttagas följande.

a) Vid beräkning för det ändamål, som av 33 § 1 mom. framgår, av anställningsmånad skola, där här omförmäld lärares anställning under visst kalenderhalvår avser eller enligt beslut av Kungl. Maj:t anses avse hela den därunder infallande terminen, de delar av halvåret, som icke motsvara terminen, tagas i betraktande som om läraren därunder fullgjort tjänstgöring i anställning hos staten.

b) Den i 2 mom. 6 punkten b) under grupp 2 angivna tid av högst 180 dagar, varunder må utgå lön minskad med B-avdrag, skall för lärare, som här avses, beräknas för ett och samma läsår eller, vid sjukledighet såväl vid slutet av ett läsår som vid början av det närmast följande, för anställningstid som bortsett från den mellan läsåren liggande tiden fortgått i en följd.

c) Vad i 2 mom. 6 punkten b) under grupp 3 stadgas angående oavkortad lön skall icke äga tillämpning för här avsedd lärare.

6 mom. Kallortstillägg utgår med, för dag räknat, 25 öre i kallortsklass I, 40 öre i kallortsklass II, 65 öre i kallortsklass III, 1 krona i kallortsklass IV, 1 krona 50 öre i kallortsklass V och 2 kronor i kallortsklass VI.

7 mom. Avlider den, som under viss termin innehaft anställning, varom här är fråga, under tiden mellan denna termins slut och början av den närmast därpå följande terminen, må vederbörande myndighet kunna besluta, att begravningshjälp, varom i 66 § förmäles, skall utgå såsom om han innehaft sin förra anställning vid tiden för frånfallet.

13 kap. Beräkning och utbetalning av kontanta löneförmåner.

71 §.

1 mom. I den mån ej annat följer av vad i 2 och 3 mom. sägs eller av särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut skall för varje kalendermånad för sig beräknas och utbetalas det belopp, som för densamma tillkommer tjänsteman på grund av de i reglementet innefattade eller med stöd av detsamma meddelade bestämmelserna om lön, avdrag å lönen, vikariatsersättning, så-

dan särskild ersättning, som avses i 36 §, avlöningsförstärkning, kallortstilllägg, enslighetstilllägg, befattningsarvode och ställföreträdararvode. Med förmån, som nu sagts, skall i förevarande hänseende likställas sådant i 43 § 1 mom. avsett arvode, som utgår på grund av under viss tid fullgjord tjänstgöring och beträffande vilket meddelats särskild föreskrift att det skall avstås för tid, då C-avdrag verkställs å lönen.

Vid beräkningen iakttages,

dels att lönen för kalendermånaden skall för den, som innehar i 70 § avsedd tjänst som extra lärare, så ock för annan tjänsteman, därest denne äger åtnjuta lön efter olika beräkningsgrunder för olika delar av månaden eller icke är berättigad åtnjuta lön för hela månaden, utgöra summan av vederbörliga daglöner, i förekommande fall minskade på sätt i 25 § fjärde, femte och sjätte styckena sägs,

dels att tillämpning i annat fall skall ske av vederbörlig månadslön,

dels ock att annan förmån än lönen skall, om den är upptagen med visst belopp för år räknat, anses belöpa med lika stort belopp å varje kalendermånad och att månadsbelopp skall anses belöpa med lika stor del å varje dag under månaden.

För viss kalendermånad beräknat belopp utbetalas, i den mån detsamma icke skall innehållas enligt särskilda föreskrifter, tidigast den tjugofemte dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden. Om beloppet tillställs tjänstemannen genom postverket eller genom insättning i bank, skall det av vederbörande myndighet utanordnas i så god tid, att det kan beräknas vara för tjänstemannen tillgängligt senast den sista helgfria dagen i månaden.

Då tjänstemans anställning hos staten upphör vid annan tidpunkt än kalendermånads utgång, skall, oavsett vad i nästföregående stycke sagts, utbetalningen ske i samband med anställningens upphörande.

2 mom. Beräkning, som i 1 mom. avses, må kunna ske preliminärt på sådant sätt, att vid densamma icke tages hänsyn till tjänstgöringsförhållandena under den kalendermånad, varom fråga är, eller att därvid allenast tages hänsyn till tjänstgöringsförhållandena intill viss dag i kalendermånaden. Om efter dylik beräkning utbetalat belopp understiger eller överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. här ovan, skall skillnaden vid nästföljande utbetalningstillfälle, i förstnämnda fall utbetalas till tjänstemannen och i sistnämnda fall avdragas från det belopp, som då eljest skolat utbetalas. I den mån utbetalat belopp, som grundar sig på preliminär beräkning, överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom., och skillnadsbeloppet icke kan avdragas i nyss angiven ordning, skall tjänstemannen vara skyldig att återbetala detsamma inom tid och i den ordning, som vederbörande myndighet bestämmer.

Beslut om tillämpning av preliminär beräkning meddelas av vederbörande myndighet.

3 mom. Efter vederbörande myndighets beslut må förmåner, som avses i 1 mom., kunna utbetalas vid tidigare tidpunkt än där sägs

a) i samband med övergång från anställning, i vilken de kontanta löne-

förmånerna uppburits för kortare tid än en månad, till i denna avdelning avsedd tjänst samt

b) undantagsvis, då särskilt ömmande omständigheter föreligga och tillfällig hjälp för mötande av oförutsedda och hastigt påkommande utgifter är av behovet synnerligen påkallad.

Utbetalning, varom här är fråga, må avse högst det belopp, som kunnat utbetalas, om tjänstemannens anställning hos staten upphört vid utbetalningstillfället.

4 mom. I fråga om ordningen för utbetalning av annan i reglementet avsedd löneförmån än som avses i 1 mom. äger vederbörande myndighet, i den mån Kungl. Maj:t ej härom förordnat, besluta efter vad som synes myndigheten lämpligast.

4 avd. Avlöningsbestämmelser för övriga icke-ordinarie tjänstemän.

72 §.

För annan icke-ordinarie tjänsteman än som avses i 3 avd. av detta reglemente fastställas avlöningsförmånerna av vederbörande myndighet, i den mån ej Kungl. Maj:t härutinnan meddelar beslut. Vid bestämmande av avlöningsförmåner för här avsedda tjänstemän skall föreskrift meddelas angående semester och semesterersättning.

Är tjänsteman, som i första stycket avses, berättigad att av statsmedel uppbära tjänstepension eller årligt understöd eller lön för beställning å reservstat vid försvaret, skall hänsyn härtill tagas vid avlöningens bestämmande, i den mån icke pensionsförmånen utgöres av reservpension eller däremot svarande engångsbelopp.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1947, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, såvitt angår tjänsteman å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Från reglementets tillämpning är undantagen

a) ordinarie tjänsteman, som före av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt gjort anmälan, att han icke vill underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser,

b) tjänsteman, som är uppförd å indragnings- eller övergångsstat utan tjänstgöringsskyldighet eller å avgångsstat, samt

c) dels lärare i teckning, musik, gymnastik med lek och idrott, slöjd eller hushållsgöromål vid allmänt läroverk, statens skolköksseminarium och hushållsskola, folkskoleseminarium, småskoleseminarium, läroanstalt för blinda eller högre tekniskt läroverk, dels ock slöjdlärlarinna vid dövstumskola ävensom sådan vid dylik skola anställd lärare i gymnastik med lek och idrott eller skolkökslärlarinna, vilkens tjänst icke tillika avser kindergartnarbete.

Anvisningar till placeringstabellen.

1. De i tabellen förekommande *beteckningarna a—d₄* hava den innebörd, som framgår av följande sammanställning.

Beteckning	Beteckningen avser	
	inom lönegrad, som omfattar fyra löneklasser	inom lönegrad, som omfattar tre löneklasser
a	lägsta löneklassen	
b	andra »	lägsta löneklassen
c	tredje »	andra »
d ₁	} högsta löneklassen	första lönerummet
d ₂		andra »
d ₃		tredje »
d ₄		fjärde »

Placering i högre lönerum medför icke, att tjänstemannen i sin tjänst erhåller högre avlöning, men är av betydelse i vissa fall, då tjänstemannen tillträder annan tjänst.

2. Med *slutplacering* i tidigare tjänst förstås, om avbrott mellan anställningarna i denna tjänst och i den nya tjänsten icke föreligger, den placering, som tjänstemannen innehar omedelbart före tillträdet av sistnämnda tjänst.

Om däremot avbrott föreligger mellan anställningarna i den tidigare tjänst, varom fråga är, och i den nya tjänsten, skall den tidigare tjänsten anses hava innehafts intill tillträdet av den nya tjänsten. Avbrottstiden skall behandlas som om tjänstemannen under densamma åtnjutit sådan tjänstledighet, som skall medtagas vid den i 21 § 2 mom. reglementet angivna sammanräkningen. Om emellertid tjänstemannen under avbrottstiden eller någon del av densamma innehåft tjänst eller tjänster med högre jämförelsetal än den nya tjänsten eller med lön enligt löneplan nr 2, skall tiden för innehavet av sådan tjänst helt behandlas som om den tidigare tjänsten i stället innehåfts. Med *slutplacering* förstås i nu angivna fall den placering, som tjänstemannen under ovan berörda förutsättningar skulle hava haft i den tidigare tjänsten omedelbart före tillträdet av den nya tjänsten.

3. *Jämförelsetalet* motsvarar för tjänst, vars lönegrad har någon av beteckningarna Ca, Ce och Cg, vederbörande lönegradsnummer, dock att jämförelsetalet för tjänst vid statens järnvägar såsom lokförare skall för den, som tillträder tjänst vid verket såsom lokmästare, motsvara lönegradsnumret ökat med en enhet.

För den, som tidigare innehåft tjänst, vars lönegrad har någon av beteckningarna Ma och Me, skall såsom jämförelsetal i denna tjänst gälla det tal som i nedanstående tabell anges för den lönegrad tjänster tillhör och den löneklass inom nämnda lönegrad, som innefattar tjänstemannens slutplacering i tjänsten.

Lönegrad	Löneklasser och jämförelsetal							
	Löne- klass	Jäm- förelsetal	Löne- klass	Jäm- förelsetal	Löne- klass	Jäm- förelsetal	Löne- klass	Jäm- förelsetal
Me 1a	9	9	10	9	11	9	12	9
Me 1b	10	10	11	10	12	10	13	10
Ma 1	12	12	13	12	14	12	15	12
Me 2, Ma 2	14	14	15	14	16	14	18	15
Ma 3	15	15	16	15	18	16	20	17
» 4			18	17	20	18	22	19
» 5	18	18	20	19	22	20	24	21
» 6	24	24	26	25	28	26	29	26
» 7			29	28	31	29	32	29
» 8			32	31	33	31	34	31

4. *Placering enligt kol. 10—15* skall ske, därest den tidigare tjänsten är ordinarie och tjänstemannen förflyttats från densamma på grund av sitt förhållande i tjänsten.

5. *Med avlöning enligt kollektivavtal* avses

a) för den, vars avlöning utgått i form av fast timlön utan ackord (tid-timlön), ett belopp motsvarande 2 400 gånger den timlön, han vid tidarbete senast ägt uppbära, i förekommande fall ökat på sätt nedan sägs men minskat med pensionsavdrag,

b) för den, som avtalsenligt uppburit vecko- eller månadslön, ett belopp motsvarande 52 respektive 12 gånger den för honom senast gällande vecko- eller månadslönen, i förekommande fall ökat på sätt nedan sägs men minskat med pensionsavdrag,

c) för den, vars avlöning utgått i form av timlön jämte ackordsvinst, ett belopp beräknat enligt formeln

$$2\,400 \cdot 0,93 a (1 + 0,01 p),$$

i förekommande fall ökat på sätt nedan sägs men minskat med pensionsavdrag.

I den under c) angivna formeln betecknas med *a* den timlön, vederbörande vid ackordsarbete senast ägt uppbära, samt med *p* den i närmaste hela tal uttryckta procent å timlön, vartill ackordsvinsten under andra—femte kalenderkvartalen före tjänstetillträdet genomsnittligt uppgått å den arbetsplats (arbetsområde) och inom den ålders- och yrkesgrupp, vederbörande närmast före tillträdet tillhörde.

Understiger det enligt formeln uträknade beloppet ett belopp motsvarande 2 400 gånger den timlön, vederbörande vid tidarbete senast skulle ägt uppbära, skall det höjas till sistnämnda belopp.

De sålunda angivna beloppen skola ökas med skäligt belopp för förmån av fri beklädnad samt med utöver lönen utgående kontant ersättning av avlönings natur, dock med undantag för kallorts- och barntillägg. Dyrtdiskompensation skall beräknas efter levnadskostnadsnivån vid anställningens frånträdande.

Har vederbörande under senast förflutna tolv månadersperiod före anställningens frånträdande tidvis fullgjort arbete mot tidtimlön och tidvis ackordsarbete, beräknas avlöningen för ett vart av dessa slag av arbeten för sig enligt vad här ovan sagts, dock att i stället för talet 2 400 tillämpas, beträffande det slag av arbete, som fullgjorts under den kortaste tiden, det tal, som motsvarar antalet arbetstimmar för detta slag av arbete, och beträffande det andra slaget av arbete skillnaden mellan sistnämnda tal och 2 400. Avlöningen anses utgöra summan av de sålunda uträknade avlöningarna.

På vederbörande myndighet ankommer att meddela de närmare föreskrifter i fråga om beräkning för här avsett ändamål av avlöning enligt kollektivavtal, som med hänsyn till de särskilda förhållandena vid verket kunna befinnas erforderliga.

6. Det *jämförelsebelopp*, som enligt tabellen skall beräknas på grundval av viss löneklass för den tillträdde tjänsten, skall motsvara 12 gånger beloppet av den månadslön, som enligt statens löneplansförordning var för löneklassen tillämplig å den ortsgrupp, vartill arbetarens senaste placering varit hänförlig, och vid den tidpunkt, då arbetaranställningen frånträdde.

Exempel.

Exempel 1.

Anställningsförhållanden:

1)	$\frac{1}{7}$	1947— $\frac{31}{12}$	1948	innehav av tjänst i lönegraden Cf 4
2)	$\frac{1}{1}$	1949— $\frac{31}{12}$	1949	» » » » » Ce 6
3)	$\frac{1}{1}$	1950— $\frac{30}{6}$	1954	» » » » » Ce 8
4)	$\frac{1}{7}$	1954— $\frac{30}{9}$	1966	» » » » » Ca 8
5)	$\frac{1}{10}$	1966— $\frac{31}{12}$	1967	» » » » » Ca 11
6)	$\frac{1}{11}$	1968—		» » » » » Ca 13

Det förutsättes, att tjänstledighet, som inverkar fördröjande på uppflyttning till högre löneklass eller lönerum, ej åtnjuts.

Placering och uppflyttning:

1) Under innehavet av tjänsten i lönegraden Cf 4, som endast omfattar 4 löneklassen, är tjänstemannen placerad i denna löneklass.

2) Under innehavet av tjänsten i lönegraden Ce 6 är tjänstemannen jämlikt 22 § 1 mom. placerad i 6 löneklassen (a-placering). Placeringstabellen är ej tillämplig.

3) Då tjänsten i lönegraden Ce 8 tillträdde, har tjänstemannen i tidigare tjänst jämförelsetalet 6 och slutplaceringen a. Tabellen anger ingen placering i den nya tjänsten, utan tjänstemannen placeras jämlikt 22 § 1 mom. i 8 löneklassen (a-löneklassen). Uppflyttning till 9 löneklassen (b-placering) sker $\frac{1}{1}$ 1953.

4) Då tjänsten i lönegraden Ca 8 tillträdde, har tjänstemannen i tidigare tjänster jämförelsetalen och slutplaceringarna 6 a och 8 b. Med hänsyn till sistnämnda jämförelsetal och slutplacering placeras tjänstemannen i 9 löneklassen (b-placering). Första uppflyttning sker $\frac{1}{1}$ 1956 till 10 löneklassen (c-placering), och därefter ske uppflyttningar $\frac{1}{1}$ 1959 till 11 löneklassen (d₁-placering) samt $\frac{1}{1}$ 1962 till andra lönerummet och $\frac{1}{1}$ 1965 till tredje lönerummet inom 11 löneklassen (d₂- och d₃-placeringar).

5) Då tjänsten i lönegraden Ca 11 tillträdtes, har tjänstemannen i tidigare tjänster jämförelsetalen och slutplaceringarna 6 a, 8 b och 8 d₃. Med hänsyn till sistnämnda jämförelsetal och slutplacering placeras tjänstemannen i 14 löneklassens första lönerum (d₁-placering).

6) Då tjänsten i lönegraden Ca 13 tillträdtes, har tjänstemannen i tidigare tjänster jämförelsetalen och slutplaceringarna 6 a, 8 b, 8 d₃ och 11 d₁. Med hänsyn till sistnämnda jämförelsetal och slutplacering placeras tjänstemannen i 15 löneklassen (c-placering). Uppflyttning sker emellertid jämlikt 22 § 2 mom. b) vid tjänstetillträdet till 16 löneklassen (d₁-placering).

Såsom framgår av ovan anförda exempel, behöver i normalfallen, där tjänstemannen ej övergått till tjänst i lägre lönegrad än han förut tillhört, hänsyn vid löneklassplaceringen endast tagas till jämförelsetal och slutplacering i den tjänst, som innehafts närmast före tjänstetillträdet.

Exempel 2.

Anställningsförhållanden:

1)	$\frac{1}{7}$	1947— $\frac{31}{8}$	1947	innehav av tjänst i lönegraden	Cg	13
2)	$\frac{1}{4}$	1948— $\frac{31}{7}$	1948	» » » » »	»	13
3)	$\frac{15}{6}$	1949— $\frac{15}{9}$	1949	» » » » »	»	13
4)	$\frac{1}{1}$	1950— $\frac{15}{12}$	1951	» » » » »	Ce	13
5)	$\frac{15}{7}$	1952—		» » » » »	»	13

Det förutsättes, att tjänstledighet, som inverkar fördröjande på uppflyttning till högre löneklass, ej åtnjutits.

Placering och uppflyttning:

1) Vid tillträdet av tjänsten 1) placering i lägsta löneklassen enligt 21 § 1 mom.

2)—5) Jämförelsetalet är detsamma för samtliga tjänsterna. Då en 3-årsperiod räknat från och med $\frac{1}{7}$ 1947 utlöper först $\frac{30}{6}$ 1950, kan utan särskild undersökning konstateras, att slutplaceringen i var och en av tjänsterna 1)—3) är a. Vid tillträdet av var och en av tjänsterna 2)—4) tillämpas därför a-placering. Vid utlöpanget av nämnda 3-årsperiod finnes, att dagantalet under avbrottsiderna utgör sammanlagt 638 eller, utöver 120, 518. Uppflyttningen kan därför ske först vid det kvartalsskifte, som infaller näst efter det 518 dagar förflutit efter $\frac{30}{6}$ 1950 ($\frac{1}{12}$ 1951). Vid detta kvartalsskifte är tjänstemannen icke anställd i statens tjänst. Vid tillträdet av tjänsten 5) beräknas emellertid enligt 2 punkten andra stycket av anvisningarna tjänstemannen såsom slutplacering i tjänsten 4) ha haft löneklass b, till vilken han skulle hava uppflyttats $\frac{1}{1}$ 1952, om han alltså innehåft tjänsten 4). Han placeras därför vid tillträdet av tjänsten 5) omedelbart i b-löneklassen, d. v. s. 14 löneklassen. Uppflyttning till c-löneklassen sker jämlikt 22 § 2 mom. b) vid den tidpunkt, då tjänstemannen vid fortsatt innehav av tjänsten 4) skulle hava vunnit uppflyttning. Under den 3-årsperiod, som i sådant fall skulle börjat löpa $\frac{1}{1}$ 1952, har avbrott förekommit 196 dagar eller alltså 76 dagar mer än 120, varför uppflyttningen sker $\frac{1}{4}$ 1955.

Exempel 3.

Anställningsförhållanden:

1)		— $\frac{31}{12}$	1947	innehav av tjänst i lönegraden	Ca	33
2)	$\frac{1}{1}$	1948— $\frac{31}{12}$	1953	» » » » »	Cp	15
3)	$\frac{1}{1}$	1954—		» » » » »	Ca	33

Det förutsattes, att tjänstemannen placerats i 33 löneklassen $\frac{1}{1}$ 1945 samt att han erhåller sjukledighet med A-avdrag $\frac{1}{4}$ 1951— $\frac{30}{6}$ 1953. Annan tjänstledighet, som kan inverka på löneklassplacering eller uppflyttning, antages icke föreligga.

För inplaceringen $\frac{1}{1}$ 1954 har man att jämlikt 2 punkten andra stycket av nen i 15 löneklassen (C-placering). Uppflyttning sker emellertid jämlikt 22 § tjänsten. Tjänstemannen hade vid denna tjänsts frånträdande a-placering men skulle vid fortsatt innehav av tjänsten erhållit b-placering $\frac{1}{1}$ 1948 och c-placering $\frac{1}{1}$ 1951. Under 3-årsperioden $\frac{1}{1}$ 1951— $\frac{31}{12}$ 1953 har han åtnjutit 822 dagars sjukledighet med A-avdrag. Vid den i 21 § 2 mom. avsedda sammanräkningen medtagas 822 — (600 + 120) = 102 dagar, med vilka — om ledigheter ej förekommo i fortsättningen — uppflyttning till d_1 -placering skulle hava fördröjts efter $\frac{31}{12}$ 1953. Slutplaceringen utgöres följaktligen av c-placering, och tjänstemannen placeras därför $\frac{1}{1}$ 1954 i 35 löneklassen. Uppflyttning till 36 löneklassen sker $\frac{1}{7}$ 1954.

Exempel 4.

Anställningsförhållanden:

1)	— $\frac{31}{3}$ 1949	innehav av tjänst i lönegraden	Ma	6
2)	$\frac{1}{4}$ 1949—	»	»	Ca 26

Det förutsattes, att tjänstemannen $\frac{1}{1}$ 1947 uppflyttats till 28 löneklassen och därefter ej åtnjuter tjänstledighet, som kan fördröja löneklassuppflyttningen.

Jämförelsetal och slutplacering i den militära tjänsten äro 26 och c. Placering sker i c-löneklassen, d. v. s. 28 löneklassen. Uppflyttning till 29 löneklassen sker $\frac{1}{1}$ 1950.

Om den tillträdde tjänsten i stället tillhört lönegraden Ca 27, skulle tjänstemannen hava placerats i 29 löneklassen och uppflyttats till 30 löneklassen $\frac{1}{1}$ 1950.

Exemplet är tillämpligt även i det fall, att avgången från den militära tjänsten sker på grund av pensionering.

Exempel 5.

Anställningsförhållanden:

$\frac{1}{10}$ 1937— $\frac{30}{9}$ 1947	anställning med avlöning enligt kollektivavtal
$\frac{1}{10}$ 1947— $\frac{31}{3}$ 1950	innehav av tjänst i lönegraden Ce 9
$\frac{1}{4}$ 1950—	» » » » » Ce 12

Först antages, att kollektivavtalsavlöningen, beräknad på sätt i anvisningarna sägs, utgör 6 600 kronor och att ett på grund av 12 löneklassen beräknat jämförelsebelopp utgör 6 348 kronor. Vid tillträdet av tjänsten i lönegraden Ce 9 placeras tjänstemannen i 12 löneklassen (d_1 -placering). Vid tillträdet av Ce 12-tjänsten skulle, om hänsyn endast toges till kollektivavtalsavlöningens storlek, inplacering ske i 13 löneklassen, varefter uppflyttning till 14 löneklassen skulle ske $\frac{1}{4}$ 1953. Om i stället hänsyn toges till att kollektivavtalsavlöning åtnjutes i 10 år, skulle tjänstemannen placeras i 13 löneklassen och uppflyttas till 14 löneklassen $\frac{1}{4}$ 1952. Med utgångspunkt från det tidigare innehavet av tjänsten i lönegraden Ce 9 skall emellertid tjänstemannen placeras i 13 löneklassen och $\frac{1}{10}$ 1950 uppflyttas till 14 löneklassen.

Härefter antages, att kollektivavtalsavlöningen i stället utgjorde 5 400 kronor och att ett på grund av 9 löneklassen beräknat jämförelsebelopp utgör

5 436 kronor. Vid tillträdet av tjänsten i lönegraden Ce 9 placeras tjänstemannen då — med hänsyn till den tid varunder han åtnjutit kollektivavtalsavlöning — i 10 löneklassen och uppflyttas $\frac{1}{10}$ 1949 till 11 löneklassen. Vid tillträdet av tjänsten i lönegraden Ce 12 skulle tjänstemannen, om hänsyn endast toges till det tidigare tjänstinnehavet, placeras i 12 löneklassen samt uppflyttas till 13 löneklassen $\frac{1}{10}$ 1952. På kollektivavtalsavlöningens storlek kan endast grundas placering i lägsta löneklassen. Med hänsyn till att kollektivavtalsavlöning åtnjutits i 10 år placeras emellertid tjänstemannen i 13 löneklassen och kan uppflyttas till 14 löneklassen $\frac{1}{4}$ 1952.

Arvodessförteckning.

Till tjänsteman, som avses i 3 avd. avlöningsreglementet, kunna utgå arvoden i enlighet med vad av denna förteckning samt 43 § 1 mom. reglementet framgår.

Verk och tjänsteman	Befattning, uppdrag eller tjänstgöring, vid vilken arvode utgår	Årsarvode eller arvodesgrunder
Andra huvudtiteln. <i>Nedre justitierevisionen.</i> Registrator	Handhavande av nedre justitierevisionens ekonomi och upp-börd m. m.	600 kronor.
<i>Fångvårdsanstalterna.</i> Styresman, lantbruksinspek-tor eller redogörare	Bestyr med fångkoloni.	Högst 408 kronor enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av fångvårdsstyrelsen.
Fjärde huvudtiteln. <i>Försvarets läroverk.</i> Rektor eller lärare Lärare	Anordnande och förrättande av fyllnadsprövningar eller där-med jämförliga prövningar. Uppdrag såsom bibliotekarie el-ler biträde å rektorsexpedition.	} Enligt grunder, som be-stämmas av Kungl. Maj:t.
Femte huvudtiteln. <i>Arbetsrådet.</i> Ledamot, tillika byråchef <i>Statens alkoholistanstalt å Hak-näs.</i> Assistent i lönegrad Ca 16 <i>Statens anstalt för fallande-sjuka.</i> Lärlarinna	Förordnande att vara arbetsrå-dets ordförande och chef. Tjänstgöring såsom anstaltens föreståndarinna. Tjänstgöring såsom första lära-rinna vid anstalten.	
Sjunde huvudtiteln. <i>Kammarrätten.</i> Byråsekreterare	Uppdrag att under tid, då session pågår å fastighetstaxeringsdi-divisionen, å divisionen förrätta vissa sekreterar- och aktuarie-görömmål.	Belopp, motsvarande vi-kariatsersättning vid förordnande att uppe-hålla befattning i löne-grad Ca 27.
Åttonde huvudtiteln. <i>Akademien för de fria kons-terna med konsthögskolan.</i> Tjänsteman vid konsthög-skolan	Förordnande att vara högsko-lans direktör.	3 408 kronor.

Verk och tjänsteman	Befattning, uppdrag eller tjänstgöring, vid vilken arvode utgår	Årsarvode eller arvodesgrunder
<p>Professor i målning</p> <p>Professorn i skulptur</p> <p><i>Tekniska högskolan i Stockholm.</i></p>	<p>Uppdrag att förestå ateljén för monumentalmålning och dekorativ konst.</p> <p>Uppdrag att leda skulpturskolans övningar i lösning av monumentaluppgifter.</p>	<p>Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</p>
<p>Professor</p> <p><i>De allmänna läroverken, statens skolköksseminarium och hushållsskola, folkskoleseminarierna, småskoleseminarierna, läroanstalterna för blinda, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, dövstumskolorna samt de högre tekniska läroverken.</i></p>	<p>Uppdrag på grund av val att vara högskolans prorektor eller ledamot i förvaltningsnämnden.</p>	<p>204 kronor.</p>
<p>Rektor eller lärare</p> <p>Lärare</p> <p>Allmänt läroverk eller folkskoleseminarium, där provårskurs för ämneslärare är anordnad.</p>	<p>Anordnande och förrättande av fyllnadsprövningar eller därmed jämförliga prövningar.</p> <p>Uppdrag såsom kvinnlig sakkunnig, tillsynslärare, bibliotekarie eller biträde å rektorsexpedition.</p>	<p>Enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.</p>
<p>Rektor samt ordinarie eller extra ordinarie lärare</p>	<p>Förordnande att för minst en termin vara föreståndare för provårskursen.</p>	<p>a) Vid allmänt läroverk: 1 500 kronor; b) vid folkskoleseminarium: 1 200 kronor.</p>
<p>Ordinarie eller extra ordinarie lärare i läroämne ävensom ordinarie eller extra ordinarie övnings-skollärare</p> <p>Rektor eller lärare</p>	<p>Tjänstgöring vid här avsedd läroanstalt, under förutsättning att ovan angivet förordnande såsom föreståndare för provårskursen icke innehaves.</p> <p>Hållande av i provåret ingående metodiska föreläsningar och kurser ävensom handledning av lärarkandidater.</p>	<p>360 kronor.¹</p> <p>Enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.</p>
<p>Läroanstalterna för blinda.</p>	<p>Handhavande av lärarutbildning.</p>	<p>Högst 480 kronor efter skolöverstyrelsens beprövande.</p>
<p>Rektor vid hantverksskola för blinda</p>	<p>Uppdrag såsom föreståndare för materialdepå.</p>	<p>480 kronor.</p>

¹ Arvode utgår jämväl i fall, då ordinarie lärare vid här avsedd läroanstalt förordnats att med full tjänstgöring uppehålla tjänst vid annan i 7 § 2 mom. andra stycket avsedd läroanstalt (jämför 26 § 4 mom.).

Verk och tjänsteman	Befattning, uppdrag eller tjänstgöring, vid vilken arvode utgår	Årsarvode eller arvodesgrunder
Dövstumskolorna. Rektor	Uppdrag att vara föreståndare för dövstumslärarseminariet.	900 kronor. ¹
Lärare	Meddelande av undervisning vid dövstumslärarseminariet.	Högst 600 kronor efter skolöverstyrelsens beprövande.
Rektor samt ordinarie eller extra ordinarie lärare vid dövstumskola, där provårskurs är anordnad	Uppdrag eller förordnande såsom föreståndare för provårskursen, avseende minst en termin.	Högst 204 kronor efter skolöverstyrelsens beprövande.
<i>Konstfackskolan.</i>		
Ordinarie lärare ävensom extra ordinarie facklärare och biträdande facklärare	Uppdrag såsom tillsynslärare.	Enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.
<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>		
Lärare	Förordnande att vara institutets föreståndare.	4 308 kronor.
Läraren i sjukgymnastik med sjukdomslära	Uppdrag att vara institutets biträdande föreståndare.	504 kronor.
Nionde huvudtiteln.		
<i>Rikets allmänna kartverk.</i>		
Statsgeodet eller statstopograf	Tjänstgöring såsom avdelningsledare vid fältarbeten.	Enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.
Tionde huvudtiteln.		
<i>Navigationsskolorna.</i>		
Rektor eller lärare	Anordnande och förrättande av fyllnadsprövningar eller därmed jämförliga prövningar.	Enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.
Affärsdrivande verk.		
<i>Telegrafverket.</i>		
Rikstelefonist, landstelefonist eller lokaltelefonist	Förordnande såsom föreståndare för växeltelefonstation.	Högst 540 kronor enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av telegrafstyrelsen.
<i>Statens järnvägar.</i>		
Tjänsteman tillhörande 1—16 lönegraderna	Bestridande av beredskaps-tjänst.	Högst 1 krona för helt dygn enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av järnvägsstyrelsen.
<i>Statens vattenfallsverk.</i>		
Tjänsteman tillhörande 21—30 lönegraderna	Bestridande av göromål såsom vakthavande driftledare vid driftkontor.	Högst 408 kronor enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vattenfallsstyrelsen.

¹ Arvode utgår endast för termin, under vilken seminariet är i verksamhet.

FÖRSLAG TILL DE HÖGRE KOMMUNALA SKOLORNAS AVLÖNINGSGLE- MENTE AV ÅR 1947

1 §.

1 mom. Statens allmänna avlöningsreglemente skall, med de tillägg och undantag som i detta reglemente angivas, i tillämpliga delar gälla för ordinarie, extra ordinarie och extra lärare samt andra icke-ordinarie lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor, anställda enligt bestämmelserna i för sådana skolor gällande stadgor, dock icke övningslärare.

2 mom. Vid tillämpningen av statens allmänna avlöningsreglemente skola med läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket nämnda reglemente, samt lärartjänst och lärare vid sådan läroanstalt jämföras i detta reglemente avsedd läroanstalt samt lärartjänst och lärare vid dylik läroanstalt.

Vad i statens allmänna avlöningsreglemente sägs om statsverket och vad i 48 § 1 mom. samma reglemente sägs om vederbörande myndighet skall vid reglementets tillämpning i här avsedda fall i stället avse vederbörande kommun. I övrigt skall vad i nämnda reglemente sägs om vederbörande myndighet eller om central förvaltningsmyndighet avse skolöverstyrelsen.

Där i statens allmänna avlöningsreglemente förekomma hänvisningar till sådan bestämmelse i nämnda reglemente, som till följd av föreskrift i detta reglemente skall för tillämpningen i här avsedda fall hava visst jämkat innehåll eller ersättas med annan bestämmelse, skola hänvisningarna, såvitt här är i fråga, avse förstnämnda bestämmelse med dess jämkade innehåll eller, i förekommande fall, den bestämmelse, som träder i stället för densamma.

Allmänna förvaltningsbestämmelser.

2 §.

1 mom. Bestämmelserna i 2 och 3 §§, 4 § första stycket, 5 §, 6 § första till och med femte styckena, 8 § 2 och 3 mom., 9 § och 12 § 1 mom. andra stycket b) statens allmänna avlöningsreglemente skola icke tillämpas i här avsedda fall. I stället för bestämmelserna i 13 § nämnda reglemente skall gälla vad här nedan i 4 mom. stadgas.

2 mom. Extra ordinarie lärare skall anställas tills vidare. Därest tjänstgöringen avser eller enligt beslut av Kungl. Maj:t anses avse hel termin, skall

extra ordinarie anställning innehavas hela det kalenderhalvår, varunder terminen infaller.

3 mom. Lärares stationeringsort utgöres av orten för den skola, där han huvudsakligen tjänstgör.

4 mom. Ordinarie lärare är pliktig att låta förflytta sig till annan ordinarie lärartjänst vid i detta reglemente avsedd läroanstalt, folkskoleväsendet eller det statliga undervisningsväsendet, då sådant erfordras vid i vederbörlig ordning beslutad omorganisation av den skolform läraren tillhör eller för indragning av övertalig lärartjänst eller då eljest synnerliga skäl därtill äro.

Närmare bestämmelser angående förfarandet vid förflyttning meddelas av Kungl. Maj:t.

5 mom. Vad i 14 § 2 mom. första stycket statens allmänna avlöningsreglemente förmäles om statens tjänst skall i här avsedda fall gälla i fråga om kommunens tjänst.

Avlöningsbestämmelser för ordinarie, extra ordinarie och extra lärare.

3 §.

1 mom. Utöver vad i 17 § statens allmänna avlöningsreglemente stadgas skola, såvitt angår här avsedd lärare, gälla bestämmelserna i 2 och 3 mom. här nedan.

2 mom. Uppbär lärare livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar på grund av arbete i statlig eller kommunal tjänst, skall hans lön nedsättas med belopp motsvarande livräntans storlek, såvida ej Kungl. Maj:t för visst fall annat medgiver.

Det åligger lärare, som uppbär dylik livränta, att göra anmälan därom till skolstyrelsen.

3 mom. Lärare är pliktig att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar m. m. om vilka förmäles i följande i detta reglemente innefattade stadganden:

2 mom. här ovan angående livränta,

5 § 3 mom. angående rätt för innehavare av rektorsbefattning att åtnjuta lön enligt viss löneklass,

7 § 2 mom. angående vikariatsersättning till lärare, vilken såsom vikarie uppehåller rektorsbefattning,

7 § 3 mom. angående särskild ersättning,

8 § 2 och 3 mom. angående arvode till tillsynslärare och ersättning för flyttningskostnad samt

9 § angående sjukvård.

4 §.

Lärare tillhör, i den mån ej annat följer av vad här nedan sägs och med iakttagande av bestämmelserna i 18 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente, lönegrad med den beteckning och det ordningsnummer, som framgå av följande tabell.

L ä r a r e	Lönegrad
I. Ämneslärare i teoretiska eller praktiska läroämnen — dock ej vid högre folkskola — vilken äger behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk eller av Kungl. Maj:t förklarats berättigad att åtnjuta lön som adjunktskompetent lärare	
a) ordinarie	Ca 26
b) extra ordinarie	Ce 24
c) extra	Cg 21
II. Annan ämneslärare.	
A. I teoretiska läroämnen eller i följande praktiska läroämnen eller yrkesämnen, nämligen	
på handelslinje: handelsteknik (omfattande ämnena handelsräkning, bokföring, handelslära och handelsrätt, inköps- och försäljningsteknik),	
på teknisk linje: mekanik med hållfasthetslära, teknisk varukännedom, beskrivande maskin- och byggnadslära, industriell ekonomi, ritteknik, fältmätning och avvägning	
a) ordinarie	Ca 24
b) extra ordinarie	Ce 22
c) extra	Cg 20
B. I hushållsgöromål eller kvinnlig slöjd, respektive sömnad vid praktisk mellanskolas eller yrkesbestämd högre folkskolas hushållslinje och kommunal flickskolas praktiska linje	
a) ordinarie	Ca 22
b) extra ordinarie	Ce 20
c) extra	Cg 18
C. I stenografi, maskinskrivning, verkstadsarbete eller annat praktiskt läroämne eller yrkesämne, än här förut sagts, vid praktisk mellanskola, yrkesbestämd högre folkskola eller kommunal flickskolas praktiska linje	
a) ordinarie	Ca 20
b) extra ordinarie	Ce 19
c) extra	Cg 17

Extra ordinarie eller extra lärare må erhålla lönegradsplacering, som ovan under I anges, ändå att han icke fullgjort för motsvarande ordinarie lärare föreskriven tidigare lärartjänstgöring eller, vad angår extra lärare, genomgått provårskurs.

Efter prövning av Kungl. Maj:t må, då särskilda skäl föreligga, lärare vid praktisk mellanskola i de ämnen, som ovan under II C avses, kunna hänföras till högre lönegrad än där angivits, dock högst 23 lönegraden för ordinarie lärare, högst 22 lönegraden för extra ordinarie lärare och högst 20 lönegraden för extra lärare.

5 §.

1 mom. Utöver vad i 20—24 §§ statens allmänna avlöningsreglemente stadgas skola, såvitt angår här avsedd lärare, iakttagas bestämmelserna i 2 och 3 mom. här nedan.

2 mom. Beslut om uppflyttning till högre löneklass eller lönerum eller om uppskov med sådan uppflyttning fattas av skolöverstyrelsen efter därom av skolstyrelsen gjord framställning.

3 mom. Lärare, som förordnats att innehava rektorsbefattning vid här avsedd läroanstalt, äger åtnjuta lön efter den löneklass, vars ordningsnummer överstiger ordningsnumret för den löneklass, i vilken läraren placerats eller till vilken han uppflyttats, med lika många enheter, som innefattas i numret å den lönegrupp, vartill rektorsbefattningen blivit hänförd.

Rektorsbefattning vid högre folkskola skall tillhöra någon av lönegrupperna I—III. Rektorsbefattning vid annan här avsedd läroanstalt skall tillhöra någon av lönegrupperna III—VII. Närmare bestämmelser angående rektorsbefattningarnas fördelning å de olika lönegrupperna meddelas av Kungl. Maj:t.

För lärare, som innehar rektorsbefattning, vilken nedflyttas från högre lönegrupp till lägre, skall nedflyttningen för tiden intill utgången av den period förordnandet avser vara utan inverkan å hans rätt att åtnjuta lön.

6 §.

1 mom. I fråga om tillämpningen av 26 § 2 mom. samt 27—30 §§ statens allmänna avlöningsreglemente skall iakttagas, att lärare, som innehar rektorsbefattning, i stället för ferier äger åtnjuta semester, att årssemestern för honom skall omfatta 45 dagar samt att rektor äger erhålla semester å tid, som skolöverstyrelsen prövar lämplig med hänsyn till göromålens behöriga gång.

För annan här avsedd ordinarie eller extra ordinarie lärare skall i fråga om lön under ferietid gälla vad i 26 § 2 mom. och 31 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente stadgas, dock att om läraren innehaft anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, under ett läsår och därunder åtnjutit tjänstledighet, som i statens allmänna avlöningsreglemente avses i 33 § 2 mom. under punkterna 9 b), 11 och 13, under sammanlagt mer än 120 dagar, han skall vara skyldig att under den efter läsåret närmast följande ferietiden vidkännas avdrag å lönen — i förekommande fall utöver eljest tillämpligt A-avdrag — i den omfattning skolöverstyrelsen bestämmer.

2 mom. Vad i 33 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente sägs om visst högsta antal dagar av ett och samma kalenderår skall, såvitt angår här avsedd lärare, i stället avse detta högsta antal dagar av ett och samma redovisningsår.

3 mom. Bestämmelserna i 26 § 4 mom. första stycket statens allmänna avlöningsreglemente skola äga tillämpning jämväl då lärare vid läroanstalt, som avses i 7 § 2 mom. andra stycket nämnda reglemente, frånträder utövningen av sin tjänst på grund av förordnande att uppehålla befattning, som avses i detta reglemente.

7 §.

1 mom. Vid tillämpning av bestämmelserna i 35 § statens allmänna avlöningsreglemente å lärare, som innehar rektorsbefattning, skall vad i 35 §

2 mom. nämnda reglemente sägs om den löneklass, i vilken tjänstemannen är placerad, i stället avse den löneklass, enligt vilken rektorn äger åtnjuta lön.

2 mom. Lärare, vilken såsom vikarie uppehåller rektorsbefattning vid här avsedd läroanstalt, äger åtnjuta vikariatsersättning med visst belopp för dag räknat. Detta belopp fastställs med tillämpning av bestämmelserna i 35 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente, därvid skall så anses, som om rektorsbefattningen vore en särskild tjänst, vars lönegrad omfattade en löneklass å löneplan nr 1. Vidare skall så anses, som om denna löneklass hade det ordningsnummer, som med lika många enheter överstiger ordningsnumret för den löneklass, i vilken läraren är placerad, som innefattas i numret å den lönegrupp, vartill rektorsbefattningen blivit hänförd.

3 mom. Vad i 36 § 2 mom. första stycket b) och c) statens allmänna avlöningsreglemente sägs om rektor eller lärare, som bestrider tjänstgöring för- enad med lärartjänst, skall icke avse tjänstgöring, som åvilar rektor vid här avsedd läroanstalt i hans innehavande lärarbefattning.

8 §.

1 mom. Av bestämmelserna i 3 avd. 6—9 kap. statens allmänna avlöningsreglemente skola i här avsedda fall allenast tillämpas de i 40 § innefattade bestämmelserna om kallortstillägg samt, med iakttagande av vad i 1 § 2 mom. detta reglemente sagts, bestämmelserna i 48 § förstnämnda reglemente rörande tjänstebostad m. m.

2 mom. Lärare, som tillika är tillsynslärare, äger uppbära arvode enligt de grunder Kungl. Maj:t bestämmer.

3 mom. Förflyttas lärare med stöd av 2 § 6 mom. detta reglemente på grund av omorganisation av den skolform läraren tillhör eller indragning av övertalig lärartjänst eller eljest utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan, äger han uppbära ersättning för flyttningskostnad enligt de föreskrifter, som Kungl. Maj:t meddelar.

Beslut om sådan ersättning fattas av skolöverstyrelsen, som har att i ärendet inhämta yttrande av statskontoret.

9 §.

1 mom. I fråga om tillämpningen i här avsedda fall av bestämmelserna i 10 och 11 kap. statens allmänna avlöningsreglemente skall iakttagas vad i 2—4 mom. här nedan sägs.

2 mom. I stället för bestämmelsen i 58 § 1 mom. första stycket statens allmänna avlöningsreglemente skall gälla följande.

Vid sjukdom erhåller lärare av statsmedel ersättning för kostnad för läkarvård jämte läkemedel samt vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, som medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga hjälpmedel, allt i den omfattning och under de villkor, som i 58 § 1 mom. andra stycket, 58 § 2 och 3 mom. och i övrigt i 10 kap. statens allmänna avlöningsreglemente stadgas eller av Kungl. Maj:t för sär-

skilt fall bestämmas; dock endast i den mån sagda förmåner icke utgå enligt olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser samt med iakttagande jämväl av vad här nedan särskilt stadgas.

Vid bestämmande av ersättning av statsmedel skall hänsyn tagas endast till läkarvård och läkemedel m. m., som läraren erhållit i enlighet med de föreskrifter, om vilka här är fråga. Ersättningen skall beräknas särskilt för varje redovisningsår. Lärarens kostnader skola härvid anses belöpa å det redovisningsår läkarvård meddelats eller läkemedel mottagits.

Från det belopp, varmed ersättning av statsmedel eljest skolat utgå, skall dock, där ej fråga är om olycksfall i tjänsten, avdrag ske med ett belopp av etthundra kronor för redovisningsår, som skall åvila läraren. Kostnaden för vaccination, varom förmäles i 64 § 3 mom. statens allmänna avlöningsreglemente, skall likväl städse ersättas av statsmedel.

Beslut om ersättning för läkarvård och läkemedel m. m. fattas av skolöverstyrelsen.

3 mom. Vad i statens allmänna avlöningsreglemente stadgas om verksläkare skall i stället avse tjänsteläkare. Därmed förstås läkare anställd av staten eller av kommunen i öppen sjukvård, skolläkare eller läkare å poliklinik vid allmänt sjukhus, vilken ombesörjer läkarvård å lärarens stationeringsort eller, om tillgång till dylik vård ej finnes därstädes, sådan läkare å närmaste ort.

Föreskrifterna i 60 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente skola icke äga tillämpning i fall, som här avses.

4 mom. I stället för stadgandet i 66 § 1 mom. andra stycket statens allmänna avlöningsreglemente skall gälla, att i 66 § 1 mom. första stycket nämnda reglemente avsett belopp i förekommande fall skall minskas med begravningshjälp, vartill dödsboet är berättigat enligt allmän lag eller särskild författning.

Avlöningsbestämmelser för övriga icke-ordinarie lärare.

10 §.

För annan icke-ordinarie lärare än extra ordinarie eller extra lärare fastställes arvode och meddelas övriga avlöningsbestämmelser av Kungl. Maj:t.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1947, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, såvitt angår lärare å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Från reglementets tillämpning är undantagen ordinarie lärare, som före av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt till vederbörande skolstyrelse skriftligen anmält, att han icke vill underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser.

FÖRSLAG TILL FOLKSKOLANS AVLÖNINGSREGLEMENTE AV ÅR 1947

1 kap. Reglementets tillämpningsområde m. m.

1 §.

1 mom. Detta reglemente äger tillämpning å folkskollärare, småskollärare, biträdande lärare samt lärare vid mindre folkskolor, anställda enligt folkskolestadgans och detta reglementes bestämmelser såsom

ordinarie lärare,
extra ordinarie lärare eller
extra lärare.

Reglementet äger jämväl tillämpning å
timplärare, särskilt anställd vid folkskola, småskola eller mindre folkskola för undervisning i annat läroämne än slöjd och hushållsgöromål och till vilkens avlöning statsbidrag kan utgå, samt

pensionerad lärare i fall, som avses i 2 § 4 mom.

2 mom. I detta reglemente förstås

a) med skolstyrelse: folkskolestyrelsen i kommun, där lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner äger tillämpning, samt eljest skolrådet,

b) med årlig lästid: den i vederbörlig ordning fastställda årliga lästiden.

3 mom. Angående den nämnd, allmänna lönenämnden, som skall finnas för beredning av ärenden, som angå löneförhållandena för statstjänstemän och för andra tjänstemän vilkas avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, stadgas särskilt.

2 kap. Vissa allmänna bestämmelser.

2 §.

De icke-ordinarie anställningsformernas användning.

1 mom. Anställes lärare för tjänstgöring i den omfattning, som i 4 § föreskrives, skall han — där ej fråga är om ordinarie anställning eller om förordnande enligt 19 § 4 mom. eller om lärare, som avses i 4 mom. här nedan, — erhålla extra ordinarie anställning, därest han uppfyller gällande föreskrifter för sådan anställning samt därjämte följande förhållanden föreligga, nämligen:

a) minst två år skola hava förflutit efter det läraren avlagt examen, som medför behörighet för tjänsten,

b) läraren skall efter nämnda examen hava tjänstgjort minst 256 dagar med full tjänstgöring inom det statliga eller det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet,

c) den med anställningen förbundna tjänstgöringen skall taga sin början med ingången av lästermin och avses omfatta minst en hel termin.

Uppfyllas ej ovanstående villkor, skall läraren anställas såsom extra lärare, där han ej åtnjuter tjänstepension av statsmedel enligt för folk- och småskollärare gällande bestämmelser eller annat följer av vad i 2 mom. sägs.

Anställning såsom extra ordinarie lärare räknas från ingången av det kalenderhalvår, varunder den med anställningen förbundna tjänstgöringen skall taga sin början, intill utgången av det kalenderhalvår, varunder tjänstgöringen skall upphöra, dock att i fall, då tjänstgöringen är avsedd att avslutas vid annan tidpunkt än med termins utgång, anställningen upphör vid nämnda tidpunkt.

2 mom. Anställes lärare under pågående lästermin för tjänstgöring till terminens slut och har han dessförinnan under samma termin i samma skoldistrikt varit anställd såsom extra ordinarie eller extra lärare så att anställningstiden, inberäknat ifrågavarande anställning, sammanlagt omfattar hela terminen, skall han, utan hinder av vad i 1 mom. första stycket c) sagts, därest i övrigt de i nämnda stycke angivna villkoren uppfyllas, erhålla extra ordinarie anställning intill utgången av det kalenderhalvår, under vilket terminen infaller, och skall han jämväl anses hava innehaft sådan anställning under hela den förflutna delen av nämnda kalenderhalvår.

Har lärare haft anställning såsom extra ordinarie intill utgången av ett redovisningsår, må han icke anställas såsom extra ordinarie under därpå följande kalenderhalvår, där ej den med anställningen förbundna tjänstgöringen omfattar hela terminen.

3 mom. Anställning, som avses i 1 och 2 mom., skall anses hava omfattat hel termin även om anställningstiden understiger det för terminen gällande dagantalet med sammanlagt högst fem dagar på grund av avbrott i anställning under terminen, anställnings tillträde efter terminens början eller anställnings avslutande före terminens utgång.

Erforderliga föreskrifter i övrigt rörande tillämpning av bestämmelserna i 1 och 2 mom. meddelas av Kungl. Maj:t.

4 mom. Vad i detta reglemente sägs om pensionerad lärare skall gälla beträffande sådan lärare, vilken åtnjuter tjänstepension av statsmedel enligt för folk- och småskollärare gällande bestämmelser, för tid då han uppehåller tjänst med full tjänstgöring.

3 §.

Lärares stationeringsort. Orternas fördelning å olika ortsgrupper.

Med lärares stationeringsort förstås orten för den skola, där läraren huvudsakligen tjänstgör.

Angående stationeringsorternas fördelning å olika ortsgrupper med hänsyn till levnadskostnaderna å de skilda orterna gäller vad därom särskilt stadgas.

4 §.

Tjänstgöringsföreskrifter.

1 mom. Lärare är underkastad föreskrifterna i folkskolestadgan samt övriga bestämmelser angående folkskoleväsendet. Utöver vad härav följer skall, i fråga om tjänstgöringstidens längd och fördelning, gälla vad i 2—6 mom. stadgas.

2 mom. Ordinarie, extra ordinarie och extra lärare skola vara skyldiga att mot åtnjutande av de i reglementet angivna avlöningsförmånerna under högst 39 veckor varje redovisningsår meddela undervisning, folkskollärare, lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare och sådan ordinarie eller extra ordinarie småskollärare, som har sin tjänstgöring förlagd till skola med kortare årlig lästid än 39 veckor, under 30 veckotimmar samt annan småskollärare under 28 veckotimmar.

Småskollärare, som jämlikt föregående stycke är skyldig att undervisa allenast 28 veckotimmar och som meddelar undervisning i avdelning, till vilken även hänvisats någon eller några av folkskolestadiets klasser, skall vara skyldig att mot åtnjutande av i 24 § angiven ersättning meddela undervisning ytterligare två veckotimmar.

3 mom. Vederbörande skolstyrelse må medgiva nedsättning i den enligt 2 mom. första stycket föreskrivna undervisningsskyldigheten för vecka med högst två veckotimmar, där undervisningsskyldigheten omfattar 30 veckotimmar, samt med högst fyra veckotimmar, där undervisningsskyldigheten omfattar 28 veckotimmar, allt under förutsättning att nedsättningen icke medför kostnad för statsverket.

Vederbörande folkskolinspektör må, om särskilda förhållanden därtill föranleda, medgiva nedsättning i den enligt 2 mom. första stycket föreskrivna undervisningsskyldigheten för vecka med högst fyra veckotimmar, där undervisningsskyldigheten omfattar 30 veckotimmar, samt med högst sex veckotimmar, där undervisningsskyldigheten omfattar 28 veckotimmar. Såsom villkor för medgivandet må folkskolinspektören föreskriva, att undervisningen skall utan kostnad för statsverket under ett mot nedsättningen helt eller delvis svarande antal veckotimmar i stället meddelas av annan lärare med erforderlig kompetens.

Samma befogenheter, som enligt nästföregående stycke tillkomma folkskolinspektör, tillkomma ock skolöverstyrelsen. Därjämte må överstyrelsen, utöver vad i nämnda stycke sägs, medgiva nedsättning med högst fyra veckotimmar i den mån som undervisningen utan kostnad för statsverket under motsvarande antal veckotimmar i stället meddelas av annan lärare med erforderlig kompetens.

4 mom. Vad i 2 och 3 mom. sagts äger icke tillämpning å lärare i hjälp-

klass. Sådan lärare är skyldig meddela undervisning i den omfattning, som Kungl. Maj:t särskilt föreskriver.

Lärare, som tillika är överlärare, skall meddela undervisning i den omfattning, som skolöverstyrelsen i fastställd instruktion eller eljest föreskriver.

5 mom. Ordinarie, extra ordinarie och extra lärare ävensom timplärare äro skyldiga att utan särskild ersättning fullgöra återläsning, där undervisningen inställts till följd av smittsam sjukdom, extra lärare och timplärare dock endast för det fall, att de uppburit avlöning under tid, undervisningen varit inställd.

Inställes, inskränkes eller avkortas undervisningen på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, gäller angående lärares skyldighet till återläsning vad i föregående stycke stadgas, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver.

6 mom. Ordinarie lärare skall vara underkastad vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet än ovan i denna paragraf angivits, där detta honom åläggas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, eller den jämkning i åligganden, som i behörig ordning varder för honom bestämd.

5 §.

Skyldigheter i fråga om tjänstebostad.

1 mom. Därest åt lärare anvisas tjänstebostad, som står i överensstämmelse med de i gällande boställsordning givna eller med stöd av boställsordningen meddelade bestämmelserna, är han, därest han anställes för minst en termin, skyldig att mottaga tjänstebostaden och ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i boställsordningen.

Anvisas tjänstebostad av skoldistrikt, som icke är skyldigt att tillhandahålla läraren sådan bostad, må vederbörande länsstyrelse, där så med hänsyn till bostadens beskaffenhet befinnes skäligt, på framställning av läraren och efter folkskolinspektörens hörande medgiva läraren befrielse tills vidare från skyldigheten att mottaga tjänstebostaden i fråga.

2 mom. Vid lärares avgång från tjänsten av annan anledning än dödsfall skall tjänstebostad med vad därtill hörer avträdas samtidigt med frånträddandet av med tjänsten förenade avlöningsförmåner.

Vid dödsfall skall, där avliden ordinarie eller extra ordinarie tjänst innehavare efterlämnar med honom sammanboende make eller annan person, mot vilken tjänst innehavaren haft försörjningsplikt, den efterlevande äga att mot erläggande av samma ersättning för bostaden, som den avlidne guldit, fortfarande nyttja tjänstebostaden med vad därtill hörer till den 1 april eller den 1 oktober, som infaller närmast efter tre månader från dödsfallet, med skyldighet för den kvarboende ej mindre att ansvara för bostadens med vad därtill hörer behöriga skötsel än även att till ny tjänst innehavare mot skälig gottgörelse upplåta så stor del av bostaden, som skolstyrelsen prövar skäligt.

6 §.

Lärares skyldighet att underkasta sig läkarundersökning.

Lärare är skyldig att underkasta sig läkarundersökning enligt vad därom särskilt stadgas.

7 §.

Förening av tjänst med annan tjänst eller med uppdrag.

1 mom. Utan särskilt tillstånd må ordinarie småskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare med sin tjänst förena extra ordinarie folkskollärartjänst. Såsom förutsättning för sådan tjänsteförening gäller dock, att läraren frånträder utövningen av förstnämnda tjänst och samtliga med denna tjänst förenade avlöningsförmåner.

Efter särskilt tillstånd må med ordinarie eller extra ordinarie lärartjänst förenas beställning å reservstat vid försvaret eller sådan beställning å arméns eller marinens övergångsstat, vars innehavare icke är underkastad full tjänstgöringsskyldighet. Sådant tillstånd meddelas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Angående förening av lärartjänst, varå detta reglemente äger tillämpning, med statlig tjänst i andra fall än som avses i 1 mom. andra stycket, stadgas i statens allmänna avlöningsreglemente. På grund av föreskrift i de högre kommunala skolornas avlöningsreglemente av år 1947 skola de i statens allmänna avlöningsreglemente meddelade bestämmelserna om förening av tjäns'er, utom såvitt angår den i 12 § 1 mom. andra stycket b) meddelade föreskriften, gälla jämväl i fråga om förening av lärartjänst vid kommunal flickskola, kommunal mellanskola, praktisk mellanskola eller högre folkskola med tjänst, som i detta reglemente avses.

Utöver vad som följer av vad i 1 mom. första stycket samt i nästföregående stycke sagts, må ordinarie eller extra ordinarie lärartjänst icke förenas med annan ordinarie eller extra ordinarie lärartjänst vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet, såframt ej Kungl. Maj:t, i fråga om ordinarie lärartjänst med stöd av riksdagens beslut, för visst fall annorlunda beslutit.

3 mom. För förening i andra fall än i 1 och 2 mom. avses av ordinarie eller extra ordinarie lärartjänst med annan tjänstebefattning eller därmed jämförligt uppdrag fordras tillstånd av vederbörande folkskolinspektör eller, om denne icke lämnar dylikt medgivande, av skolöverstyrelsen. Vad nu sagts gäller likväl icke, där Kungl. Maj:t eller skolöverstyrelsen tillsatt tjänstebefattningen eller meddelat uppdraget.

4 mom. Utan tillstånd av vederbörande folkskolinspektör eller, om denne icke lämnar dylikt medgivande, av skolöverstyrelsen må ordinarie eller extra ordinarie lärare ej åtaga sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk, bolag, förening eller inrättning, som har till ändamål att driva rörelse inom industri, handel, transport-, bank- eller försäkringsväsen eller annan näringsgren eller vars verksamhet eljest har huvudsakligen ekonomiskt syfte. Sådant tillstånd erfordras dock icke, där Kungl. Maj:t meddelat uppdraget.

Utan skolstyrelsens medgivande må ordinarie, extra ordinarie eller extra lärare ej åtaga sig undervisning i läroanstalt, som ej tillhör distriktets folkskoleväsende.

5 mom. Tillstånd, varom i 3 och 4 mom. förmäles, må beviljas endast försåvitt befattningen eller uppdraget prövas icke inverka hinderligt för utövandet av den tjänst, varmed förening skulle ske. Innan tillstånd, som avses i 3 mom. och 4 mom. första stycket, beviljas, skall skolstyrelsen höras. Tillstånd, som avses i 4 mom. andra stycket, meddelas efter riktlinjer, som givits av skolöverstyrelsen.

Tillstånd, som avses i 3 mom. och 4 mom. första stycket, bör, där så lämpligen kan ske, avse viss tid. Tiden för tillstånd, som avses i 4 mom. andra stycket, må icke överstiga ett läsår i sänder.

6 mom. Genom vad ovan i denna paragraf föreskrivits sker icke ändring i vad som finnes stadgat angående förening av folkskollärartjänst med organist- och klockarbefattning eller med prästerlig befattning.

7 mom. Föranleder befattning eller uppdrag, att lärare tillfälligtvis icke kan bestrida sin tjänst, skall han till skolstyrelsen göra framställning om ledighet i erforderlig omfattning.

8 §.

Förflyttningskyldighet.

Ordinarie lärare är pliktig att låta förflytta sig till annan ordinarie lärartjänst inom folkskoleväsendet, då sådant erfordras för indragning av övertalig lärartjänst eller då eljest synnerliga skäl därtill äro.

Närmare bestämmelser angående förfarandet vid förflyttning meddelas av Kungl. Maj:t.

9 §.

Avgångsskyldighet.

Angående ordinarie lärares skyldighet att avgå från tjänsten stadgas i gällande bestämmelser om tjänstepension.

3 kap. Avlöningsbestämmelser för ordinarie, extra ordinarie och extra lärare.

10 §.

1 mom. Lärare, som avses i detta kapitel, äger på grund av sin anställning rätt till avlöningsförmåner enligt vad som stadgas i detta reglemente och de särskilda bestämmelser, vilka meddelas på grund av föreskrift i reglementet eller eljest utfärdas av Kungl. Maj:t, ävensom pensionsrätt i den utsträckning särskilt stadgas.

2 mom. Uppbär lärare livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar på grund av arbete i statlig

eller kommunal tjänst, skall hans lön nedsättas med belopp motsvarande livräntans storlek, såvida ej Kungl. Maj:t för visst fall annat medgiver.

Det åligger lärare, som uppbär dylik livränta, att göra anmälan därom till skolstyrelsen.

3 mom. Är lärare berättigad att av statsmedel uppbära tjänstepension eller årligt understöd, beror på beslut av Kungl. Maj:t, om och i vad mån av sådan anledning avdrag å lönen skall ske. Reservpension eller däremot svarande engångsbelopp skall dock icke föranleda sådant avdrag.

På beslut av Kungl. Maj:t skall ock bero, om och i vad mån avdrag å lönen skall ske för lärare, som innehar beställning å reservstat vid försvaret.

4 mom. Lärare är pliktig att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar m. m., om vilka förmåles i nedan angivna delar av reglementet:

2 mom. här ovan angående livränta,

13—16 §§ angående placering samt uppflyttning i löneklass,

20 § 2 mom. angående tjänstledighet för militärtjänstgöring, då krigsavlösningsreglementet icke är å läraren tillämpligt,

22 § angående språktillägg,

24 § angående ersättning för utsträckt undervisning,

25 § angående ersättning för flyttningkostnad,

26 § angående tjänstebostad samt

27—35 §§ angående sjukvård.

Lärares lönegrad. Lönegradernas konstruktion.

11 §.

1 mom. Lärare tillhör, i den mån ej annat följer av vad här nedan sägs och med iakttagande av bestämmelserna i 2 mom., lönegrad med den beteckning och det ordningsnummer, som framgå av följande tabell.

T j ä n s t	Lönegrad
<i>Ordinarie lärare.</i>	
Folkskollärare vid skola med 39 veckors årlig lästid	Ca 21
Folkskollärare vid skola med 36 ⁴ / ₇ veckors årlig lästid	Ca 20
Småskollärare, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare	Ca 13
<i>Extra ordinarie lärare.</i>	
Folkskollärare vid skola med 39 veckors årlig lästid	Ce 19
Folkskollärare vid skola med 36 ⁴ / ₇ veckors årlig lästid	Ce 18
Småskollärare, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare	Ce 11
<i>Extra lärare.</i>	
Folkskollärare	Cg 17
Småskollärare, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare	Cg 9

Vid folkskola, där den årliga lästiden för högsta årsklassen understiger den årliga lästiden för övriga årsklasser, skola samtliga lärare hänföras till den lönegrad, som föranledes av lästidens längd för sistnämnda årsklasser.

Ändras vid folkskola den årliga lästiden, skall därav berörd lärartjänst från och med det redovisningsår, den ändrade lästiden helt tillämpas, hänföras till den lönegrad, som tjänsten med hänsyn till den ändrade lästiden skall tillhöra.

Utsträcket vid folkskola den årliga lästiden för viss begränsad tid, skall detta ej föranleda ändring i lärares lönegradsplacering.

2 mom. Förflyttas lärare på grund av föreskrift i 8 § till tjänst inom lägre lönegrad, skall han i avlöningshänseende behandlas som om han fortfarande innehaft tjänst i samma lönegrad som tidigare. Vad sålunda stadgats skall även gälla, då lärare från ordinarie tjänst, som icke avses i detta reglemente, utan eget förvållande förflyttas till sådan tjänst i lägre lönegrad, varå reglementet äger tillämpning.

Då folkskollärartjänst på grund av ändrad årlig lästid nedflyttas till lägre lönegrad, skall ordinarie lärare som då innehar tjänsten och som tillhört högre lönegrad minst fem år, om Kungl. Maj:t därtill lämnar medgivande, i avlöningshänseende så behandlas som om han fortfarande innehaft tjänst i den högre lönegraden.

12 §.

Lönegraderna omfatta envar fyra löneklasser.

Lägsta löneklassen har samma nummer som lönegraden. Övriga tre löneklasser hava, i tur och ordning, därefter närmast följande tre nummer.

Placering samt uppflyttning i löneklass.

13 §.

1 mom. Lärare skall vid tjänstetillträdet placeras i löneklass samt, om den tillträdde tjänsten är ordinarie eller extra ordinarie, uppflyttas i löneklass i enlighet med bestämmelserna i 14 och 15 §§, allt under förbehåll att annat ej följer av beslut eller bestämmelser, som meddelats med stöd av 16 §.

Där lärare på grund av föreskrift i 8 § förflyttats till tjänst i lägre lönegrad eller då lärare från ordinarie tjänst, som icke avses i detta reglemente, utan eget förvållande förflyttats till tjänst i lägre lönegrad, varå reglementet äger tillämpning, eller då lärares tjänst på grund av ändrad årlig lästid hänförs till lägre lönegrad, gälla bestämmelserna i 11 § 2 mom., vad angår det sistnämnda fallet i den utsträckning bestämmelserna angiva. Att lön i vissa fall kan utgå enligt högre löneklass än den, vari läraren placeras, framgår av 17 § 2 mom.

2 mom. Det ankommer på skolstyrelsen att meddela beslut om lärares placering och uppflyttning i löneklass. Skolstyrelsen skall fatta sådant beslut även om läraren icke gjort framställning härom. Beslutet skall antecknas till protokollet.

Innan definitivt beslut fattas om lärares placering i högre löneklass än den lägsta för tjänsten gällande, skall skolstyrelsen inhämta yttrande från statens folkskolinspektör samt härvid till inspektören lämna uppgifter om lärarens tjänstgöring enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär.

Bestämmelserna i andra stycket äga icke tillämpning:

- a) då fråga allenast är om ändrad löneklassplacering för lärare till följd av att tjänsten överförts till annan lönegrad,
- b) då lärare företer intyg, som avses i fjärde stycket här nedan, samt
- c) å skolstyrelse i distrikt, vars folkskoleväsende är befriat från inspektion genom statens folkskolinspektör.

Lärare, som erhållit lön enligt högre löneklass än den lägsta för tjänsten gällande, skall vid tillträde av tjänst inom annat skoldistrikt än det, där placeringen beslutits, förete vederbörligen styrkt intyg enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär om sagda placering.

14 §.

1 mom. Har läraren under de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren icke vid något tillfälle innehaft anställning inom undervisningsväsendet, skall han placeras i lönegradens lägsta löneklass.

2 mom. Ordinarie eller extra ordinarie lärare, som placerats i löneklass jämlikt 1 mom., äger med de undantag och i enlighet med de bestämmelser, som nedan angivas, för uppflyttning i löneklass tillgodoräkna den tid, varunder han innehar tjänsten.

Läraren må icke tillgodoräkna:

- a) tid, under vilken han åtnjuter ferier,
- b) tid, under vilken han åtnjuter tjänstledighet med skyldighet att vidkännas A- eller B-avdrag för sjukdom, tvångsvis anordnad läkarundersökning eller svag hälsas vårdande eller varunder han åtnjuter tjänstledighet med skyldighet att vidkännas C-avdrag för uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarata lärarnas intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning,
- c) tid, under vilken han av annan anledning än under b) sagts åtnjuter sådan tjänstledighet med skyldighet att vidkännas C-avdrag, som icke avser offentligt uppdrag eller värnpliktstjänstgöring, eller
- d) tid, under vilken han är avstängd från tjänstgöring, hålles häktad för brott, undergår frihetsstraff eller av polismyndighet kvarhålls såsom misstänkt för brott eller ock avhåller sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall.

Lärare må dock tillgodoräkna tid, under vilken han obefogat varit avstängd från tjänstgöring eller hållits häktad för brott, för vilket han sedermera blivit frikänd, ävensom tid, varunder han av polismyndighet kvarhållits såsom misstänkt för brott, därest han antingen icke blivit häktad eller efter häktning blivit frikänd.

För varje hel tidsperiod, som nedan angives, uppflyttas läraren en löneklass intill dess högsta löneklassen uppnåtts.

Första tidsperioden räknas från tjänstetillträdet och utlöper vid utgången av det kalenderkvartal, under vilket från tidsperiodens början minst tre år förflutit och läraren kan tillgodoräkna minst 680 dagar. Nämda dagantal skall likväl minskas med det antal dagar, varunder läraren från tidsperiodens början åtnjutit tjänstledighet, som i andra stycket här ovan under b) avses, dock med högst 420 dagar. Andra tidsperioden och följande tidsperioder räknas på motsvarande sätt, med den avvikelsen, att sådan tidsperiod räknas från ingången av kalenderkvartalet närmast efter det, varunder den föregående tidsperioden utlöpt.

Angående uppskov med uppflyttning stadgas i 3 mom.

3 mom. I 2 mom. angiven tidsperiod må genom beslut av skolstyrelsen förlängas, därest uppskov med uppflyttning prövas böra äga rum på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring under den tid läraren tillhört den lägre löneklassen. Härvid må dock tagas hänsyn till viss i tjänsten begången förseelse, för vilken läraren särskilt bestraffats, endast där förseelsen kan sägas karakterisera arten av tjänstgöringen i dess helhet.

Beslut om uppskov må icke fattas, utan att läraren erhållit tillfälle att förklara sig.

Uppskov skall avse viss tid, minst ett halvt och högst tre år. Vid uppskovstidens utgång skall uppflyttning ske, om ej tjänstgöringen under nämnda tid givit anledning till förnyat uppskov därmed.

Där lärare först efter viss tids uppskov blivit uppflyttad till högre löneklass, skall utan hinder därav den tidsperiod, efter vars utlöpande läraren enligt 2 mom. skall uppflyttas till än högre löneklass, räknas från samma tidpunkt som om uppskov ej beslutits. Förlängning av denna tidsperiod må allenast ske, om lärarens fortsatta tjänstgöring anses böra därtill föranleda.

4 mom. Där innehavd folkskollärartjänst på grund av ändrad årlig lästid hänföres till annan lönegrad, skall, utom i fall som i 11 § 2 mom. andra stycket avses, den löneklass läraren skall efter lästidsförändringen tillhöra bestämmas på sätt i 15 § 2 och 4 mom. stadgas för det fall, att folkskollärare erhåller tjänst i annan lönegrad.

15 §.

1 mom. Har läraren under de närmast före tjänstetillträdet förflutna tre åren eller någon del av dem innehaft anställning inom undervisningsväsendet, skall han vid tjänstetillträdet placeras i löneklass enligt föreskrifterna i 2 eller 3 mom. här nedan, om han tidigare innehaft tjänst såsom folkskollärare, småskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare eller motsvarande tjänst vid nomadskola eller, därest statsbidrag utgått till hans avlöning, vid sjukvårdsanstalt eller barnhem och ej annat följer av bestämmelserna i nästföljande stycken.

Tidigare innehavd tjänst må icke tagas i betraktande

dels, då den nya tjänsten är folkskollärartjänst, om den tidigare av läraren innehavda tjänsten utgör tjänst såsom småskollärare, lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare eller häremot svarande annan tjänst.

dels om tjänsten innehafts före avlagd examen som medför behörighet för densamma,

dels ock om tjänsten innehafts före en sammanhängande tid av tre år, varunder läraren icke vid något tillfälle innehaft anställning inom undervisningsväsendet.

Om läraren tidigare icke innehaft någon sådan tjänst, som ovan särskilt angivits, eller om den eller de tjänster av sådant slag, som läraren tidigare innehaft, icke må tagas i betraktande på grund av föreskrift i nästföregående stycke, skall han placeras i lönegradens lägsta löneklass.

2 *mom.* Där ordinarie lärare erhållit annan ordinarie tjänst i samma lönegrad eller extra ordinarie lärare erhållit annan extra ordinarie tjänst i samma lönegrad, skall läraren bibehålla den placering i löneklass han före tillträdet av den nya tjänsten innehade.

Där folkskollärare i lönegrad Ca 20 erhåller tjänst i lönegrad Ca 21 eller folkskollärare i i lönegrad Ce 18 erhåller tjänst i lönegrad Ce 19, skall läraren placeras i löneklassen närmast över den, som han senast tillhörde före övergången.

Där folkskollärare i lönegrad Ca 21 efter egen ansökan erhåller tjänst i lönegrad Ca 20 eller folkskollärare i lönegrad Ce 19 erhåller tjänst i lönegrad Ce 18, skall läraren placeras i löneklassen närmast under den, som han i den högre tjänsten senast tillhörde.

3 *mom.* Där sådant fall, som avses i 2 *mom.*, ej föreligger, skall angående lärarens placering i löneklass gälla följande.

För löneklassplacering i extra lärartjänst må tillgodoräknas den tid, varunder läraren före tjänstetillträdet innehaft tjänst, som enligt 1 *mom.* må tagas i betraktande, dock att tid, varunder förekommit sådan ledighet eller sådant tjänstgöringshinder som avses i 14 § 2 *mom.* andra stycket icke må tillgodoräknas, i den mån icke fråga är om tid, som avses i 14 § 2 *mom.* tredje stycket.

För löneklassplacering i extra ordinarie lärartjänst må tillgodoräkning ske enligt samma bestämmelser som gälla för löneklassplacering i extra lärartjänst. Tid för innehav av extra lärartjänst må dock ej tillgodoräknas, i den mån den infallit före utgången av det kalenderkvartal, under vilket minst tre år förflutit från första dagen i anställning, som enligt 1 *mom.* må tagas i betraktande, samt under vilket läraren för löneklassplacering såsom extra lärare tillika kan tillgodoräkna minst 680 dagar i anställning som sådan lärare. Nämda dagantal skall likväl minskas med det antal dagar varunder läraren i extra lärartjänst åtnjutit tjänstledighet, som i 14 § 2 *mom.* andra stycket under b) avses, dock med högst 420 dagar.

För löneklassplacering i ordinarie lärartjänst må jämväl tillgodoräkning ske enligt samma bestämmelser som gälla för löneklassplacering i extra lärartjänst. Tid för innehav av tjänst må dock ej tillgodoräknas, i den mån den infallit före utgången av det kalenderkvartal, under vilket minst fem år förflutit från första dagen i anställning, som enligt 1 *mom.* må tagas i betraktande, samt under vilket läraren för löneklassplacering såsom extra lärare till-

lika kan tillgodoräkna minst 1 130 dagar. Nämnda dagantal skall likväl minskas med det antal dagar, varunder läraren åtnjutit tjänstledighet, som i 14 § 2 mom. andra stycket under b) avses, dock med högst 700 dagar.

Om läraren icke enligt vad nu sagts kan tillgodoräkna någon tid eller tjänstetillträdet föregåtts av endast en ofullständig sådan tidsperiod, varom nedan förmäles, skall läraren placeras i lägsta löneklassen. I annat fall skall läraren för varje fullständig tidsperiod, som föregått tjänstetillträdet, placeras en löneklass högre än eljest skolat ske, dock med iakttagande att placering ej må ske högre än i högsta löneklassen.

Första tidsperioden räknas, om den nya tjänsten är extra, från första dagen i anställning, som enligt 1 mom. må tagas i betraktande. Är den nya tjänsten extra ordinarie, räknas tidsperioden från utgången av det i tredje stycket angivna kalenderkvartalet eller, om läraren dessförinnan innehaft extra ordinarie eller ordinarie tjänst, som enligt 1 mom. må tagas i betraktande, från första dagen i sådan anställning. Om den nya tjänsten är ordinarie, räknas tidsperioden från utgången av det i fjärde stycket angivna kalenderkvartalet. Tidsperioden utlöper vid utgången av det kalenderkvartal, under vilket från tidsperiodens början minst tre år förflutit och läraren kan tillgodoräkna minst 680 dagar. Nämnda dagantal skall likväl minskas med det antal dagar, varunder läraren från tidsperiodens början åtnjutit tjänstledighet, som i 14 § 2 mom. andra stycket under b) avses, dock med högst 420 dagar. Andra tidsperioden och följande tidsperioder räknas på motsvarande sätt med den avvikelsen, att sådan tidsperiod räknas från ingången av kalenderkvartalet närmast efter det, varunder den föregående tidsperioden utlöpt.

4 mom. Ordinarie eller extra ordinarie lärare, som i denna paragraf avses, skall uppflyttas i löneklass enligt bestämmelserna i 14 § 2 och 3 mom. med följande avvikelser:

a) Har placeringen skett jämlikt 2 mom. här ovan, skall uppflyttning från den löneklass vari läraren vid tjänstetillträdet placerats, om sådan uppflyttning ifrågakommer, ske vid den närmast efter tjänstetillträdet eller, i förekommande fall, vid tjänstetillträdet infallande tidpunkt, då läraren vid fortsatt innehav av den tidigare tjänsten skulle hava vunnit uppflyttning. Om avbrott föreligger mellan anställningen i den tidigare och den nya tjänsten skall avbrottstiden likställas med tid, som avses i 14 § 2 mom. andra stycket under a) och c).

b) Har placeringen skett jämlikt 3 mom. här ovan och har tjänstetillträdet föregåtts av endast en ofullständig sådan tidsperiod, varom i 3 mom. förmäles, eller jämte en eller två fullständiga tidsperioder av en ofullständig sådan tidsperiod, skall uppflyttning från den löneklass, vari läraren vid tjänstetillträdet placerats, ske vid ingången av kalenderkvartalet närmast efter det den vid tjänstetillträdet ofullständiga tidsperioden utlöper enligt de i 3 mom. meddelade bestämmelserna.

16 §.

Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen äger, om och i den mån så med hänsyn till särskilda omständigheter prövas

skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst särskilt fall eller under vissa särskilda förutsättningar lärare erhåller rätt att tillhöra högre löneklass inom vederbörande lönegrad än som följer av bestämmelserna i 14 och 15 §§ eller att inom kortare tid än som föreskrives i dessa bestämmelser uppflyttas till viss löneklass.

Bestämmelser om den löneklass, enligt vilken lön skall utgå, samt om lönens storlek m. m.

17 §.

1 mom. Lärare åtnjuter med i 2 mom. angivna undantag lön enligt den löneklass, i vilken han placerats eller till vilken han uppflyttats jämlikt bestämmelserna i 13—16 §§.

2 mom. Lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare skall åtnjuta lön enligt löneklassen närmast över den, i vilken läraren placerats eller till vilken han uppflyttats. Förflyttas den, som under minst tio år i oavbruten följd innehåft tjänst som lärare vid mindre folkskola eller som biträdande lärare, på grund av föreskrift i 8 § till småskollärartjänst, skall han, så länge han innehar tjänst av sistnämnda slag, alltjämt äga åtnjuta lön enligt löneklassen närmast över den, i vilken han placerats eller till vilken han uppflyttats.

Lön skall utgå efter sådan högre löneklass, som nu sagts, jämväl till ordinarie eller extra ordinarie folkskollärare, då den årliga lästiden utsträcks för viss begränsad tid.

Därest lärare från ordinarie tjänst, som icke avses i detta reglemente, till följd av sitt förhållande i tjänsten förflyttats till lägre tjänst, varå reglementet äger tillämpning, skall han, därest han före förflyttningen tillhörde högre löneklass än den högsta för den lägre tjänstens lönegrad gällande, åtnjuta lön enligt nämnda högre löneklass.

18 §.

Lönerna för varje löneklass framgå av statens löneplansförordning.

Lärares lön bestämmes efter den ortsgrupp, till vilken hans stationeringsort blivit hänförd. Då särskilda skäl därtill föranleda må dock Kungl. Maj:t beträffande viss lärare eller viss grupp av lärare bestämma, att lön skall utgå efter annan ortsgrupp.

De månadslöner och daglöner, som framgå av statens löneplansförordning, äro icke tillämpliga å extra lärare. För sådan lärare tillämpas *läsårsdaglön*. Denna utgår under anställningstiden för varje dag av lästerminen med ett belopp, som utgör $\frac{12}{273}$ av den enligt löneplansförordningen för vederbörande löneklass och ortsgrupp gällande månadslönen. Belopp, vilket icke slutar å helt femtal ören, skall jämkas till närmaste femtal.

Genom skolöverstyrelsens försorg utfärdas tabeller över läsårsdaglöner.

19 §.

1 mom. För tid, då lärare icke utövar sin tjänst, skall han, i den mån ej annat beslutes med stöd av särskild i reglementet meddelad bestämmelse eller Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen finna skäl att för visst fall annorlunda bestämma, åtnjuta oavkortad lön eller lön minskad med A-avdrag, B-avdrag eller C-avdrag eller avstå hela lönen i enlighet med bestämmelser, som meddelas i 2—5 mom. här nedan eller där angivas.

I fråga om ovan omförmälda löneavdrag skall följande gälla.

A-avdragen för dag framgå av statens löneplansförordning för varje löneklass och ortsgrupp. För lärare skall tillämpas det A-avdrag för dag, som gäller för den löneklass och ortsgrupp, efter vilken han åtnjuter lön.

Såsom B-avdrag för dag skall för lärare tillämpas ett belopp, som är dubbelt så stort som det för honom tillämpliga A-avdraget.

Såsom C-avdrag för dag skall för lärare tillämpas ett belopp, som är lika stort som den för honom gällande daglönen eller, vad angår extra lärare, den för honom gällande läsårsdaglönen. Då förhållande, som skolat medföra C-avdrag, föreligger under hel kalendermånad, skall dock läraren, i stället för att vidkännas sådant löneavdrag med visst belopp för dag räknat, avstå hela lönen för denna månad.

2 mom. I den utsträckning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, skall lärare, som tillika är distriktsöverlärare, åtnjuta semester. I övrigt äger lärare, som är ordinarie eller extra ordinarie, åtnjuta ferier. Där ej annat följer av vad här nedan eller i 4 och 5 mom. eller eljest särskilt stadgas, skall lärare under ferier åtnjuta oavkortad lön.

Lärare, som innehaft anställning vid folkskoleväsendet eller sådan annan anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, under två på varandra följande terminer, skall under därefter närmast följande ferietid i vissa fall vidkännas A-avdrag å lönen med hänsyn till under terminen infallande tid, varunder läraren åtnjuter tjänstledighet, som avses i 20 § 2 mom. under punkt 6 b) eller c), 12 eller 13, varit förhindrad att tjänstgöra av anledning, som enligt 21 § 2 mom. skall medföra C-avdrag å lönen, eller avhållit sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall. Sådant avdrag skall tillämpas, om nämnda tid är så lång, att återstoden av de båda terminerna ej uppgår till sammanlagt 60 dagar. Har läraren under ett läsår åtnjuter tjänstledighet, som avses i 20 § 2 mom. under punkterna 9, 11 och 13, under sammanlagt mer än 120 dagar, skall han — i förekommande fall utöver vad nu sagts — vara skyldig att under den efter läsåret närmast följande ferietiden vidkännas avdrag å lönen i den omfattning skolöverstyrelsen bestämmer.

Den till extra lärare under anställningstiden utgående läsårsdaglönen skall anses inbegripa den ersättning för semester, som eljest må tillkomma läraren.

3 mom. Angående det sätt, varpå med lärares lön skall förhållas vid tjänst-

ledighet eller tjänstgöringshinder av visst slag eller om läraren avhåller sig från tjänstgöring, stadgas i 20 och 21 §§.

4 mom. Ordinarie folkskollärare eller småskollärare, som uppehåller förordnande å annan folkskollärary- respektive småskollärarytjänst, skall åtnjuta lön såsom om den uppehållna tjänsten vore ordinarie och läraren ordinarie innehavare av densamma. Vad här sagts om småskollärare, åger även tillämpning å lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare.

Omfattar förordnandet hel termin, skall lönen i enahanda ordning utgå å den uppehållna tjänsten jämväl under ferietid, som infaller samma kalenderhalvår som förordnandet.

Under den tid lärare enligt första eller andra stycket uppbär lön å annan tjänst skall han å sin egen tjänst avstå samtliga avlöningsförmåner.

5 mom. För tid, då lärare, på sätt i 7 § 1 mom. första stycket sägs eller i anledning av bestämmelser, om vilka i nämnda paragraf förmåles, frånträder utövningen av viss av honom innehavd tjänst, åger han icke åtnjuta lön för denna tjänst.

6 mom. I den mån ej annat följer av bestämmelserna i denna paragraf eller andra i reglementet meddelade bestämmelser utgå lön från och med den dag tjänsten tillträdes till och med den dag, då den frånträdes.

Tjänstledighet och tjänstgöringshinder m. m.

20 §.

1 mom. I fråga om det sätt, varpå med lönen skall förhållas för tid, under vilken tjänstledighet åtnjutes, hänföres lärare till någon av följande tre grupper:

Grupp 1. Extra lärare med mindre än 6 anställningsmånader.

Grupp 2. Extra lärare med 6 men ej 36 anställningsmånader.

Grupp 3. Extra lärare med 36 anställningsmånader eller mera, ävensom extra ordinarie och ordinarie lärare.

Vad angår extra lärare skall såsom anställningsmånad anses kalendermånad, under vilken han å minst 16 dagar utfört arbete i anställning vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet eller i anställning hos staten. Med tid, under vilken arbete utförts, skall härvid likställas annan tid, för vilken avlöning till någon del utgått. Där ej Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen annorlunda förordnar, skall dock såsom anställningsmånad icke tagas i betraktande kalendermånad, vilken infallit före tid av 36 kalendermånader i följd, under vilken läraren icke utfört arbete eller åtnjutit avlöning i sådan anställning, som nyss sagts.

2 mom. Så framt icke annat följer av vad i 3 mom. här nedan sägs eller beslutas i den ordning, som i 19 § 1 mom. angives, skall vid tjänstledighet

lärare tillhörande grupp 1 vidkännas C-avdrag samt

lärare tillhörande grupp 2 eller 3, enligt vad i det följande angives, åtnjuta oavkortad lön eller vidkännas A-, B- eller C-avdrag eller uppbära lön enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>1. <i>Offentligt uppdrag.</i></p> <p>a) Uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller kyrkomötet eller att vara riksdagens revisor.</p> <p>b) Uppdrag, där ersättning ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag och läraren icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, i den mån ej fråga är om uppdrag som avses under a).</p> <p>c) Annat offentligt uppdrag än under a) och b) avses.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p> <p><i>A-avdrag.</i></p> <p><i>C-avdrag.</i></p>
<p>2. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är å läraren tillämpligt.</i></p>	<p>Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</p>	
<p>3. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är å läraren tillämpligt.</i></p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p>
<p>a) Värnpliktstjänstgöring, som fullgöres under det år, under vilket den värnpliktige fyller tjugotre år, eller därefter.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p>
<p>b) Frivillig befordrings- eller repetitionskurs eller med sådan kurs jämställd annan kurs eller övning, vilken erfordras för vinnande eller bibehållande av viss tjänstegrad såsom värnpliktigt befäl.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag</i> högst 32 dagar av ett och samma redovisningsår. <i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>
<p>c) Tjänstgöring, vilken åligger anställningshavare i reserven eller beställningshavare å reservstat eller å övergångsstat.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag.</i></p>
<p>Kaptens-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs för anställningshavare i reserven.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>B-avdrag</i> högst 14 dagar av ett och samma redovisningsår. <i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>
<p>d) Hemvärnsövning eller hemvärnskurs.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>
<p>e) Annan militärtjänstgöring än under a)–d) avses.</p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>	<p><i>C-avdrag.</i></p>
<p>4. <i>Arbete av synnerlig vikt för folkförsörjningen eller av därmed jämförligt allmänt intresse.</i></p>	<p>Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</p>	

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>5. <i>Iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för undervisningsväsendet.</i></p> <p>6. <i>Sjukdom m. m.</i></p> <p>a) Sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, föranledd av i tjänsten inträffad händelse, som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete, eller av våld eller misshandel, för vilken läraren blivit ut-satt på grund av tjänsten.</p> <p>I tjänsten ådragen yrkessjukdom, varom förmåles i gällande lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar.</p> <p>I tjänsten ådragen smittsam sjukdom, som enligt bestämmelserna i gällande epidemilag skall anmälas till vederbörande myndighet.</p> <p>I tjänsten ådragen sjukdom, som enligt bestämmelserna i gällande epizootilag skall anmälas till vederbörande myndighet.</p> <p>Med tjänsten skall likställas annan icke-statlig anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, anställning i statens tjänst samt uppdrag för statens räkning.</p> <p>b) Sjukdom i andra fall än under a) avses eller tvångsvis anordnad läkarundersökning.</p> <p>c) Svag hälsas vårdande, då behovet av ledighet härför är behörigen styrkt.</p> <p>7. <i>Havandeskap eller barnsbörd.</i></p>	<p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>Oavkortad lön</i> under högst 180 dagars ledighet av en och samma tjänstledighetsorsak.</p> <p><i>B-avdrag</i> i övrigt, så framt ej skolöverstyrelsen på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</p> <p><i>B-avdrag</i> högst 180 dagar, räknat för ett och samma läsår eller, vid sjukledighet såväl vid slutet av ett läsår som vid början av det närmast följande, för anställningstid som bortsett från den mellan läs-åren liggande tiden fortgått i en följd.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p> <p><i>C-avdrag.</i></p> <p><i>B-avdrag</i> högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlossningen.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>	<p><i>Oavkortad lön</i>, därest Kungl. Maj:t så förordnar med hänsyn till att iakttagelserna, studierna eller arbetet prövas på ett påtagligt sätt kunna tjäna undervisningsväsendets intressen.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p> <p><i>Oavkortad lön.</i></p> <p><i>A-avdrag.</i></p> <p><i>B-avdrag.</i></p> <p><i>A-avdrag</i> högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlossningen.</p> <p><i>C-avdrag</i> i övrigt.</p>

Orsak till tjänstledighet	Grupp 2	Grupp 3
<p>8. Tjänstgöringsförbud till förekommande av smittas spridning.</p>	<p>Oavkortad lön högst 180 dagar. B-avdrag i övrigt, så framt ej skolöverstyrelsen på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</p>	<p>Oavkortad lön.</p>
<p>9. Studier eller arbete av betydelse för lärarens kompetens för viss uppgift eller befattning inom folkskolväsendet.</p>	<p>C-avdrag.</p>	<p>B-avdrag sammanlagt högst 180 dagar under var och en av följande tider: a) tid, då läraren innehaft ordinarie folkskollärartjänst, b) tid, då läraren innehaft icke-ordinarie folkskollärartjänst, c) tid, då läraren innehaft ordinarie tjänst såsom småskollärare eller lärare vid mindre folkskola eller biträdande lärare, d) tid, då läraren innehaft icke-ordinarie tjänst, som under c) avses. C-avdrag i övrigt.</p>
<p>10. Flyttning, för vilken ersättning för flyttningskostnad utgår av statsmedel.</p>	<p>C-avdrag.</p>	<p>Oavkortad lön högst 3 dagar. C-avdrag i övrigt.</p>
<p>11. Uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarata lärarnas intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning, där vederbörande folkskolinspektör efter av skolöverstyrelsen utfärdade direktiv finner skäl föreligga för tjänstledighet.</p>	<p>B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma redovisningsår. C-avdrag i övrigt.</p>	<p>B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma redovisningsår. C-avdrag i övrigt.</p>
<p>12. Enskild angelägenhet av vikt, där vederbörande folkskolinspektör finner skäl föreligga för tjänstledighet.</p>	<p>C-avdrag.</p>	<p>B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma redovisningsår. C-avdrag i övrigt.</p>
<p>13. Annan orsak än som avses under 1—12 här ovan eller i 19 § 4 och 5 mom.</p>	<p>C-avdrag.</p>	<p>C-avdrag.</p>

3 mom. I den utsträckning, som Kungl. Maj:t bestämmer, skall lärare, som tillika är distriktsöverlärare, åtnjuta oavkortad lön under tjänstledighet, som i 2 mom. avses under punkten 6 b).

21 §.

1 mom. Inställes undervisningen på grund av smittsam sjukdom och hindras lärare därav att tjänstgöra, skall han, om han är ordinarie eller extra ordinarie, uppbära oavkortad lön. I fråga om extra lärare skall det i fall, som nu sagts, ankomma på skolstyrelsen att efter av skolöverstyrelsen givna direktiv och efter hörande av vederbörande folkskolinspektör besluta, huruvida lön skall utgå.

Inställes, inskränkes eller avkortas undervisningen på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, gäller vad i föregående stycke stadgas, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver.

2 mom. Lärare, som är avstängd från tjänstgöring, hålles häktad för brott eller undergår frihetsstraff, skall under tiden vidkännas C-avdrag, så framt ej skolstyrelsen med medgivande av vederbörande folkskolinspektör prövar skäligt att låta honom uppbära någon del av avlöningen.

Finnes avstängningsåtgärd hava varit obefogad eller blir för brott häktad frikänd, skall vad av hans lön innehållits till honom utbetalas.

Vad i första stycket stadgats i fråga om lärare, vilken hålles häktad för brott, skall gälla jämväl beträffande den, som av polismyndighet kvarhålles såsom misstänkt för brott; dock att, där häktningsåtgärd ej vidtages eller läraren efter häktning frikännes, han skall äga åtnjuta oavkortad lön under tiden för kvarhållandet.

I fråga om avlöning till lärare, som avstängts från tjänstgöring på grund av vägran att underkasta sig tvångsvis anordnad läkarundersökning, bestämmer Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

3 mom. Avhåller sig lärare från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall, skall han för den tiden vidkännas C-avdrag.

Lönetillägg och särskilda ersättningar.

22 §.

Till lärare vid skola inom vissa av rikets nordligaste gränsorter utgår språktillägg med 150 kronor för år räknat eller, vad angår extra lärare, med 55 öre för varje dag, läraren innehar anställning, enligt de grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

Ordinarie eller extra ordinarie lärare äger uppbära språktillägg jämväl för tid, varunder han ej utövar sin tjänst, så framt han under denna tid äger åtnjuta lön. För tid, då han vidkännes C-avdrag, skall han avstå tillägget.

23 §.

Till lärare, som är stationerad å ort inom rikets nordliga delar, där vistelsen på grund av klimatiska förhållanden och levnadsbetingelserna i övrigt kan anses medföra avsevärda olägenheter i fysiologiskt hänseende, utgår kallortstillägg med nedanstående, för olika kallortsklasser bestämda belopp:

Ordinarie och extra ordinarie lärare:	Kallortsklass					
	I	II	III	IV	V	VI
Kallortstillägg för år räknat, kronor.....	96	156	240	360	540	720
<i>Extra lärare:</i>						
Kallortstillägg för varje dag, läraren innehar anställning, kronor.....	0·25	0·40	0·65	1·—	1·50	2·—

Vad angående språktillägg stadgats i 22 § andra stycket skall äga motsvarande tillämpning i fråga om kallortstillägg.

Närmare bestämmelser angående de orter, å vilka kallortstillägg skall utgå, och dessa orters fördelning å de olika kallortsklasserna meddelas av Kungl. Maj:t.

24 §.

Lärare, vilken meddelar undervisning utöver föreskrivet antal veckotimmar, skall, där ej annorlunda är stadgat, åtnjuta ersättning enligt de för timlärare fastställda grunderna.

25 §.

Förflyttas ordinarie lärare med stöd av 8 § på grund av indragning av övertalig lärartjänst eller eljest utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan, äger han uppbära ersättning för flyttningskostnad enligt de föreskrifter, som Kungl. Maj:t meddelar.

Beslut om sådan ersättning fattas av skolöverstyrelsen, som har att i ärendet inhämta yttrande av statskontoret.

Tjänstebostad.

26 §.

För tjänstebostads begagnande skall lärare månadsvis i efterskott erlägga ersättning genom avdrag å avlöningen eller genom kontant inbetalning, i den mån utgående avlöningsbelopp ej förslår till avdraget (*hyresavdrag*).

Om hyresavdrags bestämmande stadgas i boställsordningen.

Sjukvård.

27 §.

Bestämmelsernas tillämpningsområde.

Bestämmelserna i 28—35 §§ skola äga tillämpning å ordinarie och extra ordinarie lärare.

Allmänna bestämmelser om sjukvård. Ersättning av statsmedel.

1 mom. Vid sjukdom erhåller lärare av statsmedel ersättning för kostnad för läkarvård jämte läkemedel samt vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, som medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga hjälpmedel, allt i den omfattning och under de villkor, som i denna paragraf och 29—35 §§ stadgas eller av Kungl. Maj:t för särskilt fall bestämmas; dock endast i den mån sagda förmåner icke utgå enligt olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser.

Där ej fråga är om olycksfall i tjänsten, må till läkarvård hänföras tandvård endast om sådan vård avser botande av sjukdom i tändernas omgivningar eller prövas vara av väsentlig betydelse för botande av annan sjukdom, vilken står i orsakssammanhang med tändernas tillstånd.

2 mom. Om lärare av annan anledning än som i 20 § 2 mom. avses under punkten 1 c) åtnjuter tjänstledighet mer än 14 dagar i en följd med skyldighet att därunder vidkännas C-avdrag å lönen, skall han för tiden efter nämnda 14 dagar avstå från de förmåner, varom i denna paragraf samt i 30—35 §§ förmåles. Skolöverstyrelsen äger dock medgiva, att nämnda förmåner undantagsvis må bibehållas för en tid av högst tre månader.

3 mom. Vid bestämmande av ersättning av statsmedel skall hänsyn tagas endast till läkarvård och läkemedel m. m., som läraren erhållit i enlighet med föreskrifterna i detta reglemente. Ersättningen skall beräknas särskilt för varje redovisningsår. Lärarens kostnader skola härvid anses belöpa å det redovisningsår läkarvård meddelats eller läkemedel mottagits.

Från det belopp, varmed ersättning av statsmedel enligt bestämmelserna i detta reglemente skall utgå, skall dock, där ej fråga är om olycksfall i tjänsten, avdrag ske med ett belopp av etthundra kronor för redovisningsår, som skall åvila läraren. Kostnaden för vaccination, som omförmåles i 34 § 3 mom., skall dock städse ersättas av statsmedel.

4 mom. Beslut om ersättning för läkarvård och läkemedel m. m. fattas av skolöverstyrelsen.

5 mom. Vad i denna paragraf samt 31, 32, 34 och 35 §§ stadgas i fråga om olycksfall i tjänsten gäller även i andra fall, som avses i 20 § 2 mom. under punkt 6 a).

6 mom. Erforderliga föreskrifter rörande tillämpningen av bestämmelserna i denna paragraf och i 29—35 §§ meddelas av Kungl. Maj:t.

Tjänsteläkare.

Med tjänsteläkare avses i detta reglemente läkare anställd av staten eller av kommunen i öppen sjukvård, skolläkare eller läkare å poliklinik vid allmänt sjukhus, vilken ombesörjer läkarvård å lärarens stationeringsort eller, om tillgång till dylik vård ej finnes därstädes, sådan läkare å närmaste ort.

30 §.

Läkarvård och läkarintyg.

Anlitar lärare tjänsteläkare för erhållande av läkarvård och intyg, som i tjänsten erfordras rörande lärarens hälsotillstånd, skola kostnaderna härför ersättas av statsmedel. Erfordras för ställande av diagnos röntgen- eller annan undersökning, som ej lämpligen kan utföras av tjänsteläkare, skall jämväl kostnaden för sådan undersökning bestridas av statsmedel i enahanda ordning.

Kostnader för erforderlig läkarvård samt för intyg och undersökning, som nyss sagts, må ersättas även i de fall, då lärare uppehåller sig å sådan ort, att han icke lämpligen kan anlita tjänsteläkare, eller då vid trängande behov av läkarvård dylik läkare icke hinner anlitas. I dylika fall bör läraren i första rummet hänvända sig till annan av staten eller av kommun anställd läkare.

31 §.

Specialistvård.

1 mom. Kostnad för anlitan av läkare, som specialiserat sig på behandling av vissa sjukdomsformer, bestrides vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till tre fjärdedelar av statsmedel, under förutsättning att tjänsteläkare eller annan läkare, som läraren enligt bestämmelserna i 30 § ägt anlita, förklarat sådan specialistvård nödvändig samt tjänsteläkare antingen själv lämnat anvisning på eller ock godkänt valet av specialist.

Utan hinder av vad i första stycket sägs skall dock kostnad för specialistvård, som meddelas å poliklinik vid allmänt sjukhus, bestridas helt av statsmedel.

2 mom. Vad i 1 mom. sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för anlitan av tandläkare i fall, som avses i 28 § 1 mom. andra stycket.

32 §.

Sjukhusvård.

1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften av statsmedel, under förutsättning att tjänsteläkare eller annan läkare, som läraren enligt bestämmelserna i 30 § ägt anlita, förklarat sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättningens storlek skola kostnaderna beräknas:

- a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal samt
- b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å allmän avdelning.

Prövar tjänsteläkare eller den för vården ansvarige sjukhusläkaren den sjukets tillstånd kräva vård i halvenskilt rum eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum, må, utan hinder av vad ovan stadgas, av statsmedel bestridas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal.

Till kostnader för sjukhusvård, som i nästföregående stycke sägs, hänföres ock sådant arvode, som den i enskilt eller halvenskilt rum vårdade läraren erlagt till den för vården ansvarige sjukhusläkaren. Bidrag av statsmedel till dylikt arvode må icke överstiga lägsta tillämpliga beloppet enligt den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan. Vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos må likväl efter prövning av skolöverstyrelsen högre bidrag kunna utgå, dock icke med större belopp än det, som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för vård å enskild sjukvårdsanstalt må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, bestridas av statsmedel intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus; dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på skolöverstyrelsens prövning må bero, huruvida vårdkostnaderna må ersättas med högre belopp än nu sagts.

33 §.

Läkemedel.

1 mom. Av statsmedel bestridas kostnaderna för läkemedel, som föreskrivits antingen av tjänsteläkare eller annan läkare, vilken läraren enligt bestämmelserna i 30 § ägt anlita, eller ock av specialist eller tandläkare, till vilken läraren enligt bestämmelserna i 31 § hänvänt sig.

2 mom. Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, skall räkning å läkemedelskostnad vara attesterad av tjänsteläkare, innan utbetalning på grund av räkningen äger rum.

34 §.

Bad, massage m. m.

1 mom. Behandling med bad, massage, elektricitet, hetluft m. m., som av tjänsteläkare ordineras såsom nödvändig för botande av viss angiven sjukdom, må bekostas vid olycksfall i tjänsten helt och eljest till hälften av statsmedel.

2 mom. Konstgjorda lemmar, kirurgiskt bandage och andra dylika hjälpmedel, som lärare nödgas begagna till följd av olycksfall i tjänsten, skola bekostas av statsmedel.

3 mom. I de fall, då vederbörande myndighet finner skäl anordna vaccination mot epidemisk sjukdom, gäldas kostnaden härför av statsmedel.

35 §.

Resor och sjuktransporter.

I den mån skolöverstyrelsen prövar skäligt, må av statsmedel bestridas kostnad för den sjukes resa eller forslande till och från läkare eller sjukvårdsinrättning, under förutsättning att tjänsteläkare eller annan läkare, som läraren enligt bestämmelserna i 30 § ägt anlita, förklarat resan eller förflyttningen nödvändig för ställande av diagnos eller för sjukdomens behöriga behandling. Likaledes må av statsmedel kunna ersättas skälig kostnad för resa, som lärare nödgats företaga för erhållande av specialistvård samt, där fråga är om olycksfall i tjänsten, för erhållande av behandling, som avses i 34 § 1 mom., ävensom för anskaffande av hjälpmedel, varom förmåles i 34 § 2 mom.

Jämväl skälig kostnad för läkares resa för besök hos den sjuke i det fall, då denne icke utan våda kan flyttas, må kunna ersättas av statsmedel.

Begravningshjälp.

36 §.

Avlider ordinarie eller extra ordinarie lärare, skall till hans dödsbo såsom begravningshjälp utbetalas ett belopp av 400 kronor. Efterlämnar läraren anhöriga, vilka äro berättigade till familjepension, som utgår på grund av tjänsten, skall dock, där lärarens månadslön överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen förhöjas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av sagda förhöjning skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

I första stycket avsett belopp skall i förekommande fall minskas med begravningshjälp, vartill dödsboet är berättigat enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Beräkning och utbetalning av kontanta löneförmåner.

37 §.

1 mom. I den mån ej annat följer av vad i 2 och 3 mom. sägs eller av särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut skall för varje kalendermånad för sig beräknas och utbetalas det belopp, som för densamma tillkommer lärare på grund av de i reglementet innefattade eller med stöd av detsamma meddelade bestämmelserna om lön, avdrag å lönen, språktillägg, kallortstillägg och sådan ersättning, som avses i 24 §.

Vid beräkningen iakttages,

dels att lönen för kalendermånaden skall för extra lärare, så ock för sådan ordinarie eller extra ordinarie lärare, som äger åtnjuta lön efter olika beräkningsgrunder för olika delar av månaden eller icke är berättigad åtnjuta lön för hela månaden, utgöra summan av vederbörliga daglöner,

dels att tillämpning i annat fall skall ske av vederbörlig månadslön,

dels ock att annan förmån än lönen skall, om den är upptagen med visst belopp för år räknat, anses belöpa med lika stort belopp å varje kalendermånad och att månadsbelopp skall anses belöpa med lika stor del å varje dag under månaden.

För viss kalendermånad beräknat belopp utbetalas, i den mån detsamma icke skall innehållas enligt särskilda föreskrifter, tidigast den tjugofemte dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden. Utbetalningen sker genom postverket, där ej annorlunda emellan skolstyrelsen och läraren överenskommits. Om beloppet tillställs läraren genom postverket eller genom insättning i bank, skall det utanordnas i så god tid, att det kan beräknas vara för läraren tillgängligt senast den sista helgfria dagen i månaden.

Då lärarens anställning upphör vid annan tidpunkt än kalendermånads utgång, skall, oavsett vad i nästföregående stycke sagts, utbetalningen ske i samband med anställningens upphörande.

2 mom. Beräkning, som i 1 mom. avses, må kunna ske preliminärt på sådant sätt, att vid densamma icke tages hänsyn till tjänstgöringsförhållandena under den kalendermånad, varom fråga är, eller att därvid allenast tages hänsyn till tjänstgöringsförhållandena intill viss dag i kalendermånaden. Om efter dylik beräkning utbetalat belopp understiger eller överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. här ovan, skall skillnaden vid nästföljande utbetalningstillfälle, i förstnämnda fall utbetalas till läraren och i sistnämnda fall avdragas från det belopp, som då eljest skolat utbetalas. I den mån utbetalat belopp, som grundar sig på preliminär beräkning, överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom., och skillnadsbeloppet icke kan avdragas i nyss angiven ordning, skall läraren vara skyldig att återbetala detsamma inom tid och i den ordning, som skolstyrelsen bestämmer.

Beslut om tillämpning av preliminär beräkning meddelas av skolstyrelsen enligt av skolöverstyrelsen givna riktlinjer.

3 mom. Förmåner, som avses i 1 mom., må kunna utbetalas vid tidigare tidpunkt än där sägs undantagsvis, då särskilt ömmande omständigheter föreligga och tillfällig hjälp för mötande av oförutsedda och hastigt påkommande utgifter är av behovet synnerligen påkallad.

Utbetalning, varom här är fråga, må avse högst det belopp, som kunnat utbetalas, om lärarens anställning upphört vid utbetalningstillfället.

4 kap. Avlöningsbestämmelser för timplärare och pensionerade lärare.

38 §.

1 mom. För timplärare fastställas avlöningsförmånerna av Kungl. Maj:t.

2 mom. Uppehålles tjänst med full tjänstgöring av lärare, vilken åtnjuter tjänstepension av statsmedel enligt för folk- och småskollärare gällande bestämmelser, skall dagarvode utgå med belopp, som bestämmes av Kungl. Maj:t.

Är avståndet mellan den pensionerade lärarens bostad och den skola, vid vilken tjänstgöringen fullgöres, minst två mil, räknat efter farbar väg, skall till läraren utöver dagarvode utgå särskild ersättning med belopp, som bestämmes av Kungl. Maj:t.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1947, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, såvitt angår lärare å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Från reglementets tillämpning är undantagen ordinarie lärare, som före av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt till vederbörande skolstyrelse skriftligen anmält, att han icke vill underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser.

FÖRSLAG TILL
AVLÖNINGSGRELEMENTET FÖR NOMADLÄRARE
AV ÅR 1947

1 §.

Folkskolans avlöningsreglemente av år 1947 skall i tillämpliga delar gälla för nomadlärare, där ej nedan annorlunda stadgas.

Härvid skola jämfställas:

lärare vid byskola med folkskollärare vid skola med 39 veckors årlig lästid, lärare vid visteskola, som tjänstgör vid byskola, med biträdande lärare och annan lärare vid visteskola med småskollärare.

2 §.

Vad i folkskolans avlöningsreglemente sägs om folkskolinspektör och skolstyrelse skall i fråga om nomadlärare gälla nomadskolinspektören. Beslut om placering i löneklass fattas dock av skolöverstyrelsen.

3 §.

Visteskola, som är förlagd utom riket, skall anses tillhöra den ortsgrupp, som gäller för byskolan i det nomadskoldistrikt, till vilket visteskolan hör.

4 §.

I stället för 4 § folkskolans avlöningsreglemente skall i fråga om nomadlärare följande gälla.

Nomadlärare är underkastad föreskrifterna i nomadskolstadgan samt övriga bestämmelser angående nomadskolväsendet. Nomadlärare är skyldig att under högst 39 veckor årligen meddela undervisning eller verkställa annat arbete till gagn för nomadskolundervisningen eller utföra andra uppgifter som kunna åläggas honom enligt nomadskolstadgan. Undervisningen skall omfatta för lärare vid byskola minst 28 och högst 30 veckotimmar samt för lärare vid visteskola minst 24 och högst 28 veckotimmar. Nomadskolinspektören äger medgiva undantag från vad sålunda föreskrivits i enlighet med därom meddelade bestämmelser i nomadskolstadgan.

Ordinarie lärare skall vara underkastad vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet än nu sagts, då detta av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut honom ålägges, eller den jämkning i åligganden, som i behörig ordning var der för honom bestämd.

5 §.

I stället för 5 och 26 §§ folkskolans avlöningsreglemente skall i fråga om skyldighet att mottaga tjänstebostad m. m. samt om hyresavdrag gälla vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende bestämmer.

För bostad, som tillhandahålles lärare vid visteskola, förlagd till eller i närheten av nomadlapparnas sommarvisten, skall hyresavdrag icke ske.

6 §.

I stället för 8 § folkskolans avlöningsreglemente gäller, att ordinarie nomadlärare är pliktig att låta förflytta sig till annan ordinarie lärartjänst inom det statliga undervisningsväsendet eller till tjänstgöring å lärartjänst inom det kommunala undervisningsväsendet, då sådant erfordras för indragning av övertalig lärartjänst eller då eljest synnerliga skäl därtill äro.

Närmare bestämmelser angående förfarandet vid överflyttning meddelas av Kungl. Maj:t.

7 §.

Till nomadlärare utgår lönetillägg med 180 kronor för år räknat eller, vad angår extra lärare, med 65 öre för varje dag han innehar anställning.

Angående sådant lönetillägg skola föreskrifterna i 22 § andra stycket folkskolans avlöningsreglemente äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Fullgöres tjänstgöring å två skolstationer, äger nomadlärare enligt skolöverstyrelsens bestämmande erhålla skälig ersättning för verkliga utgifter för resor fram och åter enligt specificerad räkning, dock med tillhoppa högst 200 kronor för år.

Extra nomadlärare, som förordnats för kortare tid än tre månader, må enligt skolöverstyrelsens bestämmande erhålla skälig gottgörelse för resekostnader, föranledda av förordnandet.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1947, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, såvitt angår lärare å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Från reglementets tillämpning är undantagen ordinarie lärare, som före av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt till nomadskolinspektören skriftligen anmält, att han icke vill underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser.

ÖVERGÅNGSANORDNINGAR

Redan i sitt första betänkande hade lönekommittén anledning att något beröra frågan om övergångsanordningar i anledning av löneregleringen.

Sålunda uttalades beträffande tjänstemännens löneklassplacering (s. 78), att tjänsteman, som tillhör den nuvarande lönegradens andra löneklass, bör vara garanterad att bli placerad lägst i den nya lönegradens andra löneklass och att motsvarande skulle gälla om han tillhörde någon annan löneklass. Tjänstemannen skulle också få medtaga tiden i den gamla löneklassen.

I sitt betänkande angående löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. har 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, anfört, att kommittén icke kunnat ingå på frågan om inplaceringen i löneklass av innehavarna av de till Ek-, U-, V- och MV-planerna hänfödda befattningarna, då lösningen av detta spörsmål vore beroende av 1945 års lönekommittés fortsatta utredningsarbete. Vid anmälan i årets statsverksproposition av nämnda betänkande har föredragande departementschefen uttalat, att här berörda fråga borde upptagas till prövning i samband med övriga frågor om löneklassplacering enligt det avlöningsreglemente, vartill 1945 års lönekommitté skulle framlägga förslag.

I anledning av vad sålunda förekommit får lönekommittén framhålla, att kommittén redan i sitt första betänkande tog ställning till nämnda inplaceringsfråga. Lönekommittén föreslog nämligen, att den grundregel, som nyss angavs, skulle tillämpas jämväl för befattningshavare, tillhörande någon av löneplanerna V, MV, Ek och U. Vad 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, föreslagit har icke föranlett 1945 års lönekommitté att frånga den ståndpunkt, som sålunda tidigare intagits.

Lönekommittén har också tidigare i detta betänkande berört vissa med övergången sammanhängande förhållanden. Sålunda har lönekommittén förordat, att vissa tjänstemannagrupper skulle genom särskilda övergångsbestämmelser undantagas från det allmänna avlöningsreglementets tillämpningsområde. Vidare har föreslagits, att beställningshavare i nuvarande lönegraden Oa 3 övergångsvis skulle bibehållas vid nuvarande semesterförmån. Därjämte har lönekommittén förordat, att Kungl. Maj:t skulle erhålla ett allmänt bemyndigande att utfärda övergångsbestämmelser i samband med löneregleringens ikraftträdande.

Med erinran härom får lönekommittén nu framlägga vissa ytterligare förslag, som sammanhänga med övergången till det nya systemet. Kommittén vill emellertid förutskicka, att utöver vad här kommer att anges åtskilliga

övergångsbestämmelser kunna förutses bli erforderliga. Kommittén är dock icke beredd att i detta sammanhang framlägga förslag till dessa bestämmelser, för vilkas utarbetande torde krävas medverkan av de olika myndigheterna.

Trots den föreslagna grundregeln angående löneklassplacering vid övergång till det nya systemet kan det med hänsyn till omläggningen av dyrortsgrupperingen eller, beträffande distriktsveterinärer, av lönegrupperingen vara möjligt, att löneminskning skulle inträda vid övergången. Med hänsyn härtill vill lönekommittén föreslå, att föreskrifter meddelas, enligt vilka tjänstemännen erhålla garanti mot kontant löneminskning vid övergången. Hänsyn bör härvid tagas till det lönebelopp, som vid tillämpning av nuvarande avlöningsbestämmelser — och bestämmelser om pensionsavdrag — skulle utgått den 1 juli 1947.

Men härutöver anser sig lönekommittén böra förorda, att omräkning av befattningshavarnas lönetur skall företagas vid övergången till det nya systemet. Kommittén får härvid erinra, att den redan i sitt första betänkande var inne på denna fråga men då ansåg sig kunna taga ställning till densamma endast beträffande de militära beställningshavarna. I fråga om dessa föreslogs, att omräkning skulle ske. Vidare framhöll lönekommittén, i samband med sitt förslag att utsträcka den tid i slutlöneklass, till vilken hänsyn nu får tagas vid sneddningsregelns tillämpning, från tre till nio år, att den nya regeln borde få tillämpas även på befodringsfall, som inträffat före lönereglerns ikraftträdande. Förhöjd avlöning borde dock få åtnjutas först från och med dagen för ikraftträdandet.

I sina yttranden över lönekommitténs första betänkande ha flera myndigheter — bland andra generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen — framhållit, att betydande ojämnheter i löneturshänseende de olika tjänstemännen emellan skulle uppkomma, om icke en allmän omräkning av löneturen företoges. Vidare har allmänna lönenämnden i yttrande till statsutskottet den 15 mars 1946 över motionen II: 212 vid 1946 års riksdag ansett det böra övervägas, huruvida icke en allmän omräkning av löneturen borde ske i syfte att eliminera olika ojämnheter i löneturshänseende. Lönekommittén har vid sina fortsatta överväganden av denna fråga, såsom redan framhållits, kommit till den slutsatsen, att en omräkning bör komma till stånd i samband med lönereglern.

Det är givetvis ett önskemål, att ifrågavarande omräkning administrativt göres så enkel som är möjligt utan eftersättande av berättigade krav. Huvudprincipen bör dock vara, att omräkningen skall avse att utvisa, vilken placering i löneklass och lönerum, som skulle tillkommit viss tjänsteman, om det nya systemet tillämpats på honom under hela hans tjänstetid. Det må understrykas, att lönetursomräkningen är subsidiär så till vida, att dess syfte endast är att konstatera om bättre löneställning bör tillerkännas viss tjänsteman än den som följer av den i första betänkandet förordade grundregeln angående löneklassplacering och av den här ovan föreslagna garantien mot inkomstminskning.

Administrativt sett synes det egentligen vara på två punkter, som mera betydande svårigheter kunna uppkomma i samband med omräkningen. Den ena utgör tillämpningen av jämförelserregeln vid övergång från kollektivavtalsanställning, den andra utgör ledigheters och tjänstgöringshinders inverkan på löneklassuppflyttningen.

Jämförelserregeln förutsätter för sin tillämpning uppgifter om arbetsinkomst vid tiden för övergången till tjänstemannaställning. Dylika uppgifter torde emellertid enligt vad lönekommittén erfarit saknas i stor utsträckning när man kommer längre tillbaka i tiden. Vidare måste enligt jämförelserregeln jämförelsen ske mellan inkomster på samma ortsgрупп. Uppenbarligen kunna svårigheter uppstå, när det gäller att avgöra vilken av de nya ortsgруппerna som svarar mot den äldre ortsgруппen. Vidare är att märka, att de nya lönernas basnivå nära överensstämmer med den levnadskostnadsnivå, som på 1935 års skala har indextalet 140, men att jämförelse också måste kunna ske, då indextalet varit lägre. Det synes med hänsyn till vad sålunda anförts i själva verket vara ogörligt att retroaktivt tillämpa jämförelserregeln, vars användning för övrigt sannolikt icke heller skulle ge rätt till förbättrad löneställning. Enligt lönekommittén bör alltså beträffande övergång, som skett från kollektivavtalsanställning, allenast garantiregeln tillämpas vid omräkningen.

Beträffande tjänstledigheters och tjänstgöringshinders inverkan synes det lämpligt att en viss förenkling vidtages vid omräkningen. Man bör sålunda enligt lönekommitténs mening endast taga hänsyn till sådana ledigheter och tjänstgöringshinder, som tidigare föranlett försenad löneklassuppflyttning. Har så varit fallet bör undersökas, om och i vad mån sådan försening skulle ha förekommit vid tillämpning under den ifrågavarande lönetursperioden av de nya reglerna för löneklassuppflyttning. I den mån så skulle ha varit förhållandet bör vid omräkningen tillämpas en motsvarande försening av löneklassuppflyttningen. I övrigt böra ledigheter och tjänstgöringshinder icke inverka vid omräkningen.

Vid omräkningen bör läggas till grund den faktiska anställningsform och lönegradsplacering, som tjänstemannen vid varje särskilt tillfälle haft. Vid omräkningen bör förfaras så, att de tidigare lönegrader, som tjänstemannen tillhört, utbytas mot däremot svarande nya lönegrader, varvid iakttages att det nya lönegradsnumret för aspirant- eller extra tjänst skall med två enheter understiga det nya lönegradsnummer, som skulle ha gällt, om tjänsten varit extra ordinarie och därvid placerad i lönegrad med samma nummer som tillämpats för densamma. I den mån direkta motsvarigheter saknas inom det nya lönesystemet, måste särskilda regler meddelas.

Härutöver får lönekommittén framhålla, att särskilt beslut, varigenom tjänsteman placerats i högre löneklass än enligt de vanliga reglerna, bör betraktas såsom obefintligt vid omräkningen. Härvid förutsätter dock kommittén, att det i vissa fall kan vara skäligt att avvika från denna regel liksom möjligen också från de övriga i det föregående angivna huvudriktlinjerna och att, om så är förhållandet, dylika avvikelser skola kunna ske.

Det måste vidare förutsättas att särskilda detaljföreskrifter, olika för olika verk, kunna behöva meddelas för omräkningen. Frågan härom har dock icke kunnat tagas upp i detta sammanhang.

Den i det föregående berörda grundregeln innebär i verkligheten med hänsyn till lönekommitténs förslag om konstruktionen m. m. av de nya lönegraderna, att tjänsteman, vars lön utgår enligt den undre eller mellersta delen av den nuvarande löneskalan och som ej befinner sig i slutlöneklass, skulle uppflyttas, ordinarie tjänsteman en löneklass och extra ordinarie tjänsteman två löneklasser. Om tjänstemannen befinner sig i slutlöneklass eller om lön utgår enligt den övre delen av den nuvarande löneskalan, skulle, såvitt angår ordinarie tjänsteman, oförändrad löneklasställning bibehållas och, såvitt angår extra ordinarie tjänsteman, uppflyttning ske en löneklass. Dessutom kan i vissa fall inplacering i lönerum ske.

Det har vid de förda förhandlingarna kunnat konstateras, att vissa ojämnheter måste uppkomma vid tillämpningen av de föreslagna reglerna för inplacering i löneklass vid övergången till det nya systemet, även om genom en omräkning åtskilliga ojämnheter skulle elimineras. Det har också rått enighet om, att det icke lämpligen går att helt undanröja de kvarblivande ojämnheterna. För att emellertid få bort vissa av de mest framträdande av dessa anser lönekommittén, att en regel bör gälla, enligt vilken tjänsteman, som till den tjänst han vid eller från och med ikraftträdandet av de nya bestämmelserna innehar, övergått från annan tjänst, ej skall i förstnämnda tjänst erhålla oförmånligare placering i löneklass än om den tidigare tjänsten innehafts vid ikraftträdandet och övergången mellan tjänsterna skett först därefter. Det må påpekas att avsikten icke är, att denna regel skall tillämpas vid bestämmandet av den löneklass i den tidigare tjänsten, som tjänstemannen vid ikraftträdandet skall anses tillhöra.

Lönekommittén anser sig ytterligare böra förorda, att de barntillägg, som övergångsvis utgå till vissa tjänstemän, bibehållas vid löneregleringen. Erinras må, att dessa tillägg successivt avvecklas för att helt försvinna från och med den 1 april 1955.

Slutligen får lönekommittén framhålla att den givetvis förutsätter, att de speciella bestämmelser som på sina håll av särskilda skäl ha meddelats och enligt vilka vissa tjänstemän tillförsäkrats lön enligt högre lönegrader än dem, som givits tjänsterna, skola bibehållas också efter löneregleringens genomförande.

Rättelser

Sid. 245 i *Exempel 1* första stycket 6) står $1/11$ 1968—.

Skall vara $1/1$ 1968—.

Sid. 247 rad 6 uppfifrån skall hava följande lydelse:

anvisningarna till tabellen bestämma slutplaceringen i den tidigare Ca 33-

Statens offentliga utredningar 1947

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.
Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark och Norge om erkännande och verkställighet av domar i brottmål m. m. [16]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.
Betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation. [13]
1945 års lönekommitté. 2. Betänkande med förslag till statens allmänna avlöningsreglemente m. m. [23]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Kollektiv tvätt. Betänkande med förslag att underlätta hushållens tvättarbete. [1]
Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 2. Förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. [18]
Kompetensfordringar för statliga, vissa halvstatliga och kommunala tjänster samt sådana yrken och befattningar, för vilkas utövande kräves av statlig myndighet utfärdad behörighetsförklaring eller legitimation. [19]
Socialvårdskommitténs betänkande. 15. Utredning och förslag ang. särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. [21]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 1. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Inledande översikt. [3]
Betänkande med förslag till standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. [4]
Eldkraftutredningens redogörelse nr 2: 15. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Älvsborgs län. [20]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande ang. fiskerinäringens efterkrigsproblem samt den prisreglerade verksamheten på fiskets område. [2]
Betänkande med förslag ang. lantmåteripersonalens organisation samt avlöningsförhållanden m. m. [7]
Betänkande med förslag ang. fiskets administration m. m. [8]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Handeln med olja. Betänkande med förslag avgivet av oljeutredningen 1945. [14]
Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning ang. handel med skrot, lump och begagnat gods. [22]

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med förslag till geofysiskt observatorium i Kiruna m. m. [6]
Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 3. Tandläkarinstitutens organisation m. m. [9]
1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 8. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet. [11]
Ungdomens fritidsverksamhet. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 4. [12]
1941 års lärarlönesakkunna. Betänkande med förslag till löne reglering för övningslärare. [15]
Stöd åt utvecklingshämmande ungdom. Ungdomsvårds-kommitténs betänkande del 5. [17]

Försvarsväsen.

1944 års militärsjukvårdskommittés betänkande. Del 2. [5]
Betänkande med förslag rörande civilförsvarets organisation m. m. [10]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.